

DUCHOWE

ŹRÓDŁA

KULTURY

CIESZYŃSKIEJ

DUCHOWE

ŹRÓDŁA

KULTURY

CIESZYŃSKIEJ

KSIĄŻNICA CIESZYŃSKA
ZARZĄD GŁÓWNY MACIERZY ZIEMI CIESZYŃSKIEJ

DUCHOWE
ŹRÓDŁA
KULTURY
CIESZYŃSKIEJ

KATALOG WYSTAWY

Cieszyn 2001

Komisarz wystawy:

Anna Rusnok

Scenariusz i aranżacja wystawy:

Stefan Król, Ewa Mrowiec, Anna Rusnok, Krzysztof Szelong

Opisy katalogowe:

Stefan Król, Ewa Mrowiec, Jadwiga Picha, Anna Rusnok, Jolanta Sztuchlik

Redakcja:

Krzysztof Szelong, Małgorzata Szelong

Projekt plastyczny:

Wiesław Łysakowski

Korekta:

Anna Rusnok, Małgorzata Szelong

© Książnica Cieszyńska

© Zarząd Główny Macierzy Ziemi Cieszyńskiej

11. publikacja Książnicy Cieszyńskiej

162. publikacja Zarządu Głównego Macierzy Ziemi Cieszyńskiej

ISBN 83-914331-3-7 (Książnica Cieszyńska)

ISBN 83-88271-10-5 (Zarząd Główny Macierzy Ziemi Cieszyńskiej)

WYDAWCY:

Książnica Cieszyńska, 43-400 Cieszyn, ul. Mennicza 46

tel./fax: (0 33) 851 38 40

e-mail: kcc@cieszyn.petex.bielsko.pl

<http://www.ata.com.pl/kcc>

Zarząd Główny Macierzy Ziemi Cieszyńskiej

43-400 Cieszyn, ul. P. Stalmacha 14

tel. (0-33) 85 21 659

SKŁAD I DRUK:

"AKANT" s.c., ul. Kraszewskiego 9, 43-400 Cieszyn

Nakład: 500 egzemplarzy

Wydanie I

SŁOWO WSTĘPNE

Istnienie w Cieszynie historycznych kolekcji bibliotecznych, liczących blisko 160 000 tomów i obejmujących około 24 000 starych druków i 77 inkunabułów, budzić może zdziwienie. Nieczęsto bowiem zdarza się, aby w mieście mającym niespełna 40 000 mieszkańców zdołano zgromadzić tak okazały zbiór zabytkowych książek. Zdziwienie to wzrasta, jeśli przyjrzeć się zawartości owego zbioru. Okazuje się bowiem, że w skład cieszyńskich bibliotek zabytkowych wchodzi zarówno piśmiennictwo popularne, jak i klasyka europejskiej literatury pięknej i naukowej, książki wydane w wielu językach, w różnych miejscach Europy, reprezentujące różnorodne, często przeciwstawne prądy ideowe i intelektualne. Całość tworzyć może zatem wrażenie zbioru przypadkowego. To jednak pozór. Nie ma w zbiorach cieszyńskich bibliotek zabytkowych ani jednej książki, której obecności nie dałoby się wyjaśnić poprzez odwołanie się do jej proveniencji i związków z dawną kulturą cieszyńską. Każda z nich bowiem, zanim trafiła do zbiorów jednej ze współcześnie działających w Cieszynie bibliotek zabytkowych, wcześniej wchodziła w skład któregoś z księgozbiorów prywatnych lub instytucjonalnych, istniejących na terenie Śląska Cieszyńskiego w różnych okresach, od średniowiecza począwszy. Nie może tu być więc mowy o przypadkowości, ale o rzadko spotykanym efekcie świadomej dążności do zebrania i zachowania książek, które w ciągu kilkuset lat funkcjonowały na obszarze danego regionu, czytane i gromadzone przez jego mieszkańców, wywodzących się z różnych kręgów społecznych, religijnych, narodowych. Fakt, iż obecnie tworzą one zbiór o tak okazałej objętości, świadczy nie tylko o szczególnej intensywności ży-

cia kulturalnego na Śląsku Cieszyńskim w całej jego historii, ale też o cechującym jego mieszkańców przywiązaniu do książek, które przekazywane z pokolenia na pokolenie, przechodzące ze zbiorów jednej instytucji do drugiej, przetrwały do czasów współczesnych, mimo często nawiedzających ten obszar wielkich politycznych konfliktów i historycznych zawirowań. Dziś stanowią one jeden z najważniejszych składników regionalnego dziedzictwa kultury, o którego znaczeniu decyduje nie tylko zabytkowa wartość całych kolekcji i pojedynczych wchodzących w ich skład książek, ale przede wszystkim fakt, iż tworzą one podstawowe źródło wiedzy o dawnej kulturze cieszyńskiej. W zawartości cieszyńskich bibliotek zabytkowych odzwierciedla się bowiem całe bogactwo wpływów religijnych, ideowych, narodowych, politycznych, które na przestrzeni kilkuset lat zaznaczały swoją obecność w kulturze Śląska Cieszyńskiego, kształtując jej specyfikę. Książki reprezentatywne dla poszczególnych obecnych w kulturze cieszyńskiej nurtów ideowych, a zachowane do dzisiaj w zbiorach tutejszych bibliotek, składają się zatem na rodzaj kodu, którego odczytanie pozwolić może na rekonstrukcję dziejów kultury cieszyńskiej oraz rozpoznanie źródeł, z których w przeszłości czerpała ona inspirację.

Wystawa zatytułowana „Duchowe źródła kultury cieszyńskiej” jest próbą odczytania owego kodu. Zorganizowana została przez Książnicę Cieszyńską, największą z istniejących w Cieszynie bibliotek zabytkowych, w której zbiorach zachowała się większość reprezentatywnego dla dziejów kultury cieszyńskiej piśmiennictwa. Jakkolwiek fakt ten stanowić wydaje się dostateczne upoważnienie do podjęcia owego – bez wątpienia – ryzykownego przedsięwzięcia, Książnica zdecydowała się na jego realizację z jednego jeszcze powodu. Otóż w 2000 r. otrzymała ona długo oczekiwaną, własną siedzibę, gdzie jej zbiory zapewnione będą miały nie tylko warunki przetrwania, ale gdzie stworzono też możliwości ich wszechstronnego wykorzystania do badań naukowych i działalności popularyzatorskiej. Nastąpiło to niemal równo 200 lat po tym, kiedy ks. Leopold J. Szersz-

SŁOWO WSTĘPNE

nik oddał do użytku cieszyńskich Ślązaków pierwszą na tym terenie bibliotekę publiczną (l. 1801 – 1802), zapoczątkowując tym historię zorganizowanego cieszyńskiego bibliotekarstwa, a zarazem tradycję przekazywania na użytek publiczny zbiorów prywatnych. Biblioteka, sama stanowiąca dar ks. Leopolda J. Szersznika dla mieszkańców miasta i regionu, już za życia fundatora powiększyła się dzięki przekazywanym przez nich drukom i rękopisom. Dary książkowe złożyły się też na pozostałe kolekcje znajdujące się obecnie pod opieką Książnicy Cieszyńskiej, do której zbiorów nadal trafiają materiały z prywatnych cieszyńskich księgozbiorów. Tradycja ta, decydująca o pokażnej objętości i wszechstronności cieszyńskich zbiorów bibliotecznych, stanowiących solidny fundament dla rozwoju kultury, nauki i edukacji, stwarza zarazem możliwość poznania niegdyśszych zainteresowań czytelniczych lokalnej społeczności. W takim właśnie kontekście zamysł zorganizowania wystawy „Duchowe źródła kultury cieszyńskiej”, która prezentując kanon lektur czytanych przez cieszyńskich Ślązaków od średniowiecza po 1920 r., bezpośrednio nawiązuje zarówno do charakteru zbiorów Książnicy Cieszyńskiej i roli, jaką wypełnia ona w życiu kulturalnym regionu, jawi się jako najwłaściwsza forma zainaugurowania przez Książnicę działalności w nowej siedzibie, a jednocześnie rozpoczęcia obchodów jubileuszu dwustulecia powołania przez ks. Leopolda J. Szersznika pierwszej cieszyńskiej biblioteki publicznej.

Wystawa „Duchowe źródła kultury cieszyńskiej” jest autorskim dziełem zespołu pracowników Książnicy Cieszyńskiej, działających pod kierunkiem Anny Rusnok. Dokonany przez nich wybór druków i rękopisów, mających się złożyć na „wielką listę książek, które ukształtowały kulturę cieszyńską”, jest bez wątpienia obciążony subiektywnym rozumieniem i takąż interpretacją jej istoty. Niechybnie też spotka się z krytyką. Prawdopodobnie pojawią się propozycje skreślenia z owej listy tej czy innej pozycji, a z drugiej strony – postulaty jej uzupełnienia o dodatkowe tytuły. Oznaczać to wszakże będzie, iż spełniony

DUCHOWE
ŹRÓDŁA
KULTURY
CIESZYŃSKIEJ

został najważniejszy cel wystawy, którym jest próba sprowokowania refleksji nad istotą dziedzictwa kulturowego naszej małej – cieszyńskiej – ojczyzny, jego genezą i znaczeniem w czasach, kiedy pod naporem kultury masowej w zapomnienie zaczynają odchodzić tradycyjne wzorce i wartości. Ufać poza tym należy, iż próba ukazania historii i kultury Śląska Cieszyńskiego przez pryzmat czytanych tu niegdyś książek ułatwi zrozumienie istoty i specyfiki kultury cieszyńskiej poza granicami naszego regionu, który przecież tak niedawno jeszcze określany bywał mianem „nieznanego kraju”.

Krzysztof Szelong

Anna Rusnok

W POSZUKIWANIU ŹRÓDEŁ

Z pozoru Śląsk Cieszyński pod względem kulturalnym nie różni się niczym od innych regionów Polski. Jednak pod cienką warstwą współczesnej kultury masowej dostrzec można jego ciągle jeszcze niezatartą odrębność. Odrębność ta manifestuje się nie tyle w przejawach tak zwanej kultury wysokiej, będącej domeną elit, co w stosunku całej lokalnej społeczności do spraw kultury. Specyficzne cechy kultury cieszyńskiej kształtowały się przez stulecia skomplikowanej i burzliwej historii regionu. Jako datę graniczną tego procesu przyjąć można 1918 r., do którego Śląsk Cieszyński stanowił integralną całość. Od 1920 r., kiedy terytorium to rozdzielone zostało pomiędzy dwa ościennie państwa, Polskę i Czechosłowację, historia obydwu części potoczyła się różnymi torami. Część Śląska Cieszyńskiego leżąca po polskiej stronie granicy podlegała odąd głównie kulturalnym wpływom polskim, natomiast na Zaolziu wzmoгло się oddziaływanie kultury czeskiej. Mimo to, te same charakterystyczne dla kultury cieszyńskiej cechy nadal widoczne są na całym obszarze Śląska Cieszyńskiego. Obraz, na jaki się składają, pełen jest sprzeczności. Z jednej strony, dzięki różnorodności językowej i religijnej, Śląsk Cieszyński jest otwarty na impulsy z zewnątrz i stosunkowo tolerancyjny dla inności, z drugiej – naturalna możliwość czerpania z różnych źródeł inspiracji, z różnych kultur daje jego mieszkańcom poczucie odrębności, wyjątkowości, a nawet wyższości nad „obcymi”. „Obcy” w takim rozumieniu to zaś nie tylko przedstawiciele obcych nacji, ale także Polacy spoza Śląska czy nawet najbliżsi sąsiedzi ze Śląska Górnego, od których wydarzenia historyczne oddzieliły Cieszyńiaków w połowie XVIII w.

Istotny wpływ na dzisiejszy kształt kultury Śląska Cieszyńskiego ma jego graniczne położenie na styku kilku obszarów kulturowych, polskiego, niemieckiego, czeskiego i słowackiego, a także

zmieniająca się kilkakrotnie przynależność państwowa. Powstałe pod koniec XIII w. księstwo cieszyńskie już na początku następnego wieku podporządkowało się koronie czeskiej, od XVI w. wchodząc wraz z nią w skład monarchii Habsburgów. Wielowiekowa zależność Śląska Cieszyńskiego od korony czeskiej, a potem także cesarstwa rzymsko-niemieckiego i wreszcie Austrii spowodowała, że historia stosunków społeczno-kulturalnych na tym obszarze kształtowała się inaczej niż na pozostałych ziemiach polskich. Językami urzędowymi po łacinie, dominującej w średniowieczu, były przez kilkaset lat czeski i niemiecki, natomiast językiem potocznym większości mieszkańców księstwa – język polski. Językami czeskim i niemieckim posługiwano się na dworze książęcym i w urzędach, mówiła też nimi miejscowa szlachta. W środowiskach dworsko-szlacheckich, a także – w mniejszym stopniu – mieszczańskich koncentrowało się zainteresowanie tak zwaną kulturą wysoką, powstawały prywatne księgozbiory, stąd też wywodzili się nieliczni twórcy kultury duchowej. Literatura powstająca w tym środowisku była czesko-, niemiecko- albo łacińskojęzyczna. Znaczenie miejscowej szlachty zaczęło jednak maleć już w XVIII w., przede wszystkim na skutek pogłębiającego się kryzysu gospodarczego. Wraz z topnieniem liczby mieszkających na Śląsku Cieszyńskim rodzin szlacheckich przesunęły się akcenty w życiu kulturalnym regionu. Coraz liczniej zaczęło uczestniczyć w kulturze mieszczaństwo i niższe warstwy społeczne. Ślady oddziaływania trzech stref językowo-kulturowych są we współczesnej kulturze cieszyńskiej ciągle widoczne. Wielu Cieszyńiaków wciąż jeszcze potrafi czynnie lub przynajmniej biernie posługiwać się językiem niemieckim i czeskim. Żywa jest wśród nich zarówno sympatia dla kultury czeskiej i niemieckiej, jak i antypatia, obie pochodzące z tego samego źródła. Owym źródłem jest kilka wieków wspólnej z resztą ziem śląskich i Czechami historii. Kiedy w 1742 r. Śląsk Cieszyński został oderwany od reszty Śląska, zagarniętego przez Prusy, zmieniła się również jego orientacja kulturalna z Wrocławia i Pragi na Wiedeń. Z tego faktu i z późniejszego zbliżenia z Galicją wypływa prawdopodobnie wciąż niewygasły sentyment Cieszyńiaków do starej Austrii i Wiednia, po-

równywalny chyba tylko z podobnymi uczuciami dla „cesarza pana i jego rodziny” manifestowanymi przez konserwatywnych krakowian.

Mniej więcej w połowie XIX w. rozpoczęły się na Śląsku Cieszyńskim procesy kształtowania świadomości narodowej i dążenia do tworzenia państw narodowych. Dopiero wtedy kultura polska zaczęła zdobywać dominującą pozycję jako kultura zamieszkującej region większości narodowej. Ponieważ ludność polską Śląska Cieszyńskiego stanowiły najniższe warstwy społeczne, przede wszystkim chłopstwo, wraz z wywodzącą się zeń w dużym stopniu inteligencją, kultura polska miała tutaj, do dziś widoczny, charakter plebejski. Współcześnie wyraża się on między innymi w powszechnym i aktywnym uczestnictwie w kulturze, w wielości i różnorodności jej form. Wciąż jeszcze funkcjonuje, nieznacznie tylko zmodyfikowany, dziewiętnastowieczny model pracy społeczno-kulturalnej, oparty na istnieniu licznych stowarzyszeń i działalności wielu amatorów – domorosłych literatów, badaczy przeszłości regionu i miłośników regionalnej kultury. Szczególnie wyraziście zjawisko to występuje w zaolziańskiej części Śląska Cieszyńskiego, gdzie łączność z polską kulturą utrzymywana jest przede wszystkim poprzez silnie rozwiniętą amatorską twórczość śpiewaczą, teatralną i folklorystyczną. Plebejskość współczesnej cieszyńskiej kultury, cecha zbliżająca ją raczej do kultury czeskiej niż polskiej, widoczna jest także w racjonalistycznym podejściu do świata, w powściągnięciu emocji na rzecz zdrowego rozsądku, pobłażliwym stosunku do szlachetczyzny i właściwego jej „pobrzękiwania szabelką”. Język polski, którym w gwarowej odmianie posługiwała się na Śląsku Cieszyńskim większość ludności, przede wszystkim jej najniższe warstwy, zdobywał sobie prawo pełnego obywatelstwa bardzo długo i równouprawnienia z niemieckim i czeskim doczekał się dopiero w drugiej połowie XIX w. Dzisiaj gwara cieszyńska nadal stanowi istotny element identyfikacji. Za jej pośrednictwem przywiązanie do swej małej ojczyzny i jej tradycji manifestują mieszkańcy Śląska Cieszyńskiego nie tylko u siebie, ale także poza granicami rodzinnej ziemi, tym zresztą gorliwiej, im bardziej w sensie geograficznym od niej się oddalili. Cieszyńscy „na obczyźnie”,

bez względu na poziom wykształcenia i status społeczny, ze szczególnym upodobaniem posługują się gwara, znajdując w niej potwierdzenie własnej tożsamości. W istocie bowiem gwarą ta odzwierciedla skomplikowaną historię regionu. Prócz chętnie przywoływanych relikwów staropolszczyzny z czasów Reja i Kochanowskiego, obfituje ona w zapożyczenia z języków długo na Śląsku funkcjonujących – niemieckiego i czeskiego, a także bardziej oddległych – rumuńskiego czy węgierskiego.

Cieszyńska odrębność kulturalna jest widoczna również w specyficznym modelu religijności, kształtującym się na Śląsku Cieszyńskim od okresu reformacji. Chociaż większość ludności pozostała lub na skutek działań kontrreformacyjnych powróciła do katolicyzmu, luteranizmowi wierności dochowała zaś tylko trzecia część cieszyńskich Ślązaków, wpływ reformacji widać w mentalności nie tylko ewangelików. Charakterystyczny dla protestantów etos pracy jest na Śląsku Cieszyńskim powszechnie kultywowany. O tym, w jaki sposób „religijne koncepcje protestanckie pracy” oddziaływały na życie codzienne pisał w swoich wspomnieniach z dzieciństwa spędzonego w ewangelickim domu rodzinnym w Ustroniu wybitny polski socjolog, Jan Szczepański. Zauważył on między innymi, że „robotą [...] określała miejsce człowieka, a przede wszystkim rodziny w społeczności lokalnej”, a „zamożnym mógł być tylko człowiek robotny i jego też powoływano do przewodzenia innym – robotny znaczyło skromny, oszczędny, moralny, społecliwy”. Hierarchia wartości, w której wysoko usytuowano wymienione cechy jest jednym z probierzy oceny przybyszów z zewnątrz funkcjonującym do dziś. Uproszczony sposób oceny, w którym dzieli się ludzi na „stela” i „nie stela” (tutejszych i nietutejszych), może budzić sprzeciw postronnego obserwatora, odbierany przezeń jako ksenofobia. Tymczasem w takiej postawie cieszyńskich autochtonów wyraża się mechanizm obrony przed możliwym ze strony przybysza z zewnątrz powierzchownym osądem z zastosowaniem kryteriów nijak nie przystających do cieszyńskiej, skomplikowanej pod względem narodowym i wyznaniowym, rzeczywistości. W skrajnych przypadkach podejrzenia o ksenofobię mogą oczywiście okazać się uzasadnione, ale gene-

ralnie człowiek „stela” to – w cieszyńskim rozumieniu – taki, który zaakceptuje tutejszy system wartości, nie próbując narzucać własnego. Że kryterium decydującym nie jest tu w żadnym razie miejsce urodzenia, zaświadczać może długa lista osób pochodzących spoza Śląska Cieszyńskiego, które swoją działalnością zasłużyły sobie nie tylko na szacunek i dobrą pamięć ze strony cieszyńskich Ślązaków, ale także na niekwestionowane przez nich prawo przynależności do cieszyńskiej wspólnoty.

Patriotyzm lokalny manifestowany w ten sposób ma charakter dwoisty. Dla jednych jest źródłem i początkiem patriotyzmu narodowo-państwowego, dla innych zaś jego zaprzeczeniem. Obie postawy, do dziś aktualne, sięgają korzeniami w przeszłość. Pierwsza z nich jest konsekwencją rozpoczętego w połowie XIX w. procesu kształtowania świadomości narodowych i rozbudzonych wtedy aspiracji do tworzenia narodowych państw w tej części Europy. Dotyczy przede wszystkim ludności etnicznie polskiej, przeważającej wówczas liczebnie na całym terytorium Śląska Cieszyńskiego oraz czeskiej, która w większych skupiskach zamieszkiwała w XIX w. jedynie na zachodnich obrzeżach Śląska Cieszyńskiego, a dziś – po osiemdziesięciu latach istnienia granicy na Olzie – dominuje w całej jego zaolziańskiej części. Druga postawa ukształtowała się w opozycyjnym do XIX-wiecznych słowiańskich ruchów narodowych proniemieckim nurcie liberalnym. Nurt ten propagował „wyższość niemieckiej kultury i języka”, a jednocześnie, umacniając poczucie regionalnej odrębności kulturalnej i językowej, przyczyniał się do wytworzenia wśród rdzennych mieszkańców Śląska Cieszyńskiego uczuciowego związku z monarchią habsburską i ich asymilacji w ramach niemieckiego kręgu kulturalnego. W latach nasilającej się walki polityczno-narodowej powyższe dążenia znalazły odbicie w działalności założonej w 1909 r. Śląskiej Partii Ludowej, która propagując hasła etnicznej i cywilizacyjno-kulturowej odrębności cieszyńskich Ślązaków, wytworzyła ideologię śląskiego separatyzmu. Ideologia ta, największą popularnością ciesząca się w okresie konfliktu o Śląsk Cieszyński w latach 1918–1920, do dziś jeszcze znajduje swoich zwolenników, indyferentnych narodowo, podkreślają-

cych swoją „śląskość” czy „cieszyńskość”, przedkładających regionalną odrębność nad tożsamość narodową.

W jaki sposób kształtowała się tak opisana kultura Śląska Cieszyńskiego? Jakie zjawiska i wydarzenia, a przede wszystkim jakie lektury wpłynęły na uformowanie się jej specyfiki? Odpowiedzi na te pytania można znaleźć w zbiorach cieszyńskich bibliotek zabytkowych. Znajdują się tutaj bowiem książki pochodzące z najstarszych cieszyńskich bibliotek, gromadzonych w różnych środowiskach społecznych, wyznaniowych i narodowych. Zamiarem organizatorów wystawy było przedstawienie w możliwie najszerszym wyborze materiałów ilustrujących proces formowania się kultury cieszyńskiej. Stąd też zdecydowano się na zaprezentowanie, z jednej strony, dzieł uniwersalnej kultury europejskiej, książek, które – na Śląsku Cieszyńskim czytane i przechowywane – inspirowały rozwój kultury regionu i formowały jej ideowe, narodowe i wyznaniowe oblicze, z drugiej zaś – piśmiennictwa tutaj powstałego, stanowiącego wynik recepcji i przetworzenia w duchu miejscowej tradycji zewnętrznych wpływów ideowych i intelektualnych. W sumie powinny one złożyć się na możliwie pełną mapę prądów intelektualnych, które ukształtowały cieszyńską kulturę w całej jej różnorodności i bogactwie.

* * *

W zbiorach Książnicy Cieszyńskiej, obejmujących kilka powstałych tu zabytkowych kolekcji bibliotecznych, odzwierciedlenie znajdują poszczególne etapy procesu rozwoju kultury Śląska Cieszyńskiego. Najstarszym, największym i najcenniejszym zarazem zbiorem jest biblioteka Leopolda Jana Szersznika (1747–1814), w 1802 r. oddana przez właściciela do użytku publicznego. Liczący 15 000 woluminów, w tym 11 000 starych druków księgozbiór zawiera kolekcję cymeliów: rękopisów, inkunabułów, druków XVI- i XVII-wiecznych, wśród których znalazły się gromadzone ze znanostwem unikaty proveniencyjne i wydawnicze. Z kolekcji tej pochodzą najstarsze prezentowane na wystawie dokumenty, średniowieczne rękopisy, szczątki bibliotek szlacheckich i mieszczańskich. Trzon

biblioteki Szersznika stanowi literatura XVIII-wieczna, odzwierciedlająca stan ówczesnej europejskiej nauki i kultury, a zarazem zaświadczająca o wiedzy i kulturze twórcy kolekcji oraz jej późniejszych użytkowników. Drugim chronologicznie zbiorem jest biblioteka Czytelni Ludowej (1848/1861–1922), jednego z najstarszych na Śląsku Cieszyńskim narodowych stowarzyszeń społeczno-kulturalnych. Książki i czasopisma pochodzące z tej kolekcji posłużyły do zilustrowania procesu kształtowania się polskiej świadomości narodowej od połowy XIX w. oraz związków Śląska Cieszyńskiego z kulturą polską. Biblioteka liczy 17 000 woluminów, w tym 2 000 starych druków, po kilka inkunabułów i rękopisów. Jakkolwiek większość starych druków pochodzi z bibliotek powstałych poza Śląskiem Cieszyńskim, znajdują się wśród nich również książki z dawnymi proveniencjami cieszyńskimi. Pod względem proveniencyjnym szczególnie interesujący jest zbiór biblioteczny Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego (1901–1939), do którego w formie darów trafiło wiele książek przechowywanych w domach miejscowej ludności, od księży, nauczycieli, urzędników począwszy, na rzemieślnikach i prostych chłopach kończąc. Biblioteka ta liczy 10 000 woluminów, w tym 500 starych druków, zawiera ponadto spory zbiór rękopisów. Na podstawie jej zawartości prześledzić można funkcjonowanie książki wśród najniższych warstw społecznych Śląska Cieszyńskiego. Z kolekcji tej pochodzą również książki obrazujące walkę polityczno-narodową toczącą się na tym terenie od połowy XIX w. Wiele materiałów dotyczących tej problematyki, przede wszystkim czasopisma, wchodzi także w skład biblioteki Tadeusza Regera (1872–1938), cieszyńskiego działacza narodowego i politycznego, którego spuścizna przechowywana w Książnicy Cieszyńskiej obejmuje 7 000 woluminów książek, a ponadto zbiór archiwaliów, zgromadzony w ponad 100 tekach. Księgozbiór zwany pomuzealnym, gromadzony od 1901 r. w założonym wówczas niemieckim Stadtmuseum, a później, od 1930 r., w polskim Muzeum Miejskim, stanowi kolekcję reprezentatywną przede wszystkim dla dawnej cieszyńskiej kultury niemiecko-austriackiej. W jej skład weszły bowiem książki pochodzące zarówno ze zbiorów prywat-

nych, przede wszystkim miejscowej inteligencji i mieszczaństwa, jak i należących do wszelkiego typu instytucji i organizacji, głównie niemieckich. Jest to zarazem najliczniejsza kolekcja wchodząca obecnie w skład Książnicy Cieszyńskiej. Obejmuje bowiem 30 000 druków zwartych, w tym 2 500 wydanych do 1800 r., kilkaset rękopisów i duży zbiór wydawnictw ciągłych. Najmniej przydatny dla celów wystawy okazał się księgozbiór Józefa Ignacego Kraszewskiego (1812–1887), liczący 14 500 woluminów książek, w tym 1 000 starych druków i kilkanaście rękopisów. Wprawdzie w 1908 r. został przekazany Macierzy Szkolnej Księstwa Cieszyńskiego, która przeznaczyła go na bibliotekę nauczycielską w otwartym rok później Polskim Gimnazjum Realnym im. J. Słowackiego w Orłowej, ale nie został tam prawdopodobnie do końca uporządkowany, w związku z czym niewiele też zachowało się śladów jego użytkowania. Dopelnienie zbiorów Książnicy Cieszyńskiej jako bazy źródłowej do badań nad dziejami cieszyńskiej książki, funkcjami jakie spełniała i sposobami jakimi oddziaływała na kształt regionalnej kultury, stanowi zawartość Biblioteki im. Tschammera, drugiej co do wielkości zabytkowej książnicy w Cieszynie. Pochodzące z niej materiały posłużyły do zilustrowania na wystawie problematyki związanej z długą historią cieszyńskiego protestantyzmu.

ŚREDNIOWIECZE – CHRZEŚCIJAŃSKIE KORZENIE

W okresie średniowiecza Śląsk Cieszyński był regionem peryferyjnym i jego rozwój przebiegał ze znacznym opóźnieniem w stosunku do pozostałych ziem śląskich. Podobnie jak gdzie indziej, także na jego obszarze zasadniczym czynnikiem kulturotwórczym były struktury kościelne. Chrześcijaństwo, według tradycji, zostało tutaj przejęte z Wielkich Moraw, po którym upadku zwyciężył obrządek łaciński. Zdaniem Franciszka Popiołka, przez jakiś czas Cieszyńskie należało do diecezji krakowskiej, utworzonej przez Bolesława Chrobrego, później weszło w skład diecezji wrocławskiej. Powstanie księstwa cieszyńskiego datuje się na koniec XIII w. Za-

bytków kultury duchowej z okresu średniowiecza przetrwało do naszych czasów niewiele. W księstwie cieszyńskim, znacznie oddalonym od wrocławskiej metropolii, brak było instytucji kościelnej o wybitniejszym znaczeniu, stąd też niewiele dochowało się tu zabytków piśmienniczych bezpośrednio związanych z regionem. W XIII w. powstały klasztory benedyktynów w Orłowej i dominikanów w Cieszynie, w XV w. założono w Cieszynie klasztor franciszkanów. Najwięcej wiadomo dziś o kulturotwórczej roli cieszyńskich dominikanów. Ich klasztor założony w latach 1260–1278, obsadzony przez zakonników z Krakowa, prawdopodobnie już w XIV w. posiadał własną bibliotekę. Znałe są imiona bibliotekarzy-lektorów Czesława z 1332 r. i Macieja z 1408 r. oraz kantora Marcina Pictoris, ale informacje o stanie zbiorów biblioteki pochodzą dopiero z końca XVIII w. W chwili kasaty klasztoru w 1790 r. biblioteka liczyła 910 książek, w tym 20 inkunabułów. Większość zbioru stanowiły dzieła teologiczne, poza tym były tam również książki prawnicze, z zakresu historii, literatury, filozofii, matematyki i innych dziedzin. Po likwidacji klasztoru jego biblioteka uległa rozproszeniu. W kolekcji Leopolda J. Szersznika znalazło się kilka dominikańskich rękopisów średniowiecznych (np.: *Conradi ordinis praedicatorum... Annales perveteres* oraz *Joannis Aegidii opus sermonum copiosum*), jeden z dwudziestu inkunabułów (*Summa angelica* Angelusa de Clavasio wydana w Wenecji w 1495 r.) oraz kilka późniejszych dokumentów dotyczących funkcjonowania klasztoru. Z klasztoru benedyktynów w Orłowej, założonego jako filia benedyktyńskiego klasztoru w Tyńcu, zachowały się w bibliotece Szersznika jedynie dokumenty późniejsze: z XVIII w. pochodzi odpis manuskryptu zawierającego historię klasztoru: *Lamberti Klönn professi Tynecensis Ord. S. Benedicti electi die 5 Septembris 1710 abbas Orloviensis deductio iuris in bona coenobii Orloviensis contra iniustos eorundem detentores*.

Istnienie obydwu klasztorów świadczy o związkach Śląska Cieszyńskiego z Małopolską. Tego samego dowodzą również informacje o studentach ze Śląska Cieszyńskiego zdobywających wiedzę na Akademii Krakowskiej. Do 1550 r. było ich ok. 100

osób, w tym 64 z Cieszyna, 27 z Bielska. Studenci pochodzili nawet ze wsi, takich jak na przykład Czechowice, Chybie czy Jaworze. Większość po zakończeniu nauki pozostawała jednak na obczyźnie, nie znajdując na Śląsku Cieszyńskim odpowiednich warunków do kontynuowania kariery naukowej bądź duchownej. W 1279 r. wzmiankowany jest w źródłach Salomon z Frydku, arcydiakon krakowski, w 1397 r. – Jan z Cieszyna, wicedziekan katedry krakowskiej.

Od XIV w., kiedy Śląsk Cieszyński podporządkowany został Pradze, wzmożło się oddziaływanie kultury czeskiej, szczególnie z terenu sąsiedniego Śląska Opawskiego, wchodzącego w skład diecezji ołomunieckiej. Stamtąd pochodził dominikanin Marcin Polak (zm. 1279), autor dzieła *Margarita Decreti* wydanego w Spirze w 1485 r., wchodzącego w skład kolekcji inkunabułów biblioteki Leopolda J. Szersznika. Jeden z nielicznych w zbiorach Książnicy rękopis średniowieczny, również zachowany w szersznikowskiej bibliotece, znany w literaturze jako *Prorocy Cieszyńscy*, jest husyckim, pochodzącym z początku XV w. przekładem Nowego Testamentu i Ksiąg Prorockich. Może on być uznany za przykład oddziaływania na ziemię śląskie ruchu husyckiego, który objął swoim zasięgiem nie tylko cały Dolny Śląsk, ale i część Górnego, łącznie z sąsiadującym z Cieszyńskiem Śląskiem Opawskim. Również w kręgu kultury czeskiej należałoby umiejscowić postać pochodzącego z Cieszyna uczonego o imieniu Jan. Informacje na jego temat są jednak skąpe i dość enigmatyczne. Nie jest nawet jasne, w jakim czasie żył. W literaturze można znaleźć na ten temat różne informacje: od XV do XVI, a nawet początku XVII w. Miał być autorem tekstów o treści alchemicznej. Według Leopolda J. Szersznika spod jego pióra wyjść miało dzieło pt. *Chymie Lumen Secretorum Artis*, którego rękopis znajdował się jakoby w posiadaniu Heweliusza. Zdaniem Josefa Jungmanna, Jan z Cieszyna napisał dzieło wydane później drukiem pod tytułem *Alchymie*. Edycja ta opatrzona została wykazem nazwisk czeskiej szlachty parającej się w czasach Rudolfa II alchemią.

Nieliczne, jak widać, zabytki cieszyńskiej kultury średniowiecznej mają niejednorodny charakter. Jedynie rękopisy związane z klasztorem dominikanów nie muszą budzić szczególnych wątpliwości co do swej średniowiecznej cieszyńskiej proveniencji. Większą ostrożność należy zachować wobec pozostałych wspomnianych tu manuskryptów, nie wiadomo bowiem, czy funkcjonowały na terenie Śląska Cieszyńskiego już w okresie średniowiecza, czy też zostały tutaj sprowadzone później. Kolejnym przykładem takiego zabytku jest miniaturowy iluminowany rękopiśmienny modlitewnik z XV w., stanowiący według tradycji własność Elżbiety Lukrecji (1598–1653), ostatniej piastowskiej księżnej Cieszyna, a przechowywany być może na cieszyńskim dworze książęcym już w okresie wcześniejszym.

W KRĘGU NOWOŻYTNEJ KULTURY DWORSKIEJ

Podobnie jak w innych częściach Europy, ważnym mecenasem kultury okazał się dwór cieszyńskich Piastów. Dwór, podobnie jak Kościół, dawał zatrudnienie artystom i rzemieślnikom, od architektów i budowniczych poczynając, na miniaturzystach skończywszy. Zabytki kultury materialnej, zwykle okazalsze i trwalsze, świadczą tyleż o zasobności książęcej kasy, co o umysłowości księcia i jego otoczenia, o mniej czy bardziej wysublimowanym smaku artystycznym osób należących do tego kręgu. Do nielicznych zachowanych zabytków kultury duchowej należy wspomniany wyżej XV-wieczny miniaturowy iluminowany modlitewnik, będący jakoby własnością księżnej Elżbiety Lukrecji. Większa część tekstu modlitewnika jest niemieckojęzyczna, pozostałą część zapisano w języku czeskim. Te dwa języki, poza łaciną, będą długo jeszcze dominować na Śląsku Cieszyńskim jako języki urzędowe.

Funkcję urzędników na dworze książęcym często powierzano ludziom o szerokich horyzontach. Do takich należał Eleazar Tilisch (1560–1612) z Jeleniej Góry, prawnik i poeta, przez sześć lat – najpierw jako ochmistrz, później sekretarz księcia Adama Wacława – przebywający w Cieszynie, gdzie na podstawie dokumentów z książ-

żęcego archiwum opracował pierwszą kronikę księstwa cieszyńskiego, wydaną drukiem w 1588 r. we Fryburgu w Miśni pod tytułem *Kurze Vorzeichnuß, Bericht vnd Auszug von dem Stamling vnd Ankunft der Hertzoge zu Teschen vnd Groß Glogaw...* Za panowania księżnej Elżbiety Lukrecji na dworze cieszyńskim przebywać miał jakiś czas również rektor gimnazjum w Brzegu, Jakub Schickfus, autor kroniki Śląska wydanej w 1625 r. Z Wrocławia pochodził Jan von Tilgner (1574 – po 1635), w 1597 r. mianowany przez księcia Adama Waclawa burgrabią skoczowskim i strumieńskim. Pozostawił on po sobie rękopiśmienny dziennik prowadzony w drukowanym kalendarzu wrocławskim z 1580 r., wcześniej będącym zapewne własnością jego ojca. Dziennik ów, zawierający niezwykle interesujące i cenne informacje na temat dziejów rodziny Jana Tilgnera, kręgu towarzyskiego, dworu i całego księstwa, poczynawszy od lat dziewięćdziesiątych XVI w. aż do 1635 r., stanowi obecnie ważny zabytek kultury dworskiej na Śląsku Cieszyńskim. Jedną z najwybitniejszych postaci z otoczenia księcia cieszyńskiego był Baltazar Exner (1576–1624). Pochodził z Jeleniej Góry, studiował między innymi we Wrocławiu i Lipsku, później przebywał na dworach cesarskich Praги i Wiednia oraz na dworze elektora brandenburskiego w Berlinie. Przez cesarza Rudolfa II został uwieńczony laurem poetyckim. Czas jakiś spędził na cieszyńskim dworze książęcym jako wychowawca księcia Fryderyka Wilhelma (1601–1625). Od 1613 r. był profesorem i konrektorem Schönaichianum, słynnej protestanckiej szkoły, otwartej rok wcześniej w Bytomiu Odrzańskim. Baltazar Exner jest autorem całego szeregu utworów poetyckich, w większości panegirycznych. Część z nich zamieszczona została w zbiorze zatytułowanym *Anchora utriusque vitae hoc est symbolicum spero meliora a trecentis qua genus, qua doctrinam illustribus, et clariss[imis] in Europa viris carmine celebratum*, wydanym w Hanowerze w 1619 r. Są to krótkie wiersze, powstałe w różnych latach w kolejnych miejscach działalności autora, opiewające zalety osób, z którymi się tam zetknął. Byli wśród nich również Cieszyńscy, tworzący – jak można przypuszczać – ówczesną elitę kulturalną księstwa. Epigramaty poświęcił Baltazar Exner między innymi humaniście Janowi

Langiusowi, Jerzemu Fabriciusowi von Falkenstein, w latach 1600–1610 nadwornemu kaznodziei księcia Adama Waława, Teodorowi Ulmanowi (ok. 1608 r.) lekarzowi księcia, Christianowi Cunradowi (1608–1671) lekarzowi księżnej Elżbiety Lukrecji oraz Samuelowi Radeschinskiemu z Radeschowic w 1596 r. związanemu przez jakiś czas z dworem cieszyńskim, poecie piastującemu godność doradcy na dworze cesarskim w Pradze. Epigramat dedykował Exner również Wawrzyńcowi Blumiusowi (1609 r.), tytułując go: „Scholae Illustris Teschinens[is] Rector”, co świadczyć zdaje się nie tylko o istnieniu szkoły w Cieszynie, ale także o niepospolitych przymiotach umysłu jej rektora. Kolejnym cieszyńskim adresatem epigramatu Baltazara Exnera jest Jerzy Sobek, szlachcic, który wyróżniał się szerokimi zainteresowaniami literackimi. Jak wynika z odręcznej adnotacji umieszczonej przez samego Baltazara Exnera na stronie tytułowej egzemplarza *Anchora vitae* znajdującego się w bibliotece Leopolda J. Szersznika, dziełko to zostało przez autora ofiarowane Waławowi Budowcowi z Budowa (ok. 1547–1621), członkowi Jednoty Braci Czeskich, pełniącemu wysokie godności na dworze cesarskim, później jednemu z tzw. dyrektorów w powstaniu stanów czeskich. Ksiądz Adam Waław (1574–1617), otaczający się ludźmi wykształconymi, o zainteresowaniach literackich, sam widać zasłużył na podziw współczesnych, skoro wybitny humanista Sebastian Petrycy (1554–1627), polski tłumacz i komentator dzieł Arystotelesa, zdedykował mu wydanie *Polityki Aristotelesowej*, włączając do jej edycji z 1605 r. osobną kartę z drukowaną dedykacją.

Inicjatywa skodyfikowania przepisów regulujących stosunki pomiędzy księciem, szlachtą i pozostałymi stanami należała również do dworu. Dotychczasowe prawo zwyczajowe zostało skodyfikowane staraniem księcia Waława II. Zbiór przepisów prawa ziemskiego, wzorowany na prawie opolskim, powstał w 1573 r., ale wobec sprzeciwów szlachty zatwierdzony został dopiero w 1591 r., w druku ukazując się w 1592 r. W drukowanym egzemplarzu tego dokumentu, wydanego pod tytułem *Prava a zřízení zemské*, należącym w 1720 r. do kanclerza ziemskiego Fryderyka Jerzego Wilczka z Dobrej Ziemi, na początkowych stronach wpisano kilka orzeczeń

w sprawach sporów przedstawicieli miejscowej szlachty, głównie dotyczących spraw spadkowych, zaś na końcu – wyciąg z dzieła włoskiego prawnika Bartłomieja Socyna (1437–1507) *Regulae juris*. Kodeks ten funkcjonował przez następne dwieście lat nie tylko w wersji drukowanej, lecz także w licznych odpisach. Pierwotna, czeskojęzyczna wersja została przetłumaczona na język niemiecki. W zbiorach Książnicy Cieszyńskiej zachowało się kilka egzemplarzy tego dokumentu.

Bezpośrednie oddziaływanie szlachty na życie publiczne, a w szczególności kulturalne księstwa cieszyńskiego zamyka się w stosunkowo krótkim okresie, to jest do końca XVII w. W XVIII w. jej znaczenie zaczęło maleć. Cieszyńska szlachta nie należała do najzamożniejszych, czy szczególnie wpływowych. Dobra należące do poszczególnych rodów nie były zbyt rozległe; często ograniczały się do jednej zaledwie wsi. Kondycja finansowa szlachty pogorszyła się jeszcze na skutek działań wojennych prowadzonych na Śląsku Cieszyńskim od początku XVII do połowy XVIII w. i związanego z tym głębokiego kryzysu gospodarczego. Nie brakowało jednak wśród szlachty cieszyńskiej ludzi wykształconych, o wyższych aspiracjach kulturalnych. Źródła świadczące o ich aktywności w tej dziedzinie, przechowywane w zbiorach Książnicy Cieszyńskiej, pochodzą głównie z XVI i XVII w. Należą do nich między innymi materiały dotyczące bibliotek na dworach szlacheckich. Dowodów na istnienie księgozbiorów dworskich dostarcza również cieszyńska Biblioteka im. Tschammera, której początek dała kolekcja barona Jerzego Fryderyka Bludowskiego (1655–1730), przekazana parafii ewangelickiej w Cieszynie w 1750 r. przez spadkobierców pana z Dolnych Błędowic. Drugim większym legatem na rzecz zboru był zapis testamentowy zmarłego w 1787 r. kasjera zboru i adwokata, Rudolfa Bogumiła Tschammera z Iskrzyczyna (1711–1787), obejmujący liczącą ponad dwieście tomów bibliotekę oraz fundusz na jej utrzymanie. W bibliotece zborowej znajdują się książki ze znakami własnościowymi nie tylko dwóch wymienionych tu ofiarodawców, ale także przedstawicieli innych cieszyńskich rodzin szlacheckich, jak Goczałkowskich, Wilmowskich, Markłowskich, Skrzeńskich czy

Sobków. Najciekawszym wszakże zabytkiem mówiącym o istnieniu bibliotek szlacheckich jest przechowywany w Książnicy Cieszyńskiej rękopiśmienny wyciąg z pośmiertnego inwentarza dóbr Jerzego Sobka z Kornic, wspomnianego wyżej adresata jednego z epigramatów Baltazara Exnera. Inwentarz, sporządzony w 1649 r., obejmuje między innymi wykaz ponad 570 książek, które składały się na bibliotekę Jerzego Sobka. Ilościowa i jakościowa zawartość owego zbioru wystawia jak najlepsze świadectwo właścicielowi biblioteki i jego zainteresowaniom czytelniczym. Znalazły się tu bowiem, obok biblij i dzieł religijnych katolickich i protestanckich, dzieła greckich i rzymskich klasyków, filozofów i teologów średniowiecznych i nowożytnych, prace z zakresu historii, prawa, medycyny, językoznawstwa, pedagogiki i literatury pięknej. Jest to zatem biblioteka reprezentatywna dla ówczesnego stanu wiedzy i europejskiej typografii XVI- i XVII-wiecznej, w jej najlepszych wytworach. O istnieniu biblioteki innego cieszyńskiego szlachcica, barona Jana Jerzego Cygana ze Słupska na Frysztacie i Dobrosławicach możemy wnioskować na podstawie jego supereklibrisu, odkrytego przez Krzysztofa Szelonga na jednej z książek z biblioteki Leopolda J. Szersznika. Cyganowie na początku XVII w. koligacjami rodzinnymi związali się z wybitnym górnośląskim rodem Kochcickich z Kochcic, panów na Lublińcu i Koszęcinie. Jan Jerzy Cygan swoje studia na uczelniach w Strasburgu i Lejdzie odbywał na początku XVII w. w towarzystwie jednego z członków tego rodu, Andrzeja Kochcickiego młodszego, którego ojciec, również Andrzej, dla swoich zasług dla kultury nazywany bywa „mecenaseм Górnego Śląska”. Obydwaj studenci, Kochcicki i Cygan, musieli odznaczać się niepospolitymi zaletami umysłu, a prawdopodobnie i... pokaźną kiesą, skoro zasłużyli na drukowane dedykacje w książkach swoich profesorów. Kierowane pod ich adresem słowa uznania znalazły się między innymi w obszernym dziele jurysty Justusa Meiera *Pandectarum universi iuris civilis sive Collegii iuridici Argentoratensis...*, wydany w Strassburgu w 1617 r. Jan Jerzy Cygan był w okresie późniejszym mecenasem dwóch wybitnych śląskich poetów Wacława Scherffera von Scherfferstein i Daniela Czepki. Młodzieńcze, mistyczne utwory tego ostatniego inspirowane są jakoby intelektual-

na atmosferą dworu Cyganów w Dobrosławicach. Prawdopodobnym śladem studiów innego przedstawiciela szlachty cieszyńskiej jest dzieło prawnicze Augusta Bosco pod tytułem *Compendium institutionum iuris civilis ad ficto usu fori moderno in gratiam dominorum auditorum interiorum Academia Illustris Josephina quae Lignitii floret...* przepisane w 1713 r. przez Jana Filipa Józefa Pelkę z Neustadt na Małych Kończycach, studenta jednej z wybitnych szkół śląskich, legnickiej Akademii Rycerskiej.

W bibliotece Leopolda J. Szersznika znajdują się również pojedyncze książki z proveniencjami szlacheckimi, nie mogące wprowadzić świadczyć o istnieniu większych zbiorów bibliotecznych, ale wskazujące na zainteresowania ich właścicieli. Te zaś koncentrowały się wokół szeroko pojętych tradycji i kultury rycerskiej, stąd też licznie reprezentowana jest w tej grupie literatura heraldyczna i genealogiczna. Jednym z jej najciekawszych i najwartościowszych zabytków jest zaś rękopiśmienny herbarz śląski z przełomu XVI i XVII w., zawierający ręcznie malowane herby, przede wszystkim szlachty cieszyńskiej. Do zbiorów Leopolda J. Szersznika został on ofiarowany przez Maksymiliana Goczałkowskiego.

Podczas reformacji większość szlachty cieszyńskiej przeszła na luteranizm. Przy konfesji tej pozostała spora część szlachty także w okresie kontrreformacji, zapoczątkowanej w 1610 r. konwersją księcia na katolicyzm. Poza wymienionym już Jerzym Sobkiem z Kornic należeli do tej grupy między innymi Krzysztof Bernard Skrbeński z Hrziszcie (1615–1686) oraz Jerzy Fryderyk Wilczek z Dobrej Ziemicy. Pierwszy z nich był autorem wielu pozostałych w rękopisie prac religijnych (np.: *Uważowani newinne a przeihrzozne smrti Pana a spasytele Gieziße Krysta* z 1675 r.) i właścicielem pokaźnego księgozbioru, którego fragmenty zachowały się do dzisiaj w Bibliotece im. Tschammera w Cieszynie. Jedna z książek pochodzących z jego biblioteki trafiła do zbiorów Czytelni Ludowej dość niezwykłą drogą. Oprócz notatki w języku czeskim, w której Skrbeński informuje kiedy książkę przeczytał (z podaniem dziennych dat rozpoczęcia i zakończenia lektury), dzieło to nosi znaki własnościowe (pieczętki) Ignacego Bagieńskiego z Odessy, którego księgozbiór otrzymała w 1888 r. Czytelnia

Ludowa. Chodzi zaś o książkę polską, mianowicie *Kronikę polską* Marcina Bielskiego w wydaniu z 1597 r., poprawionym i uzupełnionym przez syna pisarza, Joachima. Z kolei Fryderyk Jerzy Wilczek, sędzia sądu ziemskiego, był autorem czeskiego przekładu postylli Jana Hermanna, pastora w Chobiu na Opolszczyźnie, pt.: *Ex Laborum sacrorum continuatione. Kazani na ewangelie nedelni přes cely rok z nemecke postille lohannis Hermanni někdy faraře w Koben při Odřze... od Frydrycha Giřziho Welčka... Letha Panie 1654.*

W OGNIU WALKI RELIGIJNEJ

Na całokształt życia społecznego i kulturalnego na Śląsku Cieszyńskim silny wpływ wywierały skomplikowane stosunki polityczne i religijne. Książę Wacław III, objąwszy w 1540 r. władzę w księstwie, przyjął wyznanie ewangelicko-augsburskie, pociągając za sobą, zgodnie z zasadą „cuius regio, eius religio”, całą niemal ludność księstwa. Nowa konfesja szerzyła się szybko, przyczyniając się między innymi do rozwoju piśmiennictwa. Protestantcy pastory i kaznodzieje, na ogół dobrze wykształceni, nierzadko oddawali się twórczości literackiej. Do grupy tej należeli między innymi wymienieni już adresaci panegirycznych utworów Baltazara Exnera, Jerzy Fabricius i Teodor Ulmann. Epigramat poświęcił Exner także cieszyńskiemu pastorowi Tymoteuszowi Łowczanemu, co zdaje się świadczyć, że i ten ostatni był postacią nietuzinkową. Zarówno legalna działalność konfesyjna, jak i związana z nią twórczość literacka protestanckich duchownych mogła się rozwijać stosunkowo krótko, bo do 1610 r., kiedy to książę Adam Wacław, wcześniej gorliwy protestant, przeszedł na katolicyzm, domagając się tego samego od swych poddanych. Odtąd dla ludności pozostałej przy luteranizmie nastały czasy trudne, odmierzane okresami większego lub mniejszego nasilenia represji. Kościoły, jakie dotąd posiadali, nawet przez nich samych wybudowane, przekazano katolikom. Protestantckie praktyki religijne odbywać się musiały w prywatnych domach lub w leśnych ustroniach, najczęściej w górach Beskidu Śląskiego.

W pierwszej połowie XVII w. tereny księstwa cieszyńskiego stały się widownią działań wojennych. Podczas wojny trzydziestoletniej wiele miejscowości zostało zrujnowanych w wyniku wielokrotnych przemarszów wojsk, to jednej, to drugiej strony konfliktu. Pomimo nacisków kontrreformacyjnych, część ludności pozostała jednak przy luteranizmie. Bezpośrednio podlegając miejscowej szlachcie, w większości wiernej protestantyzmowi, to z niej chłopci mogli brać przykład. Niektórzy posesjonaci dawali ochronę protestanckim pastorom, albo nawet – jak wspomniany już Krzysztof Bernard Skrbeński – podburzali chłopów do oporu przeciw rekatolicyzacji, ułatwiając im ucieczkę ze swoich dóbr. Znaczna część protestantów nie wyrzekła się swojej wiary nawet pod naciskiem władz, najpierw książęcych, a po wygaśnięciu dynastii Piastów cieszyńskich w 1653 r. – cesarskich. Nauka Marcina Lutra, a zwłaszcza jej zasady dotyczące odprawiania nabożeństw w językach narodowych, czy samodzielnego zgłębiania *Pisma Świętego*, wymagały od wiernych osobistego zaangażowania w praktyki religijne, rodziły też potrzebę posiadania umiejętności czytania i rozumienia czytanego tekstu. Zaangażowanie to pozwoliło nie tylko przetrwać luteranizmowi lata prześladowań, ale przyczyniło się też do rozwoju kultury piśmienniczej, owocującej upowszechnieniem i utrwaleniem się – także wśród najniższych warstw społecznych – obyczaju samodzielnego obcowania z książką drukowaną i rękopiśmienną. Zjawisko to w sposób wyraźny uwidacznia się w zbiorach Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego, którego biblioteka powstała w głównej mierze z darów miejscowej ludności.

Z występujących w tej kolekcji zapisków proveniencyjnych wynika, że w cieszyńskich domach przechowywane były książki zarówno ewangelickie, jak i katolickie; jedne i drugie w językach czeskim, niemieckim i polskim. Najstarsze książki polskie to z reguły krakowskie druki katolickie – od pierwszego wydania Biblii Jakuba Wujka z 1599 r. po kazania Piotra Skargi, Szymona Starowolskiego i Franciszka Rychłowskiego. W XVII w. zaczęły docierać tu również polskie druki protestanckie wydawane w Toruniu, Gdańsku, Królewcu, Oleśnicy, a w XVIII w. – głównie w Brzegu. Najwięk-

szą popularnością na Śląsku, nie tylko zresztą Cieszyńskim, cieszyła się, zwana tutaj do dziś „Dąbrówką”, ewangelicka *Postylla* Samuela Dambrowskiego wydana po raz pierwszy w Toruniu w 1621 r., a później kilkakrotnie wznawiana w Brzegu (m.in. w latach 1772, 1785, 1797) w opracowaniu pochodzącego z Cieszyna pastora twardogórskiego, Jana Christiana Bockshammera (1733–1804). Popularne wśród cieszyńskich ewangelików były również polskie postylle kalwińskie Mikołaja Reja, a szczególnie Grzegorza z Żarnowca. Sądząc wszakże na podstawie zawartości księgozbioru Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego, szerszym strumieniem docierać musiały na Śląsk Cieszyński książki czeskie i niemieckie, które wydawane w miastach śląskich, czeskich i morawskich, czy nawet w Wiedniu, nie musiały w swojej drodze do księstwa cieszyńskiego pokonywać kordonów granicznych. Również w tej grupie przeważają książki religijne, jak na przykład popularny na ziemiach czeskich katolicki kancjonał *Slavíček rajský* Jana Józefa Bożana z Frydku, niemieckie i czeskie wydania dzieł Marcina z Cochem, na przykład *Das grosse Leben Christi* (Frankfurt 1702), *Velká sstěpná záhrada* (Brno 1726), a przede wszystkim Biblie czeskie i niemieckie w edycjach XVI – wiecznych i późniejszych. W XVII w. pojawiają się również miejscowi twórcy literatury religijnej, przede wszystkim pastorzy i kaznodzieje protestanccy, ale również księża katoliccy. Ich książki również trafiły do cieszyńskich domów. Poza wspomnianą już książką Józefa Bożana, chętnie używaną przez cieszyńskich katolików, największą popularność zdobyły sobie dzieła pochodzącego z Cieszyna ewangelickiego kaznodziei i pastora Jerzego Trzanowskiego (1592–1637), piszącego po łacinie i po czesku, nazywanego niekiedy – ze względu na wpływ, jaki jego pieśni wywarły na tutejszych protestantów – „słowiańskim” lub „śląskim Lutrem”. Pieśni i modlitwy zawarte w zbiorach *Cithara sanctorum* (po raz pierwszy wydany w Liptowie w 1635 r.) oraz *Phiala sanctorum* (wydane po raz pierwszy w Lewoczy w 1631 r.) były używane w kościołach i domach ewangelików jeszcze w drugiej połowie XIX w. Śpiewnik *Cithara sanctorum* miał być wydawany do 1874 r. aż 75-krotnie. Z Frydku pochodził inny protestancki kaznodzieja,

w latach 1645–1653 pastor w Ropicy i Końskiej, Jerzy Joannides, autor wierszowanego poematu *Modlitby křestanské*, wydanego w 1654 r. W języku niemieckim i po łacinie pisał urodzony w Suchej Dolnej Jerzy Sarganek (1702–1743), pastor i nauczyciel w gimnazjum ewangelickim w Cieszynie. Jakkolwiek poza rodzinnym Śląskiem Cieszyńskim działał Paweł Twardy (1737–1807), absolwent Uniwersytetu w Halle, polski kaznodzieja we Wrocławiu, również jego książki docierały do Cieszyna, ciesząc się tu dużą popularnością. Dotyczyło to w szczególności Biblii wydanej przez niego w Brzegu w 1768 r. oraz opublikowanej tamże nowej edycji postylli Samuela Dambrowskiego (1766). W księgozbiornie Szersznika zachował się ciekawy egzemplarz Agendy ewangelickiej opracowanej przez oleśnickiego archidiacona Jerzego Bocka pt. *Ajenda abo porządek Kościołow Ewanjelickich Księstwa Oleśnickiego, y innych do niego należących powiatow... w Oleśnicy* [1668]. Ten rzadki druk oprawiono wraz ze zbiorem rękopiśmiennych modlitw niemieckich i polskojęzycznych, powstałych najprawdopodobniej na początku XVIII w. tuż po założeniu ewangelickiego kościoła w Cieszynie. Znalazła się w nim między innymi „*Modlitwa poranna pospolita Kościoła Evang. przed Cieszynem*” a także „*Modlitwa o oddalenie drożyzny, głodu i chorób*”. Ta ostatnia, zapisana w wersji niemieckiej i polskiej, datowana jest na 1714 r.

Religijną literaturę katolicką tworzyli przede wszystkim członkowie Towarzystwa Jezusowego, sprowadzonego na Śląsk Cieszyński w celu skuteczniejszej jego rekatolicyzacji. Pracą literacką trudnili się między innymi superiorzy cieszyńskiej rezydencji jezuitów, jak Daniel Nitsch (1651–1709), jednocześnie prefekt gimnazjum. Jezuitą był również pochodzący z Frydku znawca języków starożytnych Stanisław Rapalius (1640–1708), autor dwóch wydanych drukiem dzieł łacińskojęzycznych. Poza rodzinnym Śląskiem Cieszyńskim działał Adam Entzendorfer (1720–1790), pochodzący ze skoczowskiej rodziny, która wydała prócz niego jeszcze kilka innych wybitnych osobistości. Adam Entzendorfer wstąpił do zakonu jezuitów podczas swych studiów uniwersyteckich we Wrocławiu. W 1750 r. przebywał w Cieszynie, nauczając w gimnazjum jezuickim, karierę

kontynuował w Nysie, Żaganiu i wreszcie we Wrocławiu, gdzie został profesorem na uniwersytecie, a od 1766 r. jego kanclerzem. Był autorem prac teologicznych, a także dramatu ku czci św. Jana Nepomucena. Członkami tej samej skoczowskiej rodziny byli Jerzy Józef Entzendorfer (1702–1774), protonotariusz apostolski, Wacław Entzendorfer (1709–1770), jezuita, rektor kolegium opolskiego oraz Franciszek, ksiądz w Skoczowie, właściciel prezentowanej na wystawie dysertacji jezuita Ignacego Poppa pod tytułem *Ecclesiae sanctae Dei-hominis primo in terris vicario S. Petro ad usque hodie gloriose regnante Benedictum XIV epitome historica...* wydanej w Ołomuńcu w 1755 r. Anonimowy, choć z dużym prawdopodobieństwem można jego autorstwo przypisać jezuitom, jest utwór pt. *Placz a narzykani predykantów ze Śląska wygnanych w Namysłowskim Kraju*. Ten wierszowany antyluterański paszkwil dotyczy wprowadzie Namysłowa, ale mógł być rozpowszechniany również na Śląsku Cieszyńskim, zachował się wszak w bibliotece Leopolda J. Szersznika. Pisany jest polsko-śląskim dialektem z silnymi naleciałościami czeskimi.

Liczba protestanckich książek w języku polskim wzrasta w cieszyńskich domach wraz z możliwością ujawnienia się wyznawców luteranizmu na początku XVIII w. Na mocy umowy altranszadzkiej cieszyńscy protestanci uzyskali wówczas prawo zbudowania kościoła za murami miejskimi Cieszyna i otwarcia własnej szkoły. W kościele i szkole, które rozpoczęły działalność w 1709 r., pastorami i nauczycielami byli przedstawiciele różnych narodowości, pochodzący z wielu zakątków monarchii, dostrzegający wszelako potrzebę prowadzenia liturgii w języku ojczystym miejscowej ludności. Stąd też cieszyńscy pastory byli zarazem autorami pierwszych na tym terenie książek w języku polskim. Wprawdzie drukiem wydano je poza Śląskiem Cieszyńskim, bowiem na ziemi zubożonej i zniszczonej przez liczne działania wojenne i postępujące w ślad za nimi zarazy i klęski głodu, nie było jeszcze drukarni, jednakże ze względu na autorstwo i przeznaczenie tych druków dzisiaj są one nazywane „cieszyńskimi pierwodrukami”. Za najstarszy z nich uważana jest książeczka pierwszego pastora zboru cieszyń-

skiego Jana Muthmanna (1685–1747), *Wierność Bogu y cesarzowi czasu powietrza morowego należąca...*, wydana w Brzegu w 1716 r. Jan Muthmann urodził się w Komorznie pod Byczyną, kształcił się w Oleśnicy, a następnie na Uniwersytecie w Lipsku. W 1709 r. objął funkcję seniora zboru cieszyńskiego, a także nadzorcy budowy kościoła i szkoły, skarbnika i nauczyciela. Dzięki jego zapobiegliwości przy kościele powstał budynek nowej szkoły zborowej. W 1730 r. z powodu oskarżenia o pietyzm Jan Muthmann musiał opuścić Śląsk Cieszyński i resztę życia spędził w Niemczech. Większą część swoich pism wydał w języku niemieckim. Inny z pastarów zboru cieszyńskiego Samuel Ludwik Zasadius (1695–1756), pochodzący z Dolnego Śląska, był autorem całego szeregu książek religijnych przeznaczonych dla ewangelików. Część z nich to tłumaczenia popularnych autorów niemieckich, Jana Arndta czy Cyriaka Hofera. Najpopularniejszym bodaj dziełem Samuela L. Zasadiusa jest jednak *Droga do nieba to jest nauka krótka z katechizmu-sa*, wydana po raz pierwszy w Brzegu w 1724 r. i w ciągu następnych lat kilkakrotnie wznawiana. W 1730 r. również Samuel L. Zasadius znalazł się w kręgu podejrzanych o pietyzm i zmuszony został do wyjazdu z Cieszyna.

Pietyzm był wewnętrznym, silnie nacechowanym mistycyzmem ruchem religijnym w łonie kościoła ewangelickiego. Za jego twórcę uważa się Filipa Spenera. Ruch ten rozwijał się w drugiej połowie XVII i w XVIII w., głównie w Niemczech. Za sprawą Jana Muthmanna i Jana Steinmetza, którzy zapoznali się z nim podczas swoich studiów w Niemczech, przeniesiony został na Śląsk Cieszyński, którego obszar, ze względu na swe położenie geograficzne, rychło stawać się zaczął jednym z centrów propagandy pietystycznej. Do zwolenników pietyzmu należeli nie tylko pastorowie, ale także przedstawiciele miejscowej szlachty, przede wszystkim zaś siedzący na Boguminie Henklowie von Donnersmarck, którzy utrzymywali bliskie kontakty z samym Augustem Franckem, czołową postacią ruchu pietystycznego. W Cieszynie pod wpływem pietyzmu znalazł się wspomniany już Jerzy Sarganek, a także kaznodzieja czeskoobra-terksi, cieszyńnianin z urodzenia, Jan Liberda (1701–1742). Obydwaj

studiowali w Halle, zwanym „twierdzą pietyzmu”. Liberda znany jest jako autor kilku książek w języku czeskim oraz tłumacz popularnych śpiewników religijnych. W historii protestantyzmu zapisał się także jako organizator emigracji grupy czeskich innowierców, braci czeskich i pietystów do Niemiec. Wacław Kleych z Łažan (1678–1757) wydawał w Żytawie czeskie książki religijne, które potem rozprawdzał podróżując po Czechach, Morawach i Śląsku. Podczas pobytu w Cieszynie otrzymał zezwolenie na sprzedaż książek na cmentarzu przy kościele ewangelickim. Cieszyńscy pietyści, działający w Halle i innych niemieckich ośrodkach religijnych, przyczynili się do rozprzestrzenienia się tego ruchu także w Czechach i na Morawach.

*Wierność Bogu y cesarzowi czasu powietrza morowego należąca nie jest jedyną publikacją o świeckim charakterze, jaka wyszła spod piór cieszyńskich pastorów i nauczycieli miejscowego gimnazjum ewangelickiego. Już rok po niej (w 1717 r.) ukazała się w Brzegu książka pod tytułem *Celaryus Polski oder nach der Methode des lateinischen Libri memorialis Cellarii... Polnisch- und Deutsches Wörter-Buch, woraus die nöthigsten Wörter der Polnischen Sprache ohne grosse Mühe in kurtzer Zeit können werden...* autorstwa Andrzeja Fabriego, nauczyciela szkoły zborowej, do dziś zachowana w niewielu egzemplarzach. Interesującym i jeszcze radszym dziełem jest wydana w 1724 r. mapa księstwa cieszyńskiego sporządzona przez innego cieszyńskiego nauczyciela, Węgra z pochodzenia, Jonasza Nigriniego. Nie wiadomo, z jakiego powodu mapa została wkrótce po wydaniu skonfiskowana, a na jej autora nałożono karę pieniężną, wskutek czego musiał wrócić na Węgry.*

Te i wiele innych jeszcze druków, przechowywanych w cieszyńskich rodzinach od wielu pokoleń, a ostatecznie przekazanych do zbiorów Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego, trafiło doń w dość kiepskim stanie. Wiele jest w tym księgozborze druków niekompletnych, bez kart tytułowych, o zniszczonych oprawach, noszących ślady wieloletniego intensywnego użytkowania. Charakterystyczne dla wielu z nich jest poczerniałe i błyszczące obcięcie bloku, co wskazuje, że długo przechowywane były w wiejskich, jednoizbo-

wych domach, w których dym z ogrzewającego domostwo paleniska osmalał wszystkie przedmioty. Zapiski proveniencyjne w tych książkach są stosunkowo niedawne, najstarsze pochodzą z XVIII w. Nie można wszakże na tej podstawie wnioskować, że książki starsze, XVI- i XVII-wieczne, opatrzone znakami późniejszych właścicieli, na Śląsk Cieszyński trafiły dopiero w XVIII czy XIX w. Brak XVI- i XVII-wiecznych notek proveniencyjnych na ówczesnych drukach może mieć różne przyczyny, wśród których nie bez znaczenia wydaje się obawa właściciela przed uwiecznianiem swojego nazwiska na „zakazanej” książce protestanckiej. Choć wytłumaczenie może być oczywiście znacznie prostsze i sprowadzać się do niedostatecznej umiejętności pisania, a może po prostu – szacunku dla tak cennego przedmiotu, jaki w owym czasie stanowiła książka?

OŚWIECENIE – W BLASKU KULTURY EUROPEJSKIEJ

Wiek XVII i pierwsza połowa XVIII w. były dla kultury Śląska Cieszyńskiego bardzo trudne, głównie ze względu na przetaczające się wówczas przez jego obszar konflikty zbrojne. Sytuacja zaczęła się poprawiać w drugiej połowie XVIII w., co w największej mierze wiązało się ze zmianą warunków polityczno-administracyjnych. Po 1740 r. księstwo cieszyńskie, które po wojnach śląskich pozostało przy Austrii, tworząc wraz z Opawszczyzną tzw. Śląsk Austriacki, objęte zostało reformami przeprowadzanymi przez Marię Teresę, a potem Józefa II. Powstałe w Cieszynie w 1709 r. gimnazjum ewangelickie stało się wówczas jedyną tego typu szkołą w całej, w większości katolickiej, monarchii. Oprócz szkoły ewangelickiej, już od 1674 r. działało w Cieszynie gimnazjum jezuickie, po kasacie zakonu w 1773 r. przekształcone w gimnazjum katolickie. Jednym z jego absolwentów, później od 1776 r. także nauczycielem i w końcu (od 1786 r.) prefektem był Leopold Jan Szersznik (1747–1814), jeden najwybitniejszych obywateli Cieszyna w całej jego historii. Związany od wczesnej młodości z Towarzystwem Jezuso-

wym, do którego wstąpił podczas studiów w Ołomuńcu, boleśnie przeżył jego likwidację, do końca życia pozostając wierny doktrynom i zasadom zakonu. Dzięki jego pracy nauczycielskiej, metodom nauczania, a przede wszystkim dzięki kolekcjom książek i muzealiów, które zgromadził i udostępnił publiczności w 1802 r., nowe prądy umysłowe, mocno już wówczas zakorzenione w Europie Zachodniej, znalazły drogę do księstwa cieszyńskiego, peryferyjnego zakątka monarchii austriackiej. Księgozbiór Leopolda J. Szersznika obfituje w dzieła najwybitniejszych przedstawicieli nurtów oświeceniowych, poczynawszy od słownika Piotra Beyle'a, poprzez dzieła Monteskiusza, Kartezjusza, aż po francuskich filozofów z kręgu Encyklopedii oraz samego „bezbożnika” Voltaire'a, którego pisma również znalazły miejsce w bibliotece ekszequity. Obecność tych i innych książek w zbiorach Szersznika wprawdzie nie oznacza jeszcze, że twórca biblioteki sam je przeczytał, a tym bardziej zgadzał się z ich treścią, świadczy jednak o jego otwartości na różne poglądy. Że dotyczyło to również kwestii wyznaniowych, świadczy obecność w jego zbiorach książek innowierczych – od dzieł Lutra, Kalwina, Melanchtona, a nawet pietysty Nikolausa Ludwiga Zinzendorfa, po teksty hebrajskie i rękopiśmienne odpisy Koranu. Najbliższe jednak Szersznikowi wydają się być książki reprezentatywne zarówno dla metod pedagogicznych jezuickich, co głównego nurtu Oświecenia, a mianowicie dzieła z zakresu nauk ścisłych i przyrodniczych. W notatkach Szersznika sąsiadują ze sobą wypisy z lektury Georgesa Leclerca Buffona, dzieł geograficznych, matematycznych, z zakresu mechaniki i budownictwa z ekscerptami z dzieł literackich, filozoficznych, czy estetycznych, na przykład Christopha Martina Wielanda (*Der Golden Spiegel*), Gottholda Ephraima Lessinga (*Der Laokoon oder über die Gräntzen von Mahlerey und Poesie*) czy Johanna Joachima Winckelmanna. W szersznikowskiej bibliotece znalazły się również dzieła twórców polskiego Oświecenia, jak Jędrzeja Śniadeckiego *Rachunku algebraicznego teorya*, czy słynne *Zabawy przyjemne i pożyteczne*. To właśnie otwarta umysłowość Szersznika zyskała mu szacunek w kręgach naukowych i literackich nie tylko Moraw i Czech, gdzie odbył studia, rozpoczął pracę na-

ukową i przez to mu najbliższych, ale także leżących wówczas za granicą Warszawy czy Lwowa. Poza dziełami szersznikowych, przede wszystkim praskich, preceptorów i przyjaciół, takich jak historycy Gelasius Dobner, Franciszek Pubitschka czy Jan Diesbach znalazła się w jego zbiorach książka Stanisława Kostki Potockiego *Rozprawa o sztuce pisania czyli stylu...* wydana w Warszawie w 1813 r. z dedykacją autora dla twórcy cieszyńskiej biblioteki.

Własna twórczość naukowa Leopolda J. Szersznika na tle wybitnych pod względem jakościowym zasobów jego biblioteki jawi się stosunkowo skromnie. Trzeba jednak pamiętać o tym, że wróciwszy w 1775 r. do Cieszyna po studiach w dużych ośrodkach kulturalno-naukowych, jakimi były Ołomuniec i Praga, Szersznik – przy licznych swoich zajęciach zawodowych – pracy naukowej mógł oddawać się raczej okazjonalnie. Zadziwia w tych okolicznościach wszechstronność zainteresowań widocznych w jego spuściźnie, zarówno tej drukowanej, jak i pozostałej w rękopisach. Po pierwszych pracach napisanych jeszcze w Pradze i Hradcu Králové można by przypuszczać, że będzie kontynuował pracę badawczą głównie w dziedzinie historii. W Pradze powstały dwie rozprawy Szersznika z zakresu historii Słowian, z których pierwsza pod tytułem *Problema ex historia slavica...* o pochodzeniu słowiańskich plemion połabskich i południowych, napisana na konkurs ogłoszony przez lipskie stowarzyszenie naukowe Societas Jablonoviana, została w 1772 r. nagrodzona i opublikowana w piśmie towarzystwa *Acta Societatis Jablonovianae*. Studium historycznym poświęcał się Szersznik również podczas swego pobytu w Hradcu Králové, gdzie powstała praca *De doctis Reginae-Hradecensibus commentarius* – słownik biograficzny tamtejszych uczonych, a także w Cieszynie, gdzie powstało jego najważniejsze dzieło, *Nachrichten von Schriftstellern und Künstlern aus dem Teschner Fürstenthum*, wydane w 1810 r. Tutaj jednak swoich historycznych zainteresowań Szersznik nie zdołał rozwinąć w stopniu odpowiadającym ambicjom. Liczne i różnorodne funkcje nie pozwalały mu na pełne zaangażowanie w pracę naukową. Zakres tematyczny jego badań poszerzył się o geografię, geometrię, matematykę, retorykę, gramatykę i lite-

raturę łacińską, a więc głównie przedmioty wykładane w ówczesnym gimnazjum. Większość tekstów Szersznika powstałych w Cieszynie ma związek z jego pracą pedagogiczną. Również jego dzieło, dziś oceniane jako najwybitniejsze, czyli biblioteka i muzeum tworzone było z myślą o usprawnieniu procesu nauczania.

Czynne tworzenie kultury było w tym czasie na Śląsku Cieszyńskim udziałem głównie przedstawicieli stanu mieszczańskiego, którzy, podobnie jak Szersznik, byli bądź nauczycielami w tutejszych szkołach, bądź pracownikami miejscowych urzędów i instytucji, lekarzami albo duchownymi obydwu tutejszych konfesji. Do przyjaciół Szersznika należał Adam Nechay (1749–1820), podobnie jak cieszyński prefekt, członek Towarzystwa Jezusowego, prawnik, adwokat, sekretarz sądu ziemskiego w Cieszynie, autor między innymi opisu Śląska Cieszyńskiego opublikowanego w 1813 r. w piśmie *Redlicher Verkuendiger* w Brnie. Drugim z bliskich przyjaciół Szersznika był Józef Wussin (ur. w 1753 r.), inżynier, specjalista budowy dróg, autor między innymi przyczynków na ten temat w piśmie *Patriotisches Tageblatt*, wychodzącym w Brnie od 1800 r. Jak bardzo Szersznik cenił jego działalność, świadczy fakt, że biogram, jaki poświęcił mu w swoich *Nachrichten von Schriftstellern* należy do najobszerniejszych w całym dziele. Prócz nich na wymienienie zasługują też matematycy Jan Bielin i Adam Chmiel (1767–1831), pastor, biolog i malarz w jednej osobie Jan Jerzy Lumnitzer (1783–1864), wieloletni burmistrz Cieszyna, autor obszernej kroniki miasta, Alojzy Kaufmann (1773–1848). Prawie regułą jednak bywało, że bardziej utalentowani prędkiej czy później opuszczali prowincjonalne księstwo, aby kontynuować kariery naukowe w większych miastach monarchii. Do tej grupy należeli między innymi Antoni Gorgosz, uczeń Szersznika w cieszyńskim gimnazjum, a później profesor gimnazjalny w Krakowie, Albin Heinrich (1785–1864), profesor gimnazjum, współpracownik Szersznika, po jego śmierci długoletni zastępca opiekun jego zbiorów bibliotecznych i muzealnych, a w końcu kustosz muzeum cesarza Franciszka w Brnie, gdzie też zdobył uznanie swoją pracą naukową i do śmierci cieszył się sławą najwybitniejszego bodaj uczonego na Morawach i Śląsku Austriackim.

NA PROGU NOWOCZESNOŚCI – POCZĄTKI OŚWIECENIA LUDU

Reformy Marii Teresy i Józefa II wywarły duży wpływ na życie mieszkańców księstwa cieszyńskiego. W dziedzinie szkolnictwa największe znaczenie miało wprowadzenie obowiązku szkolnego dla dzieci w wieku od 6 do 14 lat (później – do 12 roku życia) oraz upaństwowienie szkół. Z kolei dzięki zniesieniu poddaństwa w 1781 r. chłopci nie potrzebowali już zgody zwierzchności feudalnej, aby posyłać swoje dzieci do szkół. Również wydany w tym samym roku patent tolerancyjny przyczynił się do zwiększenia liczby placówek szkolnych, pozwalając na ich zakładanie protestantom. Lepsze wykształcenie niższych warstw ludności zaowocowało żywszym zainteresowaniem dla problemów wykraczających poza elementarne potrzeby życia codziennego. Pod koniec XVIII w. coraz liczniej pojawiają się na Śląsku Cieszyńskim próby literackie o charakterze na poły ludowym, pisane polszczyzną chropawą i archaiczną, sięgającą korzeniami czasów Reja. W większości były to epickie utwory wierszowane, uwieczniające ważne momenty w życiu miejscowej społeczności albo opiewające rodzinny kraj autorów i zalety ludzi tutaj żyjących. Do tych pierwszych należy czeska, choć niepozbawiona naleciałości gwarowych, pieśń o założeniu kościoła ewangelickiego w Cieszynie, napisana przez chłopca z Cierlicka Jakuba Gallacza (1665–1725), żarliwego bojownika wiary ewangelickiej na Śląsku Cieszyńskim, który w uzyskaniu przez luteran zezwolenia na budowę kościoła w Cieszynie w 1709 r. miał niemały udział. Twórczością poetycką parał się także ksiądz katolicki, Ludwik Heimb (ok. 1700–1765), proboszcz w Skoczowie, potem w Grodźcu i w końcu w Pruchnej, gdzie zmarł i został pochowany. Spod jego pióra wyszły między innymi dwa polskie wiersze: *Łysa Góra*, opiewający krajobraz beskidzki i życie w okolicach Łysej Góry, oraz *Gloria Quadorum* – poemat dowcipnie opisujący uroki i niedostatki śląskich, w tym również cieszyńskich, miast. Łaciński tytuł wiersza nawiązuje do koncepcji niektórych historyków, wywodzących historię Śląska od plemienia starożytnych Kwadów. W ten

sposób pruchnieński proboszcz włączył się, prawdopodobnie nie całkiem świadomie, w trwającą od XVI w. i do dziś niewygasłą dyskusję na temat narodowego pochodzenia mieszkańców Śląska (Joachim Cureus, historycy polscy – Marcin Kromer, Maciej Strykowski, Aleksander Gwagnin i wreszcie Jerzy Samuel Bandtkie). Nie wiadomo, w jakim stopniu utwory te były znane szerszemu gronu czytelników czy słuchaczy. Fragmenty poematu *Gloria Quadorum* odnajdujemy jednak w co najmniej dwóch późniejszych rękopisach. Starszy z nich, w którym znalazła się podobna do Heimbowego poematu *Piesien o Śląsku*, zapisany został anonimowo pod koniec XVIII w., drugi, zawierający *Piseń o Śląsku*, podpisany został przez Johanna Schustika w Istebnej w 1849 r. W obu przypadkach chodzi o pieśni sławiące Śląsk Cieszyński, a podobieństwa, miejscami zgodność z tekstem Heimba, dotyczą tylko niektórych fragmentów.

Poza Gallaczem za pióro chwyтали w tym czasie także inni chłopci, jak widać świadomi wartości słowa pisanego, pozwalającego utrwalić dla potomnych ważne fakty z teraźniejszości i przeszłości. Najciekawszym przykładem takiej postawy, niespotykanej, albo przynajmniej nie tak częstej wśród chłopów w innych regionach, zadziwiająco świadomej i dojrzałej, są tak zwane „zapiśniki” chłopskie, z których najstawniejszy, zatytułowany *Dło pamięci rodu ludzkiego* pochodzi spod pióra Jury Gajdzicy z Cisownicy Małej. Gajdzica, chłop trudniący się przewożeniem towarów daleko poza granice księstwa, jest znany też jako właściciel pierwszego na ziemiach polskich chłopskiego ekslibrisu. Paweł Szurman z Lesznej Dolnej, który podpisał się w swoim zapiśniku w 1849 r., doprowadził zapiski do roku 1833. Od początku XIX w. oprócz zapisków dotyczących wydarzeń historycznych w bliższej i dalszej okolicy, prowadzonych zapewne na użytek własny i potomków, coraz częściej pojawiają się utwory wierszowane – modlitwy i pieśni. Jednym z twórców tego typu literatury był ksiądz Wilhelm Raschke (1803–1855), w latach 1829–1855 pastor bystrzycki. Rękopiśmienny zbiór jego pieśni pod wdzięcznym tytułem *Pątnik narodowy pieśni wesołe śpiewający* powstał w latach 1834–1835 i zawiera oprócz pieśni religijnych również panegiryczne pieśni okolicznościowe, na przy-

kład na dzień urodzin cesarza. Większość utworów napisana została po polsku, kilka po niemiecku, po niemiecku też zapisano większość tytułów.

ROMANTYZM I WIOSNA LUDÓW – BUDZENIE SIĘ NACJONALIZMÓW

Przełom XVIII i XIX w., kiedy w Europie zaczęły rodzić się nowe, rewolucyjne prądy umysłowe, mające wkrótce znaleźć ujście w gwałtownej eksplozji literatury i sztuki romantycznej, na Śląsku Cieszyńskim był mniej burzliwy niż gdzie indziej, wszelako również tutaj, z dala od zgiełku wielkiego świata, zaobserwować można było ożywienie życia kulturalnego, inspirowanego owymi ideami. Już w 1793 r. wystawiono w Cieszynie dramat Fryderyka Schillera *Kabale und Liebe*, napisany w 1784 r. Niemieckie przedstawienia teatralne, o których najstarsza wzmianka pochodzi z 1793 r., odbywały się w Cieszynie zapewne już wcześniej, jako że pierwsza sala teatralna, usytuowana na tyłach budynku ratusza, powstała tutaj już w 1726 r. Sala wprawdzie spłonęła podczas wielkiego pożaru miasta w 1789 r., odbudowano ją jednak w 1818 r., o tym zaś, że była wykorzystywana do celów kulturalnych świadczyć może... kolejny pożar zaprószoney w 1836 r. przez występujących tam „komedian-tów”, którzy nie dość umiejętnie obchodzili się z oświeceniem. Po tym pożarze salę gruntownie przebudowano i w nowo powstałym budynku teatralnym (obecnie kino) wznowiono spektakle w 1847 r. W tym samym roku, na zaproszenie dyrektora Komory Cieszyńskiej występował w Cieszynie Franciszek Liszt. Repertuar cieszyńskiego teatru wzorowany był na repertuariach teatrów wiedeńskich. W Bielsku w 1834 r. powstało niemieckie Towarzystwo Śpiewacze, pierwsze tego rodzaju w krajach monarchii austriackiej, w 1841 r. podobne towarzystwo założono również w Cieszynie. Jak świadczą zachowane fragmenty ówczesnych prywatnych bibliotek, w domach cieszyńskich mieszczan obecna była w tym czasie klasyka literatury europejskiej. Pod tym względem Cieszyn niewiele różnił się od

ówczesnego Wiednia czy Pragi. Dzieła Goethego, Kleista, Schillera, klasykę grecką i rzymską znajdujemy dziś przede wszystkim w bibliotece Leopolda J. Szersznika oraz pomuzealnej, dokąd trafiły między innymi z bibliotek funkcjonujących w niemieckich szkołach średnich, a także z kolekcji prywatnych, nie tylko zresztą niemieckich. Wielkiej, całkowicie oryginalnej literatury na Śląsku Cieszyńskim szukać by w owym czasie na próżno, nieliczni jeszcze twórcy literatury pięknej szukali wzorów w poezji uznanych poetów. Na poezji Schillera wzorował się osiadły od 1835 r. w Cieszynie prawnik i archiwista Paweł Lamatsch von Warnemünde (1805–1866), płodny poeta i dramaturg. Znany jest przede wszystkim jako autor niemieckiego poematu o założeniu Cieszyna, opublikowanego w 1840 r. w Brnie w zbiorze *Erzählungen, Sagen und Gedichte*. Kultura wysoka, będąca udziałem najlepiej wykształconych warstw społeczeństwa, do XVIII w. jeszcze nieokreślona narodowo, teraz już zdecydowanie zaczyna ciążyć w kierunku kultury niemieckiej. Równocześnie rozpoczyna się kulturalna emancypacja niższych warstw ludności, przede wszystkim polskojęzycznego chłopstwa. Odtąd rozwój kultury będzie przebiegał wielotorowo. Obok niemieckiej kultury mieszczańskiej rozwijać się będą kultura polska i czeska, obie silnie nacechowane pierwiastkami plebejskimi.

Romantyczne hasła wolności, na Śląsk Cieszyński docierające jednocześnie aż z trzech stref kulturowych, polskiej, czeskiej i niemieckiej, zaowocowały tu szczególną intensyfikacją życia politycznego i kulturalnego, inspirowanego z jednej strony ideami walki o równość praw wszystkich warstw społecznych, a z drugiej – ideą narodowego odrodzenia i równouprawnienia. Pierwsze kontakty z przedstawicielami tak zwanego czeskiego odrodzenia narodowego nawiązał już Leopold J. Szersznik, który potem – jako długoletni (1804–1814) nadzorca szkół ludowych w komisariacie cieszyńskim – postulował wydawanie podręczników w języku narodowym uczniów, czyli po polsku. Językiem, którym mówiła większość tutejszej ludności, Szersznik żywo się interesował, na co dowody znajdujemy w jego spuściźnie rękopiśmiennej, w której napotkać można zapisy leksykograficzne zestawiające słowa polskie z ich odpowied-

nikami łacińskimi, greckimi, francuskimi czy włoskimi. Nie wiadomo, do czego owe zapiski miały autorowi posłużyć. Charakterystyczny jest jedynie fakt, że, choć rozsiane po różnych rękopisach, zawsze dotyczą tylko języka polskiego, a najczęściej jego cieszyńskiej odmiany gwarowej. W jednym z szersznikowskich manuskryptów odnajdujemy nieopatrzonej żadnym komentarzem fragment popularnej pieśni Jakuba Jasińskiego *Jaś i Zosia (Chciało się Zosi jagódek)*. Zapis tekstu, zatytułowanego *Śpiew*, daleki od poprawności językowej i chropawy, świadczy o tym, że Szersznik znał tę piosenkę raczej ze słyszenia i nie przepisał jej z dokumentu drukowanego. *Chciało się Zosi jagódek* to niefrasobliwa błahostka oświeceniowego poety-generała, poległego w okopach Pragi w 1794 r. Piosenka, znana i śpiewana jeszcze dziś, jest przykładem popularności przekraczającej ramy epoki, paradoksalnie oderwanej od autora, tak wielkiej, że utwór zaczyna żyć własnym życiem, stając się własnością ogółu. Ta i inne równie popularne polskie pieśni, których autorstwo również zostało szybko zapomniane i dziś mało kto o nim pamięta, były zapewne śpiewane na Śląsku Cieszyńskim, ich teksty znajdujemy bowiem w różnych zbiorach spisanych co najmniej od połowy XIX w. Z reguły są zanotowane jako anonimowe, a znaleźć wśród nich można między innymi sentymentalne utwory Franciszka Karpińskiego (*Filon i Laura, Przypomnienie dawnej miłości*), Franciszka Dionizego Książnika (*Krosienka*), Józefa Szymanowskiego (*Zosiu moja, Zosiu luba*), a także popularne wiersze poetów romantycznych, na przykład Adama Mickiewicza (*Świtezianka*), Kornela Ujejskiego (*Chorał – Z dymem pożarów...*), czy Gustawa Ehrenberga (*Gdy naród do boju wystąpił z orężem*), odpowiadające już bardziej rewolucyjnemu duchowi czasów. Niektóre z tych utworów trafiały do świadomości społecznej za pośrednictwem szkoły, jak na przykład wiersze Karpińskiego i Krasickiego, odnalezione przez Marię Pawłowiczową w XVIII-wiecznych zeszytach uczniów gimnazjum ewangelickiego w Cieszynie. Na Śląsku Cieszyńskim śpiewano zresztą nie tylko polskie pieśni. W owych rękopiśmiennych zbiorach obok polskich utworów znajdujemy pieśni czeskie, słowackie, a nawet chorwackie i ukraińskie. Jaką drogą utwory te, często

autorstwa wybitnych poetów, „trafiły pod strzechy”, nie do końca wiadomo. Dość jasno jednak z faktu ich istnienia wynika, że miały służyć budzeniu uczuć patriotycznych. Cieszyńscy „budziciele” narodowi, nawołujący do nauki i pielęgnowania ojczystego języka, sięgali, podobnie jak ideolodzy i poeci romantyczni w innych krajach Europy, do tradycji i kultury ludowej. Ale o ile gdzie indziej, choćby na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej, zainteresowanie ludowością i ludem miało podłoże głównie artystyczne, to na Śląsku Cieszyńskim rodziło się wśród osób o plebejskim pochodzeniu i stanowiło reakcję na autentyczne potrzeby ludu. Dlatego też nurt romantyczny, nieco tutaj opóźniony, połączył się w naturalny sposób z myślą i działaniem typowym dla rodzącego się dopiero pozytywizmu. Romantyczne dążenie do wolności narodowej i osobistej znajduje ujście w pozytywistycznej z ducha działalności na rzecz podniesienia oświaty ludu, poziomu wykształcenia, rozbudzenia aspiracji kulturalnych oraz uświadomienia politycznego i obywatelskiego.

Wybuch europejskiej rewolucji 1848 r. odbił się echem również na peryferiach monarchii austriackiej. Na Śląsku Cieszyńskim przeprowadzono wybory do Zgromadzenia Narodowego we Frankfurcie, do parlamentu austriackiego w Wiedniu i do Sejmu Krajowego w Opawie. Pod wpływem wydarzeń Wiosny Ludów rząd austriacki zmuszony został do wprowadzenia kolejnych zmian w organizacji państwa. W 1849 r. zniesiono pańszczyznę i wprowadzono równouprawnienie wyznaniowe. Do szkół ludowych dopuszczono język polski. W szkołach wyższego stopnia pojawiły się nadobowiązkowe lekcje języka polskiego i czeskiego. Ugrupowania polityczne, jakie pojawiły się w tym czasie na Śląsku Cieszyńskim, uformowały się w dwa główne nurty: tzw. frankfurcki, proniemiecki, optujący za włączeniem Śląska Cieszyńskiego do nowoczesnego państwa niemieckiego, budowanego w historycznych granicach Związku Niemieckiego, oraz centralistyczny, propagujący ideę wielonarodowej konstytucyjnej monarchii Habsburgów, w ramach której wszystkie kraje i narody uzyskałyby prawo swobodnego rozwoju. Tę drugą koncepcję reprezentował rodzący się w tym okresie polski obóz

narodowy, którego przywódcy podjęli działania na rzecz uświadomienia narodowego swoich rodaków. Już na początku lat czterdziestych XIX w. dążenia te przybrały formy zorganizowane. W cieszyńskim gimnazjum ewangelickim w latach 1842–1843 działało założone przez Pawła Stalmacha (1824–1891), wówczas ucznia tejże szkoły, koło samokształceniowe pod nazwą Złączenie Polskie. Stowarzyszenie to miało na celu nauczanie i doskonalenie wśród uczniów języka polskiego. Sam Stalmach uzasadniał potrzebę władania językiem polskim tym, że jest to język ojczysty tutejszego ludu, z którym jako przyszły pastor będzie musiał się porozumieć. Paradoksalnie działalność ta, rozpoczęta w imię przewidywanej kariery duszpasterskiej, karierę tę skierowała na inne tory. Kilka lat później w tym samym gimnazjum Andrzej Cinciała (1825–1899) założył Towarzystwo Uczących się Języka Polskiego (1847–1848), mające podobny charakter co Złączenie Polskie. Oba towarzystwa, działające dopóty, dopóki ich założyciele przebywali w szkole, dały początek polskiej zorganizowanej działalności na polu oświatowym i kulturalnym. Ich aktywność koncentrowała się na gromadzeniu polskich książek potrzebnych do nauki języka i rozbudzaniu zainteresowania dla historii i kultury polskiej i regionalnej. W 1848 r. Towarzystwo Uczących się Języka Polskiego przekształciło się w Towarzystwo Cieszyńskie dla Wydoskonalenia się w Języku Polskim, a w roku następnym w Towarzystwo Czytelní Polskiej, z którego wyłoniła się wkrótce Biblioteka dla Ludu Kraju Cieszyńskiego. Ta ostatnia przejęła książki zgromadzone wcześniej przez Złączenie Polskie i Towarzystwo Uczących się Języka Polskiego. Znalazły się tam przede wszystkim druki polskie, na przykład słowniki Lindego, Mrongowiusza oraz gramatyka polsko-niemiecka M. Suchorowskiego (*Theoretisch-praktische Anleitung zum gründlichen Unterricht in der polnischen Sprache...* Lemberg 1829), zawierająca między innymi wypisy z literatury polskiej: wiersze Kochanowskiego, Krasińskiego i Mickiewicza. Cinciała włączył też do zbiorów podobne w treści dzieło Hipolita Cegielskiego, a mianowicie wydaną w Poznaniu w 1845 r. *Naukę poezyi zawierającą teorię poezyi i jej rodzajów oraz znaczny zbiór najcenniejszych wzorów poezyi polskiej...*

Przede wszystkim znalazły się tutaj jednak dzieła polskiej literatury romantycznej: między innymi paryskie wydanie *Poezji* Adama Mickiewicza z 1836 r., *Maria* Antoniego Malczewskiego w londyńskim wydaniu z 1836 r., poezje Juliusza Słowackiego i Zygmunta Krasińskiego. Paweł Stalmach, który kontynuował naukę w Preszburgu (Bratysława), a potem w Wiedniu, przysyłał zebrane wśród tamtejszych studentów książki czeskie, słowackie, serbskie i ukraińskie. Będąc uczniem między innymi Ludovita Štura, panslawisty, słowackiego działacza narodowego, który przyczynił się do powstania literatury w języku słowackim, znalazł się pod jego wyraźnym wpływem, co zaowocowało obecnością w zbiorach biblioteki cieszyńskiej słowackich książek Štura (*Nárečja slovenskuo alebo potreba písanja v tomto náreči*, Prešpork 1846) oraz Jana Kollara (*Díla básnická* wydane w 1845 r.). Stalmach i Cinciała, którzy w krótkim czasie wyrosli na niekwestionowanych przywódców polskiego ruchu narodowego na Śląsku Cieszyńskim, uzupełniali się wzajemnie, korzystając z kontaktów i doświadczeń, jakie zdobyli w pierwszych latach swej działalności, kiedy to przebywali w różnych środowiskach. Stalmach przeszczepiał na grunt cieszyński pierwiastki słowianofilskie, z kolei Cinciała, u którego podczas pobytu w Krakowie dojrzało przekonanie o polskości własnej i swoich ziomków, nadawał rodzącemu się ruchowi narodowemu jednoznacznie polski charakter. Jego krakowskie kontakty pomogły między innymi w zdobywaniu polskich książek dla Towarzystwa Uczących się Języka Polskiego. Do legendy należy już wspólna piesza wakacyjna wyprawa Cinciały i Stalmacha po polskie książki do Krakowa w 1847 r. Ofiarodawcami książek byli wówczas między innymi profesorowie Uniwersytetu Jagiellońskiego. Kolejną partię książek otrzymał w Krakowie Cinciała w 1848 r. Odwiedził wtedy Józefa Łepkowskiego, który z kolei wysiłkami cieszyńskich działaczy zainteresował Józefa Ignacego Kraszewskiego. Akcentowanie przez Stalmacha i innych działaczy narodowych słowiańskiej przynależności ludu cieszyńskiego, podkreślanie z drugiej strony słowiańskości Polaków, dość rychło po Zjeździe Słowiańskim w Pradze w 1848 r. przerodziło się w zdecydowanie już formułowane deklaracje o przynależności Ślązaków

Cieszyńskich do narodu polskiego. Do rozwoju polskiego ruchu narodowego przyczynili się zresztą nie tylko działacze o polskim rodowodzie, ale również przebywający na Śląsku Cieszyńskim Czesi i Słowacy. Należał do nich urodzony w Hranicach na Morawach cieszyński adwokat i burmistrz, Ludwik Klucki (1801–1877). W kancelarii Kluckiego praktykował Andrzej Cinciała, korzystający tu z zasobnej biblioteki pracodawcy. W kontaktach z klientami Klucki używał języka polskiego, ich również zachęcając do mówienia po polsku. Był współzałożycielem i jednym z pierwszych prezesów Czytelni Polskiej, organizatorem i mecenasem przedstawień polskiego teatru amatorskiego oraz pierwszym wydawcą powstałego w 1848 r. *Tygodnika Cieszyńskiego*. Wokół Czytelni Polskiej i Biblioteki dla Ludu Kraju Cieszyńskiego oraz *Tygodnika*, który był pierwszym tutaj polskim czasopismem, skupiało się całe polskie życie narodowe regionu. W początkowym okresie niektóre formy pracy oświatowej przyciągały nawet niemieckojęzycznych mieszczan, głównie urzędników, którzy na mocy zarządzeń wprowadzonych w okresie Wiosny Ludów zobowiązani zostali do używania w kontaktach z polską ludnością jej ojczystego języka.

NA NARODOWYM ROZDROŻU

Dzięki rozwojowi drukarstwa na Śląsku Cieszyńskim tempa nabrał również rozwój miejscowego piśmiennictwa. Pierwszą oficynę drukarską założył w Cieszynie pod koniec XVIII w. Fabian Beynhauer. W 1806 r. została ona odsprzedana Tomaszowi Prochasce. Odtąd twórczość cieszyńskich autorów mogła drukiem ukazywać się również na miejscu. W 1833 r. powstała kolejna drukarnia, Kutzera, dalsze drukarnie i księgarnie w drugiej połowie XIX w. zakładali między innymi Henryk Feitzinger (1874), Towarzystwo Domu Narodowego (1905), Dziedzictwo bł. Jana Sarkandra (1913).

Zapoczątkowany w okresie Wiosny Ludów proces kształtowania świadomości narodowych doprowadził do wyraźnego wyodrębnienia się grup narodowych, z których każda broniła teraz własnych

interesów. Niemcy, reprezentowani głównie przez znaczną część mieszczaństwa, urzędników administracji państwowej, gospodarczej oraz kościelnej, stanowili wprawdzie mniejszość, ale w swojej aktywności oprzeć mogli się na bogatym dziedzictwie kultury niemieckiej, z którą nigdy nie zerwali łączności i którą wielu z nich uważało za wartościowszą od sąsiednich kultur słowiańskich. Ludność polska, pod względem liczebnym zdecydowanie dominująca na większości terytorium Śląska Cieszyńskiego z wyjątkiem jego zachodnio-północnych kresów, graniczących z Morawami i czeskim Śląskiem Opawskim, gdzie koncentrowała się ludność narodowości czeskiej, aż do połowy XIX w. była grupą najbardziej pod względem społecznym, politycznym i kulturalnym upośledzoną. Siłą rzeczy więc, praca działaczy narodowych ograniczać się musiała w tych warunkach do nauki literackiej polszczyzny i budowania tożsamości narodowej. Dopiero z czasem przerodzić się mogła w walkę polityczną o równouprawnienie polityczne i społeczne, ostatecznie zyskując wymiar jednoznacznie niepodległościowy. Dążenia te musiały doprowadzić do konfrontacji z analogicznymi aspiracjami przejawianymi przez mieszkańców na Śląsku Cieszyńskim Niemców oraz Czechów. Szczególnie spektakularną płaszczyzną tej konfrontacji stała się działalność kulturalna, a zwłaszcza literatura. W całym powstałym po 1848 r. piśmiennictwie cieszyńskim, niezależnie od tego, czy były to utwory literatury pięknej, ludowej, publicystyka społeczna, polityczna, czy też opracowania naukowe, ślady owej konfrontacji z łatwością można odnaleźć. Mimo upływu lat i całkowicie zmienionych warunków politycznych, są one widoczne także w wielu tekstach powstających współcześnie, co stanowi kolejny niezwykle trwały rys kultury cieszyńskiej.

Literatura polityczna

W sposób najbardziej bezpośredni walka polityczna odzwierciedla się na łamach prasy, która w drugiej połowie XIX w. przeżywała na Śląsku Cieszyńskim gwałtowny rozwój. Pierwszym czasopismem,

jakie zaczęło się tutaj od 1848 r. ukazywać był *Tygodnik Cieszyński*, który od 1849 r. wychodził już pod nazwą *Gwiazdka Cieszyńska*. Jako dodatek do *Gwiazdki* ukazywał się *Przegląd Wypadków Politycznych*. Przez pierwsze trzy miesiące redaktorem pisma był Andrzej Cinciała, a później – przez wiele lat – Paweł Stalmach. Niemal równocześnie, bo od lipca 1848 do marca 1849 r. wychodziły *Nowiny dla Ludu Wiejskiego*, pismo wydawane i redagowane przez duchownych ewangelickich, księdza Andrzeja Żlika i nauczyciela Pawła Kajzara wprawdzie w języku polskim, ale o wyraźnie proniemieckiej orientacji. Dopiero w drugiej połowie XIX w. zaczęto publikować na Śląsku Cieszyńskim również czasopisma niemieckie i czeskie. W 1860 r. ukazała się *Silesia*, wydawana przez cieszyńskich niemieckich liberałów, zaś pierwsze czeskie pismo – tygodnik *Těšínské noviny* – ukazało się dopiero w 1894 r. Ogółem w latach 1848–1920 na Śląsku Cieszyńskim pojawiło się ponad 200 tytułów czasopism różnego rodzaju, o różnych orientacjach politycznych, z czego 104 tytuły w języku polskim, 81 w języku niemieckim i 25 w języku czeskim. Język pisma nie przesądzał jednak o jego orientacji narodowo-politycznej. Niektóre czasopisma wydawano bowiem w języku polskim w celu pozyskania większej liczby zwolenników dla propagowanej przez nie polityki proniemieckiej. Do takich pism należały wymienione już *Nowiny dla Ludu Wiejskiego*, a przede wszystkim wydawany przez Józefa Koźdonia *Ślązak*. Prócz rosnącej liczby tytułów prasowych, z czasem wzrosła również liczba wydawnictw zwartych o charakterze politycznym. Wydawano drukiem mowy i interpelacje poselskie, polemiki polityczne i materiały propagandowe. Również wśród nich przeważały liczebnie teksty polskie, z początku skierowane przeciwko siłom germanizacyjnym, a z czasem coraz liczniej podejmujące spór o przynależność Śląska Cieszyńskiego z reprezentantami czeskiego obozu narodowego. Do literatury politycznej należą na przykład druki: *Bój posłów polskich prowadzony w sejmie śląskim na sesji sejmowej w miesiącu kwietniu 1899 o równouprawnienie językowe i gimnazjum polskie w Cieszynie*, broszura wydana w Cieszynie w 1899 r. przez Polityczne Towarzystwo Ludowe, *Do wyborców Związku*

Śląskich Katolików wyd. w Cieszynie w 1890 r., mowa Józefa Koźdonia w sejmie śląskim pt. *Über die Sonderstellung der schlesischen Polen, die nationalen Verhältnisse und die allpolnische Propaganda in Ostschlesien...* wydana w Skoczowie przez Śląską Partię Ludową. O ożywionym życiu społeczno-politycznym tego okresu świadczy również liczba organizacji i stowarzyszeń działających wówczas na Śląsku Cieszyńskim. Charakter polityczny miały wprowadzić tylko niektóre z nich, ale działalność większości ograniczała się do jednej grupy narodowej i jako taka stanowiła istotny element rywalizacji politycznej. W zbiorach Książnicy Cieszyńskiej zachował się pokaźny zbiór statutów oraz wydawnictw okolicznościowych różnych organizacji – od partii politycznych, poprzez stowarzyszenia kulturalno-oświatowe, jak *Czytelnia Ludowa* czy *Macierz Szkolna Księstwa Cieszyńskiego*, poprzez towarzystwa wyznaniowe, stowarzyszenia młodzieży gimnazjalnej (np. tajne towarzystwo „*Jedność*”) i studenckiej, związki robotnicze, rolnicze, aż po organizacje zawodowe, jak na przykład cieszyńskie stowarzyszenie techników *Techniker Club*.

Teatr amatorski i śpiewactwo

Amatorski ruch teatralny i śpiewaczy również przybrały narodowy charakter. W miastach Śląska Cieszyńskiego powstawały stowarzyszenia śpiewacze zakładane przez przedstawicieli każdej nacji z osobna. W Cieszynie w 1914 r. działało aż pięć takich stowarzyszeń, z czego cztery niemieckie i jedno polskie. Niemieckie zespoły śpiewacze miały do dyspozycji muzyczną twórczość niemiecką i austriacką, z kolei polskie chóry posługiwały się wydanymi w Galicji śpiewnikami polskimi, udostępnianymi między innymi przez Czytelnię Ludową, jak na przykład *Pieśni narodowe* wydane w Krakowie w 1894 r., *Harfiarz. Zbiór pieśni patriotycznych i narodowych na cztery męskie głosy* wydany w Tarnowie w 1890 r. Przede wszystkim jednak już od końca XIX w. zaczęły na Śląsku Cieszyńskim wychodzić pieśni miejscowych kompozytorów, takich jak Andrzej Hławiczka (1866–

1914), nauczyciel, organista i muzyk, zbieracz pieśni ludowych, autor i wydawca wielu śpiewników, między innymi *Pieśni śląskich i towarzyskich* (Cieszyn 1905). Członków polskich towarzystw śpiewaczych łączyło nie tylko zamiłowanie do muzyki i śpiewu, ale także dążenie do podniesienia narodowego ducha.

Podobnemu celowi służyła działalność polskiego teatru amatorskiego, rozpoczęta jeszcze w dawnej Czytelni Polskiej, a później kontynuowana w powstałej w 1861 r. Czytelni Ludowej. Pierwsze przedstawienie odbyło się w 1852 r. Wystawiono wówczas sztukę Władysława Anczyca *Chłopi arystokraci*, która miała swoją prapremierę zaledwie trzy lata wcześniej. Równolegle z polskimi odbywały się w Cieszynie przedstawienia niemieckiego teatru amatorskiego, nie cieszyły się jednak tak wielką popularnością. Przedstawienia polskie były wystawiane nawet po kilkadziesiąt razy. W *Pamiętniku Czytelni Ludowej*, wydanym z okazji jubileuszu jej 25-lecia, Andrzej Cinciała informuje, że do 1881 r. wystawiono w sumie 93 sztuki. Grano w tym czasie przede wszystkim polską literaturę dramatyczną, komedie i dramaty między innymi Aleksandra Fredry, Władysława Anczyca, Fryderyka Skarbka, Józefa Korzeniowskiego, Michała Bałuckiego, Józefa Blizińskiego, Józefa Ignacego Kraszewskiego i wielu innych. Sporadycznie zdarzały się sztuki autorów śląskich, takich jak Karol Miarka czy Bogumił Hoff (*Jewka*). Wielka literatura romantyczna na deskach cieszyńskiego teatru amatorskiego pojawiła się w latach późniejszych. W drugiej połowie XIX w. urządzano jednak tak zwane wieczory mickiewiczowskie, cieszące się nie mniejszym powodzeniem niż komedie. Realizowanie tak ambitnego repertuaru było możliwe nie tylko dzięki entuzjazmowi członków zespołu aktorskiego, ale przede wszystkim dzięki zaangażowaniu w pracę teatru amatorskiego wybitnych działaczy kulturalnych. Jednym z nich był pochodzący z Małopolski malarz Edward Świerkiewicz (1808–1875), który w 1843 r. osiedlił się w Cieszynie, szybko zdobywając sobie tutaj uznanie jako malarz, a wkrótce także jako działacz narodowy. Wspólnie ze Stalmachem uczestniczył w 1848 r. w Zjeździe Słowiańskim w Pradze, wraz z powstaniem *Gwiazdki Cieszyńskiej* podjął współpracę z jej redakcją. Z teatrem amatorskim

związał się od samego początku jego istnienia, najpierw jako reżyser, scenograf i aktor, a od 1866 r. jako dyrektor i główny reżyser. To Świerkiewicz wprowadził na cieszyńską scenę sztuki Fredry i Bałuckiego.

Literatura dla ludu

Na funkcjonującą na Śląsku Cieszyńskim literaturę ludową składały się w głównej mierze teksty polskie, co stanowiło naturalną konsekwencję dominacji owego języka wśród niższych warstw społecznych. Wśród wydawnictw należących do tej kategorii wyróżnić można kilka grup. Pierwszą tworzą książki religijne, opracowane przez księży obu wyznań. Dla katolików szczególne znaczenie miał wydany w 1857 i 1868 r. w Cieszynie kancjonał autorstwa proboszcza w Zebrzydowicach Antoniego Janusza (1820–1861) pt. *Praca codzienna i całowżytna każdego chrześcijanina katolickiego albo książka modlitewna i kancjonał dla katolików, z różnych książek modlitewnych i śpiewników zebrana*. O historycznej roli, jaką odegrał, zdecydował nie tylko język polski, po raz pierwszy użyty w kancjonale, ale także antykwa, którą Antoni Janusz wprowadził w miejsce powszechnie dotąd stosowanej w cieszyńskich drukach szwabachy. Dalsze wydania tego kancjonału ukazały się w opracowaniu ks. Jana Żmijki. Kancjonał, jako najpowszechniej używana książka, przyczynił się do popularyzacji w środowiskach katolickich języka polskiego w jego literackiej odmianie. Podobną rolę wśród ewangelików odegrał kancjonał opracowany przez pastora w Ligotce Kameralnej Jerzego Bogusława Heczke (1825–1907). Śpiewnik Heczki zastąpił używany do tej pory – także w polskich domach – czeski kancjonał Trzanowskiego. Nowy ewangelicki modlitewnik i śpiewnik, po raz pierwszy wydany w 1865 r. pt. *Kancjonał czyli Śpiewnik dla chrześcian ewangelickich*, zawiera zarówno pieśni oryginalne, ułożone przez Heczke, jak i zebrane z ewangelickiej literatury polskiej i obcej. Między innymi zamieszczono tu przetłumaczone na język polski pieśni Trzanowskiego.

Drugą grupę wydawnictw, które zaliczyć można do literatury ludowej, stanowią wszelkiego rodzaju poradniki. Należy do nich na przykład Andrzeja Cinciały *Podręcznik prawniczy. Książka dla ludu*, zawierająca: *przykłady prośb, podań i skarg w sprawach niespornych, spornych i karnych, dalej wzory dokumentów prawnych: świadectw, rewersów, kwitów, poświadczeń... z odpowiednimi objaśnieniami...* (Cieszyn 1883) oraz tego samego autora *Podręcznik dla gmin śląskich* (Cieszyn 1889), czy też *Krótką o należytem dzialek ćwiczeniu nauka* pastora Gustawa Henryka Kłapsi (Cieszyn 1887) oraz księdza Ignacego Świeżego *Nauka o cieple dla ludu polskiego* (Cieszyn 1875). Kolejną grupę książek przeznaczonych „dla ludu”, bezpośrednio służących podnoszeniu poziomu oświaty, stanowią podręczniki szkolne. Autorem pierwszych wydawanych na Śląsku Cieszyńskim podręczników w języku polskim był nauczyciel szkoły ewangelickiej w Cieszynie Jan Śliwka (1823–1874). Jego *Początki czytania dla użytku szkół ludowych w Górnym Śląsku* (Cieszyn 1852) oraz *Książka do czytania dla wyższych oddziałów szkół ludowych* zyskały sobie dużą popularność i stosowane były na Śląsku Cieszyńskim przez wiele lat. Rozbudzaniu głębszych zainteresowań kulturalnych, a jednocześnie umacnianiu patriotyzmu służyły z kolei dzieła wielkiej literatury polskiej, jak na przykład *Pan Tadeusz* Adama Mickiewicza, który w 1906 r. opublikowany został przez Dziedzictwo bł. Jana Sarkandra. Ostatnia, a zarazem największa grupa książek adresowanych do ludu, to literatura rozrywkowa, wydawana w całych seriach przez miejscowych wydawców. Największą popularność zdobyły sobie książki publikowane przez wydawnictwo Edwarda Feitzingera w seriach oznaczonych tytułami: *Książeczki Ludowe*, *Biblioteka Ludowa*, *Biblioteka Tanich Książeczek dla Ludu i Młodzieży*. Książki te, reprezentujące literaturę rozrywkową nie najwyższego lotu, nazywano powszechnie „feitzingerówkami”. O ilości tej literatury na rynku księgarskim i czytelniczym świadczą wysokie numery w poszczególnych seriach, zaś o jej poczytności fakt, że do czasów współczesnych nie zachowało się ich zbyt wiele, wydawane bowiem na lichym papierze, szybko ulegały zniszczeniu. Wszelako również te książeczki, często krytykowane za niski po-

ziom, spełniały pożyteczną rolę, rozbudzając apetyty czytelnicze i zainteresowanie literaturą.

Literatura piękna

W literaturze pięknej na Śląsku Cieszyńskim brak wprowadzić zjawisk wybitnych, całkowicie oryginalnych, które mogłyby wejść do kanonu literatury europejskiej, trwale miejsce znalazły jednak w kulturze cieszyńskiej, mając istotny udział w ukształtowaniu jej specyfiki. Spośród autorów niemieckich, dzisiaj już mało znanych, należy wymienić Marię Stona (1860–1944), pisarkę wywodzącą się ze Śląska Cieszyńskiego, a działającą na Śląsku Opawskim, autorkę utworów o tematyce śląskiej, między innymi *Buch der Liebe*, Fryderyka Uhla (1825–1906), autora opowiadań pod tytułem *Eine schlesische Dorfgeschichte* oraz *Märchen aus dem Weichselthale* oraz Henryka Steinitz (1879–1942). Większość niemieckich pisarzy publikowała swoje utwory poza Śląskiem Cieszyńskim, nie wywarły więc większego wpływu na dalszy rozwój miejscowej kultury. Najwybitniejszy czeski śląski poeta tego okresu Petr Bezruč (1867–1958, właśc. nazwisko Vladimír Vašek) odegrał istotną rolę w politycznej emancypacji miejscowych Czechów. Najbardziej znany jego zbiór poezji pt. *Slezské písně* do dziś stanowi lekturę obowiązkową w czeskich szkołach. W środowisku polskim o pisanie utworów literatury pięknej pokusił się między innymi Paweł Stalmach. Spod jego pióra wyszła śpiewogra *Cieszymir* oraz wierszowany utwór *Bój na Dobropolu*, wydane razem w 1890 r. Przypominając dawną historię Polski i legendarne początki Cieszyna, Stalmach starał się pobudzać patriotyzm cieszyńskich Polaków. Ciekawym przykładem domorosłego poety, którego twórczość wyrosła z potrzeby serca i przywiązania do rodzinnej ziemi, jest Adam Sikora (1819–1871), jabłonkowski tkacz mający za sobą zaledwie dwie klasy szkoły ludowej, zapalony zbieracz ksiązek i wszelkiego rodzaju „starożytności”. Jego *Pieśni nabożne*, zawierające wątki regionalne, dziś stanowią przede wszystkim znakomity materiał do badań etnograficznych.

DUCHOWE
ŹRÓDŁA
KULTURY
CIESZYŃSKIEJ

Powszechnie znane na Śląsku Cieszyńskim są powstałe sto lat temu utwory gnojnickiego nauczyciela Jana Kubisza (1848–1929). Jeszcze w XIX w. wyszły dwa zbiory jego poezji: *Niezapominajka* w 1882 r. i *Śpiewy starego Jakóba* w 1889 r., a w 1902 r. ukazał się tomik *Z niwy śląskiej*. Wiersz *Do Olzy* zamieszczony w zbiorze *Niezapominajka*, bardziej znany jako pieśń *Płyniesz Olzo* śpiewana na melodię *Wiśło moja*, stał się wkrótce nieoficjalnym hymnem cieszyńskich Polaków i do dziś jest chętnie wykonywany przy różnych uroczystych okazjach. Wydany krótko przed śmiercią autora *Pamiętnik starego nauczyciela* jako jedno z nielicznych dzieł dawnej cieszyńskiej literatury polskiej doczekał się w ostatnich latach kilku nowych wydań. Na nowo odkrywani są dziś i inni cieszyńscy literaci. Należy do nich długoletni proboszcz w Istebnej, katolicki ksiądz Emanuel Grim (1883–1950), będący autorem zbioru poezji *Znad brzegów Olzy* (1913), sztuk scenicznych i prozy. Podobnie jak w przypadku Kubisza, jego twórczość, skupiająca się na tematyce regionalnej, przesycona jest wątkami patriotycznymi. Sztukę o tematyce regionalnej napisał również Ernest Farnik (1871–1944), germanista, nauczyciel gimnazjum polskiego w Cieszynie, założyciel i redaktor powstałego w 1907 r. pod patronatem Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego pisma literacko-naukowego pt. *Zaranie Śląskie*. Sztukę pt. *Iste roki* napisał on niejako na marginesie zasadniczej działalności literackiej, jakby na potwierdzenie słuszności swoich poglądów o ważności kultury ludowej i regionalizmu w literaturze. Wiersze cieszyńskich poetów, szczególnie zaś Kubisza, zyskały sobie tę szczególną popularność, o jakiej była mowa w odniesieniu do polskich poetów oświeceniowych i romantycznych. Ich utwory są na Śląsku Cieszyńskim powszechnie znane, choć nie każdy pamięta, spod czyjego pióra wyszły. Poezja Kubisza, Grima i innych XIX-wiecznych autorów wpłynęła na kształt współczesnego modelu cieszyńskiej literatury. Do dziś znaczna jej część odwołuje się bowiem bezpośrednio do folkloru i form właściwych dla poezji ludowej, obracającej się wokół spraw regionalnych. Liczni współcześni twórcy regionalni skupiają się najchętniej na opiewaniu krajobrazu, historii, ludzi i języka, a wielu z nich pisze, posługując się gwarą cieszyńską.

Praca naukowa – cieszyńscy nauczyciele i uczeni

Obraz kultury Śląska Cieszyńskiego nie byłby pełny bez przedstawienia regionalnego dorobku naukowego. Do dziś działalność naukowa, zarówno w jej profesjonalnym, jak i popularnym wymiarze, budzi tu żywe zainteresowanie. Przywiązanie do małej ojczyzny i przekonanie o jej wyjątkowości procentuje zamięłowaniem do odkrywania i opisywania przede wszystkim jej historii. Stąd też Śląsk Cieszyński obfituje w autorów literatury historycznej, przeważnie popularnonaukowej, różnego rodzaju i wartości: od wspomnień i pamiątek, przez drobne przyczynki, po ambitne prace monograficzne. Z równym zaangażowaniem cieszyńscy regionaliści poświęcają się badaniom etnograficznym i folklorystycznym. W tej dziedzinie przywiązanie do małej ojczyzny, swoisty „cieszynocentryzm” uwidacznia się w sposób najbardziej chyba wyraźny.

Największą grupę pracowników i twórców szeroko pojmowanej kultury stanowili nauczyciele tutejszych szkół. Największe znaczenie dla dalszego rozwoju cieszyńskich nauk historycznych miały prace Gottlieba Biermanna, Antona Petera, Vincenca Praska i Franciszka Popiołka. Nauczyciel i dyrektor cieszyńskiego gimnazjum ewangelickiego Gottlieb Biermann (1824–1901) jest autorem między innymi pierwszego obszernego opracowania historii księstwa cieszyńskiego pt. *Geschichte des Herzogthums Teschen*, wydanego po raz pierwszy w Cieszynie w 1863 r. i do dziś zachowującego swoją przydatność. Nauczycielem i dyrektorem niemieckiego seminarium nauczycielskiego w Cieszynie był również historyk Anton Peter (1827–1898), autor pracy o zamkach Śląska Austriackiego oraz topografii historycznej Cieszyna, wydanej w 1878 r. Wśród historyków czeskich na wyróżnienie zasługuje Vincenc Prasek (1843–1912), nauczyciel szkół średnich w Ołomuńcu i Opawie, autor pracy *Dějiny Knížetství těšínského* (Opawa 1894), której treść – obejmująca, niestety, tylko średniowiecze – nadal zachowuje swoją użyteczność w pracach historycznych. Do naszych czasów przetrwały też, nie tracąc na aktualności, ustalenia Franciszka Popiołka (1868–1960), profesora, a później także dyrektora w cieszyńskim gimnazjum

polskim, autora *Dziejów Śląska Austriackiego* oraz *Dziejów Cieszyna*, które wyszły drukiem jeszcze w czasach austriackich.

Pierwszy dyrektor polskiego gimnazjum, Piotr Parylak (1846–1916) był filologiem i tłumaczem. Jego krytyczne opracowanie *Marii Malczewskiego* wydane drukiem we Lwowie w 1884 r. oceniono w owym czasie jako pracę pionierską. Nauczycielami polskiego gimnazjum byli również księża Ignacy Świeży (1839–1902) i Józef Londzin (1863–1929), a także germaniści Jan Galicz (1874–1939) oraz Ernest Farnik (1871–1944). Ten ostatni, od 1910 r. dyrektor polskiego seminarium nauczycielskiego w Bobrku k. Cieszyna, szczególnie zasłużył się jako założyciel i pierwszy redaktor kwartalnika o ambicjach kulturalno-naukowych, wydawanego pod auspicjami Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego, pt. *Zaranie Śląskie*. Historią regionu zajmował się także ks. Józef Londzin, nauczyciel religii w polskim gimnazjum, założyciel Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego w Cieszynie, działacz narodowy i polityczny. Badał między innymi dzieje miejscowego szkolnictwa, był też inicjatorem badań nad polskojęzycznym piśmiennictwem na Śląsku Cieszyńskim. Jego *Bibliografia druków polskich w Księstwie Cieszyńskim...* wydana w dwóch częściach i obejmująca okres od 1716 aż do 1922 roku nie jest wprawdzie kompletna, ale rejestruje wiele druków nieuwzględnionych we wcześniejszych bibliografiach. Prace z zakresu geologii pisał Karol Buzek (1882–1936), nauczyciel przyrodoznawstwa w seminarium nauczycielskim w Cieszynie-Bobrku w latach 1917–1919, a później inspektor szkolny powiatu cieszyńskiego. Historią księstwa cieszyńskiego zajmował się też pochodzący z Błędowic na Śląsku Cieszyńskim Maciej Kasperlik (1801–1865), z wykształcenia prawnik, od 1849 r. dyrektor Komory Cieszyńskiej. Pisał po niemiecku. Za swoją pracę poświęconą państwu frydeckiemu otrzymał godność honorowego obywatela miasta Frydku. Prawnikiem był również Czech Franciszek Sláma (1850–1917), autor popularnego opracowania historyczno-etnograficznego pt. *Vlastenecké putování po Slezsku...*, wydanego w Pradze w 1916 r. Dość często za pióro chwyтали księża obydwu wyznań, opracowując, nierzadko wcale wartościowe,

monografii swoich parafii i kościołów, a nawet miejscowości. W tej grupie należy wymienić prace czeskie: Karola Findińskiego (1833–1897), proboszcza frydeckiego o historii kościoła farnego św. Jana Chrzyciela we Frydku *Dějepis farního kostela u sv. Jana Křtitele ve Frýdku* (wyd. w 1876 r.), Franciszka Havlasa (1857–1927) o historii kościoła w Skalicy koło Frydku *Skalice u Frýdku. K stoleté památce farní samosprávy léta Páně 1885* (Brno 1886); oraz polskie: Jerzego Janika (1829–1907), proboszcza w Ustroniu opracowanie historii zboru ustronńskiego *Historia ewangelickiego zboru ustronńskiego. Ułożona na pamiątkę obchodu 100-letniego jubileuszu w dniu 25 lipca r. 1883* (wyd. ok. 1883 r.), *Historię kościoła orłowskiego...* (Praga 1868) księdza Pawła Matuszyńskiego (1832–1881), *Dzieje Strumienia* (Cieszyn 1909) księdza Oskara Zawiszy (1878–1933), opracowanie historii zboru w Nawsiu pióra tamtejszego pastora Franciszka Michejdy (1848–1921) pt. *Ewangelicki zbór nawiejski a. c. w pierwszym stuleciu swego istnienia* (Cieszyn 1891), *Dzieje kościoła ewangelickiego w Księstwie Cieszyńskim* (Cieszyn 1909) pastora w Bystrzycy Karola Michejdy (1855–1924).

Jednym z ważniejszych przedmiotów badań naukowych na Śląsku Cieszyńskim stała się kultura i sztuka ludowa. Zainteresowanie tą dziedziną, wywołane już w początkach budzenia się świadomości narodowych, nie słabnie do dziś, a ilość ukazujących się na Śląsku Cieszyńskim prac etnograficznych, folklorystycznych czy językoznawczych uznać można za jeden z wyróżników współczesnej kultury cieszyńskiej. W drugiej połowie XIX w. działali na tym polu: Bogumił Hoff (1829–1894), odkrywca Wisły, Jakub Bukowski (1808–1861) autor pracy *Gedichte in der Mundart der deutschen schlesisch-galizischen Gränzbewohner...* (Bielsko 1860), działacz narodowy Andrzej Cinciała, który zbierał pieśni, przysłowia i przypowieści ludowe, wydane w zbiorach *Pieśni ludu śląskiego z okolic Cieszyna w 1885 r.* oraz *Przysłowia, przypowieści i ciekawsze zwroty językowe ludu polskiego na Śląsku w księstwie cieszyńskim* (1883 r.). Kulturą ludową interesował się również nauczyciel Robert Zanibal (1843–1878), autor pozostałego w rękopisie opracowania pt.: *Księstwa Cieszyńskiego powieści, osobliwości, lud i jego obyczaje*

(ok. 1861 r.). Powstałe w 1901 r. Polskie Towarzystwo Ludoznawcze, powołane dla stworzenia instytucjonalnej bazy do badań i ochrony cieszyńskiej kultury ludowej, zainicjowało również wydawanie *Zarania Śląskiego*, czasopisma umożliwiającego publikowanie wyników prac badawczych poświęconych problematyce etnograficznej i folklorystycznej, udostępniając swoje łamy również cieszyńskim literatom. *Zaranie* zaczęło wychodzić w 1907 r. Z czasem zmieniło się miejsce wydania, zmodyfikowano też profil pisma, które pod niezmienionym tytułem wychodzi do dziś.

Sporo dzieł naukowych pozostało po cieszyńskich badaczach reprezentujących inne dziedziny wiedzy. Położenie geofizyczne regionu, odkrycie znajdujących się tutaj złóż węgla, spowodowało rozwój przemysłu wydobywczego i związaną z tym konieczność prowadzenia badań geologicznych. Zajmowali się nimi między innymi Albert Andrée (1807–1882), dyrektor kopalń i hut Rothschildów w Morawskiej Ostrawie i Witkowicach, jego syn Teodor (1847–1915), Ludwik Hohenegger (1807–1864) oraz Teodor Kutscha von Lissberg (1835–1899). W Cieszynie powstawały prace z zakresu medycyny Hermana Hinterstoissera (1861–1932), wybitnego lekarza, dyrektora tutejszego Szpitala Śląskiego. Tu też urodził się i mieszkał najbardziej chyba znany w świecie cieszyński uczony, Edward August Schroeder (1852–1928), ekonomista, socjolog, twórca tzw. socjologii prawa. Schroeder założył w Cieszynie w 1885 r. prywatną szkołę handlową, był także członkiem Rady Miejskiej, Rady Szkolnej oraz Komory Handlowej i Przemysłowej w Opawie. Pozostawił po sobie liczne publikacje z zakresu socjologii społecznej, tłumaczone z niemieckiego na inne języki. Swoje gorące uczucia do rodzinnej ziemi wyrażał między innymi w wierszach. Podczas sporu o przynależność państwową Śląska Cieszyńskiego w latach 1918–1920 formułował żądania utworzenia na jego terytorium niezależnego państwa pod protektorem Stanów Zjednoczonych. Schroeder należał do wyjątków, większość bowiem Cieszyńiaków, których dorobek wykracza poza skalę regionu, swoje ambicje naukowe musiała realizować poza granicami rodzinnego kraiku. Byli wśród nich farmakolodzy, medycy, jak

na przykład Franciszek Chvostek (1835–1884), lekarz i naukowiec w Wiedniu, Ferdinand Hochstetter (1861–1954) urodzony w Gruszowie koło Ostrawy, anatom w Wiedniu, chemik Karol Józef Bayer (1847–1904) pochodzący z Bielska, działający w Belgii i Rosji, botanik Adolf Ciešlar (1858–1934) z Błogocic, profesor w Hochschule für Bodenkultur w Wiedniu. Dyrektorem działu egipsko-orientalnego Kunsthistorisches Museum w Wiedniu został prawnik i egiptolog, syn cieszyńskiego burmistrza Hans Demel (1886–1951), Rudolf Beer (1863–1913) z Bielska był bibliotekarzem, dyrektorem działu rękopisów Österreichisches Nationalbibliothek w Wiedniu. Do Krakowa przeniósł się urodzony w Datyniach Dolnych na Śląsku Cieszyńskim językoznawca i etnograf Jan Bystron (1860–1902), który doktorat na Uniwersytecie Jagiellońskim otrzymał za rozprawę pt. *O mowie polskiej w dorzeczu Stonawki i Łucyny w Księstwie Cieszyńskim* (Kraków 1885).

Ekspozycja zatytułowana „Duchowe źródła kultury cieszyńskiej” stanowi próbę ukazania i objaśnienia niektórych charakterystycznych dla kultury Śląska Cieszyńskiego zjawisk przez pryzmat piśmiennictwa, które niegdyś tutaj tworzone, wydawano i czytano, a które do czasów współczesnych zachowało się w zbiorach cieszyńskich bibliotek zabytkowych. Jego bogactwo i różnorodność były dla autorów wystawy czynnikiem z jednej strony inspirującym, z drugiej wszakże stwarzającym niebezpieczeństwo zagubienia w wielości dostępnych druków i rękopisów naczelnej idei ekspozycji. Książki czytane w domach szlacheckich i mieszczańskich, wielkie dzieła literatury europejskiej z jednej strony, a kancjonały przechowywane w domach chłopskich czy „zaczytane” doszczętnie „feitzingerówki” o sensacyjnej treści z drugiej, miały zupełnie różny zasięg i zakres oddziaływania, wszystkie jednak pozostawiły trwałe ślady w kulturze regionu. O tym, że w domowych bibliotekach nie stanowiły tylko elementu dekoracyjnego, świadczą liczne ślady ich użytkowania. Jakkolwiek wybór, jakiego pośród nich ostatecznie dokonali autorzy

DUCHOWE
ŹRÓDŁA
KULTURY
CIESZYŃSKIEJ

wystawy, jest zapewne skażony subiektywnym oglądem opisywanych zjawisk, ufać należy, że ekspozycja pozwoli choć w zarysie zrekonstruować obraz wielości i zróżnicowania źródeł, które w przeszłości inspirowały rozwój kultury cieszyńskiej, determinując jej współczesny kształt.

WYKAZ SKRÓTÓW CYTOWANEJ LITERATURY

- BN Stare druki. Biblioteka Narodowa. Zakład Zbiorów Mikrofilmowych. Red. E. Stankiewicz. Oprac. M. Spandowski. Cz. 1–7. Warszawa 1966–1997
- Broda J. Broda: Wydawnictwa ludowe Edwarda Feitzingera – seniora. W: Z dziejów cieszyńskiego drukarstwa. Pod red. A. Gładysza. Bielsko-Biała 1982, s. 94–107
- BUW Katalog druków XV i XVI wieku w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie. T. 1, cz. 1–2. Warszawa 1994
- Chojnacki W. Chojnacki: Bibliografia polskich druków ewangelickich Ziem Zachodnich i Północnych 1530–1939. Warszawa 1966
- Drukarze Drukarze dawnej Polski od XV do XVIII wieku. T. 1, cz. 1; T. 3, cz. 1; T. 4–6. Wrocław 1959–1983
- „Dziedzictwo” F. Trombała: Na 60-lecie „Dziedzictwa bł. Jana Sarkandra”. Cieszyn 1934
- E K. Estreicher: Bibliografia polska. T. 1–34. Kraków 1870–1939, 1951
- EP Encyklopedia powszechna. T. 1–28. Warszawa 1859–1869
- Georgi T. Georgi: Allgemeines europäisches Bücher-Lexicon... T. 1–5, Suppl. 1–3. Leipzig 1742–1758
- Heinsius W. Heinsius: Allgemeines Bücher-Lexicon... Bd. 1–4. Leipzig 1793
- IBP Incunabula quae in bibliothecis Poloniae asservantur. Moderante A. Kawecka-Gryczowa. Composuerunt M. Bohonos, E. Szandorowska. T. 1–2. Vratislaviae 1970
- Jagiell. Katalog poloników XVI wieku Biblioteki Jagiellońskiej. Red. M. Malicki, E. Zwinogrodzka. T. 1–3. Warszawa-Kraków 1992–1995

DUCHOWE
ŹRÓDŁA
KULTURY
CIESZYŃSKIEJ

Jungmann
Londzin	J. Jungmann: Historie literatury české... 2 vyd. Praha 1849
J. Londzin: Bibliografia druków polskich w Księstwie Cieszyńskim od roku 1716 do roku 1904. Cieszyn 1904
Łodyński	Centralny katalog zbiorów kartograficznych w Polsce. Red. i oprac. M. Łodyński. Z. 1–4. Warszawa 1961–1968
N. Korb.	Bibliografia literatury polskiej „Nowy Korbut”. T. 1–9, 12–18. Warszawa 1963–1999
Ossol. XVII w.	Katalog starych druków Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. Polonica wieku XVII. Oprac. B. Gór-ska, W. Tyszkowski. T. 1–9. Wrocław 1991–1997
Ottův	Ottův slovník naučný. Vrchní red. F. J. Studnička [i in.]. D. 1–22. Praha 1996–2000
PK	K. Piekarski: Katalog Biblioteki Kórnickiej. T. 1: Polonica XVI-go wieku. Kraków 1929
PSB	Polski słownik biograficzny. T. 1–39. Kraków 1935–2000
Pumpřla	V. Pumpřla: Soupis starých tisků ve fondech Státní vědecké knihovny v Olomouci. Sv. 1–12. Olomouc 1974–1979
Śl. pseud.	Słownik pseudonimów pisarzy polskich XV w.–1970. Oprac. zesp. pod red. E. Jankowskiego. T. 1–4. Wrocław [i in.] 1994–1996
SPKP	Słownik pracowników książki polskiej. Red. I. Treichel. T. 1–3. Warszawa [i in.] 1972–2000
Stypa	J. Stypa: Sležští rodáci v českém písemnictví. W: Věstník Matice Opavské. Č. 13. Opava 1905, s. 23–48
Śl. Korb.	Bibliografia piśmiennictwa polskiego na Śląsku XVII i XVIII w. Praca zbiorowa pod kier. J. Zaremby. Wrocław [i in.] 1980
Zedler	Grosses vollständiges universal Lexicon aller Wissen-schaften und Künste... Bd. 1–64, Suppl. 1–4, Halle und Leipzig 1732–1754

KATALOG WYSTAWY

ŚREDNIOWIECZE – CHRZEŚCIJAŃSKIE KORZENIE

Druki zwarte

ANGELUS de Clavasio

SZ T VIII 28

[Summa angelica de casibus conscientiae, cum additione Hieronymi Tornieli]

[Venezia : Ge. Arrivabene, 2 V 1495]. – 395 k. ; 12°

IBP 360

Opis na podst. bibliografii. – Egz. uszkodzony: brak zakończ. po k. 395. – Opr.: deska, skóra, resztki klamry, tłoczenia ślepe, 16 w.

Prow.: (1) Dominikanie (Cieszyn) [notatka rkps.] con[ven]t[us] Teschinensis ord[ini]s Praed[i]catores]

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. T VIII 28; nr inw. 325 [T]

MARTINUS Polonus

SZ T I 2 b

Margarita Decreti, seu Tabula Martiniana

[Speyer : Petr. Drach, 1485?]. – [54] k. ; 2°

IBP 3620

Opr.: średniowieczna, 15 w.

Współopr. z: Decretum cum apparatu / Gratianus. – Strassburg, 4 IX 1484

Prow.: (1) X [prow. wycięta]

(2) Szersznik, Leopold Jan [podpis] Leopoldi Scherschnick 24 Augusti 1803...

(3) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. T I 2 b; nr inw. 3 [T]

Rękopisy

Łac. K. 130. Opr. sk.

SZ DD IV 7

Conradi ordinis praedicatorum provinciae Saxoniae professor theologiae Annales perveteres

Rękopis zawiera dwa różne teksty

Prow.: (1) Szersznik, Leopold Jan?

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. DD IV 7

Łac. 15–16 w.?. K. 272

SZ DD V 7

Joannis Aegidii Opus sermonum copiosum

Prow.: (1) Szersznik, Leopold Jan?

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. DD V 7

SZ DD V 2

Łac. pol. 1805 r. odpis. 24 x 18,5 cm. S. 368. Pismo kilku rąk. Opr. płsk „Lamberti Klönn professi Tynecensis Ord. S. Benedicti electi die 5 Septembris 1710 abbatis Orloviensis deductio iuris in bona coenobii Orloviensis contra iniustos eorundem detentores”

Odpis sporządzony przez kilku kopistów, być może uczniów Szersznika, jego ręką wpisane numery stron, nieliczne poprawki na marginesach i tytuł rękopisu. – Na ostatniej stronie: „Praesentem deductionem iurium orloviensis coenobii in bona injusta occupata auctore Lamberto Klönn O. S. B. abbatis orloviensis electi 5 septembris professi tynecensis ex autographo exemplo orloviensis describenda curavi anno 1805. Leop[oldus] Jo[annes] Scherschnick.”

Prow.: (1) Szersznik, Leopold Jan

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. DD V 2

SZ DD III 4

Łac. niem. pol. 16–18 w. 31,5 x 20,5 cm. S. IV, 464. Pismo kilku rąk. Opr. deska, skóra XVI w.

„Miscellanea notata cuiuspiam O. Pinter quae etiam paucula ex historia Silesiae occurrant 1500 = Sec. XVIII = 1733”

Rękopis zawiera kilka tekstów różnych autorów i z różnego czasu. – Najstarszym jest zbiór sentencji z dzieł różnych autorów w układzie alfabetycznym według tematów. – W kilku miejscach, wolnych od pierwotnego tekstu późniejsze (18 w.) teksty dotyczące zakonu dominikanów, głównie klasztoru we Wrocławiu. – Reginald Grooss, dominikanin wymieniony w proveniencji przebywał między innymi w klasztorze w Cieszynie, później w Raciborzu.

Prow.: (1) Widman, Petrus [notatka rkps.] Sum donodatq a Petro Widman Christierno Tannstetter die 29 martij 1533

(2) Tannstetter, Christiernus [notatki rkps] j. w.; Christiernus Tannstetter e possessor huius libris

(3) Eiseler, Sebastianus [notatka rkps.] Dono accipi ego Sebastianus Eijsseler a matre mea charissima Martha, filia Christierni Tannstett. A. 1574

(4) Grooss, Reginaldus [notatka rkps.] Possessor libri huius fuit R. D. Sigismundus Frid. Reinschmidt Cath Eccl. Wratislavie. Vicari mans. ... Biblioth[ekari]us jam eo utitur P. F. Reginaldus Nep. Grooss Ord. Praedic. ad exaranda curiosa miscellanea forte posteris (si non sibi) servitura. A. D. 1733 1. Jan.

(5) Reinschmidt, Sigismundus Fridericus [notatka rkps] j.w.

(6) Szersznik, Leopold Jan [podpis] Leop. Scherschnick

(7) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. DD III 4

SZ DD IV 8

Czes. 1418–1439. Perg. 29 x 21 cm. K. 433. Opr. sk. 16 w.

Prorocy Cieszyńscy

Nowy Testament i Księgi Prorockie – husycki przekład na jęz. czeski

Prow.: (1) Běrka z Násilė, Hynek [ekslibris]

(2) Szersznik, Leopold Jan

(3) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. DD IV 8

W KRĘGU NOWOŻYTNEJ KULTURY DWORSKIEJ

Druki zwarte

ARISTOTELES

CL 1221

Polityki Aristotelesowej to jest rządów rzeczypospolitey z dokładem ksiąg osmioro. Część pierwsza [-wtóra] / [przeł. z greckiego] przez... Sebastiana Petricego...

W Krakowie : w Drukarni Symona Kempiniego, 1605. – 2 cz. w 1 wol. ([22], 472 [właśc. 482], [6], [2 cz.] s. ; [4], 421 [właśc. 435], [10], [1 cz.] s.) ; 2*

E XII, 214–215; N. Korb. III, 98; Ossol. XVII w., 178

S. tyt. czerwono-czarna. – S. 194–197 w części I cyframi rzymskimi. – Liczne pomyłki w liczbowaniu. – Na s. przedtyt. druk. ded. Sebastiana Petrycego dla księcia cieszyńskiego Adama Wacława, a po k. tyt. druk. ded. dla króla Polski Zygmunta III Wazy. – Opr.: pergamin, ślepe tłoki, ślady wiązań, 17 w.

Prow.: (1) Warlinger, Franz [podpis] Franz Warlinger

(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 1221

BIELSKI, Marcin

CL 1187

Kronika polska Marcina Bielskiego / nowo przez Ioach. Bielskiego syna iego wydana

W Krakowie : w drukarni Jakuba Sibeneychera, 1597. – [12], 804, [10] s. : il. ; 2*

E XIII, 88; BUW, 478; BN, 199; Jagiell. 235 (Joachim Bielski); N. Korb. II, 25 (Joachim Bielski); N. Korb. II, 27 (dzieło wspólne Marcina i Joachima)

Opr.: renesansowa, 16 w.

Prow.: (1) X [notatka rkps.] ... Cehosij Nestracil... doceho nawnadil neberz ceho si nepolozil bich cije nenazwol ze si zlodig bo pon diabel rad podwodi tak cloweka krzichu prziwodi

(2) Skrbeński, Krzysztof Bernard [notatka rkps.] Tuto Croniku Poczial sem czystj dne 12 miesyecz septembris Ao 1658. A dokonai sem sicze biehem jedinsteha dne. Letha 16. Krzystoff Bernardt Skrbensky [z H.]

(3) X [notatki rkps. wytarte]; [notatki rkps. dotyczące treści książki]

(4) Bagieński, Ignacy [pieczęć] Ignacy Węgrzyk Bagieński

(5) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. dawna 960; sygn. 1187

BRUCK, Jacob von

SZ 3 P IV 38

Iacobi à Bruck Angermunt cogn. Emblemata politica... – Opus novum Prostant Argentin[a]e : apud Jacobum ab Heijden ; et Coloniae : apud Abrahamum Hogenberg..., 1618. – [8], 216 s. : il. ; 4*

Na s. tyt.: M.DC.XVIII. – Opr.: pergamin, 17 w.

DUCHOWE
ŹRÓDŁA
KULTURY
CIESZYŃSKIEJ

Współopr. z: *Illustrium disquisitionum politicarvm liber... / ductu Pavli Bvsi... – Franekerae*, 1613

Prow.: (1) Schambogen, Johann Christoph [notatka rkps.] Ex libris Joannis Schambogen titulo accepti in solutum...

(2) X [pieczęć]

(3) Kasperlik, Maciej [notatka rkps.] Ex libris Mathiae Kasperlik Teschini... 819

(4) Gimnazjum Katolickie (Cieszyn). Biblioteka [notatka rkps.] Caes. Reg. Gymn. Bibliotheca Teschini

(5) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) [pieczęć] Leop. Scherschnik's Bibliothek in Teschen; sygn. 3 P IV 38; nr inw. 4730

BULLINGER, Heinrich

SZ E IV 50

[Krótkie opisanie wiary świętej chrześcijańskiej, na dziesięć części albo ksiąg rozdzielone / z łacińskiego na polski język teraz nowo wszem ku pożytku wyłożone]

[Kraków : z drukarni Macieja Wierzbiety, 1573]. – [9], 148 k. ; 4'

E XXIII, 378

Aut.: Henryk Bullinger (Drukarze I, cz. 1, 368)

Opis na podst. bibliografii. – W kolof. sygnet Macieja Wirzbiety. – Egz. uszkodzony: brak k. tyt.

Prow.: (1) Tempes, Xaverius [?] [notatka rkps.] Xaveii Tempeso mediae classis gram[m]aticae studiosi. Teschini die S...onarium Augusti [1]808 [notatka rkps. nieczyt.]

(2) X [nr] 160/8

(3) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. E IV 50; nr inw. 683

CUNRADI, Johann Heinrich

P 9.02.19 ZS

Jo. Henrici Casp. Fil. Cunradi Silesia togata, sive Silesiorum doctrina et virtutibus claris simorum elogia... / ex auctoris m[anu]sc[ri]pto, quod in Bibliotheca Paterna viderat, edidit Caspar Theophil. Schindlervs...

Lignicii : sumptibus haeredum Rorlachianorum, 1706. – [32], 344 s. ; 4'

Georgi I, 346; Zedler XXXIV, 1599

Na s. tyt.: MDCCVI. – Opr.: tektura, 18 w.

Prow.: Szersznik, Leopold Jan [podpis] Leopoldi Scherschnick; [pieczęć] Leop. Scherschnik's Bibliothek in Teschen; sygn. 2 P IV 9; nr inw. 4478

CUREUS, Joachim

SZ 3 P IV 33

Schlesische General Chronica... / erstlich durch... Ioachim Cureum... in lateinischer Sprach beschrieben ; jetzundt aber... zu gut verdeutscht durch... Heinrich Räteln... [Erster Theil]. Ander Theil.

Gedruckt zu Leipzig : durch Zachariam Berwaldt : in Vorlegung Henningi Grossen..., 1585. – 2 cz. w 1 wol. ([8], 466 [właśc. 468], [11], [1 cz.] s. ; 195, [9], [103], [1 cz.] s.) ; 4'

E XIV, 465–466; E XXII, 623; PK I, 44; Jagiell. 597

W KRĘGU
NOWOŻYTNEJ
KULTURY
DWORSKIEJ

Ozn. cz. 1 na podst. żywej paginy. – Na s. tyt. cz. 1: M. D. LXXXV. – Na s. tyt. cz. 2: Wittenberg M. D. LXXXV. – S. tyt. cz. 1 czarno-czerwona. – Na s. 449 cz. 1 pomyłka w liczb. – W cz. 2 brak skł. K (s. 145–160). – Opr.: renesansowa, 16 w.

Cz. 2 zawiera wym. na s. tyt.: Polnische, Liffländische, Moschowiterische, Schwedische vnd andere Historien... / zusammen gezogen durch... Laurentium Müller...

Prow.: (1) X [notatki rkps. nieczytelne]

(2) Reteln von Schwanenberg, Sebastian Felix [ekslibris] Herb Schwanenbergów z napisem u dołu: S. F. S. R. I. L. B. de Schwanenberg S. C. R. A. M. Consiliarius Regij offi. S. D. Silesiae Assessor Variarum Commissionum aulicarum Praeses. Nad herbem napis: Respice Finem

(3) Szersznik, Leopold Jan [podpis] Leopoldi Scherschnick 1812...

(4) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) [pieczęć] Leop. Scherschnick's Bibliothek in Teschen; sygn. 3 P IV 33; nr inw. 4725

EXNER, Baltazar

SZ Bb VII 27

Balth. Exneri de Hirschberga... Anchora vtrivsque vitae : hoc est symbolicum spero meliora a trecentis, qua genus, qua doctrinam illustribus et clariss. in Europa viris carmine celebratum, cvi accesservnt amores conivgales et analecta encomiastica ab illustribus quibusdam et clarissimis passim viris scripta

Hanoviae : typis Wechelianis : apud Danielelem ac Daudidem Aubrios et Clementem Schleichium, 1619. – 275 s. ; 8*

Na s. tyt.: MDCXIX. – Opr.: tektura, skóra, ślady wiązań, tłoczenia ślepe, 17 w.

Współopr. z: Superioris Aevi, imp. regum, electorum, ducum ac principum, heroum curricula... / studio Balth. Exneri... collecta atq[ue] edita. – Marburgi, 1618

Prow.: (1) Exner, Baltazar [ded. dla V. Budovca z Budova] Illmo Baroni Wenceslao a Budowa &c. Consiliari Regio & Appellationum Praesidi &c. mittit obserw. rego [?] Exnerus; Illmo Dno Wenceslao Budowacio L. Baroni a Budowa &c. Consiliani Regio & Appellationum in Regno Boemia praesidi summo mittit Exneris sumit obserwant rego

(2) Budovec z Budova, Václav [ded. od B. Exnera] j.w.

(3) X [sygn.] D V.; N. 480

(4) Szersznik, Leopold Jan [podpis] Leopoldi Scherschnick

(5) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. Bb VII 27; nr inw. 7230

HENEL VON HENNENFELD, Nicolaus

P 9.08.12 ZS

Nicolai Henelii ab Hennenfeld... Silesiographia renovata : necessariis scholiis, observationibus et indice avcta

Wratlaviae et Lipsiae : apud Christianvm Bavchivm..., [po 6 VI] 1704. – [30], 804 [właśc. 788], 768 [właśc. 760], 1283, 39 s., 1 k. tabl. ; 4*

E XVIII, 96

Na s. tyt.: MDCCIV. – Pod ded. data: 6 April. 1704. – Pomyłki w liczb. – Opr.: półskórek, tłoczenia ślepe, 18 w.

Prow.: (1) Raschke, Emanuel [podpis] Im. Raschke

(2) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć z uzupełn. wpisem rkps.] Muzeum Miejskie Cieszyn; sygn. 768

KOMENSKÝ, Jan Amos

SZ Y VII 18

I. A. Comenii Ianva avrea reserata qvatvor lingvarvm sive Compendio-
sa methodus Latinam, Germanicam, Gallicam et Italicam linguam perdiscen-
di, sub titulis centum, periodis mille comprehensa, et vocabulis bis mille
ad minimum aucta. – Cum quadruplici indice, versionibus duabus Gallica
et Italica longe quam antehac emendationibus locupletata

[Genevae] : sumptibus Ioannis de Tovrnese..., 1643. – 24, 409, [341]
s. ; 8°

Drukarz działał w Genewie. – Na s. tyt.: CI I) CXLIII. – Opr.: półpergamin, 17 w.

Prow.: (1) Gorgosz, Antoni [notatka rkps.] Bibliothecae Scherschnickianae Dono D. Ant.
Gorgosch 1803

(2) Szersznik, Leopold Jan [notatka rkps.] j.w.

(3) Bibliotheca Scherschnickiana (Cieszyn) [notatka rkps.] j.w.; sygn. Y VII 18; nr
inw. 6207

KOMENSKÝ, Jan Amos

SZ Y VII 9

Joh. Amos Comenii Orbis sensualium pictus quadrilingvis emendatus :
hoc est omnium fundamentalium in mundo rerum, et vita actionum, pictura
et nomenclatura, Germanica, Latina, Italica, et Gallica. Cum titulorum in-
dicibus atque vocabulorum dictionariolis ; accurante Matthia Cramero...

Noribergae : sumptibus Martini Endteri, 1707. – 603, [291] s. : il. ; 8°
E XIX, 451

Na s. tyt.: MDCCVII – Opr.: tektura, skóra, ślepe tłoczenia liniowe, 18 w.

Prow.: (1) Cselesta, Karol Wacław [notatka rkps.] Caroli Wenceslai Cselesta de Cselestin...

(2) Goczalkowski, Maksymilian [podp's] M. Gotschalkowsky

(3) Szersznik, Leopold Jan [podpis] Leopoldi Scherschnick 1801.

(4) Bibliotheca Scherschnickiana (Cieszyn) sygn. Y VII 9; nr inw. 6198

MATTHIEU, Pierre

SZ 2 P VI 36 a

Histoire de France, et des choses memorables aduenues aux prouin-
ces estrangeres durant sept annees de Paix, dv regne dv roy Henri IIIII. roy
de France et Nauarre : divisee en sept livres / [P. Matthiev]. Tome premier
A Cologny : par Pierre Porret, 1613. – [40], 692, [83], [1 cz.] s. ; 8°

Georgi V, 251 (in. wyd.)

Aut. podpisany pod ded.

Na s. tyt.: M. DCXIII. – Opr.: pergamin, ślepe tłoczenia liniowe, 17 w.

Prow.: (1) Cygan, Jan Jerzy [superekslibris] Herb Jana Jerzego Cygana z napisem w otoku: loh.
Georg. Czigan. L. B. de. Slvpska. DNS. in. Freistadt. et Savda.

(2) Goczalkowski, Maksymilian [notatka rkps.] Bibliothecae Scherschnickianae Dono
D. Max. L. B. de Gotschalkowsky

(3) Szersznik, Leopold Jan [notatka rkps.] j.w.

(4) Bibliotheca Scherschnickiana (Cieszyn) [notatka rkps.] j.w.; [pieczęć] Leop. Scher-
schnick's Bibliothek in Teschen; sygn. 2 P VI 36 a; nr inw. 4551

W KRĘGU
NOWOŻYTNEJ
KULTURY
DWORSKIEJ

MEIER, Justus

SZ 1 DD III 4 b

Pandectarvm vniversi iuris civilis sive Collegii iuridici Argentoratensis...
tomo posterior / in Academia Argentoratensi a doctissimis iuris candida-
tis ac studiosis perfectus et recensitus cura Justi Mejeri...

Argentorati : sumptibus haeredum Lazari Zetzneri, 1617 (Argentorati :
typis Conradi Scher). – [12], 168 s., k. 169–192, s. 193–248, k. 249–264,
s. 265–1970 (właśc. 1966) ; 4*

Liczne pomyłki w liczb. – Opr.: pergamin, 17 w.

Proz.: (1) X [inicjały] W. A. P. E. 1620; No 19

(2) Szersznik, Leopold Jan [podpis] Leop. Scherschnick

(3) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. 1 DD III 4 b; nr inw. 7518

MÜNSTER, Sebastian

SZ Q I 25

[Cosmographie oder Beschreibung aller Länder Herrschafftenn und
fürnembsten Stetten des gantzen Erdbodens... / erstlich durch... Sebastian
Munster... in sechs Bücher verfasst, demnach... durch ihn selbst gebesse-
ret, jetz aber auuffs letzte... biß in das M.D.LXXXVIII. Jar gemehret und mit
drey und vierzig Stetten neüwen Contrafacturen... bezieret]

[Getruckt zu Basel : in der Officin Henricpetrina, 1578]. – [24],
MCCCCX s., XXVI k. map : il. ; 2*

Egz. uszkodzony: brak k. tyt. i zakończenia po s. MCCCCX, brak s. DCCCCXXXIII–DCCC-
CXXXVI, s. MCCCCI–MCCCCII błędnie opr. po s. MCCCCLXXX, brak mapy nr XXII. – Opr.: renesan-
sowa, 16 w.

Proz.: (1) Schebl, Petrus Joannes [notatka rkps.] Ex libris Patris Francisci Ferdinandi Hübner
Moravi Brunensis pro compactura dedi 1. fl 36. x. [C]ompactum dono accepi a Praenobili D[omi-
ni]no Petro Joanne Schebl tunc Advocato Jurato Regiae civitatis Brunensis. A. 1715. die 20. Junij.

(2) Hübner, Franciscus Ferdinandus [notatka rkps.] j.w.; [inicjały] P. F. F. H. ; N. 38

(3) Paburg, Ignatius Placidus de [notatki rkps.] Ignatius Placidus de Paburg Schaverlie
de Paburg den 22 Januari 1771; Ignatius Placidus de Paburg Schaverlie de Paburg 1771 den 22 Januari

(4) Szersznik, Leopold Jan [notatka rkps.] 29 Nove 1813. Leop. Scherschnick 1 f.

27 x.

(5) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. Q I 25; nr inw. 5111

ORTELIUS, Abraham

BT 801

Theatrum orbis terrarum / [Abrahamvs Ortelivs]. – Opus nunc denuo ab
ipso auctore recognitum, multisque locis castigatum et quamplurimis nouis
tabulis atque commentarijs auctum

[Antverpiae : Abrahamo Ortelio... : excudebat Christophorus Plantinus,
1579]. – [9] k., [I] k. front., 93 k. map ; 2*

Łódzki I, 13; E XXIII, 441 (in. wyd.)

Aut. na podst. przedm.

Adres wyd. na podst. k. tyt. pracy współwyd. – Opr.: pergamin, 16 w.

DUCHOWE
ŹRÓDŁA
KULTURY
CIESZYŃSKIEJ

Zawiera: Nomenclator Ptolemaicvs... – Współwyd. praca z własną k. tyt. i odrębną paginacją
Prow.: (1) Schmeling, Adolf Bogusław [notatka rkps.] W... Anno 1642 d. 13 Julij Adolph v.
Schmeling Mpia. possessor hujus libri

(2) Biblioteka im. Tschammera (Cieszyn) [pieczęć] Bibliothek der Gnadenkirche in Teschen O/S.; sygn. 801

PAPROCKI, Bartosz

CL 1213

[Diadochos id est svccessio ginak poslaupnost knijžat a králůw českých biskupůw y arcybýskupůw pražských a wssech třech stanůw slawného Kráľowstwj českého to gest panského, rytirského a mėsského / kratce sebraná a wydaná skrze Bartholoměge Paprockého z Glogol a z Paprocké Wůle...]. [Kn. 3] : O stawu rytjřském a rozmnoženj gel[ho], yak dáwno a odkud který rod a erb do tohoto Kráľowstwj přisseľ [knihy třetj] / eodem authore, Bartholomaeo Paprocki...[Kn. 4: O počátku a dáwnosti měst w Kráľowstwj českém knihy páte [!]/ eodem authore Bartholomaeo Paprocki...]

Dokonáno w Slawném Starém Městě Pražském : w impressý dědice Jana Ssumana, 19 VII 1602. – 2 ks. w 1 wol. ([2], 429 [właśc. 421], [1 cz.] s. ; 265, [32] s.) : il. ; 2*

E XXIV, 59–60; Jungmann I, 154; Ossol. XVII w., 5265; Pumpřla VII, 1476

Wg E XXIV, 60 oraz Ossol. XVII w., 5265 dzieło to przetłumaczył na jęz. czeski Jan Wodiczka, natomiast wg Jungmanna I, 154, Pumpřla VII, 1476 oraz EP XX, 350 Paprocki napisał to dzieło po czesku

Tyt. ustalono na podst. bibliografii (E XXIV, 59–60) i porównania z egz. 6930 CL. – Data w kolof. słownie. – Brak k. tyt. oraz ksiąg 1 i 2. – W ks. 3 liczne pomyłki w liczb. – Ks. 4 oznaczona mylnie jako piąta. – Opr.: renesansowa, 16 w., grzbiet – 17 w.

Prow.: (1) Zakład Narodowy im. Ossolińskich (Lwów) [pieczęcie] Instytut Ossolińskiego; Zamieniano z Zakładu Ossol.; [nr] 12.088

(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 1213

PAPROCKI, Bartosz

BT 1828

Zrdcadlo slawného Margkrabstwj Morawského... / krátce sebrané a wydané roku 1593 skrze Bartholoměge Paprockého... ; [a w česky přeložena skrze Jana Wodičku...]

Olomvtii : excvssvm apvd haeredes Milichtalleri, 1593. – [41], CCCCXLVIII [właśc. CCCCLX] k. : il. ; 2*

E XXIV, 78; Pumpřla VII, 1479

Nazwa tł. na podst. kolofonu

W kolof.: M. D. LXXXIII. – K. 37, 39, 79, 162 i 264 powtórzone w liczb. – Po k. 41, 161, 162, 187, 257 i 375 znajduje się 9 dodatkowych k. nłb. – K. 279–280 opuszczone w liczb. – Opr.: renesansowa, 16 w.

Prow.: (1) Gurecki z Kornic, Mikołaj [notatka rkps.] Mikołaj .. Gurecki z Kornic Dnia 20 Majj Anno 1682 r.

(2) Biblioteka im. Tschammera (Cieszyn) [pieczęć] Bibliothek der Gnadenkirche in Teschen O/S.; Biblioteka im. Tschammera Cieszyn; sygn. 1828

PRAWA

SZ 2 H VII 29

Prawa a zřijzenij zemské Knijžetstwij Těssynského

Wytisštěno w Holomaucy : skrze dēdicůw Milichtalerowých, 1592.

– [1], LIII, [12] k. ; 4*

Zawiera: Declaratio oder Erklärung der Herrn Ständt dieses Fürstenthumb ettlicher Artickel inn der Landß Ordnung verzeichnet. Brief Ihrer Fürst. H. Sidonia Catharina auffß Landtrecht vnd Erklärung also lautendt. Potwrzenij Geho milosti Cýsařské na Zřijzenij zemské

Pumprla VII, 1605

Na s. tyt.: M. D. LXXXXij. – K. XLIV opuszczona w liczb. – Opr.: po konserwacji – deska, skóra, 20 w.; na okładzinach zachowane fragmenty pergaminowej (R), tłoczzonej na ślepo opr. oraz klamry, 17 w.

Współopr. z rękopisem: Zbiór tekstów prawniczych, 16–17 w. – Egz. po konserwacji

Prow.: (1) Wilczek, Fryderyk Jerzy [notatka rkps.] Ex libris Friderici Georgij Wlczek L. B. de Bona Terra et Hultzin Cancellarij Ducatus Teschnensis A. 1720

(2) Szersznik, Leopold Jan [podpis] Leopoldi Scherschnick

(3) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. 2 H VII 29; nr inw. 1907

SCHICKFUSS, Jakob

SZ 3 P II 13

New vermehrete Schlesische Chronica vnnd Landes Beschreibung... / mit sehr vielen Nothwendigen Sachen vermehret vnnd gebessert. Auch in vier unterschiedlich Bücher abgetheylet von Jacobo Schickfusio... [Das erste – vierdte Buch]

Leipzigk : inn Verlegung Zachar. Schürers vnd Matth. Götzens..., [po 2 I 1625]. – [18], 266, [2 cz.], 151, [1 cz.], 594, [2 cz.], 324, [122], [2 cz.] s. ; 2*

Ossol. XVII w., 6428

Data pod przedm. – Opr.: renesansowa, 17 w.

Prow.: Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) [pieczęć] Leop. Scherschnik's Bibliothek in Teschen; sygn. 3 P II 13; nr inw. 4661

TILISCH, Eleazar

SZ 3 P IV 13

Kurtze Vorzeichnus, Bericht vnd Auszug von dem Stamling vnd Ankunfft der Hertzoge zu Teschen vnd Groß Glogaw... / aus den Cronicken, Annalen, alten Priuilegien, Confirmationen, Commissionen, Vortregen vnd brieflichen Vhrkunden..., zusammen gezogen, vnd... Adam Wentzeln Hertzogen in Slesien, zu Teschen vnd Groß Glogaw... dediciret von Eleasaro Tilisch...

Gedruckt zu Freybergk in Meissen : bey Georg Hoffman, 1588. – [32] k. ; 4*

Opr.: pergamin, ślady wiązań, 16 w.

Współopr. z: Tractatus theologastronomicus von des Türckischen Reichs... / durch M. Davidem Herlitzium... – Gedruckt zu Alten Stettin, 1596 i in. (ogółem 3 dzieła)

Prow.: Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. 3 P IV 13; nr inw. 4703

Rękopisy

SZ DD V 21

Łac. 1713 r. 20 x 16,5 cm. K. 175, w tym k. 174 i 175 luźne

**„Compendium institutionum iuris civilis ad ficto usu fori moderno.
In gratiam dominorum auditorum. Interiorum Academia illustris Josephi-
na quae Lignitij floret. / continatum ab Augusto Bosco doctore atq[ue]
professore iuris utrius[que] Publico atq[ue] acceptum a Ioanne Philipo lo-
sepho Pelka de neistadt Anno 1713”**

Prow.: (1) Pelka, Jerzy [notatka rkps.] Dono D. Georgii Pelka de Neustadt 1806 Bibliothecae Scherschnick

(2) Szersznik, Leopold Jan [notatka rkps.] j.w.

(3) Bibliotheca Scherschnickiana (Cieszyn) sygn. DD V 21

Niem. 1649 r. 18 x 15 cm. K. XIII, 127. Opr. perg. wspł. SZ DD VII 12

„Des Furstenthums Teschen Landes Ordnung”

Na k. 126r. notatka, prawdopodobnie ręką kopyisty i tłumacza o treści: „A[nn]o 1649. des 20 Julij ist diese Landesordnung von Ihre Fürstliche H[ohheit] der Herzogin Elisabeth Lucretia, in die Deutsche Canzelley, gegeben worden durch mich ...” [fragment karty, prawdopodobnie z podpisem, obcięty]

Prow.: (1) Szersznik, Leopold Jan [podpisy] Leopoldi Scherschnick; Leop. Scherschnick

(2) Bibliotheca Scherschnickiana (Cieszyn) sygn. DD VII 12

SZ DD VII 44

Niem. Czes. 1580–1674. 15,5 x 10,5 cm. S. 268. Pismo kółku rąk. Opr. płsk.

Dziennik

Dziennik Jana Tilgnera (1574–1635), od r. 1597 burgrabiego Strumienia i Skoczowa. – Zawiera notatki dotyczące wydarzeń w Strumieniu i okolicy oraz na świecie, zapiski rodzinne i inne.

1. Wykazy liczbowe zmarłych w kolejnych tygodniach zarazy (die grosse Sterbe) we Wrocławiu w l. 1542, 1560, 1585 s. 2–7. – 2. Spis burmistrzów wrocławskich w l. 1500–1587 s. 9–10. – Podpis: „Hanns Tylgner von [...]” s. 13. – 3. Dziennik Jana Tilgnera s. 18–268. – 4. Notatki innej ręki, prawdopodobnie Jana Tilgnera starszego, ojca Jana s. 17, 28–29, 35, 53, 65, 162, 172, 186–187, 210–213, 219, 222–223, 230, 233, 245, 260, 262. – 5. Zapiski w języku czeskim z r. 1674 dotyczące niejakiego Rudolfa Krala s. 1, 10, 98

Rękopis pisany w drukowanym kalendarzu: Schreibkalender auff das Jar M.D.LXXX / durch M. Petrum Slouacium [...]. – Estreicher nie rejestruje tego wydania – E XXVIII, 256

Prow.: (1) Tilgner, Jan von (st.)

(2) Tilgner, Jan von (ml.) [podpisy] Hanns Tylgner von Teschen; Hans Tilgner

(3) Szersznik, Leopold Jan

(4) Bibliotheca Scherschnickiana (Cieszyn) sygn. DD VII 44

Czes. 1654 r. 29 x 19 cm. K. 619. Opr. sk. współ.

MM 18

„Ex laborum sacrorum continuatione Kazani na ewangelie nedelni přes cely rok z nemecke postille Iohannis Hermanni někdy faraře w Koben při Odře / na česky Gazyk přeložene, wtom roku kdy ewangelitssky knezy z Knižetstwi Tiessynskeho pro naboženstwi wyhnani byli od Frydrycha Giřziho Welčka, swobodneho Pana z Dobre Zemice a z Hulčina, on čas na Welkich Kunčycych a Kaczycych &c Letha Panie 1654"

Czeski překlad německé postilly Jana Hermanna dokonany przez Fryderyka Jerzego Wilczka

Prow.: (1) X [notatka rkps.] Poznamenani narozeni meho, Bratrůw a sestr mych, přepsane z Conotatie nebst. Pani materze mey miley Pani Maryanny rozeney Goczalkowske ruku gegi vlastni psaney. Anno 1651. Mesyce maje 5 dnie dal mi Pan Buh ceretzkz w patek przede dniem, za coss budž geho swate Bozske Gmeno na wieki pochwaleno. Kterass gest do Cerkwie Panie skrz kržest swaty wszczypena. Od dwogi ctihodneho muže knieza Martina Coterciusa ucitele cyrkewniho, gisteho prawdiweho slowa Božyho obderžela Gmeno Anna Marya. Pan nebeski raczyss dati aby rostla w pobožnosti a w swatych sslechetnych cnostech ke cti a chwale gmena geho s[wa]lt[leh]o, sou [?] k wiecznemu spaseni, nam rodiczum k potiessemi. Anno 1653. dnie 26 aprilis dal mi Pan Buh synačka w sobotu po zapadu slunce, sscžehoss Buh geho swate Bozske Gmeno na wieki pochwaleno. Kteryss gest do Cyrkwe Panie skrze kržest s[wa]lty wsscžypen, od dwogi cti hodneho muže knieza Jana Kazytele [?] cyrkewniho gisteho prawdiweho slowa Božyho a obderžel gest gmeno Adam Julius. Pan Nebeski raczyss aby rostl w swa... pobožnosti ke cti a chwale Gmena geho, sobie k spaseni nam rodiczum k welikemu potieseni

(2) Kral, Michal [notatki rkps.] Tato knyska gest Mychala Krala ... po geho mylem ocu gest dano roku 1755; Za panowanj nase nagasniesseg kralowneg Maryge Terezyge roku 1764 tak nastalo welky dawane y welky kotrybucyge spremozne dosty y ... welky co nelza wystarcyt dowat y Panie Boze y Gezu Kryste se smylug senad namj spolecne nad wsyncymij; Gezu o Gezu mug ty mne strapeneho owisostij polytug tys potesenij dusij meg mijlacko dusy meg uslys; Ikronika rodzinna z lat 1764–1773] Michala Krale geho zony Matka cera Snegonowa umrela roku 1764 rozena borusowa ato wustronu naten cas ... ato pijrsego moga Panu Bohu ducha odala umrela a prijz ustroskem kostele gegij mrtwe telo pochowane a gegijho weku putowanij bylo osemdesat a sedem let. Mijchala Krale macoha umrela roku 1766 aweku gegijho putowano ossemdesat a sset let agest pohowano prijz ustroskem kostele gegij mrtwe telo pohowane. S toho swieta do wiecznosti jest se odebrala Hellienna Michala Kralia žena roku 1772 na swatu Maryi Magdalienu ktera gest žila w stanie manželskim 35 let a czeleho žiwobiti Jegijho bijlo 51 rok a gest gegi mrtwe tielo pochowano při ustronskem kostelie 24 julli 1772 rok. Atak Mijhol Kral se podrugy ozenil roku 1773 w mesopusty atak se wzal zone drugom z mystrowijc Gadama Palara a gegij mano Weruna atak slub

(3) Gurniak, Johann [podpis] Johann Gurniak aus Bobrek, [notatka rkps.] Johann Gurniak aus Bobrek Teschen den 29ten December im Jahre 1828

Niem. łac. 16–17 w. 15,5 x 11,5 cm. K. 85 + 3. Opr. sk. 20 w. SZ V IX 16

Herbarz

Album ręcznie malowanych herbów szlacheckich, m.in. rodów śląskich, czeskich, polskich i niemieckich. – Na pierwszej karcie rok 1591. – Do dolnej wyklejki przyklejona złożona karta ze spisem nazwisk szlachty śląskiej sporządzonym przez Szersznika. – Na k. 67 malowidło przedstawiające zatokę morską (wejście do portu?), na wodzie dwa statki. Na pierwszym planie postać nagiej kobiety stojąca na uskrzydłonej kuli. U góry napis na wstędze: „Donec eris foelix multos

DUCHOWE
ŹRÓDŁA
KULTURY
CIESZYŃSKIEJ

numerabis [?] amicos", niżej napis „Fronte capillata e post [?]”. Pod obrazkiem malowany kartusz z napisem: „Monimentum hoc posuit in non uni sui recordationem A. S. F. S. Anno 1623 die 20 Febr[uar]ii”

Rękopis zawiera 5 obrazków doklejonych do kart, w tym jeden miedziorytowy jednostronny i 4 karty drzeworytowe zadrukowane dwustronnie

Prow.: (1) Goczałkowski, Maksymilian [ded. dla L. J. Szersznika] Dem Hochwürdigen Herrn Consistorial-Rath Leopold Scherschnick .. verehret H. Max Freyh. von Gotschalkowski den 5 Jänner 1805; [podpis] M. Gotschalkowsky

(2) Szersznik, Leopold Jan [ded. od M. Gotschalkowskiego] j. w.

(3) Bibliotheca Scherschnickiana (Cieszyn) sygn. V IX 16

Niem. 15 w. Perg. 4,9 x 3,9 cm. K. 140. Opr. sk. SZ DD VII 27

Modlitewnik

Miniaturowy modlitewnik, należący wg tradycji do księżnej Elżbiety Lukrecji

Zawiera 5 całostronicowych miniatur przedstawiających sceny z życia Chrystusa

Prow.: (1) Szersznik, Leopold Jan

(2) Bibliotheca Scherschnickiana (Cieszyn) sygn. DD VII 27

Czes. niem. 1672. Odpis. 15 x 9,5 cm. K. 75. Opr. sk. 17 w. MM I 371

„Prawa a zřízení zemske Knižestwij Tessijskeho”

Odpis pierwszego zbioru praw Księstwa Cieszyńskiego powstałego w latach 1573-1592

Prow.: (1) X [notatki rkps.] Multa hiunt stultiis pictoribq atq. Poctis [?]; Z Zamarsk [?] der 5 Kubina [?] Prawa [...]

(2) Pochludka [notatka rkps.] ... Pochludka – M. Ostrau [...]

(3) Prokop, Albin Theodor [kronika rodzinna] Als Andenken an die Familie Prokop widmet dieses Buch dem Städtischen Museum zu Teschen Architekt Albin Theodor Prokop Ritter, des k. k. oestr. Franz Josef u. des päbstl. Gregor Ordens, Erzherzogl. Oberhaurat i. R. geb. zu Auspitz in Mähren 15. Jänner 1835, wohnhaft in Teschen seit 1. Oktob. 1871. Teschen, den 29 Oktob 1913. Kinder aus I. Ehe mit Ottilie Gollinger [?], Tochter des Erz. Bauverwalters Ant. Goll'nger, Enkelkindes Kaufmannes Josef Neumann, Urenkelkindes Erz. Kammer-Prokurators Alois Pospischil zu Teschen. a. Erwin Albin Prokop, k. k. Notar i. Frankenmarkt. b. Walther Prokop, Erz. Revident in Teschen. Kinder aus zweiter Ehe mit Charlotte Siebert, Tochter des fürsterzbisch. Obergeringieurs Rudolf Siebert in Friedland, Enkelin d. erz. Amtsverwalters Victor Langer in Friedek: c. Herma Prokop, verm. mit Paul Roesler, fürst. Odeschalkischen Güterinspector in Ilok [?] (Slavonien) d. Rolf Albin Prokop, Werksskassier in Karlshütte.

(4) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Museum der Stadt Teschen; sygn. I 371

Czes. 1675 r. 19,5 x 15,5 cm. K. 66. Opr. sk. wspł. BT 18751

„Uważowani: Newinne a przeizrozne smrti Pana a spasytele Gieziße Krysta” / Kryštof Bernard Skrbenský

Na przedniej okładzinie tłoczony kryptogram „K B S S P Z H A Z S S” oznaczający: Kryštof Bernard Skrbenský svobodný pan z Hřiště a z Šenova oraz data 1677

Prow.: Biblioteka im. Tschammera (Cieszyn) [pieczęć] Bibliothek der Gnadenkirche in Teschen O/S.; sygn. dawna Tsch 4 54; sygn. dawna 19892; sygn. 18751

W OGNIU
WALKI
RELIGIJNEJ

Czes. 1649–1657. 32 x 20 cm. K. 12

SZ DD IX 43

„Wypiś z Inventarze kterehoz datum na Landeku w sobotu po Swa-tem Bartoloměgi Letha 1649 teykagiczy se wssech pozustalych knih po Neb[oztiku] urozenym Panu Panu Girzyku Sobku swobodnym Panu z Kornicz onen czaś na Welke Rudiczy, Landeku a Ropiczy od narzize-nych Panuw commisarzuw G[eho] K[nizeci] M[ilosti] sepsanych a pozna-menanych gaksto nasleduge.”

Spis książek z biblioteki zmarłego Jerzego Sobka z Kornic. Wyciąg z oryginalnego inwentarza przygotowany do uwierzytelnienia i podpisu. Brak podpisów i daty dziennej, na końcu tekstu data 1657 r. Spis obejmuje 568 pozycji.

Prow.: (1) Szersznik, Leopold Jan [bez zn. własn.]

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. DD IX 43

Czes. 1675 r. 15,5 x 10 cm. K. 128. Opr. sk. współ.

BT 18773

„Z hystorye o umuczeni, smrti, pohrzebu, wzkrzisseni a na nebe wstau-peni Pana nasseho Giezyse Krysta: od cztyr Ewangielystu opsane, a odemne k navczeni a przemyslowani w tento kratky extract uwedeny. Letha Panie 1675” / C[rysstof] B[ernard] S[krbensky]

Na przedniej okładzinie oprawy inicjały „K B S” oraz data 1676

Prow.: Biblioteka im. Tschammera (Cieszyn) [pieczęć] Bibliothek der Gnadenkirche in Teschen O/S; sygn. dawna Tsch II 61; sygn. dawna 19914; sygn. 18773

W OGNIU WALKI RELIGIJNEJ

Reformacja

Druki zwarte

AJENDA

SZ E IV 52

Ajenda albo porządek Kościołów Ewangelickich Księstwa Oleśnickiego, y innych do niego należących powiatow / naprzod na... rozkazanie ksią-żęcia... Karola z Mynsterberku Wtorego w niemieckim języku spisana y wielebnemu duchowieństwu roku 1593. oddana; potym za... zrządze-niem... Sylwiusza Książęcia na Wyrtenberku, y Teku a w Śląsku na Ole-śnicy etc. przeyrzana y do druku roku 1664. podana ; a teraz kwoli kościołom polskim w pomienionym Księstwie na pospolite używanie księ-żey z niemieckiego na polski język przetłumaczona

Drukował w Oleśnicy : Jan Zeyffert, [1668]. – [49] k. · nuty ; 4°

E XII, 73 (in. wyd.): Chojnacki, 2; SPKP, 811

Data wydania na podst. SPKP, 811. – Brak zakończenia po k. N¹. – Opr.: po konserwacji – pergamin, 20 w.

DUCHOWE
ŹRÓDŁA
KULTURY
CIESZYŃSKIEJ

Współopr. z rękopisem: Agenda ewangelicka, 1. poł. 18 w.

Prow.: (1) Hakw....[?], Gottfried [notatka rkps.] E libris M. Gottfried Hakw....[?] [1]668

(2) Szersznik, Leopold Jan [podpis] Leopoldi Scherschnick 1811

(3) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. E IV 52; nr inw. 684

ARNDT, Johann

NO 936

[Jana Arnta, ś. p. ... Sześć ksiąg o prawdziwym chrześcijaństwie, o zbawiennej pokucie, serdecznej skrusze i żalu za grzech, prawej wierze, świętobliwym żywocie i przystoynym prawdziwych chrześcianów obcowaniu oraz Informatorium iego Biblicum i dziewięć listów tu należących... / teraz ale z niemieckiego na polski ięzyk... przetłumaczone przez... Samuela Tschepiusa... Na końcu też przydana książka modlitew Ducha świętego pełnych, Rayski Ogrodeczek nazwana]

[W Królewcu Pruskim : drukowana nakładem i literami Jana Henryka Hartunga, 1743]. – [18], 960, [52], [16], 247, [9] s. ; 8°

E XII, 227–228; Chojnacki, 50; Chojnacki, 39

Opis na podst. bibliografii (E XII, 227–228)

Egz. uszkodzony: brak k. tyt. i początk. k. nlb. – Współopr. z sygn. NO 937–938

Prow.: X [nr] K 141

BIBLIA. Testamentum Vetus et Novum

TL 199

Die Bibel oder die ganze Heilige Schrift des Alten und Neuen Testaments / nach der deutschen Uebersetzung... Martin Luthers. – Die CLXXXV. Auflage

Halle : gedruckt in der Cansteinischen Bibel-Anstalt : zu finden im Waisenhause, 1781. – 21, [3], 1079, [1 cz]., 308, [4] s. ; 12°

Opr.: deska, skóra, ślepe tłoczenia, ślady klamer, 18 w.

Zawiera wym. na s. tyt.: Das Neue Testament unsers Herrn und Heilandes Jesu Christi / verdeutsch von... Martin Luther

Prow.: (1) Johann [podpis nieczytelny] Johan...

(2) Zagon, Georg [podpisy] Georg Zagon; Georg...

(3) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) sygn. 199

BIBLIA. Testamentum Vetus et Novum

TL 254

[Biblia sacra : to iest wszystkie Księgi Starego i Nowego Przymierza / z żydowskiego i greckiego języka na polski pilnie i wiernie przetłumaczone ; a teraz podług edycji Halskiej roku 1726 przedrukowane]

[W Brzegu Śląskim : w drukarni Jana Ernesta Trampa, 1768]. – 331, 20, 143 s. ; 8°

E XIII, 21–22; Chojnacki, 112; Chojnacki, 269

Wyd.: Paweł Twardy (Chojnacki, 112)

W OGNIU
WALKI
RELIGIJNEJ

Opis na podst. bibliografii oraz porównania z egz. NO 1510. – Na s. tyt.: M DCC LXVIII. – Opr.: deska, na grzbiecie płótno, ślady klamer, 18 w.

Zawiera tylko: Nowy Testament Pana naszego Jezusa Chrystusa / z greckiego języka na polski pilnie i wiernie przetłumaczony, a teraz podług Halskiej edycji przedrukowany ; Passya albo Hystorya o męce, śmierci i pogrzebie Pana naszego Jezusa Chrystusa ze wszystkich czterech ewangelistów porządnie zebrana ; Księgi psalmow, które po żydowsku zowią Sepher Tehillim to jest Księga chwał

Egz. uszkodzony: brak tekstu Starego Testamentu i Apokryfów

Prow.: (1) Blahut, Jan [notatki rkps.] A to pisał Johann Blahut dne [1]823 Roku Juni Dna 17 Wiaworzu; Wiaworzu zu dna 25 Blahut Johann; [podpis] Blahut Johann

(2) Blahut, Paweł [podpis] Paul Blahut

(3) X [podpis nieczytelny]

(4) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) sygn. 254

BIBLIA. Testamentum Novum

TL 235

[Nowy, Pana naszego Jezusa Krystusa, Testament z krociuchnemi każdego rozdziału sumowaniami i na list s. Pawła Apostoła do Rzymianow przedmowa D[ra] M[arcina] L[utra] także też z przydatkiem Kateizmu małego tegoż męża bożego D. M. L.]

[W Brzegu Śląskim : drukował Goffred Tramp, 1725]. – [2], 766, [62] s. ; 12^{*} semifolio

E XIII, 34; E XXI, 536; Chojnacki, 186; Chojnacki, 1271

Opis na podst. bibliografii (Chojnacki, 186; Chojnacki, 1271). – Egz. uszkodzony: w pracy głównej k. tyt. zachowana szczątkowo, w pracy współwyd. brak k. tyt., pocz. do skl. B⁴ i zakończ. po skl. D¹. – Opr.: deska, skóra, ślepe tłoczenia, ślady klamer, 18 w.

Prow.: (1) X [nr] 183

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie No 235

BIBLIA. Testamentum Novum

TL 233

[Nowy Testament Pana naszego Jezusa Chrystusa podług edycji gdańskiej roku 1632. Z przydatkiem Modlitew nabożnych i Pieśni duchownych, aż też pierwszych początkow nauki chrześcijańskiego nabożeństwa katechizmowych]

[W Brzegu Śląskim : drukował Gotfryd Grynder ; w Wrocławiu : u Chrystyana Baucha, 1708]. – [10], 982, 68, [18] s. ; 12^{*} semifolio

E XIII, 34; Chojnacki, 210

Aut. przedm.: Efraim Breskott

Opis na podst. bibliografii (Chojnacki, 210). – Egz. uszkodzony: brak k. tyt., pocz do skl. 1⁶, s. 1–6 oraz zakończ. po s. 18 III-go liczb. – Opr.: deska, skóra, ślady klamer, 18 w.

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie No 233

CHEMNITZ, Martin

TL 151

Examen decretorum Concilii Tridentini... / avtore Martino Kemnicio. [Pars prima]

[Braunschweig: b.w.], 1566. – [40], 948, [3] s. ; 8°

Georgi II, 278 (in. wyd.)

Ozn. tomu na podst. nagł. przedmowy. – Na s. tyt.: M. D. LXVI. – Opr.: renesansowa, 16 w.

Prow.: (1) X [notatka rkps. wydrapania]; [nr] 75

(2) Schm, J. S. [podpis] JSSchm.

(3) A. A. [inicjały] A. A. [1]567

(4) Stegmann, Samuel Gottlieb [notatka rkps.] Ex libris Sam. Gottl. Stegmanni...

(5) Dolscius, J. C. [podpis] J. C. Dolscius 1753

(6) Sittig, Krystian [podpis] Christian Traugot Sittig

(7) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) sygn. 151

DAMBROWSKI, Samuel

SD II 18

X. Samuela Dambrowskiego... Kazania albo wykłady porządne Świętych Ewangelii niedzielnych przez cały rok / Z Pisma Świętego i doktorów kościelnych... zebrane i podług eksemplarza lipskiego roku pańsk. 1728 w druk podane [przez Pawła Twardego]

W Brzegu : nakładem i typem Jana Ernesta Trampa, 1766. – [4], 614, [2], 646, [2] s. ; 4°

Zawiera: [X. Samuela Dambrowskiego... Kazania albo wykłady porządne Świętych Ewangelii świętecznych tudzież i innych świętych, które Kościół Boży w Polsce, w Prusiech i indziej zwykły obchodzić przez cały rok... / zebrane i podług eksemplarza lipskiego roku pańsk. 1728 w druk podane]. – Współwyd. praca z własną k. tyt. i odrębną paginacją

Chojnacki, 444; Chojnacki, 455; E XV, 26: in. wyd. (1621, 1772, 1789); E XXXI, 444; Śl. Korb. II, 191

Wyd. i autor przedm. podpisany pod przedm.

Tyt. pracy współwyd. na podst. bibliografii (Chojnacki, 455). – Brak k. tyt. pracy współwyd. – Opr.: deska, skóra (zniszczona), narożniki, guzy, klamry metalowe, 2. poł. 18 w.

Prow.: (1) Cichy (rodzina) [kronika rodzinna z l. 1809–1898] Jan Cichy gazda, Umarli Szyrcza 7 1898. Jan Cichy umarli 7 czerwca r. 1898. Boże racz im dać lekki odpoczynek. Jan Cichy lujczek umarli 7 Czerwca 1898. Boże Ojcie racz im dać leki otpoczywani. Jonek Cichy iest urodzony w roku 1809 dnia 20tego January. Umarli Tata 21 Sierpn... w roku 1871. Boże racz im dać leki odcocywani. Pożegnał nas Pan Bóg Synen. Miano na Krzcie Jonek. urodzony. 8 Apryla 1873. Umarl. 11. Augusta 1877. Boże Ojce. racz mu dać lekie Odpoczynek. Amen. Pożegnał nasz Pan Bog Synem Miano. na krzcie świętem dane Pawel urodzony 27 Luty Planeta. Rak. w roku. 1885. Daj Boże żeby nam był ku radości. Umarl 4 Lipca roku 1890 Boze Ojce racz mu dać lekie odpoczywanie, a nas Ojców racz pocieszyć a na... duchem świętem. Jach do stanu małżenskigo wstąpił 26tego Apryla roku 1831. Boże dey żeby to było tobie ku chwale a nam małżetom ku ćwiczeniu w boiażnj bożej Amen. Znowuch się ale dostał na Folwarczek 23tego Septembra w roku 1831. Dey Boże żeby mog i teraz w tych swoich porządkach dobrze rządzić i sprawować. Aż do skonania Amen deyz to Boże Amen. Jonek Cichy z Kozakowic 1831.

(2) Suchy, Brunon [bez zn. własn.]

FABER, Andrzej

NO 1412

Celaryus polski oder nach der Methode des lateinischen Libri memorialis Cellarii, vorthailhaftig eingerichtetes polnisch- und deutsches Wörterbuch... / so wohl denen, die in der Evangelischen Schule vor Teschen studiren, als auch andern, welche selbige gründlich fassen wollen, zum besten, mit Fleiß verfertigt und nebst einem deutschen Register herausgegeben von Andrea Fabri

Brieg : druckts und verlegt's Gottfried Tramp, [po 1717]. – [8], 768 s. ; 8°

E XVI, 148; Chojnacki, 588; Śl. Korb. II, 107

Data na podst. bibliografii (E XVI, 148). – Opr.: tektura, 18 w.

Prow.: (1) X [notatki rkps.] 1873. X. 19.; 24.I.1931.; [nr] 4155

(2) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Muzeum Miejskie Cieszyn 1247

JOANNIDES, Jiří Frydecký

BT 18535

[Clangor tubae – Zvuk trouby Boží zní Ogogog a Magogog i o hrozném Antikristu / Giřík Joannides... Frydecký... z Sstemberka]

[Žilina : b.w., 1667]. – [30], 149, [10], 152–338 [właśc. 336] s. ; 8°

Ottův XIII, 576; Stypa, 31

Aut. podpisany pod ded.

Opis na podst.: Stypa, 31. – Egz. uszkodzony: brak k. tyt. oraz zakończ. po s. 338. – Pomyłki w liczb. – Opr.: brak

Zawiera: Druhý spis o pravé poslaupnosti, jak včejn spasytedlného ewangelitského, prawého aposstolského, gináče lutheryanského, tak taky y kněžstwj prawého, náboženstwj toho gistá, mocná a synlá obrana / od tehož authora sepsaná... Giříka Joannidesa Frydeckého... z Sstemberka

Prow.: (1) X [notatka rkps. nieczytelna]

(2) Biblioteka im. Tschammera (Cieszyn) [pieczęć] Bibliothek der Gnadenkirche in Teschen O/S. ; Biblioteka im. Tschammera Cieszyn; sygn. dawna 9070; sygn. dawna 5640; sygn. 18535

KŁAPSIA, Jan

SZ 4 Dd V 11

Modlitwy i rozmyślenia nabożne: na pomnożenie chrześcijaństwa, między ludźmi pospolitemi, we wszelkim czasie i różnych potrzebach służące z przydatkiem / zebrane i do druku podane przez... Jana Kłapsię...

W Wrocławiu : nakładem Chrystyana Fryderyka Gutscha, 1794. – 380,

[2] s. ; 8°

E XIX, 272; Chojnacki, 1015; Śl. Korb. II, 127

Opr.: tektura, 18 w.

Prow.: (1) X [podpis nieczytelny]

(2) Szersznik, Leopold Jan [podpis] Leop. Scherschnick 20 Nove 1812. 8 k.

(3) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. 4 Dd V 11; nr inw. 7847

LUTHER, Martin

SZ T V 5

Ad Leonem X. pontificem maximvm Resolutiones disputationum de uirtute indulgentiarum... Martini Luther... – (Editio secunda)

[B.m. : b.w.], II 1519. – [190] k. ; 4°

Panzer IX, 120–121, poz. 143

Ozn. wyd. na podst. bibliografii. – W kolof.: Mense Februario. Anno M. D. XIX. – Opr.: klasztorna, 16 w.

Współopr. z nr inw. SZ T 189, 191

Prow.: Szersznik, Leopold Jan [podpis] Leop. Scherschnick; sygn. T V 5; nr inw. 190 [T]

LUTHER, Martin

C I 35042

Catechismus D. M. Lutheri quadrilinguis, oder: Der Katechismus D. Martin Luthers Deutsch, Pohlnisch, Böhmisch, Lateinisch, als ein nützliches Lesebuch in diesen Sprachen zum Gebrauch der Evangelischen Schule vor Teschen eingerichtet

Brieg : gedruckt und zu haben bey Carl Wohlfahrt, 1817. – [94] s. ; 18 cm

Równoległe tekst niem. i przekł. pol., czes. i łac.

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) sygn. 447

MODLITWY

TL 234 b

Modlitwy szkolne : dla używania miłej młodzi w niemieckich szkołach, w miastach i na wsiach zwyczajne / z niemieckiego na polski język przełożone

W Brzegu : u Samuela Trautmana, 1745. – 24 s. ; 12°

Chojnacki, 1455; E XXII, 485

Opr.: deska, skóra, ślady klamer, tłoczenia ślepe, 18 w.

Współopr. z: [Heinricha Milde Naučení o počátku křestanského života...]. – [W Halli, 1736] i in. (ogółem 9 dzieł)

Prow.: (1) X [nr] 167

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) sygn. 234 b

MUTHMANN, Jan

TL 8145

Wierność, Bogu y cesarzowi, czasu powietrza morowego należąca / a pokazana przez Jana Muthmana...

Drukował w Brzegu : Gottfried Tramp, 1716. – 118 s. ; 8°

E XXII, 649; Chojnacki, 1520; Śląski Korbuc II, 142

Opr.: półskórek, 1994

Prow.: (1) Kłoch z Komic, Jerzy Wilhelm [notatka rkps.] Joannes Muthmanus... In munus sion amat! Tum Muthmanne cupis solensat peste genantes, In mittis munus quod piacordejuvat provenit not quoniam de sacre tempore quovis Thesauro, noster tum sion illud A. deterumque tibi munus vovetmat atque presatur! Entestis, qui te, nomen amat que tuum. Georgius Wilhelmus Kloch de Komitz. Minister V.D. penes Teschinium. Przypisł z egz. własnego...

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T–wo Ludoznawcze Cieszyn; sygn. 8145

PAMIĘTNIKI

TL 1528

Pamiętniki kościoła ewangelickiego z łaski danego przed Cieszynem, przed stema laty założonego / przy świętobliwym obchodzeniu miłościwego lata 24go Maja 1809 dla zborow ewangelickich polskich około Cieszyna spisane i wydane w Cieszynie

Cieszyn : [b.w., 1809]. – 30 s. ; 18 cm

Opis wg okł. – Wydano: za najlaskawszym Jego Rakusko-Cesarsko-Królewskiej Mości pozwoleniem

Egz. uszkodzony: brak końca po s. 30

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęcie z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 1082 [sygn. dawna]; Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 1528

SARGANEK, Jerzy

SZ E V 23

Ein geringes Zeugniß für die Göttl. Herrlichkeit und Wahrheit, gegen einige dunckle Zweifel welche wider das ganze Werck unserer Erlösung aus der verderbten Vernunft und einer unvorsichtigen Betrachtung des grossen Welt-Gebäudes in den finstern Hertzen aufsteigen können / auf gegebene Veranlassung Anno 1729 entworfen von George Sarganek...

Züllichau : in Verlegung des Waysenhauses : bey Gottlob Benjamin Frommann, 1740. – 134, [2] s. ; 8*

Opr.: tektura, 19 w.

Współopr. z: Die höchstnöthige Berechnung der Sünden-Schulden deren Größe und Mannigfaltigkeit gegen die unendliche Versöhnung und Liebe Gottes in Christo Jesu / anfangs bey einem Schul-Examine, nun aber zu gemeinsamer Erbauung besonders herausgegeben, von George Sarganek... – Züllichau, 1743

Prow.: (1) Larisch-Mönnich, Jan (1766–1821) [notatka rkps.] Dono D. Jo[hann]is Com. de Larisch. Bibliothecae Scherschnickianae 1802

(2) Szersznik, Leopold Jan [notatka rkps.] j.w.

(3) Bibliotheca Scherschnickiana (Cieszyn) [notatka rkps.] j.w.; sygn. E V 23; sygn. błędna CC V 13; nr inw. 717

TRZANOWSKI, Jerzy

NO 871

[Cithara sanctorum neb žalmy a pisně duchowní, staré y nové, kterých cirkew ewangelická... užíwá... / shromážděné a wydané od... Jiříka Tranowského...]

[W Laubně : skrze Sam. Hruškowice, 1745]. – 1148, [68] s. ; 8*

Jungmann I, 261

Opis na podst. bibliografii. – Egz. uszkodzony: brak k. tyt. – Opr.: deska, skóra, ślepe tłoczenia liniowe, kłamy, 18 w.

Współopr. z sygn. NO 872

Prow.: (1) Lux, Johann [notatka rkps.] Roku 1858; [podpisy] Johan Lux; Johann Lux
(2) Lux, Paul [podpis] Paul Lux
(3) Macierz Szkolna w Czechosłowacji. Muzeum (Orłowa) [pieczęć] Muzeum Macierzy Szkolnej przy polsk. gimnazjum realnem w Orłowej; l. inw. 348
(4) Macierz Szkolna w Czechosłowacji. Muzeum (Cieszyn Czeski) [pieczęć] Muzeum Macierzy Szkolnej w Czes. Cieszynie

TRZANOWSKI, Jerzy

MM 1146

Odorum sacrarum sive hymnorum Georgii Tranosci Teschinensis, varijs carminum generibus, ijsq[ue], rhythmicis, concinnatorum libri tres. Accessit ejusdem dissertatio... De christiano-gentilismo...

Bregae : typis Gründerianis, 1629. – [235] k. : nuty ; 12°

Śl. Korb. II, 206

Ornamentalne tłoczenia na brzegach książki. – Opr.: po konserwacji – pergamin, tłoczenia ślepe, skórzane wiązania, 1993

Zaw. wym. na s. tyt.: *Dissertatio brevis et perspicua, De christiano-gentilismo, in carminibus, et aliis quibuscunq[ue], exercitationibus christianis, diligenter vitando.* – Indeks pieśni na k. 230

Prow.: (1) X [notatka rkps.] Juni 1939 erw. b. Lipmann... Berlin 155 MK

(2) Rhedigersche Stadtbibliothek (Wrocław) [pieczęć] V. Rhedigersch. Stadtbibliothek zu Breslau

(3) Stadtbibliothek (Wrocław) [pieczęć] Doublette der Stadtbibliothek zu Breslau

(4) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć z uzupełn. wpisem rkps.] Muzeum Miejskie Cieszyn [sygn.] 1146

TRZANOWSKI, Jerzy

NO 872

Phiala sanctorvm. Apocal. 5. Modlitby nábožné z Swatého Pjsma vybrané... / někdy od I. M. L. na světlo vydané; nyní pak na žádost... křesťanů jinými, potřebnými a výbornými rozmnožené. Přidáno gest obzvlášť P. Caspara Neumanna Gádro wssech modliteb, jakož také M. C. S. Duchownj Obět Domownj

W Laubně : [b.w], 1745. – 208 s. ; 8°

Jungmann I, 337

Egz. uszkodzony: brak zakończ. po s. 208

Współopr. z sygn. NO 871

Prow.: (1) Lux, Johann [notatka rkps.] Roku 1858; [podpisy] Johan Lux; Johann Lux

(2) Lux, Paul [podpis] Paul Lux

(3) Macierz Szkolna w Czechosłowacji. Muzeum (Orłowa) [pieczęć] Muzeum Macierzy Szkolnej przy polsk. gimnazjum realnem w Orłowej; l. inw. 348

(4) Macierz Szkolna w Czechosłowacji. Muzeum (Cieszyn Czeski) [pieczęć] Muzeum Macierzy Szkolnej w Czes. Cieszynie

ZASADIUS, Samuel Ludwik

TL 396

Droga do nieba : to jest nauka krótka z katechizmu... / spisana przez...
Samuela Ludowika Zasadyusa...

W Brzegu : wydrukował Goffred Tramp, 1725. – [12] k. ; 12°

Chojnacki, 2370; Śl. Korb. II, 197

Opr.: tektura, 19 w.

Współopr. z: [Wykład na dziesięcioro Boże przykazanie i wiarę świętą... / w niemieckim języku podany od... Jana Arndta... ; a na polski język przetłumaczony przez... Samuela Ludowika Zasadyusa... – W Brzegu, 1725] i in. (ogółem 3 dzieła)

Prow.: (1) Woynar, Georg [notatka rkps.] Lese Buch des Georg Woynar aus Teschen in Jahre [1]857

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie No 396

ZASADIUS, Samuel Ludwik

TL 369

Kazania pokutne / ktore na pamiątkę swoim przed Cieszyńnym z serca
kochanym bywszy działkom kościelnym abo duchownym do druku podał
Samuel Ludwik Zasadyus

W Brzegu : drukował Goffred Tramp, 1730. – [127] k. ; 12°

Chojnacki, 2373; Śl. Korb. II, 197

Egz. uszkodzony: s. tyt. podniszczona, brak zakończ. i pojedynczych kart w tekstach kazań.
– Opr.: tektura, 19 w.

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] Polskie Towarzystwo Ludoznawcze w Księstwie Cieszyńskiem w Cieszynie; sygn. 369

ZASADIUS, Samuel Ludwik

TL 343

Mleczna potrawa duchowna / ssącym jagniątkom Pana Jezusa Krystusa
podana od... Samuela Ludowika Zasadyusa...

W Brzegu : drukował Goffred Tramp, 1726. – [153] k. ; 24° semifolio

E IX, 106; Chojnacki, 2375; Śl. Korb. II, 197

Skł. B i C mocno uszkodzone. – Opr.: deska, na grzbiecie płótno, ślady klamry, 19 w.

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Tow. Ludoznawczego w Cieszynie No 343

ZINZENDORF, Nikolaus Ludwig von

SZ E VI 6

Nicolai Ludwigs, Grafen und Herrn von Zinzendorf... Aufsatz von christlichen Gesprächen mit verschiedenen Beylagen alter und neuer Zeugnisse
Züllichau : in Verlegung des Waisen-Hauses : bey Gottlob Benjamin
Frommann, 1735. – 190, [2] s. ; 8°

Opr.: wydawn., 18 w.

Współopr. z: Inhalt dererjenigen Reden, welche zu Berlin vom 1ten Januario 1738. bis 27ten Aprilis in denen Abend-Stunden sonderlich für die Manns-Personen gehalten worden / [Nicolaus Ludwig Zinzendorf]. – Berlin, [po 26 VIII 1738]

Prow.: (1) Szersznik, Leopold Jan [podpis] Leopoldi Scherschnick 1805.

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. E VI 6; nr inw. 758

Kontreformacja

Druki zwarte

BALBÍN, Bohuslav

SZ O II 19

Miscellanea historica Regni Bohemiae decadis I. liber IV. hagiographi-
cus seu Bohemia sancta... / authore Bohuslao Balbino...

Pragae : typis Georgij Czernoch, 1682. – [14], 220, [4], 173, [41] s. ; 4°
Pumprla II, 239

Opr.: pergamin, 17 w.

Prow.: (1) Jezuiti (Olomuniec) [notatka rkps.] Seminarij S. Francisci Xaverij Olomucij cata-
logo... A. 1684

(2) Heinrich, Albin [notatka rkps.] Dono Profess. Albini Heinrich C. R. Bibliothecae
Tesch'nii

(3) Bibliotheca Scherschnickiana (Cieszyn) [notatka rkps.] j.w.; sygn. O II 19; nr inw
4083

BAVOROVSKÝ, Tomáš

TL 8

[Postylla Čzeka a neb Kázání a weyklady na Eua[n]geliá, kteráž se v
nedělské dny přes celey rok čtau / věrně sepsána y kázána skrze Tomáše
Bavorovského]

[Wytisštěno a dokonáno w Slawném Městě Holomúcy : v Jana Gún-
thera, 1557]. – [5], CCCLXXVIII, [11] k.: il. ; 2°

Pumprla II, 269

Opis na podst. bibliografii. – Egz. uszkodzony: brak k. tyt. oraz k. nlb. 7–15. – Opr.: deska,
skóra, tłoczenia ślepe, klamry, 16 w.

Prow.: (1) Scirba, Joseph [notatka rkps.] Dieses Buch gehort tür mich den Joseph Scirba Tes-
schen den 29en Marz 1813 Joseph Scirba; [podpis] Joseph Scirba.

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) sygn. 8

BIBLIA. Testamentum Vetus et Novum

TL 20

Biblia : to iest księgi Starego y Nowego Testamentu / według łacinskiego
przykładu starego w kościele powBechnym przyjętego, na polski ięzyk
znowu z pilnością przełożone... przez... łakvba Wvyka... z dozwoleńiem
stolice apostolskiej a nakładem I. M. księdza arcybiskupa gnieźnieńskiego
etc. wydane

W Krakowie : w drukarni Łazarowey, 1599. – [38], 1479, [51] s. ; 2°
E XIII, 15–16; Jagiell. 196

S. tyt. czarno-czerwona. – Brakujące strony zawierające Porządek ksiąg, ded. dla Zygmunta
III oraz s. 275–276 dopisane ręcznie. – Po s. 1390 opr. mylnie 2 k. z Biblii w jęz. czeskim. – Opr.:
deska, skóra, ślepe tłoczenia liniowe, okucia metalowe, ślady klamer, 17 w.

Prow.: (1) Rozwadowski, Piotr [notatka rkps.]... Petri Rozwadowski...

(2) Schnek, Paweł [notatka rkps.] Paweł Schnek to gest me potessenij żywot prawda
a wskrzesenij

(3) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Wła-
sność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 20

BIBLIA. Testamentum Vetus et Novum

TL 2

[Knijha Zákona obogijho Stareho y Nowého...]

W Starém Městie Pražském : v Gřijka Melantrycha Rožďalowského,
7 XII 1556. – 604, 16 k. : il. ; 2°

Pumprla II, 314

Tyt. na podst. kolofonu. – Egz. uszkodzony: brak k. tyt., pocz. do k. 17, k. 32, 56, 87–98, 163, 245–247, 387, 415–418, 438–439, 500–504, 545–554, 596, k. 21–31 mocno zniszczone. – W kolofonie sygnet G. Melantrycha. – Opr.: deska, skóra, ślepe tłoczenia liniowe, klamry, okucia, 16 w.

Prow.: (1) Koczwar, Jakub [notatki rkps.] Jakub Koczwar se Oziegol [?] w Pyetrowicach Roku 1808 dnya Mynsoca 23 Pazdziernika. A Katarzina Koczwar umrzela w laziskach Roku 1828 dnya Mynsoca 23 Maya w Pyetok ku S duchu bila staro 38 lot a Jozef umrzol 1842 Mynsoca 2 pazdzernika a Johana 2 Koczwar umrzila 1848 a 6 Marca a wyeseli Bilo 1828 a 30 wrzeznya a bila staro 63 lata a 3 wyseli bilo 8 Moya 1848 Jakuba Koczwar zbarbaorom po Serwoku co bil Suchi Rok to nye padol deszcz yak snek stol aż za 2 tidnye po S. Bartlomyeyu to se pisol Rok 1811. Toch wtedi bil w Stanowicach; Chibye Mor 12 Jakub Koczwar 1831 a Katarina umrzila 1828 dna Mynsoca 23 Moya Koczwar bila staro 38 lat bila widano Roku 1808

(2) Wysłucha, Franciszek [notatka rkps.] Franciszek Wysłucha w Skrzisowie pożyczelnik tej księgi Dnia 1. Stycznia Anno 1817 [?]

(3) Koczwar, Franciszek [notatki rkps.] Jakub Koczwar umrzał w roku 1864 w Łaziskach 28. sierpnia a był stary 75 roków; Tą książkę ofiaruje na pamiątkę do Muzeum Śląskiego w Cieszynie potomek na ostatniej kartce wspomnianego Jakóba Koczwar. Piotrowice, 11 lutego 1926. Franciszek Koczwar emerytow. kierownik szkoły. urodzony w Piotrowicach 21. czerwca 1849

(4) X [nr] 260

(5) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) sygn. 2

BOŽAN, Jan Josef

TL 25, TL 35

Slawiček rágsky na stromě žiwota, sláwu Tworcy swému prospěwující:
to gest kancyonál anebo knijha pjsebnj rozličné nábožné pjsně... obsahující... / sebraná a spořádaná od... Jana Jozeffa Božana...

Wytisštěný w Hradcy Králové nad Labem : v Wáclawa Tybély, 1719.
– 843, [6] s. : nuty ; 2°

Pumprla II, 362

S. tyt. czerwono-czarna. – Egz. uszkodzony: brak s. 538–568, 635–788 (strony te oprawiono w osobnym wol. pod sygn. TL 35). – Opr.: deska, skóra, na grzbiecie płótno, ślady klamer, 18 w.

Prow.: (1) Lokalia św. Jana Nepomucena (Pogwizdów) [notatka rkps.] Spectat Ecclesiae Pogwizdowiensi Anno 1786

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) sygn. 25; sygn. 35

COCHEM, Martin von

TL 113

Das grosse Leben Christi oder ausführliche, andächtige, bewegliche und gantz vollkommene Beschreibung des allerheiligsten Lebens und bitteren Leidens unsers Herrn Jesu Christi und seiner Glorwürdigsten Lieben Mutter Mariae... / authore... Martino von Cochem...

Franckfurt am Mayn : in Verlegung Johann Melchior Bencard..., 1702.
– [8], 1464, 256, [6] s. : il. ; 4°

Opr.: półplótno, 19 w.

Prow.: (1) Stetka, Stefan [notatka rkps.] Teschen den 1 Mai 1918 Zur Erinnerung L. I. Ch. von der Stefan Stetka

(2) Herrmann, Franz [notatka rkps.] I.N.I. L.I. Ch. Dieses heilige Buch gehört dem Hochwürdigem Herrn Pfarrer Franz Herrmann in Windrin

(3) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) sygn. 113

HACKENBERGER, Jan Judasz

TL 207

Prawdziwa jedzina do nieba z Pisma Swientego dokazana droga : to jest Nauka katolicka... z dokazem ktorego wieku mianowitsze kacerstwa powstały... jak tez z przydanim... nabożnych modlitw... z przyłoncenim roznych piesni / wydana przes ksiendzow pod Komorom Cysarskom Ksion-żenctwa Cieszynskiego...

W Oppawie : durk.[!] Jan W. Szyndler, 1761. – [8], 600, [4] s. ; 8°
E XVIII, 4; Śl. Korb. II, 117

Aut.: Jan Judasz Hackenberger, Jerzy Bajtek, Franciszek Knöbel (Śl. Korb. II, 117)

Opr.: deska, skóra, ślady klamer, 18 w.

Prow.: (1) Szkaradnik, Michał [notatka rkps.] Tato kniżka należy Michała Sskaradnika. Nowo obłożona Roku Panis. 1821

(2) Szkaradnik, Georg [podpis] Georg Szkaradnik 1893

(3) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) sygn. 207

MODLITWY

SZ F VIII 36

Modlitwy / z włoskiego przetłumaczone na jenzyk niemiecky a z nie-mieckiego na ten, który jest w Xionżenstwie Tieszynskim zwyczajny

W Bernie : w drukarni Jana Sylwestra Siedlera..., 1788. – 124 s. ; 12°
E XXII, 485–486

Opr.: tektura, 20 w.

Prow.: (1) Szersznik, Leopold Jan [podpis] Leop. Scherschnick 1806

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. F VIII 36; nr inv. 487

POPP, Ignatius

SZ O IV 14

Ecclesiae sanctae a dei-hominis primo in terris vicario s. Petro adusque hodie gloriose regnante Benedictum XIV epitome historica, in qua de gestis pontificum... quibus accedunt ad saeculi cuiuscunque propositum dissertationes qua criticae, qua ethicae / sub... Timotheo Raisky... ; in usum historiae politicae auditorum collecta a... Ignatio Popp...

Olomucii : apud Melchiorem Windhauer..., 1755. – [6], 359 [właśc. 413], [18] s. ; 4°

Pumprla VII, 1590

Ozn. odpowiedzialności na verso k. tyt.

W OGNIU
WALKI
RELIGIJNEJ

Od s. 95 znaczna pomyłka w liczb. – Il. drzewor. – Opr.: tektura, 2. poł. 18 w.
Współopr. z nr inw. SZ 4149

Prow.: (1) Entzendorffer, Franciszek [notatka rkps.] Francisci de Paula Entzendorffer Silesii Scot-schoviensis Presbyteri Ecclesiastic' 1777

(2) Szersznik, Leopold Jan [notatka rkps.] Leopoldi Scherschnick 1806 17 Octob.

(3) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. O IV 14; nr inw. 4148

RAPALIUS, Stanislaus

SZ Bb VII 17

Via ad eloquentiam quatuor passibus epistolarum, chriarum, syllogismo-rum et orationum constans / didagmatikos quidem a Stanislao Rapalio... a discipulis vero ejusdem in poesi et rhetorica praktikos peracta, ac pu-blico candidatorum eloquentiae usui. – In Ivcm praelo edita...

Olomucii : typis Ignatii Rosenberg, [1707]. – [32], 917 s. ; 8°

Pumpřla VII, 1656 (in. wyd.)

Na s. tyt. data w chronogramie. – Opr.: deska, skóra, 18 w.

Prow.: (1) Balonek [?] [notatka rkps.] Reverendus... Pater-Balonek

(2) Polzer, Jerzy Nepomucen [notatki rkps.] Ex Libris Georgij Nepomucenij Poltzer Anno 1739; Poltzer Rhetor Sub Admodum Reverendi; Ex Libris Georgij Nepomucenij; [podpis] Georgis Nepomuceni Poltzer Rhetor; [notatki rkps. nieczytelne]

(3) Szersznik, Leopold Jan [podpis] Leop. Scherschnick

(4) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. Bb VII 17; nr inw. 7219

RYCHŁOWSKI, Fanciszek

TL 32

Kazania dwoiakie na niedziele całego rokv / teraz świeżo... napisane y wydane przez... Franciszka Rychłowskiego...

W Krakowie : w drukarni dziedzicow Krzysztofa Schedla..., 1672. – [17], 821, [20] s. ; 2°

E XXVI, 514; Ossol. XVII w., 6299; Śl. Korb. II, 178

S. tyt.: czarno-czerwona. – Opr.: deska, skóra (zniszcz.), okucia metalowe, resztki klamer, 17 w.

Prow.: (1) Josephus [notatka rkps.] Josephus... Doctor et Profesor

(2) Heisius, Hyacinthus [notatka rkps.] Ad simplicem usum Frij Hyacinthi Heisio Ord. Min. Conventi. 1781

(3) Zawadzki [podpis] Zawadzki...

(4) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) sygn. 32

SKARGA, Piotr

TL 31

[Kazania na niedziele y święta całego roku X. Piotra Skargi...]. – [Teraz po śmierci jego według egzemplarza od niego w roku 1609 przeyrzanego, z przydatkiem niektórych kazań, ostatni raz przedrukowane. Przydane są do nich Kazania o siedmi sakramentach]

[W Krakowie : w drukarni Andrzej Piotrkowczyka..., 1618]. – 834 s. ; 2°

OŚWIECENIE – W BLASKU KULTURY EUROPEJSKIEJ

Druki zwarte

BUFFON, Georges Louis Leclerc de

SZ L IX 19 a

Herrn von Buffons Naturgeschichte der Vögel. Erster Band

Brünn : gedruckt bei Joseph Georg Traßler, und im Verlage der Compagnie, 1786. – 421, [7] s., [1] k. tabl., 21 k. tabl. : il. kolor. ; 8°

Opr.: tektura, 18 w.

Prow.: (1) Cselesta [notatka rkps.] Dono D. Phil. L. B. de Cselesta 1806 Bibliothecae Scherschnickianae

(2) Szersznik, Leopold Jan [notatka rkps.] j.w.

(3) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) [notatka rkps.] j.w.; sygn. L IX 19 a; nr inw. 3156

DIESBACH, Johann

SZ 3 P III 18

Genealogische Tabellen des Durchlauchtigen Hauses der des Heil. Röm.

Reichs Fürsten und Grafen von Kaunitz / verfasst von Johann Diesbach...

Prag in Böhmen : gedruckt mit Schriften des Clementinischen Collegiums der Gesellschaft Jesu : durch Johann Adam Hagen..., 1770. – [38] k. ; 4°

Opr.: tektura, 18 w.

Prow.: (1) Szersznik, Leopold Jan [podpis] Leop. Scherschnick 1812...

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) [pieczęć] Leop. Scherschnik's Bibliothek in Teschen; sygn. 3 P III 18; nr inw. 4683

GESSNER, Salomon

SZ Aa VIII 2 a

Die sämtlichen Werke / von Salomon Gessner. I. Theil

Wien : gedruckt für F. A. Schrämbl, bey Ign. Alberti, 1789 – [22], 180,

[1] k. tabl., [1] k. front. ; 12°

(Sammlung der vorzüglichsten Werke deutscher Dichter und Prosaisten ;

Bd. 4)

Na s. tyt.: MDCCLXXXIX. – Opr.: półskórek, 18 w.

Prow.: (1) Szersznik, Leopold Jan [podpis] Leopoldi Scherschnick 1803

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. Aa VIII 2 a; sygn. błędna 1 Aa VIII 2 a; nr inw. 6864

HEINRICH, Albin

C II 4892

Versuch über die Geschichte des Herzogthumes Teschen : von den ältesten bis auf gegenwärtige Zeiten / von Albin Heinrich

[B.m. : b.w.], 1818 (Teschen : Th. Prochaska'sche Buchdruckerey). – VIII, [10], 212, [8] s., [1] k. tabl. ; 21 cm

KLEIST, Christian Ewald von

SZ Aa V 10

Des Herrn Christian Ewald von Kleist Sämtliche Werke. Erster Theil. Zweyter Theil.

Berlin : bey Christian Friedrich Voß, 1760. – 2 cz. w 1 wol. ([16], 192 s., [1] k. tabl. ; 192 s.) : il. ; 8°

Opr.: półskórek, 18 w.

Prow.: (1) Rosenberg [podpis] Rosenberg VI.

(2) Federmann, Karl [podpis] Federman[n] Karl aus Libochowitz

(3) Lamachus, Josef [podpis] Lamachus Josef

(4) Cselesta [notatka rkps.] Dono D. Phil. L. B. de Cselesta 1806. Bibliothecae Scherschnick

(5) Szersznik, Leopold Jan [notatka rkps.] j.w.

(6) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) [notatka rkps.] j.w.; sygn. Aa V 10; nr inw. 6649

LESSING, Gotthold Ephraim

SZ Aa VII 64

Gotthold Ephraim Lessings Fabeln : drey Bücher nebst Abhandlungen mit dieser Dichtungsart verwandten Inhalts. – Zweyte Auflage

Berlin : bey Christian Friedrich Voß, 1777. – [2], XII, 254 s., [1] k. tabl. ; 8°

Heinsius II, 461

Opr.: półskórek, 18 w.

Prow.: (1) Pelka, Maksymilian von [podpis] Max. de Pelka; Maximilian von Pelka

(2) Szersznik, Leopold Jan [podpis] Leop. Scherschnick

(3) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. Aa VII 64; nr inw. 6848

MONUMENTA

SZ 1 P IV 7 a

Monumenta historica Boemiae nusquam antehac edita... / collegit, et partim ex autographis, partim ex legitimis apographis codicibus recensuit, cum variis mssis exemplaribus contulit, plurimis animadversionibus, aeri-que incisis sigillis adornavit, denique locupletissimo indice instruxit... Gelasius Dobner a S. Catharina... Tomus I...

Pragae : literis Joannis Josephi Clauser..., 1764. – [10], 398, [28] s., 3 k. tabl. ; 4°

Pumprla VI, 1361; Ottův VII, 707

Na s. tyt.: MDCCCLXIV – Opr.: półskórek, 18 w.

Prow.: (1) Szersznik, Leopold Jan [notatka rkps.] Leopoldi Scherschnick 1802. 4 tomi... f 50 xr.

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. 1 P IV 7 a; nr inw. 4363

NECHAY, Adam

SZ 1 Cc III 13 d, e

Das Fürstenthum Teschen im k. k. Antheil Schlesien : eine geographisch-statistisch-historische Ansichte im Auszuge / A[dam] Ne[cha]y // Redlicher Verkündiger : ein Archiv des Mannichfaltigen und Interessanten. Aus dem Reiche des Angenehmen, Nützlichen und Schönen. – Brünn und Ollmütz, 1813. – H. 4., S. 359–368; H. 5., S. 310–312

Prow.: Bibliotheca Scherschnikiana sygn. 1 Cc III 13 d, e; nr inw. 7358

PELCL, František Martin

P 9.02.33 ZS

Boehmische, maehrische vnd schlesische Gelehrte vnd Schriftsteller avs dem Orden der Jesuiten von Anfang der Gesellschaft bis avf gegenwaertige Zeit / geschrieben vnd heravsgegeben von Franz Martin Pelzel...

Prag : im Verlag des Verfassers, 1786. – [2], VI, 295, [4] s., [1] k. tabl. ; 8°

Heinsius III, 231; Pumpřla VII, 1502; Ottův XIX, 422

Opr.: pólskóre, 18 w.

Prow.: (1) Szersznik, Leopold Jan [podpis] Leop. Scherschnick 1786

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. R V 6; nr inw. 5417

POTOCKI, Stanisław Kostka

SZ Bb III 30

Rozprawa o sztuce pisania czyli o stylu, czytana na publiczném posiedzeniu Królewskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, dnia 7go stycznia 1813 roku / przez Stanisława Potockiego

[B.m. : b.w., 1813] (Warszawa: Drukarnia Xięży Piłarów, 1813). – 32 s. ; 19 cm

Prow.: (1) Potocki, Stanisław Kostka [ded. dla L. J. Szersznika] 26 Maja. Autor ofiaruje WJMci Xiędzu Scherschnick Proboszczowi Teschyńskiemu i Naczelnikowi Gimnazjum i Konwiktu Miasta tegoż Stanisław Potocki

(2) Szersznik, Leopold Jan [ded. od S. K. Potockiego] j.w.

(3) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) [notatka rkps.] C.R. Bibliotheca Teschinii; [naklejka] Rozprawa o Sztuce Pisania; sygn. Bb III 30; nr inw. 7080

PUBIČKA, František

SZ Q VII 23

Francisci Pubitschka Societatis Iesu presbyteri De Venedis, Vinidis, seu Winidis, itemque de Enetis, Henetis, seu Venetis veteribus

[Olomouc: b.w., 1772]. – [34] k. ; 8°

Prow.: (1) X – N. 430

(2) Szersznik, Leopold Jan [podpis] Leop. Scherschnick; [notatka rkps.] Olomucii typis 177; [ekslibris] Wnętrze biblioteki z sentencją u góry: *Malò invidiam quam misericordiam* oraz z napisem u dołu: *Ex Bibliotheca Leop. Joann. Scherschnick*

(3) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. Q VII 23; nr inw. 5290

ROUSSEAU, Jean Jacques

SZ Z VII 31

Émile ou de l'éducation / par J. J. Rousseau... Tome premier. Tome second.

A Amsterdam : chez Jean Néaulme..., 1762. – 2 t. w 1 wol. ([12], 358 s., [1] k. tabl. ; [4], 270 s., [1] k. tabl.) ; 12°

Na s. tyt.: M. DCC. LXII. – S. tyt. czarno-czerwona. – Opr.: wydawn., 18 w.

Prow.: (1) X [notatki rkps. nieczytelne]; [notatka rkps.] Nannette E [?] Françoise Comteš...

(2) Szersznik, Leopold Jan [podpis] Leop. Scherschnick. 1811.

(3) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. Z VII 31; nr inw. 6427

SCHELLER, Immanuel Johann Gerhard

C II 4871

Im. Joh. Ger. Schellers lateinisches Wörterbuch in etymologischer Ordnung : in welchem die bekanntesten Wörter verzeichnet, die gewöhnlichsten Bedeutungen derselben möglichst genau, deutlich und bestimmt vorge tragen, auch die gebräuchlichsten Redensarten angeführt und erklärt sind : mit mehr als 6000 Zusätzen an Bedeutungen, Wörtern und Redensarten / vermehrt hrsg. von Albin Heinrich

[Teschen? : b.w., 1826] (Teschen : Thomas Prochaska, 1826). – XLI, [1], 450 s. ; 22 cm

Indeks

Współopr. z C II 4872

Prow.: (1) Stanisław [podpis] Stanisław

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.]

Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 72

SZERSZNIK, Leopold Jan

SZ Supl. 143

De doctis reginae-hradecensibvs commentarijs ad doctissimvm virvm Stanislavm Wydra in Pragensi Academia mathematicvm regivm professorem / scriptvs a Leopoldo Ioanne Scherschnik

Pragae : typis Ioannis Norberti Fitzky..., 1775. – 30 s. ; 8°

Puprła VIII, 1840

Opr.: wydawn., 18 w.

Prow.: Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. 143 [Supl.]; sygn. błędna Bb IV 12 a

SZERSZNIK, Leopold Jan

SZ Bb III 26

Leopoldi Ioannis Scherschnick [...] Exempla interpretationis latinae e germanico

[B.m. : b.w., 1807] (Teschinii: typis Thomae Prochaska Typographi, 1807). – 51 s. ; 18 cm

Równoległe tekst łac. i przekł. niem.

Prow.: (1) Szersznik, Leopold Jan [bez zn. własn.]

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. Bb III 26; nr inw. 7071

SZERSZNIK, Leopold Jan

SZ 1 N IX 8

Leopoldi Ioannis Scherschnik... Institutiones arithmeticae et algebrae
Oppauiae : typis apud Iosephum Georgium Traszler..., 1781. – 72 s. ; 8°
Opr.: wydawn., 18 w.

Prow.: (1) Szersznik, Leopold Jan [podpis] Leopoldi Scherschnick 178...

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. 1 N IX 8; nr inw. 3773

SZERSZNIK, Leopold Jan

SZ Z VI 39

Lesefrüchte aus Quintilians Werken zum Unterrichte der Gymnasial-
schüler im Exzerpiren / gesamm. von Leopold Johann Scherschnick
[B.m. : b.w., 1810] [Teschen : Thomas Prochaska, 1810]. – XV, 124
s. ; 21 cm

Tekst równoległe łac. i niem.

Prow.: (1) Szersznik, Leopold Jan [bez zn. własn.]

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) [notatka rkps.] C. R. Bibliotheca Scherschnick Teschini; sygn. Z VI 39; nr inw. 6391

SZERSZNIK, Leopold Jan

P 9.02.21 ZS

Nachrichten von Schriftstellern und Künstlern aus dem Teschner Fürstenthum / gesamm. von Leopold Johann Scherschnick
Teschen : [b.w.], 1810 (Teschen : Thomas Prochaska). – [17], XXI, 49–
218 s. ; 19 cm

Indeksy

Prow.: (1) Szersznik, Leopold Jan [bez zn. własn.]

(2) Schwarz, Karl [notatka rkps.] Ex libris Caroli Schwarz

(3) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. R V 34; nr inw. 5448

SZERSZNIK, Leopold Jan

SZ Y V 12

Orbis pictus immutatus / a Leopoldo Joanne Scherschnick
Vindobonae : apud J. G. Binzium, 1807. – [8], XXII, [2], 125 s. ; 19 cm
Zrąb główny równoległe łac. i niem.

Prow.: (1) Szersznik, Leopold Jan [podpis] Leop. Scherschnick 1807

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. Y V 12; nr inw. 6106

ŚNIADECKI, Jan

SZ 2 N III 32

Rachunku algebraicznego teorya przystosowana do geometryi linii krzy-
wych / przez J. P. Sniadeckiego... Tom pierwszy : zawierający algebrę na
dwie części podzieloną

W Krakowie : w Drukarni Szkoły Głównej, 1783. – IV, 312, [8] s., [1]
k. tabl. ; 4°

E XXVIII, 337

Opr.: wydawn., 18 w.

DUCHOWE
ŹRÓDŁA
KULTURY
CIESZYŃSKIEJ

Prow.: (1) Zawilski [podpis] Zawilski [1]817

(2) Heinrich; Albin [notatka rkps.] C.R. Bibliothecae Teschinii dono D. Profesor Heinrich

(3) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) [notatka rkps.] j.w.; sygn. 2 N III 32;

nr inw. 3847

WIELAND, Christoph Martin

SZ Aa VIII 17

Geschichte des Agathon. I. Band

Wien : gedruckt und verlegt bey F. A. Schraembl, 1797. – XXV, [3],

190 s., [1] k. tabl. ; 12°

(Sämmtliche Werke von C. M. Wieland ; Bd. 1)

Opr.: półskórek, 18 w.

Prow.: (1) X [notatka rkps.] K J.V.a

(2) Wank, J. [notatka rkps.] übersetzt von J. Wank stud. paed. [dalej niem. tl. łac. tekstu

Horacego]

(3) Szersznik, Leopold Jan [podpis] Leopoldi Scherschnicks 14 Julii 1803.

(4) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. Aa VIII 17 a; sygn. błędna 1 Aa VIII

17 a; nr inw. 6879

ZABAWY

SZ 1 Cc IX 8 a

Zabawy przyjemne y pożyteczne z sławnych wieku tego autorow
zebrane. Tomu I. część I.

W Warszawie : nakładem Michała Grölla..., 1770. – [2], XVI, 218
[właśc. 208] s. ; 8°

E XXXIV, 7

Red.: Jan Albertrandy

S. 129–138 opuszcz. w liczb. – Opr.: wydawn., 2. poł. 18 w.

Prow.: (1) X [notatka rkps.] 1771

(2) Szersznik, Leopold Jan [podpis] Leop. Scherschnick

(3) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. 1 Cc IX 8 a; nr inw. 7390

Rękopisy

Łac. niem. 1806. 24 x 19 cm. S. 128. Opr. płsk. wspł. SZ DD V 1

„Leopoldi Joannis Scherschnick Praefecti gymnasii Teschinensis Orbis
pictus immutatus. 1806”

Druk: Orbis pictus immutatus a Leopoldo Joanne Scherschnick. – Vindobonae, 1807

Prow.: (1) Szersznik, Leopold Jan

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. DD V 1

SZ DD V 36

Niem. łac. pol. 18–19 w. 23 x 17,5 cm i mniej. S. 75 [zapis.] + 7 luźnych kart. Opr. płsk. wspł.

„Miscellan[n]ea / von Leopold Joh. Scherschnik”

Zbiór notatek na różne tematy. – Zawiera m.in. wypisy z lektur, opisy podróży, zapiski językoznawcze. – Główny tekst w języku niemieckim, w tekście cytaty łacińskie i polskie (np. fragment wiersza J. Jasińskiego „Jaś i Zosia”)

Prow.: (1) Szersznik, Leopold Jan

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. DD V 36

Niem. 1809. S. 177

SZ DD IV 16

„Nachrichten von Schriftstellern und Künstlern in den Teschner Fürstenthum / gesammelt von Leopold Johann Scherschnik, Probst und Präfekten des k. k. Gymnasiums in Teschen”

Druk: Nachrichten von Schriftstellern und Künstlern aus dem Teschner Fürstenthum / gesammelt von Leopold Johann Scherschnik. – Teschen, 1810

Prow.: (1) Szersznik, Leopold Jan

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. DD IV 16

Łac. 1772–1773. S. IV, 48, 106. Opr. tekst., perg.

SZ DD V 3

„Problema ex historia slavica. Utrum Wilzi, Serbi, aut Sorabi, Slavonice dicti Srbi et Albi, et regionibus Germaniae profecti sint in Croatiam, et Dalmatiam an ex Illyrico venerint in Germaniam? / resolutum a Leopoldo Joanne Scherschnik Soc. Iesu. Anno Domini 1772”

Rękopis zawiera dwa teksty. – Na s. IV notatka ręką Albina Heinricha „Gekrönte Preisschrift von der Gelehrten Fürst Jablonowskischen Gesellschaft zu Leipzig. C[esareae] R[egiae] Bibliothecae Scherschnickianae Teschinerii”

Druk: Acta Societatis Jablonovianae de Slavis Venedis Antis Vilzis et Sorabis... – Lipsiae, 1773

Prow.: (1) Szersznik, Leopold Jan

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. DD V 3

Niem. po 1775 r. 36,5 x 23,5 cm i mniej. K. 68

SZ DD VIII 20

„Unterricht in der Meßkunst” / Leopold Jan Szersznik

Wykłady i zadania z zakresu geometrii i miernictwa. Rękopis zawiera systematycznie uporządkowane teksty z rysunkami oraz liczne luźne notatki

Prow.: (1) Szersznik, Leopold Jan

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. DD VIII 20

Łac. niem. 18–19 w. 21 x 17 cm. K. 62

SZ DD VIII 24

„Vorlesungen aus der Redekunst” / Leopold Jan Szersznik

Zbiór wykładów z retoryki

Prow.: (1) Szersznik, Leopold Jan

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. DD VIII 24

NA PROGU NOWOCZESNOŚCI – POCZĄTKI OŚWIECENIA LUDU

Druki zwarte

EILF

PM 6638

Elf geistliche Lieder zum katholischen Gottesdienste

Teschen : Th. Prochaska [właśc. Anna Maria Prochaska], 1823 (Teschen : priv. Prochaska'sche Buchdruckerey). – 60 s. ; 15 cm

Prow.: (1) X [podpis częściowo wymazany] Joh ...[?] 1825

(2) Herardin[?] Franz [podpis] Herardin[?] Franz

(3) Steffan [notatka rkps.] Geschenk Steffan 24.5.38

(4) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 4324

GEISTLICHES

PM 5555

Geistliches Lehr- Gesang- und Gebetbuch: zur größeren Erbauung der Schuljugend beim katholl[ischen Gottes]dienste / [...] Andreas Potiorek. – 2. Aufl.

[Teschen? : b.w., 1841] (Teschen : gedruckt mit Prochaska'schen Schriften, 1841). – 324 s., [I] s. tabl. ; 13 cm

Pełny tyt., imię aut. oraz przypuszczalne miejsce wyd. wg wstępu

Egz. uszkodzony: strona tyt. częściowa nieczytelna

Prow.: (1) Prokopenka, Karel [notatka rkps.] Karel Prokopenka Schüler III Kl. Teschen am 12 Juli

(2) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 48

KNIHA

TL 7652

Kniha ke čtenj pro druhau třjdu wenkowských sskol w cis. král. rakauských zeměch

Brno : Frantissek Gastl, 1846. – 229 s. ; 18 cm

Prow.: (1) X [pieczęć] Für arme Schüler

(2) Ciešlar, Ewa [notatka rkps.] Wisła dnia 28 maja 1850 To jest 13 rsk 20 gri. m. albo 33 rsk 20 gr. w.w. xxx Ewa rodz. Martynek wydana Ciešlar Jan Sniegoń podpis. Andrys Pinkas świadek Michal Pilch świadek

(3) Śniegoń, Jan [notatka rkps.] j.w.

(4) Pinkas, Andrzej [notatka rkps.] j.w.

(5) Pilch, Michal [notatka rkps.] j.w.

(6) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 7652

NA PROGU
NOWOCZESNOŚCI –
POCZĄTKI
OŚWIECENIA
LUDU

KSIĄŻKA

C I 36168

Książka modlitewna dla katolickiej młodzieży szkolnej iako też dorosłej / od pewnego księdza świeckiego diecezji wrocławskiej austriackiego cesarskiego królewskiego Słońska

[B.m. : b.w., 1823] (Cieszyn : Tomasz Prochaska [właśc. Anna Maria Prochaska], 1823). – VI, 293 s. ; 16 cm

Nazwa opracowującego: Jan Brzuska (wg: PSB III, 72). – Wyd. za pozwoleniem duchownej i świeckiej zwierzchności

Prow.: (1) X [sygn.?] 36 (skreślona)

(2) Szkoła Parafialna (Jabłonków) [ded. dla A. Sikory] Nagroda pilności dla Adama Sikory szkolnika Szkoły Parafialnej w Jabłonkowie; [nr] 14

(3) Sikora Adam [ded. od Szkoły Parafialnej w Jabłonkowie] j.w.

(4) Sikora Ludwik [notatka rkps.] Książkę tę otrzymał ś.p. Adam Sikora nasz ojciec jako premiję na ...[?] roku 1826

(5) Macierz Szkolna w Czechosłowacji. Muzeum (Cieszyn Czeski) [pieczęć] Muzeum Macierzy Szkolnej w Czes. Cieszyńskie

PAULINI, Andrzej

KD I 1558

Nauka ewangelii Chrystusowej dla dzieci szkół ewangelickich na wsi / na zrządzenie wyższych urzędów złożona przez Andrzeja Pauliniego – Wyd. 3

Brno : Rudolf Rohrer, 1833. – 55 s. ; 19 cm

Egz. uszkodzony: brak części tekstu na s. 41 i 42

Prow.: (1) Gajdzica, Jerzy [naklejka] Jura Gajdzica

(2) Broda, Jan [pieczęć] Jan Broda; [notatka rkps. – daty poprzednich wydań] I 1818 II 1822

Rękopisy

Czes. 19 w. 17 x 9,5 cm. K. 4

APTL 32/5

Dwie czeskie pieśni religijne

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) sygn. APTL 32/5

Pol. 18 w. 20,5 x 16 cm. K. 3

SZ DD IX 22/37

Łysa Góra / Ludwik Heimb

Wiersz sławiący góry Beskidu Śląskiego.

Druk: Gloria Quadorum; Łysa Góra : poemata / Ludwik Heimb ; oprac. i post. Jan Malicki. – Katowice, 1995. – Ludwik Heimb (ok. 1700–1765), urodzony w Cieszyńsku, ksiądz katolicki, w l. 1761–1765 proboszcz w Pruchnej.

Prow.: Bibliotheca Scherschmickiana (Cieszyn) sygn. DD IX 22/37

RS AKC. 157

Czes. pol. 18 [?] –19 w. 18,5 x 11,5 cm. K. 18. *Pismo kilku rąk*

Miscellanea

Rękopis składa się z kilku tekstów pisanych różnymi rękami i w różnym czasie

1. „Prorocctwi kłtérz Angel Božíj přes [?] nekolik let oznamowal Kolerowi” – 18 [?] w., jęz. czes., k. 2–9. – 2. „Prorocctwi skrze Jana Kolera doktora pisma swateho Leta Pane 1646 zepsane” – 18 [?] w., jęz. czes., pismo tej samej ręki, k. 9r.–10r. – 3. „Tablica pewnego autora o nieszczęśliwych dniach” – 18 [?] w., jęz. pol., pismo tej samej ręki, k. 10v.–12r. 4. „Pisen o ewangelikach kłtérz to katolicy na frydeckem Panstwie slożyli” – jęz. czes., 19 [?] w., pismo innej ręki (2), k. 12r.–15r. – 5. „Piesien o Śląsku” – 19 w., jęz. pol., pismo innej ręki (3), k. 15v.–17

Zakup od Jana Brody

Prow.: Broda, Jan [bez zn. własn.]

Pol. 19 w. 19,5 x 12,5 cm. K. 6. *Opr. pap. wspł.*

APTL 32/13

Mowa starosty weselnego

Wzór mowy starosty weselnego do panny młodej, w której wymienia się jej przyszłe obowiązki

Prow.: (1) Szotkowski, G. [podpis] G. Szotkowski

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie No; sygn. APTL 32/13

Pol. 1842 r. 24 x 18,5 cm. K. 62. *Opr. tekst.,pł. wspł.*

TL 851

„Nabożestwo kalwa[ryjskie] albo obchody wyobrażenia drogi a umęczenia Jezu Chrysta, iak też obchody Matky Bozki, przełożone z morawskiego na slonsky Język w r. 1842 / T. W.”

Prow.: (1) X [notatka rkps.] Szanowany Kzanc Wicync Zubek in w Starych Hame ... za fundatorof ty... krzyzowej drogi, za rodziny z oboch stron, za poziegnani statku, za umrzytego Ojca, za Jana Kochota zjaworzinki, za dzieci ..., za jednom korom osobym, o nawrocyni grzyszikowi, za poziegnani statku, za umrzytom rodziny, za Johana Jurosza, za Stgo Ojca wrzimie zeby go Bog przy zdrowiu zachowac raczil

(2) Motyka, Paweł [podpis] Paul Motyka

(3) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) sygn. 851

OZBŚ 135

Niem. pol. 1834–1835. 24 x 19,5 cm i mniej. K. 65. *Opr. pap. wspł.*

„Pątnik narodowy: pieśni wesole śpiewający” / Wilhelm Raschke

Zbiór wierszy różnego rodzaju: religijnych, okolicznościowych (z okazji urodzin oraz śmierci cesarza) i obyczajowych w jęz. niemieckim i polskim. – Przeważają wiersze polskie

Prow.: Cinciała, Andrzej [pieczęć] D-or A. Cinciała

Pol. 18 w. 39 x 24,5 cm. K. 5

SZ DD IX 22/38

„Poematia Ludovici Heimbo Parochi”

Dwa wiersze Ludwika Heimbo „Lysa Goro” i „Gloria Quadorum” we współczesnym odpisie

Prow.: Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. DD IX 22/38

ROMANTYZM
I WIOSNA LUDÓW –
BUDZENIE SIĘ
NACJONALIZMÓW

Pol. ok. 1849 r. 20,5 x 17 cm. K. 8. Opr. pap. wspł. APTL 32/32
Zapiski dotyczące historii Cieszyzna i Śląska Cieszyńskiego w latach 1211–1833. / Paul Szurman

Prow.: (1) Szurman, Paweł [podpis] Paul Szurman. Nieder Lyszna 1849
(2) Płoszek, Adam [notatka rkps.] Znalezione w Końskiej u p. Adama Płoszka
(3) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Wła-
sność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie No 1065; sygn. APTL 32/32

Czes. pol. ok. 1849. 16,5 x 10 cm. K. 29 APTL 32/6
Zbiór pieśni

Pieśni polskie i czeskie, częściowo ludowe, śpiewane na Śląsku Cieszyńskim. – Większość tekstu zapisana gotykiem, tylko jedna pt. "Piseń o Śląsku" pismem łacińskim. Pod tą pieśnią podpis „Johann Schustik Gehilfe, Istebna am 24 Februar 1849". Niektóre fragmenty tego utworu wzorowane (?) na tekście poematu Ludwika Heimba „Gloria Quadorum”

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) sygn. APTL 32/6

ROMANTYZM I WIOSNA LUDÓW –
BUDZENIE SIĘ NACJONALIZMÓW

Druki zwarte

CEGIELSKI, Hipolit CL 1539

Nauka poezyi zawierająca teorią poezyi i jej rodzajów oraz znaczny zbiór najcelniejszych wzorów poezyi polskiej do teoryi zastosowany / przez H. Cegielskiego

Poznań : Jan Konstanty Żupański, 1845. – VIII, 647 s. ; 23 cm

Prow.: (1) Górczyński, Adam [notatka rkps.] Książkę tę „Nauka poezyi” otrzymałem w darze w roku 1846 od Wgo Adama Górczyńskiego, który się schronił podczas rabacy galicyjskiej do Cieszyzna, i tu dłuższy bawił. Była to jeżeli nie najpierwsza, to jedna z pierwszych książek polskich świeckich na Śląsku. Używałem jej pilnie do wykładów w Towarzystwie uczących się języka polskiego na ewang. gimnazjum w Cieszynie w r. 1847. Daję i daruję tę książkę bibliotece Czytelnii ludowej w Cieszynie z prośbą, aby ją miała w poszanowaniu. Cieszyn dnia 10 Kwietnia 1887. Dr Andrzej Cinciała

(2) Cinciała, Andrzej [notatka rkps.] j.w.; [pieczęć] D-o A. Cinciała; [podpis] Jędrzej Cierciała

(3) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [notatka rkps.] j.w.; sygn. 1539

ČESKÉ

CL 861

České besedy

Praha : J. H. Pospjčil, [1842?]. – XXXIV, [2], 174 s. ; 19 cm

Prow.: (1) X [nr] 45

(2) X [ded. dla Biblioteki Ludu Kraju Cieszyńskiego w Cieszynie] Darem od české společnosti dne 15teho Brezna '849 slavný Čitálně polský w Tešíně

(3) Biblioteka Ludu Kraju Cieszyńskiego (Cieszyn) [ded.] j.w.; [zapis inw.] od społeczności uczących się na ew. Gimn. w Cieszynie Czechów; [nr inw.] 35

(4) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) [pieczęć] Leop. Scherschnik's-Bibliothek in Teschen; sygn. Aa IV 63; nr inw. 8087 (nieaktualny)

(5) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [pieczęć] Czytelnia Ludowa w Cieszynie; [sygn.] B.35/VI.417; [sygn.] VI.417; sygn. dawna 7056; sygn. 861

CINCIAŁA, Andrzej

C I 37599

Nowości niesłychane dla ślązkich chłopów : rozmowa między Pawłem i Janem o najnowszych wypadkach, które się w miesiącu marcu 1848 r. zdarzyły / napisał Andrzej Cieńciała

Cieszyn : Księgarnia Wäschera, 1848. – 15 s. ; 18 cm

Opis wg okł.

Prow.: Cinciała, Andrzej [pieczęć] D-or A. Cinciała

GOETHE, Johann Wolfgang

SZ I Cc VIII 5 I-m

Goethe's sämtliche Werke : in vierzig Bänden. Bd. 11–12. – Vollständige, neugeordnete Ausg.

Stuttgart ; Tübingen : J. G. Cotta'scher Verlag, 1840. – 207, 310 s. ; 17 cm

Zawiera: Faust : eine Tragödie. [T. 1–2]

Współwyd.

Prow.: (1) X [notatki rkps.] 66.18 528/11.88; [podkreślenia w tekście]; [nr] 1415

(2) Kohn [podpis (skreślony)] Kohn

(3) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) [pieczęć] Leop. Scherschnik's-Bibliothek in Teschen; nr inw. 7908; sygn. I Cc VIII 5 I-m; sygn. Aa II 65? (wymazana)

KAMPELÍK, František Cyril

CL 2972

Obrana českého jazyka proti utrhačům a odpůrcům / od Františka Cyrila Kampelíka

[B.m. : b.w., 1847] (Praha : Karl Vetterl, 1847). – 72 s. ; 19 cm

Prow.: (1) Cinciała, Andrzej [podpis] A. Cinciała

(2) Biblioteka Ludu Kraju Cieszyńskiego (Cieszyn) [zapis inw.] Dar od Krakowian r. 1851; [nr inw. 732]

(3) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) [pieczęć] Leop. Scherschnik's-Bibliothek in Teschen; nr inw. 8127 (nieaktualny); sygn. Y V 64

(4) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [pieczęć] Czytelnia Ludowa w Cieszynie; [sygn.] B.732/VIII.64; sygn. dawna 4893; [sygn. XIX.6]; sygn. 2972

ROMANTYZM
I WIOSNA LUDÓW –
BUDZENIE SIĘ
NACJONALIZMÓW

KLEIST, Heinrich von

C I 37247

Michael Kohlhaas : historische Erzählung / von Heinrich von Kleist
Leipzig : Philipp Reclam jr, [18–?]. – 114 s. ; 15 cm
(Universal-Bibliothek ; 8)

Prow.: (1) Gazda, Joh. ? [notatka rkps.] Joh. ? Gazda ... [?]

(2) Buch-, Kunst-, Musikalienhandlung Meyer & Raschka (Cieszyn) [pieczęć] Buch-, Kunst-, Musikalienhandlung Meyer & Raschka – vormals Hofbuchhandlung Prochaska – Teschen

KOLLÁR, Ján

CL 376

Dila básnická Jana Kollára we dwau dljch

[B.m. : b.w., 1845] (Budín : Gyurián a Bagó, 1845). – [322], 58 s. ; 21 cm

Zawiera: Sláwy dcera : lyricko-epická báseň w pěti Zpěwích ; Menší básně

Prow.: (1) Biblioteka Ludu Kraju Cieszyńskiego (Cieszyn) [naklejka] Własność Biblioteki Ludu Kraju Cieszyńskiego; [nr] 620; [zapis inw.] z biblioteki młodzieży polskiej w Cieszynie; [sygn. VI. 419]

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) [pieczęć] Leop. Scherschnik's Bibliothek in Teschen; sygn. Aa IV 62; nr inw. 8085; nr inw. 8173 (nieaktualny)

(3) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [pieczęć] Czytelnia Ludowa w Cieszynie; sygn. 376

LAMATSCH VON WARNEMÜNDE, Paul

PM 7001

Austria-Lieder / von Paul Lamatsch von Warnemünde

[B.m. : b.w., 1849?] (Teschen : Karl Prochaska [właśc. Anna Prochaska], 1849). – 16 s. ; 21 cm

Prow.: Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 870

MALCZEWSKI, Antoni

CL 1448

Marja : powieść ukraińska / przez Antońego Malczewsk'ego

Londyn : J. M. Bansaer, 1836. – [4], 10 [właśc. 12] s. ; 24 cm

Pomyłki w liczbowaniu: podwójne str. 5, 6

Prow.: (1) Biblioteka Ludu Kraju Cieszyńskiego (Cieszyn) [naklejka] Własność Biblioteki Ludu Kraju Cieszyńskiego; [nr inw.] 490

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) [pieczęć] Leop. Scherschnik's Bibliothek in Teschen; sygn. Aa I 19; nr inw. 8089 (nieaktualny)

(3) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. dawna 7009; [sygn.] B.490/VI.358; [sygn. VI.358.]; [sygn.] XVI.10.; sygn. 1448

MALISCH, Karol Boromeusz Krzysztof

TL 1513

Der Slaven-Kongreß und die neuesten Ereignisse in Prag : ein Beitrag zur Verständigung der Völker und zum ewigen Frieden : zunächst dem deutschen Volk und Parlament gewidmet / von Carl Malisz

Mannheim : J. P. Grohe, 1848. – 20 s. ; 23 cm

Opis wg okł. – Nazwa aut. Karol Boromeusz Krzysztof Malisch (wg: PSB XIX, 372)

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawcze w Cieszynie. No 1513

MALISCH, Karol Boromeusz Krzysztof

CL 3018

Sobór słowiański i najświeższe zdarzenia w Pradze : przydatek ku oświeceniu ludów i pokoju wiekiustemu, przedewszystkiem ludowi niemieckiemu i parlamentowi poświęcon / przez Karola Malisza ; przeł. z niem. Wolański Franciszek

[B.m.] : nakł. tłómacza, [1848] [Lwów : Instytut Narodowy im. Ossolińskich, 1848]. – 22 s. ; 21 cm

Opis wg okł. – Nazwa aut.: Karol Boromeusz Krzysztof Malisch (wg: PSB XIX, 372)

Prow.: (1) Wolański, Franciszek [zapis inw] Dar od P. Wolańskiego Franciszka – przez P. Przyłęckiego przesłany w kwietniu 1849

(2) Biblioteka Ludu Kraju Cieszyńskiego (Cieszyn) [zapis inw.] j.w.; [nr]172

(3) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) [pieczęć] Leop. Scherschnik's-Bibliothek in Teschen; sygn. 3P V 54; nr inw. 8374 (nieaktualny)

(4) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [pieczęć] Czytelnia Ludowa w Cieszynie; [sygn.] B.172/II.35; [sygn.] II.351; sygn. dawna 5663; [sygn.] XIV.1.; sygn. 3018

MICKIEWICZ, Adam

C I 35244

Poezye Adama Mickiewicza. T. 8. – Wyd. A. Jełowickiego i Spółki Paryż : Księgarnia i Drukarnia Polska, 1836. – 212 s. ; 16 cm

Zawiera: Zdania i uwagi z dzieł Jakuba Bema, Anioła Słazaka (Angelus Silesius) i Sę-Martena

Prow.: (1) X [podpis nieczytelny]

(2) Świerkiewicz, Edward [ded. dla Czytelni Ludowej] Edward Świerkiewicz Czytelnia Cieszyńskiej 1862.

(3) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [ded. od E. Świerkiewicza] j.w.; [pieczęć] Czytelnia Ludowa w Cieszynie; [sygn.] M.621/VI.72; sygn. 911

NĚMCOVÁ, Božena

TL 3061

Babička : obrazy z venkovského života / s předmluvou od Aloisa Jiráska Praha : J. Otto, [po 1916?]. – X, 340 s. ; 15 cm

Przypuszczalny r. wyd. wg: Český biografický slovník XX. století / Josef Tomeš a kolektiv. D. 2. – Praha ; Litomyšl, 1999, s. 503–504

PRZERWA-TETMAJER, Józef

CL 5942

Pieśni Józefa Przerwy Tetmajera

[B.m. : b.w., 1829] [Lwów : Piotr Piller, 1829]. – 72 s. ; 12 cm

Prow.: (1) Sulkowski, Karol [notatka rkps.] Ta Książka Należy do Karola Sulkowskiego [...] Roku 1834

(2) Juszyński, Jędrzej [zapis inw.] Darował Jędrzej Juszyński ze Skoczowa

(3) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [zapis inw.] j.w.; [pieczęć] Czytelnia Ludowa w Cieszynie; [sygn.] M. 1555/VI.291.; sygn. dawna 1555; [sygn.] VI.291.; sygn. dawna 4933; [sygn.] II.3; sygn. 5942

ROMANTYZM
I WIOSNA LUDÓW –
BUDZENIE SIĘ
NACJONALIZMÓW

SCHILLER, Friedrich von

SZ Aa III 33

Friedrich von Schillers sämmtliche Werke. T. 7. : Cabale und Liebe : [ein bürgerliches Trauerspiel, in fünf Acten]

Grätz : Joh. Andreas Kienreich, 1834. – 471 s., [I] k. tabl. ; 18 cm
(Friedrich von Schillers sämmtliche Werke ; Bd. 4. Theater ; Bd. 2)

Odmieniony tyt. wydaw. zbiorowego: Schillers Werke

Współwyd. z: Friedrich von Schillers sämmtliche Werke. T. 8. : Don Carlos. – Grätz, 1834

Prow.: (1) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) sygn. Aa III 33

ŠTÚR, L'udovít

CL 7135

Nárečja slovenskuo alebo Potreba písanja v tomto nárečí / vistavená od Ludevíta Štúra

[B.m. : b.w., 1846] (Prešpork : K. F. Wigand, 1846). – 86 s. ; 23 cm

Prow.: (1) Biblioteka Ludu Kraju Cieszyńskiego (Cieszyn) [zapis inw.] z biblioteki młodzieży polskiej w Cieszynie; [nr] 618

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) [pieczęć] Leop. Scherschnik's-Bibliothek in Teschen; sygn. 3 P III 35; nr inw. 8399

(3) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [pieczęć] Czytelnia Ludowa w Cieszynie; sygn. dawna 2627; [sygn.] XII.11.; [sygn.] B. 618/VIII.57.; sygn. 7135

ZBIÓR

C I 3712

Zbior pieśni sławiańskich / wyd. przez Towarzystwo Czytelni Polskiej w Cieszynie

[B.m. : b.w., 1849? (Cieszyn) : Karol Prochaska [właśc. Anna Prochaska], 1849). – 63 s. ; 17 cm

Prow.: Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) [pieczęć] Leop. Scherschnik's-Bibliothek in Teschen; sygn. Aa VIII 90; nr inw. 8595

Czasopisma

CZAS

C IV 30286/1849

Czas : dziennik poświęcony polityce krajowej i zagranicznej oraz wiadomościom literackim, rolniczym i przemysłowym

1849, nr 3 (4 stycznia 1849)

Kraków : [b.w.], 1849. – 42 cm

Dziennik

Prow.: (1) Biblioteka Ludu Kraju Cieszyńskiego (Cieszyn) [naklejka] Własność Biblioteki Ludu Kraju Cieszyńskiego

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie; sygn. 72

DZIENNIK NARODOWY

C IV 30130/1848

Dziennik Narodowy : pismo poświęcone rozprawom politycznym, historycznym i literackim, krajowym i zagranicznym / [odpow. red. Leon Korecki]

1848, nr 71 (17 czerwca 1848)

Lwów : [b.w.], 1848. – 41 cm

Dziennik

Prow.: (1) Biblioteka Ludu Kraju Cieszyńskiego (Cieszyn) [naklejka] Własność Biblioteki Ludu Kraju Cieszyńskiego; [sygn.] B 795 IX 224

(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [pieczęć] Czytelnia Ludowa w Cieszynie

NÁRODNÍ NOWINY

C IV 30221/1848

Národní Nowiny / odpowiedný red. K. Hawlíček

1848, č. 148 (1 října 1848)

[B.w.] : Wojtěch H. Deym, 1848. – 43 cm

Dziennik

Prow.: (1) Biblioteka Ludu Kraju Cieszyńskiego (Cieszyn) [naklejka] Własność Biblioteki Ludu Kraju Cieszyńskiego; [sygn.] B 797 IX 248

(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [pieczęć] Czytelnia Ludowa w Cieszynie; sygn. 6829

PRZEGŁĄD WYPADKÓW POLITYCZNYCH

C III 10210/1849–1851

Przegląd Wypadków Politycznych / [red. P. Stalmach]

1849, nr 1 (21 sierpnia 1849)

Cieszyn : [b.w.], 1849 (Cieszyn : Karol Prochaska). – 27 cm

Mies.

Stanowi dod. do Tygodnika Cieszyńskiego

Prow.: (1) Cinciała Andrzej [pieczęć] D-or A. Cinciała

(2) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum w Cieszynie

PRZYJACIEL LUDU

C III 10128/1848

Przyjaciel Ludu : czyli tygodnik potrzebnych i pożytecznych wiadomości / [red. Fr. Wawrowski]

R. 15, nr 44 (28 października 1848)

Leszno : [nakł. Ernesta Günthera], 1848. – 27 cm

Tyg.

Rękopisy

Niem. 1793 r. 31,5 x 19 cm. K. 1

APTL 8/1

Friedrich] Schiller: Kabale und Liebe : plakat teatralny

Projekt plakatu teatralnego zapraszającego na przedstawienie dramatu Schillera „Intryga i miłość”. Na plakacie podano obsadę aktorską

Prow.: (1) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Stadt-Museum Teschen

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) sygn. APTL 8/1

ROMANTYZM
I WIOSNA LUDÓW –
BUDZENIE SIĘ
NACJONALIZMÓW

Słowacki. 19 w. 18 x 11,5 cm. K. 4

APTL 32/3

„Janošíkova naumka”

Słowacka pieśń o tematyce narodowo-wyzwoleńczej

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) sygn. APTL 32/3

Pol. 2. poł. 19 w. 21 x 17 cm. S. II, 99. Tekt. wspł.

TL 2965

„Lutnia dla ludu polskiego : Zbiór pieśni ludu Księstwa Cieszyńskiego / zebrane i w melodyje zaopatrzone przez Roberta Zanibala. : Tom II.”

Właściwie zbiór popularnych pieśni polskich różnych autorów (F. Karpiński, J. Jasiński, G. Ehrenberg i in.), prawdopodobnie śpiewanych również na Śląsku Cieszyńskim.

Prow.: (1) Hławiczka, Karol [pieczęć] Karol Hławiczka Cieszyn, ul. 22 lipca 2/23

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze Cieszyn; sygn. 2965

Czes. 19 w. 18 x 11 cm. K. 8

APTL 32/34

„Písňe národní”

Zbiór czeskich pieśni patriotycznych

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) sygn. APTL 32/34

Chorwacki. czes. pol. 19 w. 18 x 11 cm. K. 8

APTL 32/36

Zbiór pieśni

Zawiera pieśni chorwackie, czeskie i jedną polską. Polska pieśń to wiersz Franciszka Karpińskiego „Przypomnienie dawnej miłości” (po raz pierwszy wyd. w 1787 r.) – Na k. 1r. data 1836 r.

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) sygn. APTL 32/36

Pol. 19 w. 19 x 11,5 cm. K. 8

APTL 32/35

Zbiór pieśni polskich

Zawiera 5 pieśni, przeważnie patriotycznych

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) sygn. APTL 32/35

APTL 32/33

Chorwacki. ukraiński. pol. czes. słowacki. 19 w. 19,5 x 12,5 cm. K. 28

Zbiór pieśni słowiańskich

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) sygn. APTL 32/33

Niem. 1860 r. 22,5 x 18 cm. K. 2

„Zur Feier der tausend und fünfzigjährigen Festes der Gründung von Teschen 1860” / Paul Lamatsch von Warnemünde

Wiersz ze zbioru „Gedichte zu Feierlichkeiten”

NA NARODOWYM ROZDROŻU

Literatura polityczna

Druki zwarte

BÓJ C II 4558

Bój posłów polskich prowadzony w sejmie śląskim na sesji sejmowej w miesiącu kwietniu 1899 o równouprawnienie językowe i gimnazjum polskie w Cieszynie

Cieszyn : Polityczne Towarzystwo Ludowe, 1899 (Cieszyn : Prochaska Karol). – 72 s. ; 22 cm

Opis wg okł.

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 2361

BUZEK, Józef C II 5055

Bankructwo nauki Marksa i program narodowy / napisał J. Buzek

Cieszyn : Stowarzyszenie Akademików Polskich na Śląsku „Znicz”, 1900 ([Cieszyn] : Kutzer i Spółka). – 21 s. ; 21 cm

Prow.: (1) „Jedność”. Oddział (Cieszyn) [pieczęć] Oddział „Jedności” w Cieszynie

(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 3325

DO RODZICÓW CL 5858

Do rodziców polskich w Cieszynie i w okolicy mających dzieci w wieku szkolnym / [Ks. Monsignore Świeży i in.]

[Cieszyn? : Towarzystwo „Macierzy Szkolnej dla Księstwa Cieszyńskiego, 1900?] (Cieszyn : Kutzer i Spółka). – 11 s. ; 17 cm

Tyt. nagł. – Nazwy aut. pod tekstem

Prow.: Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [pieczęć] Czytelnia Ludowa w Cieszynie; sygn. dawna 7267; [sygn.] XIV.6.; sygn. 5858

DO WYBORCÓW C I 3938

Do wyborców Związku Śląskich Katolików

Cieszyn : Towarzystwo Katolicko-Polityczne dla Księstwa Cieszyńskiego, 1890 (Cieszyn : Karol Prochaska). – 38 s. ; 19 cm

Prow.: (1) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 1259

(2) Londzin, Józef [podpis] Londzin

DYBOSKI, Tadeusz

C II 4851

Pamiętnik Czytelni Ludowej w Cieszynie : 1861–1911 / na pięćdziesięciolecie skreślił Tadeusz Dyboski

Cieszyn : Czytelnia Ludowa, 1912 (Cieszyn : Paweł Mitręga). – 41 s. ; 24 cm

Prow.: Reger, Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regea w Cieszynie; sygn. 3751

EWANGELICY

C II 5108

Ewangelicy i sprawa narodowa na Szląsku : odpowiedź na artykuł „Gwiazdki Cieszyńskiej” z 20. października 1883 pod tytułem : Towarzystwo polityczne katolickie w Cieszynie

[Cieszyn? : b.w., 1883] (Cieszyn : Karol Prochaska, 1883). – 23 s. ; 23 cm

Prow.: (1) Kotula, Jerzy [pieczęć] Księgarnia Jerzego Kotuli w Cieszynie

(2) X [nr] 2258; [sygn.] XIV.5; [nr] ...224

(3) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [pieczęć] Czytelnia Ludowa w Cieszynie. Biblioteka im. Bagieńskich; Czytelnia Ludowa w Cieszynie; sygn. 3159

FARNIK, Ernest

PM 3567

O doniosłości języka polskiego w szkole i w życiu codziennym / ludowi polskiemu pod rozwagę oddaje Ślązak

Cieszyn : Polskie Towarzystwo Pedagogiczne, 1905 (Cieszyn : Drukarnia Tow. „Domu Narodowego” (P. Mitręga)). – 16 s. ; 22 cm

Nazwa aut.: Ernest Farnik (wg: PSB VI, 372)

Prow.: (1) X [nr] S 360

(2) Brożek Ludwik [notatka rkps. – rozwiązanie pseudonimu] = Ernest Farnik

(3) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 2917

FESTGABE

TL 2902

Festgabe zur Jubelfeier des 25jährigen Bestandes des Pädagogischen Vereines von Bielitz-Biala 28. October 1893

[B.m. : b.w., 1893?] (Bielitz : Ed. Klimek (Inhaber M. Schneeweiß)). – 20 s. ; 20 cm

Opis wg okł.

Prow.: (1) Öffentliche Volksschule Nr 2 (Bielsko) [pieczęć] Öffentliche Volksschule in Altbielitz. Bezirk Bielitz; [nr] 85/II

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 2902

HOHENEGGER, Adolf

C II 5964

Denkschrift aus Anlass des 50-jährigen Bestehens des Vereines / verfasst von Adolf Hohenegger

Teschen : Deutsche Lese- und Geselligkeits-Verein : Sigmund Stuks, 1907 [Bielitz : Johann & Carl Handel]. – 48 s. ; 23 cm

Spis członków, którzy wstąpili do towarzystwa w latach 1856–1905

Prow.: Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 1599

JEDNODNIÓWKA

CL 3337

Jednodniówka : na pamiątkę Wiecu Polskiego w Cieszynie / wyd. Franciszek Friedel

Frysztat : [b.w.], 1897 (Frysztat : Gustaw Axtmann). – 15 s. : il. ; 21 cm
Opis wg okł. – Czysty zysk przeznaczają się na kosztą wiecu

Prow.: (1) X [sygn.] D.II.160.

(2) Filasiewicz, Stanisław Edmund [podpis] Stanisław Filasiewicz

(3) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 3337

(4) Londzin Józef [notatka rkps.] zanot

KONECZNY, Feliks

C II 5068

Oświęcimskie niemieckie czy też cieszyńskie polskie? / napisał Feliks Koneczny

Kraków : Komitet Pięciu Miast b. Księstw Oświęcimskiego i Zatorskiego, 1917. – [VIII], 100 s. ; 21 cm

Bibliogr. s. [VIII]

Prow.: (1) X [nr] 8090

(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 3125

KOSKOWSKI, Bolesław

C I 3451

Odrodzenie Szląska : sylwetka pracy narodowej na Szląsku Cieszyńskim oraz programu na przyszłość, ze szczególnem uwzględnieniem „Macierzy Szkolnej dla Ks. Cieszyńskiego” / skreślił B. K. Świda

[B.m. : b.w., 1894] (Cieszyn : Karol Prochaska, 1894). – 78 s. ; 16 cm

Nazwa aut.: Bolesław Koskowski (wg: St. pseud. III, 294). – Cały dochód ze sprzedaży niniejszej broszury przeznaczają się na rzecz gimnazjum polskiego w Cieszynie

Prow.: (1) Feitzinger, Edward (Cieszyn) [pieczęć] Edward Feitzinger. Księgarnia nakładowa Cieszyn (Śląsk austr.)

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 1923

KOŹDON, Józef

TL 3317

Über die Sonderstellung der schlesischen Polen, die nationalen Verhältnisse und die allpolnische Propaganda in Ostschlesien : Rede des Landtagsabg. Kozdon in der Budgetdebatte des schlesischen Landtages (44. Sitzung) am 8. November 1910

Skotschau : Schlesische Volkspartei, 1910 (Teschen : Karl Prochaska). – 80 s. ; 20 cm

Na okł. miejsce wyd.: Teschen. – Nadb. z: „Silesia” jako uzupełnienie odnośnie do odpowiedzi sejmowej posła dr. Michejdy i odpowiedź posła J. Koźdonia na to wystąpienie

Prow.: (1) X [nr] č. 684/2; [nr] 402 (skreślony) Doubl.

(2) Studijní knihovna „Silesia” (Cieszyn Czeski) [pieczęć] Studijní knihovna „Silesia” Český Těšín

(3) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 3317

KRAKOWIAK

CL 3165

Krakowiak o wyborach do Sejmu Szląskiego

[Kraków? : b.w., 1871 (Kraków) : Drukarnia „Kraju”). – 4 s. ; 22 cm

Tyt. nagł. – Adres wyd. wg: E II, 464. – Odb. z: „Kraj”

Prow.: (1) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. dawna 7675; [sygn.] XVI.6.; sygn. 3165

KRASZEWSKI, Józef Ignacy

C II 7118

W sprawie szkół ludowych na Szląsku : (kilka uwag dla nauczycieli) : z życiorysem autora / J. I. Kraszewski

Cieszyn : Jerzy Kotula, 1879 (Cieszyn : Karol Prochaska). – 28 s. ; 24 cm

Prow.: (1) Cinciała, Andrzej [pieczęć] D-or A. Cinciała

(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 2304

LIMANOWSKI, Bolesław

C I 34243

Odrodzenie i rozwój narodowości polskiej na Śląsku / przez Bolesława Limanowskiego

Warszawa : „Życie”, 1911. – 101 s., [I] k. tabl. ; 16 cm

(Biblioteczka Popularna „Życia” ; książeczka 15)

Prow.: (1) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [notatka rkps. wymazana] Tow. Ludoznawcze; sygn. 2295

LONDZIN, Józef

C I 3935

Mowa delegata ks. Józefa Londzina : wypowiedziana w Delegacji austriackiej dnia 17. grudnia 1913. r. przy debacie nad zwyczajnym budżetem wojskowym

Cieszyn : nakł. własny, 1914 (Cieszyn : Drukarnia „Dziedzictwa bł. J. Sarkandra”). – 15 s. ; 19 cm

Opis wg okł.

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 1189

LONDZIN, Józef

C I 34367

Sprawa polsko-czeska na Śląsku Cieszyńskim / [Józef Londzin]

[Cieszyn : Dziedzictwo bł. Jana Sarkandra?, 1918 (Cieszyn : Drukarnia „Dziedzictwa”).] – 14 s. ; 18 cm

Nazwa aut. pod tekstem. – Adres wydaw. wg: Bibliografia pism ks. Józefa Londzina / Ludwik Brożek. – Cieszyn, 1933, s. 16. – Tyt. nagł. – Odb. z: „Gwiazdka Cieszyńska” 1918

Prow.: (1) Londzin, Józef? [notatki rkps. – poprawki do artykułu]

(2) Reger, Tadeusz [sygn. 4202]

MICHEJDA, Franciszek

C I 3628

- Polscy ewangelicy / napisał Franciszek Michejda
Cieszyn : Redakcja „Przyjaciela Ludu”, 1900 (Cieszyn : Kutzer i Sp.).
– 46 s. ; 20 cm
Odb. z: Przyjaciela Ludu
Prow.: (1) X [nr]332 (skreślony); [nr] 556 (skreślony)
(2) Malejewski? [podpis] Dr Malejewski [?]
(3) Macierz Szkolna Księstwa Cieszyńskiego. Koło (Wisła) [pieczęć] Koło Macierzy
Szkolnej Ks. Cieszyńskiego w Wiśle; Ofiarowano Czytelnii w Wiśle
(4) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 8313

MICHEJDA, Jerzy

C II 4848

- Nasz Cesarz 1848–1898 : obrazek jubileuszowy / napisał Jerzy Michejda
Cieszyn : nakł. aut., 1898 (Cieszyn : Kutzer i Sp.). – 17 s., [2] k. tabl. ;
20 cm
Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność
Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszylinie. No 1808

O POTRZEBIE

C I 34014

- O potrzebie gimnazjum polskiego na Ślązku / [Redakcja „Głosu ludu
śląskiego” we Fryszacie]
Frysztat : Redakcja „Głosu Ludu Śląskiego”, 1901 (Frysztat : G. Axt-
mann). – 8 s. ; 17 cm
(Wydawnictwo Głosu Ludu Śląskiego)
Tyt. nagł. – Tyt. okł.: Ślązacy! Żądajmy praw swoich!. – Nazwa instytucji sprawczej pod tekstem
Prow.: (1) Kajzar, Paweł [podpis] Paweł Kajzar
(2) Reger, Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regera w Cieszylinie; sygn. 3969

PAMIĘTNE

C II 4344

- Pamiętne rozprawy polityczne Sejmu Szląskiego z dnia 3., 5. i 10. lu-
tego 1898
Cieszyn : Towarzystwo Polityczne Ludowe, [1898?] (Cieszyn : Kutzer
i Sp.). – 36 s. ; 22 cm
Prow.: (1) X [nr]198
(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [pieczęć] Biblioteka Czytelnii Ludowej w Cieszylinie;
sygn. 2986

PIĄTKOWSKI, Józef Kazimierz

C II 4027

- Stosunki narodowościowe w Księstwie Cieszyńskim / Kazimierz Piąt-
kowski
Cieszyn : Macierz Szkolna Księstwa Cieszyńskiego, 1918. – 264 s. ;
24 cm
Nazwa aut.. Józef Kazimierz Piątkowski (wg: PSB XXVI, 14)

NA
NARODOWYM
ROZDROŻU

Bibliogr. s. [248]–256

Prow.: (1) Popiołek, Franciszek [podpisy] Popiołek; Popiołek Fr.

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 5889

SATZUNGEN

R 4855

Satzungen des Teschner Volksbildungs-Vereines

[B.m.: b.w., 1894?] (Teschen: Karl Prochaska). – 7 s. ; 18 cm

Tyt. nagł. – Podpisał: k.k. Landespräsident Jäger

Prow.: (1) Reger, Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regera w Cieszynie; Biblioteka Tadeusza Regera; sygn. 4855

(2) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć (skreślona)] Muzeum Miejskie. Cieszyn

SATZUNGEN

R 4434

Satzungen für die „Nordmark“

[B.m.: b.w., 1894?] (Troppau: Adolf Drechsler). – 8, [2] s. ; 23 cm

Tyt. nagł. – Podpisał: k.k. Landespräsident Jäger

Prow.: (1) Verein „Nordmark“ (Cieszyn) [wpis do statutu miejscowego koła w Cieszynie]

(2) Reger, Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regera w Cieszynie; sygn. 4434

SPRAWOZDANIE

TL 6616

Sprawozdanie z Czynności Czytelni Katolicko-Ludowej w Jabłonkowie za rok 1880/81, złożone przez wydział mniejszy na walnym zgromadzeniu dnia 19. czerwca 1881 r.

[B.m. : b.w., 1881?] (Cieszyn : Karol Prochaska). – 4 s. ; 29 cm

Tyt. nagł.

Prow.: (1) Filasiewicz, Hilary [podpis] Hilary Filasiewicz

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 6616

(3) Londzin, Józef [notatka rkps.] wpis. w bibliogr.

STALMACH, Paweł

C II 5118

W obronie własnej : odpowiedź Wydziałowi Czytelni ludowej w Cieszynie od Redakcji „Gwiazdki Cieszyńskiej” / [P. Stalmach]

[Cieszyn? : b.w., 1887] (Cieszyn : Karol Prochaska, 1887). – 48 s. ; 20 cm

Nazwa aut. pod tekstem

Prow.: (1) X [notatka rkps.] częściowo uszkodzona n'e zapisana; [naklejka] ...[?]

(2) Heber[?], Władysław [podpis] Heber[?] Władysław

(3) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [sygn. 913]

ŚWIEŻY, Ignacy

C I 34317

Na pamiątkę dwudziesto-pięcioletniego jubileuszu Dziedziectwa błogosławionego Jana Sarkandra dla ludu polskiego na Śląsku / [Ignacy Świeży]

[Cieszyn : Dziedziectwo bł. Jana Sarkandra, 1898] (Cieszyn : Karol Prochaska). – 95 s. ; 20 cm

Nazwa aut. pod tekstem. – Adres wydaw. wg: „Dziedzictwo”, 52
Zawiera spis wszystkich członków Dziedzictwa oraz sprawozdanie finansowe za lata 1874–1898

Prow. Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 642

W JEDNOŚCI

R 4896

W jedności siła!

[B.m.] : W. Ulrich, [ok. 1900] (Bielsko : H. Prochatschek). – 10 s. ; 16 cm

Współwyd.: Statuty Stowarzyszenia „Dom robotniczy” w Bielsku [właśc. w Trzyńcu]

W tytule pracy współwyd. nazwa miejscowości zaklejona naklejką z napisem „w Trzyńcu”

Prow.: (1) Reger, Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regera w Cieszynie; Biblioteka Tadeusza Regera; sygn. 4896

(2) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć (skreślona)] Muzeum Miejskie. Cieszyn

WALKA

C II 4949

Walka o duszę polskiego dziecka : czarna lista sprzedawczyków dzieci polskich w zagłębiu ostrawskim na Śląsku. Cz. 1

Ostrawa Polska : Polski Komitet Szkolny dla zagłębia ostrawskiego, 1918 (Frysztat : Ludowa Drukarnia). – 30 s. ; 22 cm

Opis wg okł.

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 2145 II

WISŁA

C II 5098

Wiśła : księga zbiorowa ku uczczeniu 25-letniej rocznicy pracy na polu dziennikarskim Pawła Stalmacha

[B.m. : b.w., 1873] (Kraków : W. Kornecki, 1873). – XXVI, 400 s. ; 22 cm

Prow.: (1) Stalmach, Paweł [ded. dla A. Cinciały] Dr. Andrzejowi Cienciale jako współpracownikowi i przyjacielowi Paweł Stalmach

(2) Cinciała, Andrzej [ded. od P. Stalmacha] j.w.; [pieczęć] D-or A. Cinciała

(3) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. dawna 7867; sygn. dawna 2669; sygn. dawna 1801

WRÓBLEWSKI, Kazimierz

CL 10955

O ruchu narodowym w Księstwie Cieszyńskim : referat dra Kazimierza Wróblewskiego na I. Wiecu narodowym we Lwowie dnia 31. maja 1903 r.

Lwów : nakł. aut., 1903. – 16 s. ; 27 cm

Przedr. z: Pamiętnik Wiecu Narodowego

Prow.: Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 10955

NA
NARODOWYM
ROZDROŻU

Z TOWARZYSTWA

TL 6759

Z „Towarzystwa Ewangelickiego” / wyd. „Wydział”

Cieszyn : „Towarzystwo Ewangelickie”, 1906 (Cieszyn : Drukarnia Tow. Domu Narodowego (P. Mitrega)). – 46 s. ; 25 cm

Opis wg okł.

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 6759

ZALESKI, Józef

C II 4306

Dwa jubileusze : Towarzystwa Rolniczego dla ks. Cieszyńskiego i Jerzego Cienialy / napisał Józef Zaleski

Cieszyn : „Towarzystwo Rolnicze dla ks. Cieszyńskiego”, 1893 (Cieszyn (Kutzer i Sp.)). – 27 s. : il. ; 23 cm

Nazwa aut.: Józef Bolesław Marian Piotrowski (wg: Sl. pseud. III, 646). – Opis wg okł.

Spis członków Towarzystwa Rolniczego dla Księstwa Cieszyńskiego

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 2301

Czasopisma

AGITATOR

C II 2347/1914

Agitator : kalendář mezinárodně organisovaného dělnictva = kalendarz dla międzynarodowo zorganiz. robotników = Kalender der international organisierten Arbeiterschaft
(1914)

[Moravská Ostrava : nákl. Odborového kartelu (Jos. Pergl) = Verlag des Gewerkschafts-Kartells (Jos. Pergl) = nakł. kartelu zawodowego, 1913]
(Przywóz : Karel Birgus). – 24 cm

Rocz.

Opis wg okł.

Prow.: Reger, Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regea w Cieszynie; sygn. 3680

BESKYDSKÉ BESEDY

C II 2073/1914 nr 2

Beskydské besedy / [zodp. red. J. L. Mikoláš]

1914, č. 1 (duben 1914)

Raškovice : [J. L. Mikoláš, 1914] (Przywóz : Karel Birgus). – 26 cm

Mies.

Prow.: Reger, Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regea w Cieszynie; sygn. 3741

BIELITZ-BIALAER ANZEIGER

C IV 30218/1914

Bielitz-Bialaer Anzeiger: Deutsch-fortschrittliches Organ / (verantwortl. Red. Rudolf Müller)

Jg. 20, Nr. 2743 (11 Mai 1914)

Bielitz : S. Tobias, 1914 (Bielsko : Ryszard Schmeer i Spółka). – 42 cm
4 x tyg.

Prow.: Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie, Cieszyn; sygn. 104

BIELITZER VOLKSSTIMME

C IV 30149/1907 Nr. 15

Bielitzer Volksstimme : Sozialdemokratisches Organ für Ostschlesien / [verantwortl. Red. Johann Herma]

Jg. 5, Nr. 15 (12 April 1907)

Bielitz : [Hrsg. Johann Herma], 1907. – 48 cm

Tyg.

DZIENNIK CIESZYŃSKI

C IV 30210/1906

Dziennik Cieszyński : pismo codzienne poświęcone sprawom ludu polskiego na Śląsku / [red. odpow. Władysław Zabawski]

R. 1, nr 128 (3 czerwca 1911)

Cieszyn : [Władysław Zabawski], 1906 (Cieszyn : Drukarnia Towarzystwa Domu Narodowego (P. Mitręgi)). – 42 cm

Dziennik

Prow.: Bystroniowa, Maria [notatka rkps.] Dar Marii z Cincalów Bystroniowej. Kraków 1950

EWANGELIK

C II 2763/1877

Ewangelik : pismo poświęcone zbudowaniu, nauce i wiadomościom kościelnym / [odpow. red. J. Śliwka]

R. 2, nr 1 (1 stycznia 1877)

Cieszyn : [E. Feitzinger, 1877] (Cieszyn : Henryk Feitzinger). – 23 cm
Dwutyg.

Prow.: Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [pieczęć] Czytelnia Ludowa w Cieszynie; sygn. 1416

GŁOS LUDU ŚLĄSKIEGO

C IV 30178/1917

Głos Ludu Śląskiego : tygodnik poświęcony sprawom narodowym, społecznym i gospodarczym / [odpow. red. Alojzy Nardelli]

R. 20, nr 51 (23 grudnia 1917)

Cieszyn : [Alojzy Nardelli], 1917 (Cieszyn : Drukarnia Towarzystwa Domu Narodowego (P. Mitręgi)). – 43 cm

Tyg.

NA
NARODOWYM
ROZDROŻU

GÓRNIK

C IV 10098/1913 nr 35

Górník : organ „Unii Górników” w Austrii / [odpow. red. Paweł Struż]
R. 8, nr 35 (28 sierpnia 1913)

Morawska Ostrawa : [właściciele Piotr Cingr i Jan Pytlík], 1913 (Frysz-
tat : Drukarnia Ludowa pod zarządkiem Ludwika Sembola). – 40 cm

Tyg.

W l. 1906–1907 pismo ukazywało się w Cieszynie, a w l. 1915–1919 w Orłowej

GWIAZDKA CIESZYŃSKA

C IV 30107/1853 nr 1

Gwiazdka Cieszyńska : pismo dla zabawy, nauki i przemysłu / [red.
odpow. P. Stalmach]

1853, nr 1 (5 marca 1853)

Cieszyn : [P. Stalmach], 1853 (Cieszyn : Karol Prochaska). – 22 cm

Tyg.

Prow.: Czytelnia Katolicko-Ludowa (Jabłonków) [pieczęć] Katolicko-Ludowa Czytelnia
w Jabłonkowie

HLAS LIDU SLEZSKÉHO

C IV 30308/1908 č. 23

Hlas lidu slezského : zemský orgán strany sociálně demokratické ve
Slezsku / [zodp. red. Konrad Bincik]

R. 2, č. 23 (5 června 1908)

Kateřinky : [Konrad Bincik], 1908. – 43 cm

Tyg.

Od 1909 r. pismo ukazywało się w Polskiej Ostrawie

KALENDARZ GÓRNICZY

C II 2858/1894

Kalendarz Górniczy na Rok 1894

Cieszyn : Towarzystwo Polityczno-Ludowe : nakł. Kutzera i Sp., [1893]
(Cieszyn : Kutzer i Spółka). – 23 cm

Rocz.

U góry s. tyt. napis: *Szczęście Boże!*

Prow.: Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [pieczęć] Czytelnia Ludowa w Cieszynie; sygn. 4707

MIESIĘCZNIK PEDAGOGICZNY

C II 2013/1897 nr 10

Miesięcznik Pedagogiczny : pismo poświęcone szkole i rodzinie : or-
gan Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego w Cieszynie / red. Hilary Fi-
lasiewicz

R. 6, nr 10 (październik 1897)

Cieszyn : Jerzy Kubisz, 1897 (Cieszyn : Kutzer i Spółka). – 26 cm

Mies.

Prow.: Gimnazjum Polskie (Cieszyn). Biblioteka Nauczycielska [pieczęć] Biblioteka nauczy-
cielska c.k. gimnazjum polskiego w Cieszynie

MITTEILUNGEN DES BESKIDENVEREINES

C III 10269/1904

Mitteilungen des Beskidenvereines : offizielles Organ des Beskidenvereines / Schriftleitung Ervin Hanslik

Jg. 1, Nr. 1 (Mai 1904)

Bielitz-Biala : hrsg. vom Beskidenverein, 1904 (Bielsko : R. Schmeer). – 28 cm

Dwumies.

Proz.: (1) Hanslik, Ervin [ded. dla L. Demla] Herrn Dr Leonhardt Demel, Ritter v. Elswehr, Reichsratsabgeordneter und Bürgermeister in Teschen erbrecht überreicht von der Redaktion: Ervin Hanslik

(2) Demel von Elswehr, Leonhard [ded. od E. Hanslika] j.w.

(3) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] Polskie Towarzystwo Ludoznawcze w Księstwie Cieszyńskiem w Cieszynie; sygn. 2079

C III 10325/1898 Nr. 1

NEUE PROTESTANTISCHE BLÄTTER FÜR DAS EVANGELISCHE OESTERREICH

Neue Protestantische Blätter für das evangelische Oesterreich / redigirt Theodor Haase

1867, Nr. 1 (5 Jänner 1898)

Bielitz : Theodor Haase, 1867 (Bielsko : Richard Zawadzki). – 30 cm
Tyg.

NEUE SCHLESISCHE ZEITUNG

C IV 030261/1917 Nr. 2

Neue Schlesische Zeitung : Teschner Montags-Blatt / verantwortl. Red. Jacob Reichmann

Jg. 21, Nr. 2 (19 November 1917)

Oderfurt : Hrsg. Alfred Reichmann, 1917. – 46 cm
Tyg.

NOVINY TĚŠÍŇSKÉ

C IV 30290/1910 č. 41

Noviny Těšínské : pismo posvěcené českému lidu ve Východním Slezsku / [zodp. red. A. Čížek]

R. 16, č. 41 (20 dubna 1910)

Frydek : [Bldm. Čížkova], 1910. – 42 cm
2 x tyg.

NOWY CZAS

C III 10268/1895

Nowy Czas : pismo polityczne i ewangelicko-kościelne

R. 19, nr 1 (4 stycznia 1885)

Cieszyn : [Jerzy Skalka], 1895 (Cieszyn : Karol Prochaska). – 31 cm

NA
NARODOWYM
ROZDROŻU

Dwutyg.

Prow.: (1) X [sygn.] L. 23 (skreślona)

(2) Gaś, Jan [ded. dla Czytelni Ewangelickiej w Hażlachu] Dla biblioteki ewangelickiej w Hażlachu darował ks. Jan Gaś Wrocławek, dnia 23 lutego 1896

(3) Czytelnia Ewangelicka (Hażlach) [ded. od J. Gasia] j.w.; [pieczęć] Czytelnia Ewangelicka w Hażlachu; [nr inw.] 30

OBRANA SLEZSKA

C IV 30271/1913 č. 11

Obrana Slezska / zodp. red. Václav Ruth

R. 4, č. 11 (14 března 1913)

Orlova : Václav Ruth, 1913. – 42 cm

Tyg.

POSEŁ EWANGELICKI

C III 10165/1913 nr 4

Posel Ewangelicki : pismo poświęcone sprawom ludu ewangelickiego / [red. odpow. Jan Stonawski]

R. 4, nr 4 (25 stycznia 1913)

Cieszyn : [Jan Stonawski], 1913 (Cieszyn : Drukarnia Towarzystwa Domu Narodowego (P. Mitręgi)). – 43 cm

Tyg.

POSEŁ ZWIĄZKU ŚLĄSKICH KATOLIKÓW

C II 2222/1883

Posel Związku Śląskich Katolików

T. 1 (1883)

Cieszyn : nakł. Towarzystwa Katolicko-Politycznego dla Księstwa Cieszyńskiego, 1883 (Cieszyn : Henryk Feitzinger). – 23 cm

Rocz.

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] Polskie Towarzystwo Ludoznawcze w Księstwie Cieszyńskim w Cieszynie; sygn. 1012

PRAWDA

C IV 30015/1907 nr 1

Prawda : organ dla oświecania robotników i obrony ich interesów = Die Wahrheit : Organ zur Belehrung der Arbeiter und Wahrung ihrer Interessen / [red. odpow. A. Aurich]

R. 1, nr 1 (12 sierpnia 1907)

Bielsko-Biała : [A. Aurich], 1907. – 43 cm

Tyg.

PRZYJACIEL LUDU

C III 10165/1885

Przyjaciel Ludu : pismo dla ludu ewangelickiego / [red. Fr. Michejda]

R. 1, nr 1 (4 stycznia 1885)

Nawśi : [Fr. Michejda], 1885 (Cieszyn : Henryk Feitzinger). – 25 cm

Dwutyg.

Prow.: Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [pieczęć] Czytelnia Ludowa w Cieszynie

ROBOTNIK ŚLĄSKI

C IV 30208/1905

Robotnik Śląski : organ Polskiej Partii Socjalno-Demokratycznej / [odpow. red. Tadeusz Reger]

R. 2, nr 1 (13 stycznia 1905)

Cieszyn : Piotr Cingr, 1905 (Cieszyn : Franciszek Kaliwoda). – 48 cm
3 x mies.

ROBOTNIK TKACKI

C IV 30014/1911 nr 22

Robotnik Tkacki : polski organ „Unii Tkaczów” w Austrii / [odpow. red. Maurycy Arbeitel]

R. 4, nr 1 (2 czerwca 1911)

Bielsko : [Maurycy Arbeitel], 1911 (Bielsko : Ryszard Schmeer i Spółka). – 43 cm

Tyg.

ROLNIK SZLĄSKI

C III 10168/1885

Rolnik Szląski : organ Towarzystwa Rolniczego dla Księstwa Cieszyńskiego / [red. Fr. Michejda]

R. 1, nr 1 (4 października 1885)

Nawsi : [Fr. Michejda], 1885 (Cieszyn : Henryk Feitzinger). – 25 cm
Dwutyg.

Prow.: Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [pieczęć] Czytelnia Ludowa w Cieszynie

RÓWNOŚĆ

C III 10264/1897–1898

Równość : organ Partii Socjalno-Demokratycznej : pismo poświęcone sprawom zawodowym, społecznym i politycznym ludu pracującego / [odpow. red. Tadeusz Reger]

R. 1, nr 2 (22 lipca 1897)

Cieszyn : [Tadeusz Reger], 1897 (Bielsko : Jan i Karol Handlowie). – 29 cm

Dwutyg.

Prow.: Reger, Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regera w Cieszynie ; sygn. 3585/1

SILESIA

C IV 30206/1862–1863, 1866

Silesia : politische Wochenschrift zur Warung vaterländischer Interessen / verantwortl. Redaktion von Karl Prochaska

Jg. 4, Nr. 15 (11 April 1863)

Teschen : Karl Prochaska, 1863 (Cieszyn : Karol Prochaska). – 40 cm

Tyg.

Prow.: Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 1011; sygn. 1014

NA
NARODOWYM
ROZDROŻU

ŚLĄZAK

C IV 30191/1911

Ślązak : gazeta ludowa : organ Śląskiej Partii Ludowej / [odpow. red. Andrzej Bannert]

R. 3, nr 26 = 114 (1 lipca 1911)

[Skoczów] : Andrzej Bannert, 1911 (Cieszyn : Karol Prochaska). –

43 cm

Tyg.

Prow.: Korcz, Franz [pieczęć] Franz Korcz Kessel [...] M.B.A. Ustron

WIENIEC-PSZCZÓŁKA

C III 10472/1911 nr 44

Wieniec-Pszczółka : pismo polskiej chrześcijańskiej demokracji / [red. nacz. Jan Zamorski]

R. 37, nr 44 (29 października 1911)

Bielsko-Biała : [Jan Zamorski], 1911. – 25 cm

Tyg.

Prow.: Reger, Tadeusz - sygn. 4461

ZWIASTUN EWANGELICZNY

C II 2769/1870

Zwiasztun Ewangeliczny / [red. odpow. J. Borbis]

R. 8, nr 1 (31 stycznia 1870)

Cieszyn : [L. Otto], 1870 (Cieszyn : Karol Prochaska). – 24 cm

Mies.

Prow.: Brożek, Ludwik [pieczęć] Ludwik Brożek

Rękopisy

Pol. 1895–1926. 25 x 20 cm. S. 626. Opr. sk. wspł. APTL 17/63

Księga protokołów z zebrań „Jedności” w Szkole Realnej w Cieszynie z lat 1895–1904

Stowarzyszenie „Jedność” było jednym z tajnych polskich stowarzyszeń uczniów szkół średnich w Cieszynie działających od roku 1861. W roku 1891/92 „Jedność” stała się organizacją międzyszkolną. Młodzież zrzeszona w „Jedności” uczyła się języka polskiego, poznawała historię i literaturę polską.

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) sygn. APTL 17/63

Teatr amatorski i śpiewactwo

Druki zwarte

ANCZYC, Władysław Ludwik

CL 9564

Wł. L. Anczyca obrazki dramatyczne ludowe

[B.m. : b.w., 1873] (Kraków : Drukarnia Leona Paszkowskiego pod zarządem Józefa Łakocińskiego, 1873). – 289 s. ; 20 cm

Zawiera: Chłopi arystokraci : szkic dramatyczny w jednym akcie ze śpiewkami. – Wyd. 4 ; Łobzowanie : obrazek dramatyczny w jednym akcie ze śpiewkami ; Błążek opętany : krotechwila w jednym akcie ze śpiewkami ; Flisacy : obrazek ludowy w jednym akcie ze śpiewkami

Prow.: (1) X [sygn.] L. 2474; [notatka rkps.] wiśniowy

(2) Gimnazjum Polskie (Cieszyn). Biblioteka Nauczycielska [pieczęć] Biblioteka nauczycieli gimnazjum „Macierzy szkolnej” w Cieszynie; [sygn.] VI Acz 53

(3) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 9564

BELZA, Władysław

C I 35875

Słowiczek : komedycja ze śpiewkami w 1 akcie / naśladowana przez

Wład. Belzę

[Lwów : nakł. Zelmana Igła, 1873] (Lwów : J. Dobrzański i K. Groman, 1873). – 50 s. ; 18 cm

([Biblioteka Teatralna Lwowska ; z. 12])

Adres wydaw. oraz nazwa i numer serii wg reklamowego wykazu publikacji Księgarni Zelmana Igła, wydanych w serii „Biblioteka Teatralna Lwowska”

Współopr. z sygn. C I 35873–35874

Prow.: (1) Macierz Szkolna Księstwa Cieszyńskiego. Zarząd Główny (Cieszyn) [pieczęć] Zarząd Główny Macierzy Szkolnej w Cieszynie

(2) X [nr] 185; [nr] 457; [nr] 301; [notatka rkps. – spis tytułów prac współopr.]

(3) J. [ded. dla Czytelni Ludowej] Czytelnia ludowej w Cieszynie J...[?]

(4) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [ded. od J.] j.w.

FREDRO, Aleksander

CL 8869/4

Komedye Alexandra Hrabiego Fredry. T. 4. – Wyd. 4

Warszawa : Gebethner i Wolff, 1871. – 374 s. ; 18 cm

Zawiera: Śluby panieńskie czyli Magnetyzm serca : komedya w pięciu aktach, wierszem ; Pan Jowialski : komedya we czterech aktach prozą ; Nocleg w Apeninach : operetka w jednym akcie

Prow.: (1) X [notatki rkps. – zapiski i podkreślenia w tekście]

(2) Macierz Szkolna Księstwa Cieszyńskiego. Koło [notatka rkps.] Koło „Macierzy”

(3) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 8869

FREDRO, Aleksander

KD I 1152

Pan Geldhab : komedya w trzech aktach, wierszem / Aleksander Fredro. – Za zezwoleniem rodziny ś. p. autora

NA
NARODOWYM
ROZDROŻU

Lwów ; Złoczów : Wilhelm Zukerkandl, [1893]. – 61 s. ; 16 cm
(Biblioteka Powszechna ; nr 78)

Rok wyd. wg: E (1881–1900) I, 408

Prow.: (1) Koptoń, Jerzy [notatka rkps.] Jerzy Koptoń VI Kl.p.

(2) Parafia Rzymskokatolicka Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny (Zebrzydowice) [bez zn. własn.]

„HARFIARZ”

TL 4172 [a]

„Harfiarz” : zbiór pieśni patryotycznych i narodowych na cztery męskie głosy / zebr. i ułożył Stefan Surzyński. [Serya 1?]

Tarnów : Karol Raschka, 1890. – VII, 180 s. : nuty ; 20 cm

Prow.: (1) X [notatka rkps.] 58, 49, 41

(2) Koterla, Jerzy [podpis] Jerzy Koterla; [nr] 138 (wymazany); [nr] 52 a

(3) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 4172

HŁAWICZKA, Andrzej

KD I 729/1

Śpiewnik szkolny / ułożył Andrzej Hławiczka. Cz. 1

Wiedeń : cesarsko-królewskie Wydawnictwo książek szkolnych, 1901. – 52 s. : nuty ; 19 cm

Prow.: (1) Volksschule (Kończyce Małe) [pieczęć] Volksschule Klein-Kuntschitz

(2) Haltof, Józef [bez zn. własn.]

HUSSAK, Karl

C II 5353

Chronik des Männer-Gesangsvereines in Teschen : nach authentischen Quellen und mündlichen Mittheilungen / zsgest. von Carl Hussak

Teschen : im Selbstverlage des Vereines, 1891 (Teschen : Karl Prochaska). – 105 s. ; 22 cm

Spis członków towarzystwa śpiewaczego od roku jego założenia do 1891

„JASEŁKA”

C II 4692

„Jaselka” czyli Oratorium Bożego Narodzenia

Cieszyn : Polska Kongregacya Maryańska, 1913 (Cieszyn : Drukarnia „Dziedzictwa bł. Jana Sarkandra”). – 23 s. ; 21 cm

Opis wg okł.

Prow.: (1) X [notatki rkps. – zapiski i podkreślenia w tekście]

(2) Reger, Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regera w Cieszynie; [sygn. 3820]

MELODYE

TL 1008

[Melodye do pieśni nabożnych ś. p. Adama Sikory z Jabłonkowa 1819–1871]

[B.m. : b.w., 18–?]. – 8 s. : nuty ; 16 x 24 cm

DUCHOWE
ŹRÓDŁA
KULTURY
CIESZYŃSKIEJ

Egz. uszkodzony: brak k. tyt. – Tyt. wg notatki rkps. na okładce

Prow.: (1) X [notatki rkps. – spis brakujących pieśni]

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.]
Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 1008

MICKIEWICZ, Adam

C II 6868

Dziady : część III / Adam Mickiewicz ; oprac. dla użytku szkolnego
Konstanty Wojciechowski

Brody : Feliks West, 1905 [właśc. 1906]. – 207 s. ; 21 cm

(Arcydziela Polskich i Obcych Pisarzy ; t. [40–41])

Właśc. data wyd. oraz numer serii wg: Polskie serie literackie i paraliterackie 1901–1939 /
Alicja Jędrzych. Cz. 1. – Łódź, 1991, s. 2

Bibliogr. s. [22]

Współopr. z sygn. C II 6867

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn.
4367

NIKODEM, Jerzy

C II 4891

Wybory : obrazek sceniczny w dwu odsłonach na tle stosunków na po-
graniczu językowym / Jerzy Nikodem

Cieszyn : nakł. wł., 1912 (Cieszyn : T. D. N. (P. Mitręga)). – 48 s. ;
23 cm

Prow.: (1) Mitręga, Paweł [notatka rkps.] dar P. Mitręga drukarz

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [notatka rkps.] j.w.; [pieczęć z uzup.
wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 1022

(3) Londzin, Józef [notatka rkps.] zapis. w bibliogr.

PIEŚNI

TL 1105

Pieśni dla dzieci szkolnych na dwa głosy / napisał Paweł Nowoczek
[B.m. : b.w., między 188–? i 1929]. – 27 s. : nuty ; 21 cm

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność
Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 1105

PIEŚNI

C II 4117

Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku z muzyką / zebr. i wyd. Ju-
liusz Roger

Wrocław : H. Skutsch (dawniej Schletter), 1863. – [8], 271 s. : nuty ;
22 cm

Indeks

Prow.: (1) Klucki, Ludwik [zapis inw.] Darował Dr. Ludwik Klucki w Cieszynie

(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [zapis inw.] j.w.; sygn. dawna 1412; [sygn.] VI. 264;
sygn. 1417

PIEŚNI

CL 7864

Pieśni narodowe

Kraków : K. Wojnar, [po 1894] (Cieszyn : Drukarnia T.D.N. (P. Mitre-ga)). – 48 s. ; 16 cm

(Wydawnictwo Groszowe im. Tadeusza Kościuszki)

Przybliżona data wyd. wg: E (1881–1900) III, 379

Prow.: (1) X [nr] 133; [nr] 38 (skreślony); [nr] 25 (skreślony)

(2) Macierz Szkolna Księstwa Cieszyńskiego. Koło (Kaczycze) [pieczęć] Koło Macierzy szkolnej w Kaczycach

(3) Stowarzyszenie Polskich Robotników i Robotnic „Siła” (Kaczycze) [pieczęć (skreślona)] Stowarzyszenie Polskich Robotników i Robotnic „Siła”. Kaczycze-Otrębów

(4) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 7864

PIEŚNI

TL 4671 [a]

Pieśni okolicznościowe na chór męski / ułożył Andrzej Hławiczka. Cz. 1

Cieszyn : Polskie Towarzystwo Pedagogiczne, 1903 (Cieszyn : Kutzer i Sp.). – 26 s. : nuty ; 23 cm

Prow.: (1) Öffentliche Volksschule 1 (Leszna Górna) [pieczęć] Szkoła ludowa w Górnej Lesznej. Öffentliche Volksschule Ober-Lischna. No 1

(2) Szczurkówna, Lidzia [notatka rkps.] Szczurkówna Lidzia. Kol. Pedagogi...

(3) Francus, Franciszek [podpis] F. Francus Leszna

(4) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 4671

PIEŚNI

TL 6758

Pieśni religijne : na dwa głosy z towarzyszeniem organów / oprac.

Andrzej Hławiczka

Cieszyn : Ewang. Towarz. Oświaty Lud., 1904. – IV, 103 s. : nuty ; 27 cm

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 6758

PIEŚNI

TL 4672

Pieśni śląskie i towarzyskie / A. Hławiczka

Cieszyn : „Dom Narodowy”, 1905 (Cieszyn : Kutzer i Sp.). – 51 s. : nuty ; 20 cm

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 4672

PIOSNKI

CL 6793

Piosnki dla dzieci z melodjami / ułożył Jan Śliwka

[B.m. : b.w., 1857] (Cieszyn : Karol Prochaska [właśc. Anna Prochaska], 1857). – 32, 4 s. : nuty ; 18 cm

DUCHOWE
ŹRÓDŁA
KULTURY
CIESZYŃSKIEJ

Prow.: (1) Śliwka, Jan [zapis inw.] Darował autor J. Śliwka
(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [zapis inw.] j.w.; [pieczęć] Czytelnia Ludowa w Cieszy-
nie; sygn. dawna 1414; [sygn.] V.108.; sygn. dawna 3718; [sygn.] XV11.; [sygn.] M 1414/V.108.;
sygn. 6793

SŁOWACKI, Juliusz

CL 7819

Balladyna : tragedia w pięciu aktach / Juliusz Słowacki

Złoczów : Wilhelm Zukerkandl, [1893]. – 48 s. ; 15 cm

([Biblioteka Powszechna ; nr 99–100])

Data wyd. oraz nazwa serii wg: E (1881–1900) IV, 179

Egz. uszkodzony: brak s. 49–153. – Notatka rkps. dot. przydziału ról

Prow.: (1) Księgarnia „Stella” (Cieszyn) [pieczęć] Do nabycia w księgarni „Stella” w Cieszy-
nie 42. ul. Stefanji 42.

(2) Friedlowa [notatka rkps.] Wa Pni Friedlowa

(3) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 7819

SMOTRYCKI, Jan

CL 7741

Kilka rad praktycznych dla organizatorów teatrów ludowych-amator-
skich / napisał J. Smotrycki

Lwów : Macierz Polska : skł. gł. Administracja „Macierzy Polskiej”,
1905. – 32 s. : il. ; 19 cm

(Biblioteka Macierzy Polskiej ; nr 27)

Prow.: (1) Księgarnia „Stella” (Cieszyn) [pieczęć] Do nabycia w księgarni „Stella” w Cieszy-
nie 42, ul. Stefanji 42

(2) X [nr] 15

(3) Subkomitet dla Teatrów Wiejskich [pieczęć] Subkomitet dla teatrów wiejskich

(4) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 7741

SZALAY-GROELE, Waleria

TL 7536

Racławice : obrazek dramatyczny w 1 akcie / Walerya Szalay

Lwów : Księgarnia Maniszewskiego i Kędzierskiego, [1906]. – 23 s. ;
18 cm

(Biblioteczka Teatrzyków dla Dzieci i Młodzieży ; t. 3)

R. wyd. wg: Bibliografia dramatu polskiego 1765–1964. T. 2. – Warszawa, [1972], s. 906

Współwyd.: Przed siedmiu wiekami : obrazek dramatyczny w 1 odsłonie / Walerya Szalay

Prow.: (1) Towarzystwo Szkoły Ludowej. Koło (Łąki) [notatka rkps.] Kółko Amatorskie Tow.
Szkoły Ludowej w Łąkach

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn ;
sygn. 7536

SZUŚCIK, Jan

C II 4525

Pańszczorze czyli Wesele śląskie : obraz sceniczny w pięciu aktach,
sześciu odsłonach dla ludu polskiego na Śląsku / napisał Jan Szuścik

NA
NARODOWYM
ROZDROŻU

Cieszyn : nakł. aut., 1913 (Cieszyn : Drukarnia „Tow. Domu Narod.”
(P. Mitręgi)). – 127, 15 s. : nuty ; 23 cm

Prow.: (1) X [nr] 228

(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [sygn. 2527]

Rękopisy

Pol. 1872 r. 21 x 17 cm. K. 33

OZBŚ 345

**„Jewka : obraz z życia śląskiego ze śpiewami w 3 aktach / napisał
Bogumił Hoff”**

Prow.: Hławiczka, Andrzej [podpis] A. Hławiczka

Literatura dla ludu

Druki zwarte

ARNDT, Johann

TL 7373

Jana Arndta rajski ogródek w skróconem wydaniu / oprac. Jan Pindór
Cieszyn : Ewangelicki Związek Wstrzemięźliwości, 1905 ([Cieszyn] :
Kutzer i Sp.). – 167 s. ; 15 cm

Czysty dochód przeznacza się na odnowienie ewangelickiego kościoła w Cieszynie

Prow.: (1) Cichy, Paweł [pieczęć z uzup. wpisem rkps. (skreślona)] Biblioteka domowa Cichego
P., jun., naucz. Dział I Nr. 567; [pieczęć] Darował dla Cieszyńskiego Muzeum Paweł Cichy. Cieszyn,
Stary Targ 9

(2) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] j.w.

(3) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn;
sygn. 7373

BIEDROŃ, Jan

C I 3949

Jak gospodarowałem w roku nieurodzaju / napisał Jan Biedroń
Cieszyn : Jan Biedroń, 1890 (Cieszyn : Kutzer i Sp.). – 39 s. ; 19 cm
(Czytelnia Rolnicza ; Rok 1 : Luty, książeczka 1)

Prow.: Reger, Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regeera w Cieszynie; sygn. 3811

BORUCKI, Aleksander

KD I 1018

Ondraszek słynny dowódzca zbójców w śląskim Beskidzie : opowia-
danie prawdziwe z zeszłego wieku, opracowane podług najlepszych źró-
deł historycznych

Cieszyn : Edward Feitzinger, [1889] (Cieszyn : C i k. nadw. drukarnia
Karola Prochaski). – 100 s. ; 17 cm

([Biblioteka Tanich Książeczek dla Ludu i Młodzieży ; nr 36])

Aut.: Aleksander Borucki, data wyd. oraz nazwa serii wg: Broda, 97

Prow.: Broda, Jan [pieczęć] Jan Broda; [notatka rkps. – nr serii] 36; [notatki rkps.] 13/4 91; 1000; 15, 18, 24, 17, 62, 65, 73/4, 79, 92, 97

BORUCKI, Aleksander

C I 34547

Mistrz Twardowski : bardzo ciekawa, zajmująca i wesoła historia o sławnym polskim czarnoksiężniku spisana wiernie podług podań ludowych i starych zabytków piśmiennych. – [Wyd. 3]

Cieszyn : Edward Feitzinger, [1912] (Cieszyn : Karol Prochaska). – 58 s. ; 16 cm

([Biblioteka Tanich Książeczek dla Ludu i Młodzieży ; nr 16])

Aut.: Aleksander Borucki, data wyd. oraz nazwa serii wg: Broda, 97

Prow.: (1) Macierz Szkolna Księstwa Cieszyńskiego. Koło (Górki Wielkie) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Koło miejscowe Macierzy Szkolnej w Górkach Wielkich 177; [notatka rkps.] Górki Macierz; [nr] 177

(2) Reger, Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regera w Cieszynie; sygn. 4081

BRODZIŃSKI, Kazimierz

CL 7876

Wiesław : sielanka / K. Brodziński

Lwów : Gubrynowicz i Schmidt, 1881. – 31 s. ; 13 cm

Prow.: (1) Twardowski [notatka rkps.] Darował Twardowski

(2) X [sygn.] Nro 3; [nr] 67; [nr] 46

(3) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 7876

CHWALCIE

KD I 468

Chwalcie Pana! : książka modlitewna i śpiewnik dla młodzieży / wyd. przez „Dziedzictwo błogosł. Jana Sarkandra dla ludu polskiego na Śląsku”. – Wyd. 2 przejr. i rozsz.

Cieszyn : Dziedzictwo bł. Jana Sarkandra, 1911 (Cieszyn : Kutzer i Sp.). – 439 s., [1] k. tabl. ; 14 cm

Opracował: Rudolf Tomanek (wg: „Dziedzictwo”, 54)

CINCIAŁA, Andrzej

C I 003519

Podręcznik dla gmin śląskich : książka dla ludu, zawierająca ustawy z objaśnieniami i inne przepisy, których wiadomość potrzebna jest w ogóle każdemu obywatelowi w gminie, w szczególności zaś przełożonym i radnym gminy i członkom wydziału / zebrał i wyd. Andrzej Cinciała. T. 1

Cieszyn : Andrzej Cinciała, 1889 (Cieszyn : następcy H. Feitzingera, Kutzer i sp.). – [6], 327 s. ; 20 cm

Prow.: Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) [pieczęć] Leop. Scherschnik's Bibliothek in Teschen; sygn. 2 H VII 66 (skreślona)

NA
NARODOWYM
ROZDROŻU

CINCIĄŁA, Andrzej

C I 3520

Podręcznik prawniczy : książka dla ludu, zawierająca: przykłady prośb, podań i skarg w sprawach niespornych, spornych i karnych : dalej wzory dokumentów prawnych: świadectw, rewersów, kwitów, poświadczeń, deklaracji testamentów, pełnomocnictw, kontraktów, zapisów dłużnych, ugód, cesyj itp. z odpowiednimi objaśnieniami : nareszcie dodatek obejmujący: listy, spis wiosek w Księstwie Cieszyńskim według powiatów sądowych i starostw, słowniczek wyrazów prawniczych i administracyjnych / napisał Andrzej Cinciąła

Cieszyn : nakł. aut., 1883 (Cieszyn : Henryk Feitzinger i Sp.). – [4], 304 s. ; 19 cm

Indeks

Prow.: Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) [pieczęć] Leop. Scherschnik's Bibliothek in Teschen; sygn. 2 H VII 67 (skreślona)

ĆWICZENIA

TL 7664

Ćwiczenia rachunkowe dla szkół wiejskich w cesarstwie austriackim Wiedeń : cés. król. nakład książek szkolnych, 1865. – 142 s. ; 18 cm

Prow.: (1) S.Z. [inicjały] S.Z.

(2) Öffentliche Volksschule 1 (Żuków Góry) [pieczęć] Öffentl. Volksschule zu Ober-Zukau; [sygn.] Post No 39 Schülerbib No 7; No. 39.II.7

(3) Gattnar, Franz [notatka rkps.] Schulbuch der Ober Zukauer Schule gehorig erhalten den 21/1 68 Frz Gattnar

(4) Macierz Szkolna w Czechosłowacji. Muzeum (Orłowa) [pieczęć] Muzeum Macierzy Szkolnej przy polsk. gimnazjum realnem w Orłowej; L. inw. 384

(5) Macierz Szkolna w Czechosłowacji. Muzeum (Cieszyn Czeski) [pieczęć] Muzeum Macierzy Szkolnej w Czes. Cieszynie

(6) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 7664

ĆWICZENIA

TL 7658

Ćwiczenia rachunkowe dla uczniów klasy trzeciej w szkołach miejskich i głównych cesarstwa austriackiego

Wiedeń : c. k. nakład książek szkolnych, 1868. – 112 s. ; 18 cm

Prow.: (1) X [notatki rkps. – obliczenia rachunkowe]

(2) Cieślarski, Paweł [notatka rkps. (skreślona)] Paweł Cieślarski No 156. Wisła dnia 29 Stycznia, Rok 1871.

(3) Chmiel, Jan [notatki rkps.] Jan Chmiel Nro 60 Wisła dnia 7 lutego 1870; Johan Chmiel Nro 60. Wisła dnia 1 lutego 1871

(4) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 7658

ELEMENTARZ

TL 4830

Elementarz do używania w szkołach miejskich

Wiedeń : Ces. Król. Administracya sprzedaży książek szkolnych u Štej
Anny, 1851. – 70 s. ; 18 cm

Prow.: (1) Schulbücher verschl. Administrat. [pieczęć] K. k. Schulbücher verschl. Administrat.

(2) X [notatka rkps.] Darowana księga dla ubogich dzieci w ewangelickiej szkole na
Wiśle, otrzymana w listopadzie 1851

(3) Ewangelicka Szkoła Ludowa (Wiśla) [notatka rkps.] j.w.

(4) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) sygn. 4830

ELEMENTARZ

TL 7915

Elementarz podług metody analityczno-syntetycznej. – (Niezmieniony
przedruk wydania z roku 1887)

Wiedeń : c. k. Wydawnictwo książek szkolnych, 1888. – 98 s. : il. ;
22 cm

Prow.: (1) Kutzer i Spółka (Cieszyn) [pieczęć] Heinr. Feitzinger's Nachfl. Kutzer & Cie. Teschen

(2) Onderek, Marianna [podpis] Onderek Marianna w górnym Cierlicku

(3) Onderek, Franz [podpis] Franz Onderek w górnym Cierlicku; [notatka rkps.] Jako
każdy dzień roku bieżącego. Przypomni o nam jakiego świętego

(4) Onderek, Johann [podpis] Onderek Johan w górnym Cierlicku

FORTUNAT

C I 34550

Fortunat i jego synowie : powieść z lat dawnych : w dwóch częściach

Cieszyn : Edward Feitzinger, [po 1890]. – 197 s. ; 16 cm

(Biblioteka Tanich Książeczek dla Ludu i Młodzieży ; nr 51–53)

Prow.: (1) X [sygn.] N: 31; [nr] S4 (skreślony); [nr] 45

(2) Koziel, Karol [podpis] Koziel Karol

(3) Kaleta, Rudolf [notatka rkps. wyarta] Rudolf Kaleta

(4) Ognisko Młodzieży (Kostkowice) [pieczęć] Ognisko Młodzieży w Kostkowicach

(5) Macierz Szkolna Księstwa Cieszyńskiego. Koło (Kostkowice) [pieczęć] Koło miej-
scowe Macierzy Szkolnej w Kostkowicach

(6) Reger, Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regeera w Cieszynie; sygn. 4074

GEBETH-

CL II 1069

Gebeth- und Gesangbuch für die katholische Schuljugend / hrsg. von
Georg Prutek

Teschen : Carl Prochaska [właśc. Anna Prochaska], 1856 (Teschen : Carl
Prochaska). – 212 s. ; 16 cm

Prow.: (1) X [notatka rkps.] Heilig, heilig ist Jesus ...[?] ; [podpis nieczytelny]

(2) Michel [podpis] Michel [?]

(3) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. dawna 4127; [sygn.] XVII.3.; sygn. 1069

NA
NARODOWYM
ROZDROŻU

GOFFINÉ, Leonhard

C II 4955

Przewieleb. ks. Leonarda Goffinego książka do oświecenia i zbudowania duszy chrześcijańsko-katolickiej, czyli Krótki wykład Lekcyi i Ewangelii na wszystkie niedziele i święta [!] wraz z wynikającą ztąd nauką wiary i obyczajów i gruntownem wyjaśnieniem roku kościelnego, najgłówniejszych obrzędów kościelnych, mszy świętej, nabożeństwa domowego i dla chorych, drogi krzyżowej, jako też życiorysami Świętych Pańskich, czczonych mianowicie przez lud polsko-katolicki / podług 54 wyd. niem. ks. Otta pomnożone i poprawione przez Franciszka Hattler

Mikołów : „Wydawnictwo Dzieł Ludowych” Karola Miarki, [1893?]. – 976 s., [!] k. tabl. : il. ; 22 cm

Indeks

Prow.: (1) Brudny, Jerzy Alojzy [notatka rkps. na druk. formularzu] Świadeństwo Bierzmowania. Od Jego Eminencyi Najprzewielebniejszego kardynała Jerzego Koppa książęcia biskupa wrocławskiego przyjął Georg Alois Brudny dnia 16 Maja 1900 w Skoczowie święty Sakrament Bierzmowania. Chrzestnym był Johann Zachraj; [notatka rkps.] Jerzy Brudny Seminarjum Cieszyn 1928. na pamiątkę od mojej matki, + 15/III. 1930

(2) Brudna, Alojzja [notatki rkps.] Alojzja Brudna Seminarjum Nauczycielski Cieszyn (Bobrek) 1928; przecz.

(3) Brudny (rodzina) [kronika rodzinna z l. 1890–1946] A.B.J. Brudny urodzony 28/2 1890 o 13 godz[?]. Mój Brat Franz Gruschka umar 18/III 1943 pogrzeb 20/III 1943. Matka umarła 6/6 1922. Ojciec [umarł] 18/I 1915. Brat Jozef 20/IV 1923. Władysław Wilczak urodz. 4 Grudnia 1946. Szpital[!] Elżb. 28/12 1926 Danuta Chrzest 22/12 1946. Władysław Wilczak Szpital 28/11. A.B. G.B. 26/IV 1944

(4) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 8011

GRZEGORZ Z ŻARNOWCA

KD III 1449

Postyla albo wykłady ewangelij niedzielnych i świąt uroczystych przez cały rok kościoła chrześcijańskiego powszechnego dla ćwiczenia człowieka pospolitego w naukach a członkach wiary chrześcijańskiej potrzebna / napisana niegdyś przez uczonego męża Grzegorza z Żarnowca ; a najprzód R. P. 1580, potem znowu od samegoż autora z pilnością przejrzana, na wielu miejscach poprawiona i R. P. 1597 po wtóre wydana i teraz zaś z zastosowaniem do potrzeb dzisiejszych chrześcian ewangelików na jaśnią wystawiona przez Teodora Haase

Cieszyn : nakł. wyd., 1864 ([Cieszyn] : Karol Prochaska). – X, 655, 9 s.

Odmienne nazwa aut.: Grzegorz Koszarski (wg: PSB IX, 91–93)

Prow.: Kurus, Jery [!] [łóczenie na oprawie] Jery Kurus z Dębowca

HAIDINGER, Andreas

C II 4827

Andrzeja Haidingera Adwokat Domowy czyli Każdemu przystępne objaśnienie w jaki sposób każdy przy aktach prawnych wszelkiego rodzaju sam się zastępować i potrzebne pisma jako to: podania, prośby, rekursa itd. itd. bez pomocy adwokata z zupełnym skutkiem prawnym sporządzać może : na podstawie najnowszych ustaw z uwzględnieniem ustaw sądowych obecnie w Węgrzech obowiązujących przeszło 400 przykładami objaśniony. Z. 2. – Wyd. 1, przekł. podług 11. wyd. niem. zupełnie przerobionego, znacznie poprawionego i pomnożonego

Cieszyn : Karol Malik, 1874 (Cieszyn : Karol Prochaska). – S. 73–160 ; 25 cm

Opis wg okł.

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 982

HIRTH, Johann

CL 2849

Wojciech, gospodarz wiejski : książka do czytania dla szkół ludowych / napisana przez Jana Hirtha ; tł. z niem.

Cieszyn : Śląski wydział krajowy, 1872 (Cieszyn : Prochaska Karol). – 184 s. ; 22 cm

Prow.: (1) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [pieczęć] Czytelnia Ludowa w Cieszynie; sygn. dawna 2302; [sygn.] XIII.9; sygn. 2849

(2) Brożek, Ludwik [notatka rkps. – nazwisko autora tłumaczenia] (ks. J. Heczko)

HODINKY

C I 34149

Hodinky ke cti Nejsvětější Svátosti oltární : k užívání při věčném klanění se v biskupství vřatislavském / dle přání Jeho Eminence Nejdůstojnějšího Pana Kardinála Jiřího Koppa knížete-biskupa vřatislavského sepsal Augustin Arndt; přel. Jan Tagliaferro

Frýdek : [b.w.] ; Vřatislav : „Katol. Nedělní List“, 1901 (Frýdek : Josef Orel). – XXXIII, 317 s. ; 16 cm

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 3482

HOROSZKIEWICZ, Julian

CL 4768

Listy o rzeczach publicznych dla ludu / przez Juliana Horoszkiewicza. Cz. 1

Lwów : nakł. aut., 1805. – 140 s. ; 21 cm

Prow.: (1) Stalmach, Paweł [zapis inw.] Darował Wny P. Stalmach, redaktor Gwiazdki Cieszyńskiej

(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [zapis inw.] j.w.; [pieczęć] Czytelnia Ludowa w Cieszynie; [sygn.] M.1802./II.494.; sygn. dawna 1802; sygn. 4768

NA
NARODOWYM
ROZDROŻU

JANKOWSKI, Edmund

CL 9382

Zużytkowanie nieużytków / napisał Edmund Jankowski

Lwów : Macierz Polska, 1885. – 45 s. ; 18 cm

(Wydawnictwo Macierzy Polskiej ; książeczka 24)

Współopr. z CL 9383–9384

Prow.: (1) X [sygn.] L: 518; [sygn.] L. 248 (skreślona)

(2) Stowarzyszenie Młodzieży Katolickiej (Ropica) [pieczęć] Stowarzyszenie młodzieży katolickiej w Ropicy

(3) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 9382

KANCYONAŁ

C I 36364

Kancynał czyli Śpiewnik dla chrześcian ewangelickich / zebr. i ułożony za staraniem ewangelickiego duchowieństwa w c. k. Śląsku; [wyd. Jerzy Bogusław Heczko]

Cieszyn : Jerzy Heczko, 1865 (Cieszyn : Prochaska Karol). – [8], 655 s. ; 19 cm

Prow.: Smolon, Ewa [podpis] Smolon Ewa [...]150

KARELL, Armand

TL 2978 [e]

Książka do czytania dla austriackich szkół ludowych pospolitich / ułożył Armand Karell. Cz. 2. – Niezmieniony przedruk wydania z roku 1910

Wiedeń : Cesarsko królewskie Wydawnictwo książek szkolnych, 1911.

– 192 s. ; 21 cm

Prow.: (1) Księgarnia „Stella” (Cieszyn) [pieczęć] Księgarnia „Stella” właściciel B. Kotula w Cieszynie

(2) Komisja Egzaminacyjna dla Szkół Ludowych i Wydziałowych (Bobrek). Dyrekcja [pieczęć] Dyrekcja c. k. komisji egz. dla szk. lud. i wyd. w Bobrku

(3) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 2978

KARPIŃSKI, Franciszek

TL 7140

Pisma Franciszka Karpińskiego / zebr. i ułożył Wilhelm Bruchnalski

Lwów : Macierz Polska : skł. gł. Administracya „Macierzy Polskiej” w Gmachu Sejmowym, 1896. – 98 s. ; 19 cm

(Wydawnictwo Macierzy Polskiej ; książeczka 66)

Prow.: (1) X [sygn.] No 141

(2) Kółko Rolnicze (Mnisztwo) [pieczęć] Kółko Rolnicze. Mnisztwo; [nr] N. 72 [skreślony]

(3) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 7140

KILKA

C II 6031

Kilka pieśni z Kancynału dla chrześcian ewangelickich nowo ułożonego za staraniem ewang. duchowieństwa w c.k. Śląsku

[B.m. : b.w., 1864] (Cieszyn : Karol Prochaska, 1864). – 16 s. ; 21 cm
Opis wg okł. – Prawdopodobnie stanowi wybór z Kancjonału czyli Śpiewnika dla chrześcian ewangelickich wyd. w Cieszynie przez Jerzego Bogusława Heczkę
Prow.: Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 2905

KŁAPSIA, Gustaw Henryk

TL 3388

Krótko o należytem dziele ćwiczeniu nauka
[Cieszyn : Edward Feitzinger, 1887 (Wiedeń ; Cieszyn : Henryk Feitzinger i Sp.). – S. [341]–360 ; 17 cm

Tyt. nagł. – Aut.: Gustaw Henryk Kłapsia (wg: PSB XIII, 40). – Adres wyd. wg in. egz.

Egz. uszkodzony: brak s. 361–362

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 3388

KOHUT, František

C I 34175

Kratka zpráva o bratrstvu swatého Škapuljře blahoslawene Panny Marye / [ab Francisco Kohut]

[B.m. : b.w., 1853] (Tëssín : K. Prochaska [właśc. Anna Prochaska], 1853). – 23 s. ; 18 cm

Opis wg okł.

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 1332

KOTSCHY, Karol

CL 4016

Historia biblijna czyli Dzieje Starego i Nowego Przymierza : dla użytku szkół w krótkości zebrane

Lwów : Jan Milikowski, 1851. – 272 s. ; 16 cm

Aut.: Karol Kotschy (wg: Londzin, 16)

Egz. uszkodzony: brak początku do s. 3 oraz końca po s. 272

Prow.: (1) Heczko, Adam [podpis] Adam Heczko Wyndryń N 61

(2) Heczko, Jan [podpis] Jan Heczko

(3) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 4016

KOTSCHY, Karol

C I 34527

Książeczka o sadach i owocu względem nabywania, wychowania, pożytkowania : z baczeniem osobiwem na położenie klimatu Szląskiego / pisał Karol Kotschy

[B.m. : b.w., 1844?] (Bernó : drukiem wdowy Rudolfa Rohrera, 1844). – 61 s., [3] k. tabl. ; 19 cm

Prow.: (1) Chlebowczyk, Rudolf [notatka rkps.] Eigenthum des [...] Rudolph Chlebowczyk Solza

(2) Macierz Szkolna w Czechosłowacji. Muzeum (Orłowa) [pieczęć] Muzeum Macierzy Szkolnej przy polsk. gimnazjum realnem w Orłowej; I inw. 394

NA
NARODOWYM
ROZDROŻU

(3) Macierz Szkolna w Czechosłowacji. Muzeum (Cieszyn Czeski) [pieczęć] Muzeum Macierzy Szkolnej w Czes. Cieszyńie

(4) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 4832

KOZDRAŚ, Franciszek

CL 7914

Gwiazda narodu polskiego i całej ludzkości : (w 100-letnią rocznicę powstania Kościuszki) / napisał Franciszek Kozdraś

Cieszyn : Edward Feitzinger, 1894 (Cieszyn : Prochaska Karol). – 39 s. : nuty ; 18 cm

(Biblioteka Tanich Książeczek dla Ludu i Młodzieży ; t. 62)

Część czystego dochodu przeznaczają się na korzyść Macierzy Szkolnej i Domu Narodowego w Cieszyńie

Prow.: Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [pieczęć] Czytelnia Ludowa w Cieszyńie; sygn. błędna 6414; sygn. dawna 6480; [sygn.] XI.4.; sygn. 7914

KOZENN, Blasius

PM 4267

Krótki rys jeografii / według dziełka Kozenn'a dla polskiej młodzieży ułożył Seweryn Eugieni Stoeger

Wiedeń ; Ołomuniec : Edward Hoelzl, 1869. – [4], 166 s. : il., mapy ; 22 cm

Indeks

Prow.: (1) Szkoła Ludowa (Mosty k. Jabłonkowa) [pieczęć] Volksschule. Mosty bei Jablunkau / Szkoła Ludowa w Mostach przy Jabłonkowie

(2) Kupka, A. [podpis] AKupka

(3) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 2695

KOZUBOWSKI, Feliks

CL 2945

O wyborze książek dla dorastającej młodzi : kilka słów do rodziców, opiekunów i nauczycieli / pobieżnie skreślił K.

Cieszyn : K. Malik, 1879 (Cieszyn : Karol Prochaska). – 34 s. ; 21 cm
Nazwa aut.: Feliks Kozubowski (wg: St. pseud. II, 243)

Prow.: (1) Kozubowski, Feliks [ded. dla H. Filasiewiczza] Obywatelowi Hilaremu Filasiewiczowi od Autora F.K. Cieszyn. 9 kwiet. 79

(2) Filasiewicz, Hilary [ded. od F. Kozubowskiego] j.w.

(3) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 2945

KRASIŃSKI, Zygmunt

C I 3858

Pisma Zygmunta Krasińskiego: z portretem autora. T. 1–2

Mikołów : Karol Miarka, 1901–1906. – 415, [1] 335 s., [1] k. tabl. ; 16 cm

(Nowa Biblioteka Pisarzy Polskich ; t. 9–10)

Współwyd.

Prow.: (1) Katolickie Stowarzyszenia Oświatowe (Skoczów). Biblioteka [pieczęć] Biblioteka Katolickich Stowarzyszeń oświatowych w Skoczowie; [sygn.] B 103 I; [sygn.] B 123
(2) Czytelnia Katolicka (Skoczów) [pieczęć] Czytelnia Katolicka w Skoczowie
(3) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 3880

KRASIŃSKI, Zygmunt

TL 7584

Poezje Zygmunta Krasińskiego. T. 1

Lipsk : F. A. Brockhaus, 1863. – LIV, VI s., s. [7]–263 ; 19 cm

(Biblioteka Pisarzy Polskich ; t. 23)

Prow.: (1) X [notatki rkps. – liczne zapiski w jęz. pol.]
(2) Macierz Szkolna Księstwa Cieszyńskiego. Koło (Bobrek) [pieczęć] Koło „Macierzy Szkolnej” w Bobrku ; [sygn.] L: 297 a
(3) Biblioteka Powiatowa (Cieszyn) [pieczęć] Biblioteka Powiatowa. Cieszyn; sygn. 236
(4) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 7584

KRYNICKI, Konstanty

CL 8367

O Wiśle, jej dopływach i miastach nad nią leżących / opowiedział Konstanty Krynicki. – Wyd. 5 popr. i powiększ.

Warszawa : Księgarnia J. Lisowskiej, 1906. – VI, 132 s., [1] k. tabl. : il., mapy ; 19 cm

Pierwotny adres wydaw. zaklejony

Prow.: (1) X [nr] 185; [nr] 188; [nr] L 90 (skreślony); [nr] 186[?] (skreślony)
(2) Towarzystwo Szkoły Ludowej. Koło (Leszczyny) [pieczęć] Tow. Szkoły lud. Koło miejscowe w Leszczynach
(3) Macierz Szkolna Księstwa Cieszyńskiego. Koło (Mikuszowice Śląskie) [pieczęć] Koło Macierzy Szkolnej w Mikuszowicach Śl.
(4) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 8367

KRZYSZTOF

CL 5885

Krzysztof Kolumb i odkrycie Ameryki : dla dojrzałej młodzieży i dojrzałych

Cieszyn : Edward Feitzinger, [1884] (Cieszyn : Henryk Feitzinger i Sp.). – 59 s. ; 17 cm

([Biblioteka Tanich Książeczek dla Ludu i Młodzieży ; nr 5])

Nazwa i nr serii oraz data wyd. wg: Broda, 96

Prow.: Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 5885

KSIĄŻECZKA

C II 4235

Książeczka dla wszystkich

Cieszyn : [b.w.], 1910 (Cieszyn : Drukarnia „Towarzystwa Domu Narodowego” (P. Mitreğa)). – 48 s. ; 25 cm

NA
NARODOWYM
ROZDROŻU

(Wydawnictwo „Związku Ludowego” ; nr 1)

Prow.: (1) Holczak, Wiktor [pieczęć] Holczak Wiktor. Cieszyn. Ciężarówka–No–16
(2) Reger, Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regera w Cieszynie; sygn. 3828

LAUCZ-WILKOŃSKA, Paulina

CL 7874

Wnuk czyli Precz z przesądem : powieść / przez Paulinę z L[auczów]
Wilkońską

Toruń : F. T. Rakowicz, 1868. – 160 s. ; 13 cm

Prow.: (1) X [nr] 220; [sygn.] L. 96 (skreślona)

(2) Kollat, Ludwik [pieczęć] Ludw. Kollat

(3) Macierz Szkolna Księstwa Cieszyńskiego. Koło (Chybie) [pieczęć] Koło Miejsowe
Macierzy Szkolnej w Chybiu

(4) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 7874

LILIE

C I 34805

Lilie i paprocie : książeczka dla serc kochających a szczególnie dla
narzeczonych i nowożeńców, zawierająca zbiór pięknych wierszy, powiast-
ki i opowiadania dla rozrywki wesołych kółek towarzyskich / zebr. Józef
Chociszewski. – Wyd. 2

Cieszyn : Edward Feitzinger, [1912]. – 96 s. ; 20 cm

([Książeczki Ludowe ; nr 517])

Data wyd. wg: Bibliografia polska 1901–1939 / pod red. Janiny Wilgat. T. 4. – Warszawa, 1998,
s. 122, poz. 30336. – Nazwa i nr serii wg: Broda, 102

Prow.: Reger, Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regera w Cieszynie; sygn. 4279

LOMPA, Józef

CL 5137

Skazówka do uprawy wszelkich warzyw i ogrodnin najpospolitszych
i najpożyteczniejszych dla wiejskich gospodarzy tak na ich własne poży-
wienie, jako i na korzystną i łatwą sprzedaż[!] służących / przez Józefa
Lompe

Bochnia : Wawrzyniec Pisz, 1858. – 46 s. ; 19 cm

Prow.: (1) Gwiazdka Cieszyńska. Redakcja [zapis inw.] Dar Redakcyi Gwiazdki Cieszyńskiej

(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [zapis inw.] j.w.; [pieczęć] Czytelnia Ludowa w Cie-
szynie; sygn. dawna 438; [sygn.] IV.22.; sygn. dawna 6705; [sygn.] XXIII.5.; [sygn.] M 438/IV.22.;
sygn. 5137

LUBIENIECKI, Julian

CL 489/1

Dokładna praktyczna nauka dla pasieczników : jak mają chodzić koło
pszczoł, aby rozmnożyć prędko pasieki, i wydobyć z nich zysk najwięk-
szy możliwy, tak we zwyczajnych naszych ulach krajowych, jako też
w ulach dzierzonońskich / napisał z trzydziestokilkuletniego własnego do-
świadczenia Julian Lubieniecki. T. 1

Lwów : [b.w.], 1859. – 348, [3] s., [18] k. tabl. : il. ; 22 cm

Prow.: Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [zapis inw.] Zakupiono (3 fl. 31 kr.); [pieczęć] Czytelnia Ludowa w Cieszynie; [sygn.] M. 1296 / IV.130.1; [sygn.] IV.30; sygn. dawna 1296; sygn. 489/1

LUTHER, Martin

CL 1787

Dra Marcina Lutra Postyla Domowa / wyd. przez Towarzystwo ewangelickie oświaty ludowej

Cieszyn : Towarzystwo Ewangelickie Oświaty Ludowej, 1883 (Cieszyn : H. Feitzinger i Sp.). – 829 s. ; 24 cm

Prow.: (1) X [notatka rkps. częściowo nieczytelna] [...] c.k. notaryusz
(2) Cinciała, Andrzej [pieczęć] D-or A. Cinciała
(3) Ewangelickie Towarzystwo Oświaty Ludowej (Cieszyn) [pieczęć] Ewangelic[kie Towarzystwo Oś]wiaty Ludowej w Cieszynie
(4) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 1787

ŁEPKOWSKI, Józef

KD I 156

Obraz dziejów Szląska dla Ludu Szląskiego / przez J. L.

Budyszyn : [b.w.], 1849. – 83 s. ; 15 cm

Nazwa aut.: Józef Łepkowski (wg St. pseud. II, 76)

Prow.: (1) Łepkowski, Józef [notatka rkps.] Od autora Andrzej Cieńciała
(2) Cinciała, Andrzej [notatka rkps.] j.w.; [pieczęć] D-or A. Cinciała
(3) Wyższa Szkoła Pedagogiczna (Opole) [pieczęć] Wyższa Szk. Pedagogiczna w Opolu; sygn. 27329

ŁUKASZEWICZ, Lesław

CL 878

Lesława Łukaszewicza rys dziejów piśmiennictwa polskiego. – Wyd. przerobione

Kraków : nakł. własny, 1851. – 120 s. ; 19 cm

Indeks

Prow.: (1) X [notatki rkps. – komentarze i uzupełnienia do treści]
(2) Matuszyński, Paweł [podpis] P.A.L. Matuszyński 50. Kr. Ta M. 185...; [zapis inw.] Darował ks. Paweł Matuszyński wikary w Bielsku
(3) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [zapis inw.] j.w.; [pieczęć] Czytelnia Ludowa w Cieszynie; sygn. dawna 1286; sygn. dawna II 226; sygn. dawna 3295; [sygn.] XIV.7.; sygn. 878

MACOSZEK, Antoni

C I 34794

Pan Jezus na krzyżu w kościele Panny Maryi w Gdańsku: podanie z XV w. / napisał Antoni Macoszek

[Cieszyn : Dziedzictwo bł. Jana Sarkandra, 1907]. – 235 s., [5] s. tabl. : il. ; 18 cm

Adres wydaw. wg: „Dziedzictwo”, 53

Spis żyjących członków „Dziedzictwa bł. Jana Sarkandra”

Współtwd.: Krzyż Żyda : powieść historyczna z życia wiedeńskiego w wieku XVII / napisał A.W. ; przeł. Ignacy Świeży

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 1251

NA
NARODOWYM
ROZDROŻU

MATUSZYŃSKI, Paweł

C I 36961

Żywot bł. Jana Sarkandra męczennika / napisał Paweł Matuszyński. –
Wyd. Dziedzictwa bł. Jana Sarkandra dla ludu polskiego na Śląsku
Cieszyn : Dziedzictwo bł. Jana Sarkandra, 1875 (Cieszyn : H. Feitzinger). – XVI, 192 s. ; 19 cm

Sprawozdanie za rok 1873/1874 oraz spis członków „Dziedzictwa bł. Jana Sarkandra”

Prow.: (1) X [sygn.?] 100/2 II rok

(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 969

(3) Brożek, Ludwik [podpis] Brożek

MICHEJDA, Karol

C I 3701

O pijaństwie : odczyt ks. Karola Michejdy
Cieszyn : E. Feitzinger, 1889 (Cieszyn : Karol Prochaska). – 29 s. ;
17 cm

(Biblioteka ; nr 320)

Opis wg okł. – Tyt. nagł.: Kilka słów o pijaństwie. – Odmienna nazwa serii: Książeczki Gro-
szowe wg: Broda, 101. – Odczyt wygłoszony na walnym zebraniu Ewangelickiego Towarzystwa
Oświaty Ludowej w Cieszyńie, dn. 8 marca 1889

Prow.: Reger, Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regera w Cieszyńie; sygn. 3914

MICKIEWICZ, Adam

C I 3695

Pan Tadeusz czyli Ostatni Zajazd na Litwie : historia szlachecka z 1811
1812 r. w dwunastu księgach wierszem / przez Adama Mickiewicza ; [wyd.
niniejsze przygot. do druku, wstępem i znaczniejszą częścią objaśnień opa-
trzył W. Bruchnalski]

Cieszyn : „Dziedzictwo bł. Jana Sarkandra dla Ludu Polskiego na Ślą-
sku”, 1906. – 324 s. ; 18 cm

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność
Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszyńie. No 520

MILKOWSKI, Stanisław

KD I 740

Antoni Nienasytek : powieść z prawdziwego zdarzenia / przez Stani-
sława Milkowskiego

Cieszyn : Edward Feitzinger, 1900 (Cieszyn : c. k. nadworna drukarnia
Karola Prochaski). – 59 s. ; 16 cm

Prow.: (1) Harwot, Józef [podpis] Harwot; [pieczęć] Harwot Józef. Mnisztwo 49 obok Cie-
szyna

(2) X [nr] 12; [notatka rkps.] 7/I 1912

(3) Gaudla, Melanie [?] [podpis] Melanie Gaudla

NA KRACH

C I 34001

Na krach czyli Odważny rybak : powiastka z nabrzeży morskich
Cieszyn : Edward Feitzinger, [ok. 1891] (Frysztat : G. Axtmann). – 18
s. ; 17 cm

(Biblioteka Ludowa ; nr 310)

Opis wg okł. – Odmienna nazwa serii: Biblioteka Tanich Książeczek dla Ludu i Młodzieży

Prow.: (1) X [notatka rkps.] 12 gr

(2) Reger, Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regeera w Cieszynie; sygn. 4068

NAUKA

TL 7651

[Nauka pjsmen, slabjkowánj, a cztienj. Inc. : Slabičná tabulka...]

[B.m. : b.w., 18-]. – 46 s. ; 17 cm

Tyt. sfingowany

Błędna, uszkodzona: brak k. tyt. i początku do s. [5]

Prow.: (1) Ewangelicka Szkoła Ludowa (Wisła) [notatka rkps.] N. 498. Z biblioteki ew. szkoły
na Wiśle

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn;
sygn. 7651

NIEZAPOMINAJKI

KD I 1029

Niezapominajki : wybór najlepszych wierszy do imionników, na pa-
miątkę, ucinki i t.d. poświęcone przyjaźni i miłości

Cieszyn : Edward Feitzinger, [1885/6]. – 48 s. ; 17 cm

(Książeczki Ludowe ; t. 501)

Błędna, podwójna numeracja tomu serii: 500 i 501. – Data wyd. wg: Londzin, 20

Prow.: Broda, Jan [pieczęć] Jan Broda; [nr] 600

NOCEK, Józef

C I 34414

Z serca pod siermięgą : wiersze i piosnki z zapadłej wioski / napisał
Józef Nocek

Cieszyn : Edward Feitzinger, [1908]. – 152 s. : nuty ; 17 cm

([Książeczki Ludowe ; nr 530])

Nazwa i nr serii wg: Broda, 104. – Data wyd. wg: PSB XXIII, 164. – Pierwotny adres wydaw-
niczy zaklejony

Prow.: (1) X [notatka rkps.] Kat. 1495

(2) Bonifratrzy (Cieszyn). Biblioteka [pieczęć] Biblioteka O.O. Bonifratrów w Cieszynie

(3) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 2831

ORZESZKOWA, Eliza

TL 6137

Bene nati : powieść wiejska / Eliza Orzeszkowa ; z przedm. Piotra
Chmielowskiego ; rysunkami Piotra Stachiewicza i portretem autorki

Kraków : G. Gebethner i Sp. ; Petersburg : Br. Rymowicz, 1891. – LXV,
206 s. : il. ; 24 cm

NA
NARODOWYM
ROZDROŻU

Prow.: (1) X [nr] 587

(2) Księgarnia „Stella” (Cieszyn) [pieczęć] „Stella” Księgarnia. Skład nut i materiałów piśmiennych. Cieszyn

(3) Nowak, Józef [nalepka] Józef Nowak. Księgarnia i fabryka wyrobów papierowych. Orlowa (Śl. Austr.)

(4) Kotas, Ferdynand [podpis] Ferda Kotas

(5) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 6137

PERGES, Jan

KD I 3

Misjonarze : powieść z wojny 1831 r. : osnuta na podaniu weterana / przez Janka z Głodomanka

Cieszyn : Karol Malik, 1879 (Cieszyn : Karol Prochaska). – 216 s. ; 18 cm

Nazwa aut.: Jan Perges (wg: Londzin, 23)

Prow.: Broda, Jan [pieczęć] Jan Broda

PETER, Anton

PM 2806

Verzeichnis von geeigneten und nicht geeigneten Jugendschriften für Volks- und Bürgerschulbibliotheken / im Auftr. des k. k. schlesischen Landesschulrathes und über Beschluss der dritten schlesischen Landes-Lehrer-conferenz hrsg. von Anton Peter

Troppau : Buchholz & Diebel, 1883. – 54 s. ; 21 cm

Prow.: (1) Peter, Anton [ded. dla X] In Wahrung u. Treue der Herausgeber

(2) X [ded. od A. Petera] j.w.

(3) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 776

PINDÓR, Jan

C I 3813

Wspomnienia z podróży do Ameryki / skreślił Jan Pindór

Cieszyn : Edward Feitzinger, 1894 (Frysztat : Gustaw Axtmann). – 142 s. ; 17 cm

(Biblioteka Tanich Książeczek dla Ludu i Młodzieży ; t. 66)

Prow.: Reger Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regea w Cieszynie; sygn. 4132

PRACA

C I 3765

Praca codzienna, coroczna i całowznowna każdego chrześcianina katolickiego albo: Książka modlitewna i kancyonał dla katolików, z różnych książek modlitewnych i spiewników zebrana

[B.m. : b.w., 1857?] (Cieszyn : Karol Prochaska [właśc. Anna Prochaska], 1857). – XVI, 1039 s., [1] k. tabl. ; 19 cm

Aut.: Antoni Janusz (wg: Słownik biograficzny katolickiego duchowieństwa śląskiego XIX i XX wieku / pod red. Mieczysława Patera. – Katowice, 1996, s. 147

Prow.: (1) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 631; sygn. 158 (skreślona)

(2) Londzin, Józef [pieczęć] Ks. Józef Londzin

(3) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [naklejka] Cieszyn. Muzeum Miejskie

REJ, Mikołaj

CL 7474/1

Żywot człowieka poczciwego / Mikołaj Rey. [T.] 1

Warszawa : A. T. Jezierski, [1903]. – 159 s. ; 18 cm

(Biblioteka Dzieł Wyborowych ; nr 263. [Seria] I , Zbiór Pisarzy Polskich)

Data wyd., uzupełnienie nazwy serii oraz odmienna nazwa podserii wg: Polskie serie literackie i paraliterackie 1901–1939 / Alicja Jędrych. Cz. 1. – Łódź, 1991, s. 101

Prow.: (1) Towarzystwo „Jedność”. Oddział (Goleszów) [pieczęć] Oddział Towarzystwa „Jedność” w Goleszowie

(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 7474/1

REUSSNER, Plato von

TL 7420

[Najnowszy elementarz polski czyli Początkowa nauka pisania i czytania : z wzorkami pisma : wstęp / Plato von Reussner]

[B.m. : b.w., ok. 1891]. – [8] s. ; 19 cm

Opis wg: E (1881–1900) IV, 32 – Prawdopodobnie stanowi wstęp do Najnowszego elementarza polskiego

Współopr. z: [Polsko-niemiecki elementarz „Samouczek” do przedkij nauki czytania, pisania i rozmowy po niemiecku / Plato von Reussner]. – [B.m., ok. 1905]

Prow.: (1) X [notatki rkps. – liczne zapiski w jęz. niem. dotyczące nauki jęz. niem.]

(2) Fukala, Adolf [pieczęć] A. Fukala. Kaufmann in Haslach; Biblioteka „Fukaly Adolfa” w Hażlachu No 76; [L.=8]; [podpis] Fukala Adolf

(3) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 7420

REUSSNER, Plato von

TL 7420

[Polsko-niemiecki elementarz „Samouczek” do przedkij nauki czytania, pisania i rozmowy po niemiecku / Plato von Reussner]. – [Wyd. opublikowane po 21 edycji]

[B.m. : b.w., ok. 1905]. – [2], 32, [6], 3, [4] s., s. [XVII]–XXIV, [8], 216, XXXVI, 5, [2] s. ; 19 cm

Opis wg: E (1881–1900) IV, 33

Współopr. z: [Najnowszy elementarz polski czyli Początkowa nauka pisania i czytania / Plato von Reussner]. – [B.m., ok. 1891]

Prow.: (1) X [notatki rkps. – liczne zapiski w jęz. niem. dotyczące nauki jęz. niem.]

(2) Fukala, Adolf [pieczęć] A. Fukala. Kaufmann in Haslach; Biblioteka „Fukaly Adolfa” w Hażlachu No 76; [L.=8]; [podpis] Fukala Adolf

(3) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 7420

NA
NARODOWYM
ROZDZIAŁU

SŁOWACKI, Juliusz

CL 7818

Lilla Weneda : tragedia w pięciu aktach / przez Juliusza Słowackiego
Warszawa : S. Orgelbrand, 1859. – XIV, 193 s. ; 16 cm

Prow.: (1) X [nr] 304; [nr] 455

(2) Macierz Szkolna Księstwa Cieszyńskiego. Zarząd Główny (Cieszyn) [pieczęć] Zarząd Główny Macierzy Szkolnej w Cieszynie

(3) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [pieczęć] Biblioteka Czytelnia Ludowej w Cieszynie; Czytelnia Ludowa w Cieszynie; sygn. 7818

SŁOWACKI, Juliusz

TL 7585

Pisma Juliusza Słowackiego. T. 1

Lipsk : F. A. Brockhaus, 1869. – VI, 327 s. ; 18 cm

Prow.: (1) Wranka, Alojzy [podpis] Wranka; [nr] 18/a

(2) Biblioteka Powiatowa (Cieszyn) [pieczęć] Biblioteka Powiatowa. Cieszyn; sygn. 454

(3) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 7585

SPENCER, Herbert

TL 7231

O wychowaniu umysłowym, moralnem i fizycznym / Herbert Spencer ; przeł. [z ang.] Michał Siemiradzki. – Wyd. 5

Warszawa : Gebethner i Wolff ; Kraków : G. Gebethner i Spółka, 1900. – 314 s. ; 19 cm

Prow.: (1) X [notatki rkps. i podkreślenia w tekście]; [nr] 73 b (skreślony)

(2) Nowak, Józef [pieczęć] ...[?] Józef Nowak. Orłowa ...[?]

(3) Żebro, Jan [podpis] Żebro Jan

(4) Publiczna Szkoła Powszechna nr 3 (Cieszyn) [pieczęć] Publiczna Szkoła Powszechna Nr. 3 w Cieszynie; L. 21. (skreślona); [nr] 5035

(5) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 7231

STECZKOWSKI, Jan Kanty

CL 5877

Pogadanki nauczyciela wiejskiej szkółki z gospodarzami tejże wsi o kulistości ziemi, oraz jej dziennym i rocznym ruchu / napisał i ofiarował „Czytelnia ludowej” Jan Kanty Steczkowski

Cieszyn : Czytelnia Ludowa, 1872 (Cieszyn : Karol Prochaska). – 80 s. ; 17 cm

Prow.: (1) Malik, Karol. Księgarnia (Cieszyn) [pieczęć] Księgarnia Karola Malika w Cieszynie

(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. dawna 8065; sygn. 5877

SYROKOMLA, Władysław

TL 1394

Poezye Ludwika Kondratowicza (Władysława Syrokomli). T. 9. – Wyd. zupełne, na rzecz wdowy i sierot autora

Warszawa : skł. gł. Gebethner i Wolff, 1872. – 380 s. , 19 cm

DUCHOWE
ŹRÓDŁA
KULTURY
CIESZYŃSKIEJ

Prow.: (1) X [ded. dla uczniów Polskiego Gimnazjum Realnego im. Juliusza Słowackiego w Orłowej] Dla starszych klas gimn. ...[?] w Orłowej, niech się uczą łaciny

(2) Polskie Gimnazjum Realne im. Juliusza Słowackiego (Orłowa) [ded. od X] j.w.

(3) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.]
Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 921 (skreślony); sygn. 1394

SZUJSKI, Józef

CL 6767

Obrona świętej Częstochowy : historia cudowna a prawdziwa o Jacku Brzuchańskim, mieszczaninie Częstochowskim, na cześć i chwałę Boską a dobrym ludziom na pocieszenie opowiedziana / przez Józefa z pod Krakowa

[B.m. : b.w., 1862] (Lwów : M. F. Poremba, 1862). – 34 s. ; 19 cm

Opis wg okł. – Nazwa aut.: Józef Szujski (wg: Sl. pseud. II, 218)

Prow.: (1) Juszyński, Jędrzej [zapis inw.] Darował p. Jędrzej Juszyński ze Skoczowa

(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [zapis inw.] j.w.; [pieczęć] Czytelnia Ludowa w Cieszynie; sygn. dawna 1560; [sygn.] VI.293; [sygn.] M 1560/VI293; sygn. dawna 4884 ; [sygn.] XIX.5.; sygn. 6767

ŚLIWKA, Jan

C I 34210

Historia naturalna zawierająca ważniejsze wiadomości z królestwa zwierząt, roślin i kopalin : dla młodzieży w naukach postępującej / napisał Jan Śliwka. – Wyd. 2 dopelnione

Cieszyn : nakł. aut., 1874 (Cieszyn : Karol Prochaska). – V, 176 s. ; 19 cm

Prow.: (1) X [nr] 80/A

(2) Koterla, Jerzy [podpis] Jerzy Koterla

(3) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 2984

ŚLIWKA, Jan

C II 4367

Książka [!] do czytania dla wyższych oddziałów szkół ludowych / ułożył z polecenia konferencji nauczycieli Jan Śliwka. – Wyd. 2 znacznie pomn.

Cieszyn : nakł. wyd., 1875 (Cieszyn : H. Feitzinger). – 357, [1], IV s. ; 20 cm

Prow.: (1) Koterla, Jerzy [podpis] Jerzy Koterla

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 2983

ŚWIEŻY, Ignacy

C I 34695

Ktoby się tego był spodziewał! ; Braciszek Renat : dwie powieści z życia ludu

[Cieszyn : Dziedzictwo bł. Jana Sarkandra, 1892] (Cieszyn : Karol Prochaska, 1892). – IV, 181 s. ; 19 cm

NA
NARODOWYM
ROZDROŻU

Aut.: Ignacy Świeży oraz adres wyd. wg: „Dziedzictwo”, 51). – Wydanie Dziedzictwa bł. Jana Sarkandra na rok 1891

Spis członków Dziedzictwa bł. Jana Sarkandra

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No; [sygn. 1127]

ŚWIEŻY, Ignacy C I 35104

Nauka o cieple dla ludu polskiego / napisał Ignacy Świeży

Cieszyn : Dziedzictwo bł. Jana Sarkandra dla Ludu Polskiego na Śląsku, 1875 (Cieszyn : Karol Prochaska). – II, 154 s. ; 20 cm

Odb. z: Gwiazdka Cieszyńska

Prow.: (1) X [sygn.] Nro 236; Nr 54

(2) Katolickie Kółko Rolnicze i Oświaty wraz z Czytelnią (Mnich) [pieczęć] Katolickie kółko rolnicze i oświaty wraz z czytelnią w Mnichu

(3) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [sygn. 5284]

ŚWIEŻY, Ignacy C I 35414

Powieści z życia i z historii

[Cieszyn : Dziedzictwo bł. Jana Sarkandra, 1893] (Cieszyn : Karol Prochaska, 1893). – 177 s. ; 18 cm

Aut.: Ignacy Świeży oraz wyd. wg: „Dziedzictwo”, 52. – Wydanie Dziedzictwa bł. Jana Sarkandra na rok 1892

Zawiera: Spuścizna po matce ; Odkrycie Ameryki ; Czerwona strzecha między lasami

Egz. uszkodzony: brak końca po s. 177

Prow.: (1) X [notatka rkps.] napisał Ks. Ign. Świeży; [sygn.] L. 8

(2) „Jedność”. Oddział (Lutynia Dolna) [pieczęć] Oddział „Jedności” [na?] Zbytka w Niem. Lutyni

(3) Macierz Szkolna Księstwa Cieszyńskiego. Koło (Lutynia Dolna). Czytelnia [pieczęć] Czytelnia „Koła Macierzy” na Zbytka w Niem. Lutyni

(4) Macierz Szkolna Księstwa Cieszyńskiego. Koło (Markłowice Górne) [pieczęć] Koło Macierzy Szkolnej w Górnych Markłowicach

(5) Gąska, Karol [podpis] Gąska Karol 30.VI. 1915 30.VIII 191

(6) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [sygn. 6359]

TOAST C I 34148

Toast polski wierszem i prozą czyli Zbiór mów przy uroczystościach wszelkiego rodzaju jak to przy weselach, ważniejszych zebraniach, przy obchodach jubileuszowych i t.d. – [Wyd. 2 pomn. i popr.]

Cieszyn : Edward Feitzinger, 1891. – 167 s. ; 17 cm

([Książeczki Ludowe ; nr 507])

Nazwa i nr serii wg: Broda, 102

Prow.: (1) X [notatki rkps. – zapiski w jęz. pol. w tekście]

(2) Brożek, Ludwik [notatka rkps.] Ludwik Brożek, nauczyciel, Skoczów 15 VI 1931

(3) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn;

sygn. 3401

TOMASZ À KEMPIS

KD I 742

Tomasza a Kempis o naśladowaniu Chrystusa cztery księgi / dla użytku chrześcian ewangelickich z łac. przełożył Jan Pindór

Cieszyn : Ewangelickie towarzystwo oświaty ludowej, 1890 (Frysztat : Gustaw Axtmann). – 377, X s. ; 14 cm

TURCY

C I 34416

Turcy pod Wiedniem : opowiadanie historyczne z czasów oblężenia Wiednia przez Turków w roku 1683

Cieszyn : Edward Feitzinger, [1913] (Cieszyn : Karol Prochaska). – 79 s. ; 17 cm

([Biblioteka Tanich Książeczek dla Ludu i Młodzieży] ; nr 20)

Dokładna nazwa serii wg: Broda, 97

Prow.: (1) X [nr] 52023

(2) Macierz Szkolna Księstwa Cieszyńskiego. Koło (Kaczyce) [pieczęć] Koło Macierzy szkolnej w Kaczcach; [nr] 73

(3) Reger Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regea w Cieszynie; sygn. 4083

WESTERMAYER, Anton

CL 182/1

Westermayera kazania do ludu wiejskiego na wszystkie niedziele i święta całego roku / przeł. na jęz. polski i do stósunków ludu polskiego zastósował Makary Maniecki. T. 1

Biélsko : Karol Prochaski [właśc. Anna Prochaska], 1853 (Biała : Józef Feitzinger). – [8], 275 s. ; 22 cm

W dodatku do t. 3 znajdują się niektóre mowy przygodne i kilka kazań na święta patronów krajowych

Prow.: (1) X [nr] 129[?]; [nr] III.86 I.

(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. dawna 874; [sygn.] IX.4.; sygn. 182/1

WYBÓR

CL 8918

Wybór nowel i opowiadań najznakomitszych współczesnych pisarzy polskich / wyd. Henryk Kopia

Lwów : Towarzystwo Nauczycieli Szkół Wyższych, 1895. – 171 s. ; 20 cm

(Biblioteka dla Młodzieży ; 12)

Prow.: (1) X [sygn] N 4, L. 60.

(2) Księgarnia „Stella” (Cieszyn) [pieczęć] Do nabycia w księgarni polskiej [...]

(3) Macierz Szkolna Księstwa Cieszyńskiego. Kursy Uzupełniające dla Dziewcząt (Cieszyn) [pieczęć] Macierzy Szkolnej w Cieszynie kursa uzupełn. dla dziewcząt

(4) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 8918

NA
NARODOWYM
ROZDROŻU

WYROK

C I 34002

Wyrok na śmierć : powieść dla ludu katolickiego
Cieszyn : Edward Feitzinger, [1887] – 15 s. ; 17 cm
(Biblioteka Tanich Książeczek [dla Ludu i Młodzieży] ; t. 315)
Opis wg okł. – Nazwa serii oraz data wyd. wg: Broda, 101
Prow.: Reger, Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regera w Cieszynie; sygn. 4067

Czasopisma

KALENDARZ CIESZYŃSKI

C I 123/1858

Kalendarz Cieszyński na Rok Pański 1858 : dla katolików i ewangelików

Cieszyn : nakł. Karola Prochaski, [1857] (Cieszyn: Karol Prochaska).
– 16 cm

Rocz.

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No; sygn. 883 (skreślona); sygn. 1029 (skreślona); sygn. 1065 (skreślona)

KALENDARZ DZIEDZICTWA BŁOG. JANA SARKANDRA C II 2648/1910

Kalendarz Dziedzictwa Błog. Jana Sarkandra na Rok Pański 1910 : wydany dla ludu polskiego na Śląsku

Cieszyn : [b.w., 1909] (Cieszyn : Drukarnia Towarzystwa Domu Narodowego (P. Mitregi)). – 20 cm

Rocz.

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) sygn. dawna 883; sygn. 2031

KALENDARZ EWANGELICKI

CZ II 431/1890

Kalendarz Ewangelicki na Rok Zwyczajny 1890

Cieszyn : wydany przez grono pastorów i nauczycieli i nakł. c.k. nadw. księgarni Karola Prochaski, [1889] (Cieszyn : Karol Prochaska). – 18 cm

Rocz.

Prow.: (1) Cinciała, Andrzej [pieczęć] D-or A. Cinciała

(2) Bystrzeń, Andrzej J. [pieczęć] A. J. Bystrzeń; [notatka rkps.] Andrzej Bystrzeń 12

(3) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 1276

KALENDARZ ROLNIKÓW SZŁĄSKICH

C I 285/1875

Kalendarz Rolników Szląskich na Rok 1875

Cieszyn : wydany przez Towarzystwo Rolnicze dla Księstwa Cieszyńskiego, [1874] (Cieszyn : Karol Prochaska). – 17 cm

Rocz.

Prow.: Londzin, Józef [notatka rkps.] zapis. w bibliogr.

KALENDARZYK OCHRONY ZWIERZĄT

C I 1651/1903

Kalendarzyk Ochrony Zwierząt na Rok 1903

Cieszyn : nakł. Towarzystwa Nauczycieli Wiejskich Księstwa Cieszyńskiego, [1902] (Cieszyn: Kutzer i Spółka). – 17 cm

Rocz.

Prow.: Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 3885

POWSZECHNY KALENDARZ POLSKI

C I 117/1908

Powszechny Kalendarz Polski : rzymsko i grecko-katolicki, ewangelicki i żydowski, astronomiczny, gospodarski i domowy : na rok przestępny 1908

Cieszyn : nakł. Edwarda Feitzingera, [1908]. – 20 cm

Rocz.

SCHLESISCHER SCHUL-KALENDER

C I 217/1876

Schlesischer Schul-Kalender für das Jahr 1876 / hrsg. Gustav Zeynek

Teschen : Verlag Karl Prochaska, 1875 (Cieszyn : Karol Prochaska). –

17 cm

Rocz.

Prow.: Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 6504

SILESIA

C III 10452/1866

Silesia : Kalender für das Herzogthum Schlesien, das benachbarte Mähren, Galizien und Ungarn für das gemeinde Jahr 1866

Teschen : Karl Prochaska, 1865 (Cieszyn : Karol Prochaska). – 26 cm

Rocz.

Prow.: Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 967

ŚLĄSKI KALENDARZ LUDOWY

CZ II 135/1912

Śląski Kalendarz Ludowy

(1912)

Skoczów : Śląska Partya Ludowa : nakł. Wydawnictwa „Ślązak”, [1911] (Karwina : Jan Nitkiewicz). – 23 cm

Rocz.

Prow.: Reger, Tadeusz [pieczęć] Biblioteka Tadeusza Regera w Cieszynie; Księgozbiór T. Regeera w Cieszynie

Literatura piękna

Druki zwarte

ANTECKA-SCHMIDTOWA, Helena KD I 455

Lud się budzi... : rzecz osnuta na tle prawdziwych zdarzeń / Helena Schmidtowa

Cieszyn : [b.w., 1914] (Cieszyn : Dziedzictwo). – 63 s. ; 20 cm

Nazwa aut.: Helena Antecka-Schmidtowa wg: Słownik biograficzny Ziemi Cieszyńskiej / Józef Golec, Stefania Bojda. T. 2. – Cieszyn, 1995

Odb. z: „Gwiazdka Cieszyńska” R. 67 (1914), nr 36–57

BEZRUČ, Petr KD I 304

Slezské písně

Brno : Nový lid, 1920. – 144 s. ; 15 cm

Aut.: Petr Bezruč. – Właściwa nazwa aut.: Vladimír Vašek

Prow.: (1) Knihtiskarna Knihařství Jos. Fibinger (Orłowa) [pieczęć] Knihtiskarna::Knihařství Jos. Fibinger v Orlové

(2) X [nr] 504

(3) Matice Osvěty Lidové pro Těšínsko. Odbor (Guty) [pieczęć] Odbor Matice Osvěty Lidové pro Těšínsko v Gutách

(4) Broda, Jan [pieczęć] Jan Broda

BRUDNY, Jerzy C I 3563

Śpiewki ludowe dla użytku dorosłej młodzieży, osobliwie kochających i żołnierzy : ku wspomnieniu i rozweseleniu / ułożył Jerzy Brudny

[Skoczków] : nakł. aut., 1914 (Cieszyn : Nowak Henryk). – 32 s. ; 20 cm

Miejsce wyd. wg: Bibliografia polska 1901–1939 / pod red. Janiny Wilgat. T. 3. – Warszawa, 1993, poz. 23161

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszyinie. No 2055

BUKOVANSKÝ, Karel Jaromír C I 34613

Slezské báje a pověsti národní / vypravuje Karel Jar. Bukovanský
Mor. Ostrava: nákl. spisovatelovým, 1877. – 62 s. ; 15 cm

Opis wg okł.

Prow.: (1) X [nr] 28

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) sygn 5830

DYRNA, Ferdynand

C I 35076

Starzy a młodzi : opowieść śląska / Jonok-Fabon
Cieszyn : nakł. własny, 1911 (Cieszyn : „Tow. Domu Nar.” P. Mitręga).
– 67 s. ; 17 cm

Nazwa aut.: Ferdynand Dyrna (wg: Śl. pseud. II, 160)

Współopr. z sygn. C I 35072 – 35075

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn;
sygn. 3400

FARNIK, Ernest

PM 4430

Iste roki : sztuka w trzech odsłonach dla amatorskich scen ludowych
na Śląsku / napisał E. Farnik

Cieszyn : nakł. aut., [1908] (Cieszyn : Drukarnia Towarzystwa Domu
Narodowego (Paweł Mitręga)). – 37 s. ; 25 cm

Odb. z: Zaranie Śląskie. – Data wyd. wg: „Iste roki” Ernesta Farnika / Henryk Maurer
// Zaranie Śląskie. – 1934, z. 3, s. 118

GOETHE, Johann Wolfgang

C II 5193

Ifigenia na Taurydzie : dramat w 5 aktach Goethego / wierszem mia-
rowym przeł. Parylak Piotr. – Wyd. 2 przejr. i popr.

[Cieszyn : b.w., 1900] (Cieszyn : A. Baron, 1900). – 50 s. ; 23 cm
Dodatek do: Sprawozdanie dyrektcy prywatnego gimnazjum polskiego w Cieszyńie. [R]. 5
(1899/1900)

Prow.: (1) X [notatki rkps. - zmiany w tekście dramatu dokonane w celu dostosowania go do
wystawienia na scenie amatorskiej]

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn;
sygn. 4665

GRIM, Emanuel

C II 4115

Z nad brzegów Olzy / Emanuel Grim

Cieszyn : „Dziedzictwo bł. Jana Sarkandra”, 1913 (Cieszyn : „Dziedzic-
two bł. Jana Sarkandra”). – 184 s. ; 21 cm

Prow.: (1) Buzek, Karol [podpis] Karol Buzek 1916

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.]
Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszyńie. No 1968 II

JANIK, Michał

CL I 5283

Z wycieczki do Ameryki : kilka wspomnień / Michał Janik

Cieszyn : J. Polak, 1900 (Cieszyn . Kutzer i Spółka). – 105 s. ;
20 cm

Prow.: (1) Janik, Michał [ded. dla Gimnazjum Polskiego w Cieszyńie] Biblioteczka nauczyciel-
skiej w Cieszyńie ofiaruje jej bibliotekarz M. Janik. 7.IV. 1900

NA
NARODOWYM
ROZDROŻU

(2) Gimnazjum Polskie (Cieszyn). Biblioteka Nauczycielska [ded. od M. Janika] j.w.; [pieczęć] Biblioteka nauczycieli gimnazjum „Macierzy szkolnej” w Cieszynie; [sygn.] VIII 44; [sygn.] 3912

(3) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [notatka rkps.] Czytelnia Ludowa w Cieszynie; sygn. 5283

KOTULA, Bernard

TL 1084

Psalm i pieśń : wiersze religijne / B. Kotula

Bochnia : nakł. aut., 1902. – 77 s. ; 24 cm

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 1084

KUBISZ, Jan

C I 34947

Niezapominajka : kilka wierszy dla szląskiej młodzieży / ofiaruje Szlązak

Cieszyn : Jérzy Kotula, 1882 (Cieszyn : Henryk Feitzinger i Sp.). – 14 s. ; 14 cm

Nazwa aut.: Jan Kubisz (wg: Śl. pseud. III, 284). – Cały dochód, złożony z dobrowolnych darów, przeznaczony w połowie dla „Towarzystwa naukowej pomocy w Cieszynie”, w połowie na „Pomnik Mickiewicza w Krakowie”

Prow.: (1) Kotula, Jerzy [ded. dla J. I. Kraszewskiego] Wielmożnemu IMĆ Panu J.I. Kraszewskiemu z wyrazem najgłębszej czci ofiaruje Nakładca

(2) Kraszewski, Józef Ignacy [ded. od J. Kotuli] j.w.; [faksymile podpisu] J.I. Kraszewski; [sygn. 5861]

KUBISZ, Jan

C II 5850

Śpiewy starego Jakóba / napisał Jan Kubisz ; Wydawnictwo Ludowe Cieszyn : A. Sikora, 1889 (Cieszyn : Karol Prochaska). – 28 s. ; 21 cm

Czysty dochód przeznacza się na fundusz „Wydawnictwa Ludowego”

Prow.: (1) X [sygn.] L. 8–

(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 8315

KUBISZ, Jan

C II 4057

Z niwy śląskiej : wiersze Jana Kubisza

Lwów : Towarzystwo Wydawnicze ; Cieszyn : Tow. Ewang. Oświaty Ludowej ; Warszawa : Księgarnia S. Sadowskiego, 1902. – XV, 144 s. ; 21 cm

Prow.: (1) Bolek, Jan [faksymile podpisu] Jan Bolek

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 544 [sygn. dawna]; No 899; [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn

MONCZKA, Anton Leopold

C I 34614

Can : Drama in drei Acten / von Anton Leop. Monczka

Teschen : E. Feitzinger, 1878 (Teschen : Karl Prochaska). – 80 s. ; 18 cm

Prow.: (1) Gimnazjum Polskie (Cieszyn). Biblioteka Nauczycielska [pieczęć] Biblioteka nauczycieli c. k. gimnazjum polskiego w Cieszynie; [sygn.] II C 101

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 3502

MONDSCHHEIN, Józef Gabriel

C II 4304

Z niedoli śląskiej : (wiersze i piosnki) / Andrzej Chmurny

Cieszyn : J. Lebedzik, 1918 (Cieszyn : F. Machaczek). – 16 s. ; 22 cm

Opis wg okł. – Nazwa aut.: Józef Gabriel Mondschein (wg: St. pseud. I, 341)

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 2332 II

MUCHA, Józef

C I 3721

Nawrócony : obrazek z niedalekiej przeszłości / napisał Józef Mucha

Cieszyn : Wydaw. „Dziennika Cieszyńskiego”, 1907 (Cieszyn : Drukarnia „Tow. Domu Nar.” (P. Mitręga)). – 30 s. ; 19 cm

(Wydawnictwo „Dziennika Cieszyńskiego”; nr 2)

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 1246

NIKODEM, Jerzy

C II 4646

Otom ja : wiersze / Anelli Skiwick

Cieszyn : Tow. Domu Nar. (P. Mitręga), 1912 (Cieszyn : Tow. Domu Nar. (P. Mitręga)). – 57 s. ; 21 cm

Nazwa aut.: Jerzy Nikodem (wg: St. pseud. III, 176)

Prow.: (1) Mitręga, Paweł [notatka rkps.] dar P. Mitręga

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 1182

(3) Londzin, Józef [notatka rkps.] zapis. w bibliogr.

SIKORA, Adam

C I 34579

Pieśni nabożne / przez Adama Sikorę

Kraków : nakł. aut., 1887. – 244 s. ; 15 cm

Prow.: (1) Sawiczka, Julianna [podpis] Julianna Sawiczka

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 504

(3) Londzin, Józef [notatka rkps.] zapis. w bibliogr.

NA
NARODOWYM
ROZDROŻU

SIKORA, Adam

C I 34525

Trzy dyalogi śp. Adama Sikory

Jabłonków : Ludwik Sikora, 1919 (Cieszyn : Drukarnia „Dziedzictwa”).

– 32 s. ; 16 cm

Opis wg okł. – Wydane na pamiątkę stułetniej rocznicy urodzin A. Sikory 1819-1919

Zawiera: Kolenda[!] pastuszków ; Przyjście Trzech św. Królów ; Święta Dorota

Prow.: (1) X [ded. dla Anny] dla Anny 14. XII. 19.

(2) Anna [ded. od X] j.w.

STALMACH, Paweł

C I 3899

Cieszymir : śpiewogra ludowa w trzech odsłonach, z nutami do śpiewek i jednym obrazkiem ; Bój na Dobropolu : opiew wojny Książąt śląskich z Tatarami : dwa utwory wierszem / przez Pawła Stalmacha

[B.m. : b.w., 1890] (Cieszyn : Karol Prochaska, 1890). – VII, 71 s. : nuty ; 20 cm

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 1108

STONAWSKA, Maria

PM 218

Vor dem Sturz / Maria Stona

Wien ; Leipzig : Europäischer Verlag, 1935. – 209 s., [1] k. tabl. ; 23 cm

Prow.: (1) X [nr] 1742; [notatka rkps.] Modląc się Matka-104

(2) Antiquariats- Buch- und Musikalienhandlung. Gustav Bruckman (Cieszyn Czeski) [nalepka] Antiquariats- Buch- u. Musikalienhandlung. Gustav Bruckman Tschech. Teschen

(3) Gminna Biblioteka Niemiecka (Cieszyn) [pieczęć (zaklejona)] Gm'na Biblioteka Niemiecka w Cieszynie

(4) Städtische Volksbücherei (Cieszyn) [pieczęć] Städtische Volksbücherei Teschen

(5) Muzeum Miejskie. Cieszyn [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 5489

Rękopisy

OZBŚ 155

Pol. czes. słowacki. chorwacki. ok. 1871 r. 19 x 12 cm. S. II, 127

„Zbiór pieśni treści powszechnej : pozostałość po św. p. Adamie Sikora tkacza poety [!] z Jabłonkowa 1871.” / Adam Sikora

Zbiór pieśni polskich, czeskich, słowackich, chorwackich różnego autorstwa. – Nazwisko autora podano tylko w dwóch przypadkach (F. Książnin, J. U. Niemcewicz). – Pieśni Adama Sikory (1819–1871) prawdopodobnie na s. 93–123.

Prow.: Sikora, Ludwik [notatka rkps.] Rękopis Zbiór pieśni treści światowej pozostałość po ś. p. Adamie Sikora tkacza poety śląskiego [!] z Jabłonkowa do „Muzeum” ofiaruje Ludwik Sikora

Praca naukowa – cieszyńscy nauczyciele i uczeni

Druki zwarte

BAYER, Julius

C II 4735

Denkwürdigkeiten der Stadt Freistadt im Herzogthum Schlesien, in historischer und topographischer Beziehung, einschliesslich der mit ihr verbundenen Ortschaften und aller zu ihrem Bezirke gehörigen Dörfer und Colonien : von den ältesten Nachrichten bis auf unsere Tage / von Julius Bayer

Wien : Julius Bayer, 1879. – 307, [6] s. : il.; 21 cm

Prow.: (1) X [notatka rkps. nieczytelna]

(2) Fenacek, Dionizy [pieczęć] Dionysius Fenacek Realitätenbesitzer Peterswald (Oestr. Schlesien)

(3) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 647

BEER, Rudolf

PM 5385

Heilige Höhen der alten Griechen und Römer : eine Ergänzung zu Ferd. Frh. v. Adrian's Schrift „Höhencultus“ / von Rudolf Beer

Wien : Carl Konegen, 1891. – IX, [1], 86 s. ; 23 cm

Indeks

Prow.: (1) X [sygn.] VIII. 153

(2) Lehrerbildungsanstalt (Cieszyn). Bibliothek [pieczęć] Bibliothek der k.k. Lehrerbildungs-Anstalt. Teschen; [sygn.] D/I.71; [nr] g: 4640

(3) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 5132

BIERMANN, Gottlieb

C II 4888

Geschichte der Evangelischen Kirche oester. Schlesiens mit besonderer Ruecksicht auf die der Gnadenkirche vor Teschen : Denkschrift zum 150jährigen Jubelfeste der evangelischen Jesuskirche vor Teschen / von Gottlieb Biermann

Teschen : Karl Prochaska [właśc. Anna Prochaska], 1859 (Teschen : Karl Prochaska [właśc. Anna Prochaska]). – 144 s. ; 21 cm

Spis pastorów, nauczycieli oraz podatników kościelnych senioratu śląskiego

Prow.: Reger, Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regera w Cieszynie; sygn. 4362

BIERMANN, Gottlieb

C II 4427

Geschichte des Herzogthums Teschen / von Gottlieb Biermann

Teschen : im Commissions-Verlage bei Karl Prochaska, 1863 (Teschen : Karl Prochaska). – XIX, [1], 396 s., [1] k. tabl. ; 22 cm

NA
NARODOWYM
ROZDROŻU

- Prow.:** (1) X [notatki rkps. – liczne zapiski i podkreślenia w tekście]
(2) Biemann, Gottlieb [ded. dla Biblioteki L. J. Szersznika] Der Scherschnikschen-Bibliothek in Teschen vom Verf.
(3) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) [ded. od G. Biemann] j.w.; [pieczęć] Leop. Scherschnik's-Bibliothek in Teschen; sygn. I P IV 50

BUKOWSKI, Jakub

C I 34836

Gedichte in der Mundart der deutschen schlesisch-galizischen Gränzbewohner, resp. von Bielitz-Biala / von Jac. Bukowski

Bielitz : Ludwig Zamarski, 1860 (Teschen : Karl Prochaska [właśc. Anna Prochaska]). – VI, 182 s. ; 15 cm

Indeks

- Prow.:** (1) Schneider [podpis] Eigentum des H. Dr. Schneider
(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 7298

BURKHARD, Carl Immanuel

PM 4912

Flexiones prăcticae / quas editioni suae sâcuntali pro supplemento adiecit Carolus Burkhard

Vratislaviae : impensis J. U. Kerni (Maxim. Muelleri), 1874. – IX, [1], 41 s. ; 32 cm

- Prow.:** (1) Verein Ober-Gymnasier (Cieszyn) [pieczęć] K.k. Verein Ober-Gymnasier in Teschen
(2) Staats-Gymnasium (Cieszyn). Bibliothek [nalepka z uzup. wpisem rkps.] Bibliotheca Gymnasii Teschineriensis lit. c num. 3
(3) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 10401

BUZEK, Józef

CL 10963

Das Auswanderungsproblem und die Regelung des Auswanderungswesens in Österreich / von Josef Buzek. [T. 2.] : (Fortsetzung und Schluss) Wien ; Leipzig : Wilh. Braumüller, [1901]. – S. [441]–511 ; 27 cm

Nadb. z: Zeitschrift für Volkswirtschaft, Socialpolitik und Verwaltung / hrsg. von Eugen v. Böhm-Bawerk, Karl Theodor v. Inama-Sternegg, Ernst v. Plener. Bd. 10. – Wien, 1901. – Data wyd. wg: Kwartalnik Statystyczny. – 1929, z. 4., s. [9]. – Tabela

Prow.: (1) Buzek, Józef [ded. dla F. Pietrzykowskiego] Seiner Hochwohlgeboren Herrn Ministerialrath Friedrich Ritter von Pietrzykowski in aufrichtiger Verehrung Hochachtungsvoll Dr. Josef Buzek. 25/Januar 1902

- (2) Pietrzykowski, Friedrich von [ded. od J. Buzka] j.w.
(3) Gimnazjum Polskie (Cieszyn). Biblioteka Nauczycielska [pieczęć] Biblioteka nauczycieli gimnazjum „Macierzy szkolnej” w Cieszynie; [nr inw.] L.i. 3806; [sygn.] XII 11
(4) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 10963

BUZEK, Karol

C II 5774

Przyczynek do geologii Ks. Cieszyńskiego / Karol Buzek
Cieszyn : Administracya „Miesięcznika Pedagogicznego”, 1914 (Cieszyn : Drukarnia T.D.N. (P. Mitrega)). – 57, [5] s., [1] k. mapa ; 24 cm
Odb. z: „Miesięcznik Pedagogiczny”
Zawiera: Mapka geologiczna Śląska Cieszyńskiego / Karol Buzek. – [1:200000]. – [B.m.]: Polskie Towarzystwo Pedagogiczne na Śląsku, 1914
Prow.: Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 1407

BYSTRONŃ, Jan

CL 2661

Drobne przyczynki do składni polskiej z uwzględnieniem składni języków klasycznych / podał Jan BystronŃ
Kraków : nakł. aut. : skł. gł. Księgarnia Spółki Wydawniczej Polskiej, 1893. – 35 s. ; 22 cm
Odb. z: Sprawozdanie gimnazjum III w Krakowie
Prow.: (1) Cinciała, Andrzej [pieczęć] D-or A. Cinciała
(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 2661

BYSTRONŃ, Jan

TL 1014

O mowie polskiej w dorzeczu Stonawki i Łucyny w Księstwie Cieszyńskim / napisał Jan BystronŃ
[Kraków : b.w., 1885] (Kraków : Drukarnia Uniwersytetu Jagiellońskiego, pod tymcz. zarządem Bol. Dembowskiego, 1885). – 110 s. ; 23 cm
Odb. z: Rozprawy Wydziału Filologicznego Akademii Umiejętności. T. 12
Słowniczek. – Bibliogr. s. [109]–110
Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 1014

CINCIALA, Andrzej

KD I 383

Przysłowia, przypowieści i ciekawsze zwroty językowe ludu polskiego na Śląsku, w księstwie Cieszyńskim / zebrał Andrzej Cinciała
Cieszyn : nakł. autora, 1885 (Cieszyn : Henryk Feitzinger i Sp.). – 47 s. ; 18 cm
Czysty dochód przeznaczony jest Czytelnii ludowej i Domu narodowemu w Cieszynie
Indeks
Prow.: Monné, Łucja Maria [bez zn. własn.]

DOSTAL, Franz

C II 5338

Leitfaden und Beiträge zur Geschichte der Herrschaft und der Stadt Oderberg samt Umgebung : geschöpft aus verschiedenen Quellen / bearb. und verf. von Franz Dostal

Oderberg : im Verlage des Verf., 1913 (Oderberg : Wilhelm Mayer).
– 150 s. ; 23 cm

Prow.: Reger, Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regera w Cieszyńie; sygn. 4361

FETTER, Johann PM 8413

Französische Schulgrammatik / von Johann Fetter und Rudolf Alscher.

– 4. Aufl., im wesentlichen unveränderter Abdruck der [...] 1. Aufl.

Wien : A. Pichlers Witwe & Sohn, 1907 (Teschen : Karl Prochaska).

– VII, 284 s. ; 24 cm

Prow.: (1) „Agricola” (Kraków) [notatka rkps.] „Agricola” Kraków

(2) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 12601

FINDINSKY, Karol TL 1176

Dějepis farního kostela u sw. Jana Křtitele ve Frýdku / sepsal Karel Findinský

[B.m.] : nakl. spisowatele, 1876 (Téssín : H. Feitzinger). – 55 s. ; 19 cm

Wýnos se wěnuje k ukončení wnitřní ozdoby farního kostela

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszyńie. No 1176

GALICZ, Jan C II 5105

Anastasius Grüns politische Lyrik / von Joh. Galicz

Teschen : Selbstverl., 1912 (Teschen : P. Mitřęga). – 35 s. ; 25 cm

Prow.: (1) Galicz, Jan [notatka rkps.] Od autora

(2) Reger, Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regera w Cieszyńie; sygn. 3778

GALICZ, Jan TL 5926

Powstanie listopadowe w poezji niemieckiej / Jan Galicz

[B.m.] : nakł. wł., 1911 (Cieszyn) : Drukarnia „Towarzystwa Domu Narodowego” (P. Mitřęga)). – 37 s. ; 25 cm

Prow.: (1) Galicz, Jan [ded. dla X] Starszemu koledze w dowód poważania głębokiego pracę n'iejszą poświęca autor

(2) X [ded. od J. Galicza] j.w.

(3) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn; sygn. 5926

HANN, Julius PM 2116

Allgemeine Erdkunde : ein Leitfaden der astronomischen und physischen Geographie, Geologie und Biologie / bearb. von J. Hann, F. v. Hochstetter und A. Pokorny. – 3. neu bearb. Aufl.

Prag : F. Tempsky, 1881. – XII, [4], 646 s., 15 k. map, [1] k. mapa : il. ; 24 cm

Indeks

- Prow.:** (1) X [sygn.] VII 111 (skreślona); [pieczęć nieczytelna]
(2) Lehrerbildungsanstalt (Cieszyn). Bibliothek [pieczęć] Bibliothek der k.k. Lehrerbil-
dungs-Anstalt. Teschen; [sygn.] E/L14.; [nr] g: 2889
(3) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 11061

HANNAK, Emanuel

PM 2740

Die Lehrerbildung in Österreich / von E. Hannak

[B.m. : b.w., po 1898]. – 16 s. ; 23 cm

Odb. z: Pädagog. Blätter. Bd. 28. – Tyt. nagł.

Współwyd.: Preußisches oder Sächsisches System? : einige Bemerkungen zu dem Aufsatz des
Herrn Oberschulrat Israel im 11. Heft des vorigen Jahrgangs dieser Zeitschrift / von W. Rein
Współopr. z PM 2729 2739, 2741 – 2744

Prow.: Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 4816

HANSLIK, Erwin

TL 5720

Österreich als Naturforderung / von Erwin Hanslik

Wien : Verlag Institut für Kulturforschung [i in.], 1917. – 64 s., [3] k.
tabl. : il., mapy, pl. ; 24 cm

(Schriften des Instituts für Kulturforschung ; 4.)

Prow.: (1) X [nr] 183; [notatka rkps.] 17.XI.1957

(2) Brożek, Ludwik [podpis] Ludwik Brożek

(3) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn;
sygn. 5720

HARWOT, Jerzy

C II 4482

Cieszyn i ziemia cieszyńska pod względem geograficzno-statystycznym
/ napisał Jerzy Harwot

Przemyśl : nakł. aut. : [skł. gł. Księgarnia Jelenia i Langa], 1893. – 64
s., [2] k. tabl. : il. ; 22 cm

Nazwa drugiego wydawcy wg pieczęci na s. tyt.

Podkreślenia w tekście

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność
Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 746

HAVLAS, František

TL 1283

Skalice u Frýdku: k stoleté památce farní samosprávy léta Páně 1885
/ podává František Havlas

Brno : nákl. spisovatele, 1886. – 24 s., [1] k. tabl. ; 18 cm

Prow.: (1) X [nr] 1069 (skreślony)

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.]
Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 1283; [pieczęć] T-wo Ludoznawcze.
Cieszyn

NA
NARODOWYM
ROZDROŻU

HECZKO, Jerzy Bogusław

C I 34118

Katolicytwa i ewangelicytwa czyli Droga do poznania prawdy chrześcijańskiej, wskazana ludowi / przez J. H. Prawdowskiego [B.m. : b.w., 1851] (Cieszyn) : Karol Prochaska [właśc. Anna Prochaska], 1851). – 51 s. ; 16 cm

Nazwa aut. : Jerzy Bogusław Heczko (wg: Sł. pseud. II, 837)

Prow.: (1) X [notatka rkps. – nazwa autora] Jerzy Heczko

(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 4167

HEIMATKUNDE

TL 2088

[Heimatkunde des politischen und Schulbezirkes Bielitz (Land) / namens der Bezirkslehrerconferenz Bielitz (Land) hrsg. von Victor Terlitza] [Bielitz? : im Selbstverlage der Bezirkslehrerconferenz Bielitz (Land), 1890–1892 (Bielitz : Ed. Klimek (Inhaber M. Schneeweiß))]. – 337 s., [1] k. tabl. : il. ; 21 cm

Opis wg in. egz.

Tabele

Egz. uszkodzony: brak k. tyt. oraz s. 1–2.

Prow.: (1) X [notatka rkps.] Grundsätze der Aq. Temp. Landsch.-Malerei [...]

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.]

Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 2088

HETSCHKO, Alfred

PM 9232

Zur Kenntnis der Verbreitung von Orthezia cataphracta (Shaw) und O. floccosa (D. Geer) / von Alfred Hetschko

[Wien : b.w., 1903]. – S. 8 ; 24 cm

Nadb. z: Wiener Entomologische Zeitung, Jg. 22. (1903). – Opis wg okl.

Prow.: Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 1726

HOCHSTETTER, Ferdinand von

PM 2451

Leitfaden der Mineralogie und Geologie : für die oberen Classen der Mittelschulen / von F. v. Hochstetter und A. Bischoff. – 10. unveränd. Aufl.

Wien : Alfred Hölder, 1893. – IV, 202 s. : il. ; 22 cm

Indeks

Prow.: (1) X [sygn.?] P. I. 13.; [notatka rkps. – spis nazwisk uczestników Konferencji]

(2) Dr. Philipp Gabrielscher Lehrmittel Stiftungsfond für arme und fleißige Schüler des kath. Gymnasiums in Teschen (Cieszyn) [pieczęć] D-or Ph. Gabriel'sche Lehrmittelstiftung

(3) Stuks, Sigmund. Buch- Kunst- und Musikalien-Handlung (Cieszyn) [pieczęć] Sigmund Stuks. Buch-, Kunst- und Musikalien-Handlung Teschen

(4) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Museum der Stadt Teschen; Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 136

HOHENEGGER, Adolf

C III 12065

Die Volksbewegung in Österreichisch-Schlesien in der Zeit vom Jahre 1890–1900 / von Adolf Hohenegger

Troppau : im Selbstverl. des Verf., [ok. 1900]. – LXXII s., [1] k. mapa ; 26 cm

Opis wg okł. – Głównie tabele

Indeks

Prow.: (1) Hohenegger, Adolf [ded. dla Biblioteki L. J. Szersznika] Der Scherschnik'schen Bibliothek vom Verfasser

(2) Bibliotheca Scherschnikiana (Cieszyn) [ded. od A. Hoheneggera] j.w.

HOHENEGGER, Ludwig

PM 9039

Geognostische Karte des ehemaligen Gebietes von Krakau mit dem südlich angrenzenden Theile von Galizien / von Ludwig Hohenegger ; zsgest. durch Cornelius Fallaux

Wien : in Commission bei Karl Gerold's Sohn, Buchhändler der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften, 1866. – 32 s. ; 31 cm + 1 k. mapa luzem

Prow.: (1) X [nr] 1197

(2) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 5939

JANIK, Jerzy

C II 4488

Historia ewangelickiego zboru ustronńskiego : ułożona na pamiątkę obchodu 100-letniego jubileuszu w dniu 25 lipca r. 1883 / przez Jerzego Janika [B.m.] : nakł. aut., [ok. 1883] (Cieszyn : Henryk Feitzinger i Sp.). – 91 s., [1] k. tabl. ; 23 cm

Prow.: (1) Bystrzeń, Andrzej J. [pieczęć] Andrzej Bystrzeń; [inicjały] A. J. B.; [notatka rkps.] No 3 Bibl. broszur.

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn

JANOTA, Eugeniusz Arnold

CL 931

Wiadomość historyczna i jeograficzna o Żywiecczyźnie / zebr. Eugeniusz Janota

Cieszyn : Redakcja Gwiazdki Cieszyńskiej, 1859 ([Cieszyn] : Karol Prochaska [właśc. Anna Prochaska]). – X, XXX, 105 s. ; 21 cm

Indeks

Prow.: (1) X [nr] 17; [notatka rkps.] 35–14=21

(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. dawna 7966; sygn. 931

(3) Polska Szkoła Ludowa Pięcioklasowa „Macierzy Szkolnej” (Cieszyn). Zarząd [pieczęć] Zarząd Szkoły Lud. Polskiej Scio Kl. Mieszanej „Macierzy Szkolnej” z prawem publiczności w Cieszyźnie

KASPERLIK, Matthias

CL 2047

Kasimir, Herzog von Beuthen und Miecislaus, Herzog von Teschen :
ein Beitrag zur Geschichte Ober Schlesiens / von Matthias Kasperlik
[B.m. : b.w., 1859] (Brünn : Rudolf Rohrer's Erben, 1859). – 25 s. ; 23 cm
Odb. z: Schriften der historisch-statistischen Sektion der k. k. mähr. schles. Gesellschaft zur
Beförderung des Ackerbaues, der Natur- und Landeskunde. Bd. 12.

Prow.: (1) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 2047

(2) X [sygn.?] 610; [pieczęć-datownik] 17.6.1942

(3) Städtische Volksbücherei (Cieszyn) [pieczęć] Städt. Volksbücherei Teschen;
[sygn.] 5134

(4) Deutsche Gemeinde-Bücherei (Cieszyn Czeski) [pieczęć] Deutsche Gemeinde-
Bücherei Tsch.-Teschen

(5) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [notatka rkps.] Muzeum Miejskie 381

KIRCHE

C II 5908

Die Kirche Jesu Christi und die rationelle Kirche Dr Pruteks: kurzgefaßte
Abfertigung einiger in der Broschüre „Die rationelle Kirche Dr. Pruteks“
enthaltenen Einwürfe gegen die katholische Kirche, ihre Diener und Gebrä-
uche / dem katholischen Volke gewidmet von seinen Seelsorgern

Teschen: Selbstverl. in der fürstbischöflichen General-Vicariats-Canzlei,
1874 (Teschen: H. Feitzinger). – 68 s., [1] k. tabl.; 24 cm

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn;
sygn. 7937

KOLBENHEYER, Karl

TL 7384

Die Hohe Tatra / von Karl Kolbenheyer. – 10. Aufl.

Teschen : Karl Prochaska, 1898 (Teschen : Karl Prochaska). – V, 214
s., [1] mapa ; 17 cm

Tabele

Indeks

Prow.: (1) X [notatka rkps.] 4.– 1898

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć] T-wo Ludoznawcze. Cieszyn;
sygn. 7384

KOTSCHY, Teodor

PM 7091

Die Vegetation des westlichen Elbrus in Nordpersien / von Theodor
Kotschy

[Wien : b.w., 1861] (Wien : Carl Ueberreuter, 1861). – 15 s. ; 23 cm
Odb. z: Botanische Zeitschrift. Jg. 1861, Nr. 4

Prow.: (1) X [notatki rkps. – korekta tekstu]

(2) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 1577

KOTULA, Bolesław

CL 1274

Rozmieszczenie roślin naczyniowych w Tatrach / przez Bolesława Kotulę

Kraków : Wydział Matematyczno-Przyrodniczy Akademii Umiejętności, 1889–1890. – 512 s. ; 28 cm

Tyt. równol. w jęz. łac. – Tabele

Indeksy

Prow.: Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. dawna 1042; [sygn.] XI.11.; sygn. 1274

LONDZIN, Józef

P 0.09.06 GO

Bibliografia druków polskich w Księstwie Cieszyńskim od roku 1716 do roku 1904 / Józef Londzin

Cieszyn : nakł. aut., 1904 (Cieszyn : Kutzer i Sp.). – 38 s. ; 24 cm

Prow.: (1) Londzin, Józef [ded. dla Czytelni Ludowej w Cieszyń] Dla Czytelni Ludowej w Cieszyń Ks. Londzin

(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) [ded. od J. Londzina] j.w.; [sygn. 1404]

LUBOJACKI, Józef

C II 4644

Dzieje kościoła parafialnego w Wędrynie oraz kościołów filialnych w Nydku i w Bystrzycy / napisał Józef Lubojacki

Cieszyn : nakł. aut., 1913 (Cieszyn : Drukarnia „Dziedzictwa bł. Jana Sarkandra” pod zarządem J. Suchanka). – 64 s. : il. ; 21 cm

Prow.: (1) X [nr] S 320

(2) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 2913 (skreślona); sygn. 970

MACOSZEK, Antoni

C I 3548

Przewodnik po Śląsku Cieszyńskim wraz z opisem topograficzno-etnograficznym i szkicem dziejów Księstwa Cieszyńskiego / ułożył Antoni Macoszek
Lwów : Towarzystwo Wydawnicze, 1901. – 128 s., [7] k. tabl. : il., mapy, pl. ; 16 cm

(Przewodniki Polskie ; 1)

Dochód czysty przeznaczono na fundusz żelazny „Czytelni” w Boguminie Indeks

Prow.: (1) X [sygn.] L 72

(2) Koterla, Jerzy [podpis] Jerzy Koterla

(3) Reger, Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regera w Cieszyń; Biblioteka Tadeusza Regera; sygn. 4263

(4) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn

MATUSZYŃSKI, Paweł

C I 37587

Historia kościoła orłowskiego wydana na 600 letnią pamiątkę jego założenia

Prawa : Kościół Orłowski, 1868. – 24 s. ; 18 cm

NA
NARODOWYM
ROZDROŻU

Opis wg okł. – Aut.: Paweł Matuszyński (wg: Londzin, 18). – Wydano w celu wsparcia Kościoła Rzymsko-Katolickiego w Orłowie

Prow.: (1) Matuszyński, Paweł [ded. dla Czytelnia Ludowej] Czytelnia lud. w Cieszyńie ks. Matuszyński

(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyń) [ded. od P. Matuszyńskiego] j.w.; [pieczęć] Czytelnia Ludowa w Cieszyńie; [sygn.] M 1987/II 541; sygn. 6319

MICHEJDA, Franciszek

KD I 229

Ewangelicki zbór nawiejski a. c. w pierwszym stuleciu swego istnienia / spisał Franciszek Michejda

Cieszyń : Presbyterstwo zborowe, 1891 (Cieszyń : Kutzer i Sp.). – 28 s. ; 20 cm

Prow.: (1) Pszczółkowa [notatka rkps.] Od p. Pszczółkowej. Skoczów 24.7.1984

(2) Broda, Jan [notatka rkps.] j.w.

MICHEJDA, Jerzy

C I 34363

Święto reformacyi w szkole / napisał Jerzy Michejda. [Cz.] 2 : Życie Jana Husa

Cieszyń : Towarzystwo ewangelickie oświaty ludowej, 1901 (Cieszyń : Kutzer i Sp.). – 22 s. ; 20 cm

Opis wg okł.

Prow.: (1) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyń) sygn. 1162

(2) Reger, Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regera w Cieszyńie; sygn. 4123

MICHEJDA, Karol

C II 4088

Dzieje kościoła ewangelickiego w Księstwie Cieszyńskim / napisał Karol Michejda

Cieszyń : Towarzystwo Ewangel., 1909 (Cieszyń: Tow. Domu Narod. (P. Mitreği)). – [10], 295 s., [1] k. tabl., [1] k. mapa ; 20 cm

Prow.: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyń) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszyńie. No 1674 [sygn. dawna]; No 1731 II czyt.

MILATA, Alojzy

CL 3894

Na froncie wschodnim: malowniczy opis krain, położonych na wschodnim froncie wojennym : (Podole, Polesie, Litwa, Siedmiogród i Rumunia) / A. Milata

Cieszyń : „Stella”, 1916. – 48 s., [2] k. tabl. : il., mapy ; 19 cm

Prow.: Czytelnia Ludowa (Cieszyń) sygn. 3894

ODSTRČIL, Johann

PM 136

Kurze Anleitung zum Rechnen mit den (Hamilton'schen) Quaternionen / von J. Odstrčil

Halle a/S. : Luis Nebert, 1879. – VIII, 79 s. : il. ; 23 cm

Prow: (1) Staats-Gymnasium (Cieszyn). Bibliothek [nalepka z uzup. wpisem rkps.] Bibliotheca Gymnasii Teschineriensis lit. k num. 651

(2) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 11551

OTTO, Leopold

CL 10212

Wykład Objawienia św. Jana / Leopold Otto

Cieszyn : J. Boruta, 1904 (Cieszyn : Fr. Machaczek). – VI, 169 s. ; 22 cm

Przedruk z: Zwiastun Ewangeliczny

Prow: Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 10212

PETER, Anton

C I 34136

Das Herzogthum Schlesien / geschildert von Anton Peter

Wien: Karl Graeser, 1884. – 188 s., [1] k. tabl. : il. ; 20 cm

Indeks

Tyt. okł.: Das Herzogtum Schlesien. – Egz. uszkodzony: brak części tekstu oraz il. na s. 179–180

Prow: X [nr inw.] Z. 9; [notatki rkps.] Jonda[?] 2K/63, Lolo 2K; [notatki i podkreślenia w tekście]

PETER, Anton

C II 4901

Teschen : ein historisch-topographisches Bild / von Anton Peter. [T. 1.]

Teschen : im Selbstverl. des Verf., 1878 (Teschen : Karl Prochaska). –

112 s. ; 23 cm

Odb. z: Programm der k. k. Lehrerbildungsanstalt pro 1877/1878

Prow: (1) Wagner, Ryszard Ernest [pieczęć] Dr. R. E. Wagner. Bielitz, Kirchplatz; Schlesien

(2) Biblioteka Miejska (Bielsko) [pieczęć] Biblioteka Miejska w Bielsku; Biblioteka Naukowa w Bielsku

(3) Reger Tadeusz [pieczęć] Księgozbiór T. Regera w Cieszynie; sygn. 4390

POHLUDKA, Šimon

C II 4940

Vrbice se svým dřevěným kostelíčkem: příspěvek ku slezskému místopisu / sepsal Šimon Pohludka

[B.m.] : nákl. spis., [1894] (Mor. Ostrava : Arnošt Hebling, 1894). – 18 s. ; 23 cm

Prow: (1) Macoszek, Antoni [notatki rkps.] Ex libris P. Ant. Macoszek 1895; Północ, wschód [kierunki świata, z których zaprezentowany jest kościół na ilustracji]

(2) Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Własność Muzeum Tow. Ludoznawczego w Cieszynie. No 1347

POPIOŁEK, Franciszek

KD II 1425

Dzieje Śląska austriackiego z ilustracjami / Franciszek Popiołek

Cieszyn : [b.w.], 1913 (Cieszyn : Drukarnia Tow. Domu Narodowego (P. Mitrega)). – 416, XLIII s., [2] k. mapy : il. ; 22 cm

Bibliogr. s. 5–7. – Indeksy

NA
NARODOWYM
ROZDROŻU

Prow.: (1) Księgarnia "Stella" (Cieszyn) [pieczęć] Skład główny w księgarni p.f. „Stella” [M. Czajkowskiego w Cieszynie. Śląsk austriacki]

(2) X [L. inw. III R 82/a]; [notatk rkp. – zapiski odnoszące się do treści i podkreślenia w tekście]

(3) Broda, Jan [pieczęć] Jan Broda; [nr] X/670 [notatka rkp.] 285, 291/2, 296, 303

POPIOŁEK, Franciszek

C I 3445

Orłowa i Ostrawa Polska : zarys ich dziejów / Franciszek Popiołek

Cieszyn : Polskie Towarzystwo Pedagogiczne, 1915 (Cieszyn : Drukarnia Tow. Domu Narod. (P. Mitreğa)). – 68 s. : il. ; 17 cm

Prow.: Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkp.] Stadt-Museum Teschen. Nr. 3405/K4

PRASEK, Vincenc

KD II 1426

Dějiny knížetství Těšínského / napsal V. Prasek

Opava : nákl. vl., 1894. – 220 s. ; 21 cm

Indeks

Prow.: (1) X [pieczęć (nieczytelna)] ; [nr] 87/B ; L. 495

(2) Broda Jan [podpis] Jan Broda; [notatki rkp.] Guty, listopad 1938 r.; rec. Przegląd Polit. nr 137 8 VII 1894 s. 50; [pieczęć] Jan Broda; [nr] IV/136

PRUTEK, Georg

CL 7157

Die rationelle Kirche Pater Prutek's : nebst einer Autobiographie des Verfassers

Wien ; Teschen : Karl Prochaska, 1874 (Wien ; Teschen: Karl Prochaska). – X, 67 s. ; 24 cm

Prow.: (1) Kotula, Jerzy [pieczęć] Buchhandlung Georg Kotula Teschen

(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. dawna 6991; [sygn.] XVI.10.; sygn. 7157

RADDA, Karl

C III 12327

Der bairische Erbfolgekrieg und der Friede zu Teschen : Denkschrift zum hundertjährigen Jubiläum / von Karl Radda

Teschen ; Leipzig : Eduard Schroeder, 1879 (Teschen : Karl Prochaska). – 53 s. ; 27 cm

Odb. z: Programm der k. k. Staatsrealschule zu Teschen 1878/1879

Praw.: (1) X [nr] 247

(2) Gimnazjum Polskie (Cieszyn). Biblioteka Nauczycielska [pieczęć] Biblioteka nauczycieli gimnazjum „Macierzy szkolnej” w Cieszynie; [nr inw.] 4068 IX 454

(3) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [notatka rkp.] 274/Muzeum Miejskie egz. 2-gi

RADDA, Karl

C II 4899

Materialien zur Geschichte des Protestantismus im Herzogthum Teschen / von Karl Radda

[Teschen] : Karl Prochaska, [1884/5] (Teschen : Karl Prochaska). – 44 s. ; 25 cm

Odb. z: XII. Jahresbericht der k. k. Staatsrealschule in Teschen am Schlusse des Schuljahres 1884/1885. – Data wyd. wg: Londzin, 26

Prow.: (1) Cinciała, Andrzej [pieczęć] D-or A. Cinciała
(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 1331

ROSENFELD, Maximilian

PM 6259

Leitfaden für den ersten Unterricht in der anorganischen Chemie, auf rein experimenteller Grundlage : mit einem Anhang : Chemie der Kohlenstoffverbindungen / methodisch bearb. von Max Rosenfeld

Freiburg im Breisgau : Herder'sche Verlagshandlung, 1886. – XII, 183 s. : il. ; 23 cm

Prow.: (1) Feitzinger, Edward [pieczęć] Ed. Feitzinger. Sach- u. Papierhandl. Teschen
(2) X [notatka rkps.] 1.50 fl. 75 + 1.20 fl.
(3) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 5366

SCHROEDER, Eduard August

PM 6458

Die politische Ökonomie : als Grundlage nationalökonomischer Vorlesungen und Lehrbuch an Fachschulen, Repetitorium für Studierende der Staatswissenschaften, sowie für den Selbstunterricht / von Eduard August Schroeder. – 3., umgearb. und verm. Aufl.

Leipzig : Friedrich Fleischer, 1897. – XVI, 415 s. ; 25 cm

Indeks

Prow.: (1) Gminna Biblioteka Niemiecka (Cieszyn) [pieczęć (zaklejona)] Gminna Biblioteka Niemiecka w Cieszynie

(2) Deutsche Gemeinde-Bücherei (Cieszyn Czeski) [pieczęć] Deutsche Gemeinde-Bücherei Tsch.-Teschen; [sygn.] 295

(3) Představenstvo města (Cieszyn Czeski) [pieczęć (skreślona)] Představenstvo města. Stadtvorstand Č. Těšín

(4) Städtische Volksbücherei (Cieszyn) [pieczęć] Städtische Volksbücherei Teschen

(5) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć z uzup. wpisem rkps.] Stadt-Museum. Teschen. Nr 3530/K4

SLÁMA, František

KD II 1427

Vlastenecké putování po Slezsku : obrazy národopisné, historické a kulturní z rakouského i pruského Slezska / sepsal Frant. Sláma

Praha : J. Otto, [przed 1916]. – 584 s. : il. ; 24 cm

(Z našich a cizích vlastí : ilustrovaná bibliotéka novel a cestopisův ; č. 5)

Indeks

Prow.: Brodta Jan [bez zn. własn.]

NA
NARODOWYM
ROZDROŻU

ŚWIEŻY, Ignacy C I 37481

Istnienie Boga i dusza ludzka : z uwzględnieniem zarzutów nowoczesnych. – Wyd. Dziedzictwa błog. Jana Sarkandra dla ludu polskiego na Śląsku Cieszyń : Dziedzictwo błog. Jana Sarkandra, 1876 (Cieszyn : H. Feitzinger). – XV, 140 s. ; 20 cm

Aut.: Ignacy Świeży (wg: „Dziedzictwo”, 50)

Sprawozdanie za rok 1876 ze spisem członków, którzy wstąpili do towarzystwa w latach 1873–1876

Prow.: (1) Macierz Szkolna Księstwa Cieszyńskiego. Koło (Mnich) [pieczęć] Koło Macierzy Szkolnej Księstwa Cieszyńskiego w Mnichu; Nr 30

(2) Katolickie Kółko Rolnicze i Oświaty wraz z Czytelnią (Mnich) [pieczęć] Katolickie kółko rolnicze i oświaty wraz z czytelnią w Mnichu

(3) Janik, Józef [podpis] Janik Józef Mnich

(4) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. dawna 38; sygn. 970

UHLIG, Victor PM 8351

Ueber das Vorkommen und die Entstehung des Erdöls / von V. Uhlig
Berlin : Carl Habel, 1884. – 44 s. ; 21 cm

Współopr. z sygn. PM 8348 – 8350, 8352 – 8354

Prow.: (1) X [notatki rkps. o zawartości egzemplarza współopr.]; [sygn.] H II d 24

(2) Staats-Realschule (Cieszyn). Bibliothek [pieczęć] Bibliothek der k. k. Staats-Realschule in Teschen

(3) Muzeum Miejskie (Cieszyn) [pieczęć] Muzeum Miejskie. Cieszyn; sygn. 11581

WANIEK, Gustav CL 1508

Zum Vocalismus der schlesischen Mundart : ein Beitrag zur deutschen Dialektforschung / von Gustav Waniek

Bielitz : im Commissionsverlag von W. Fröhlich, 1880 (Bielitz : Eduard Klimek). – 52 s. ; 25 cm

Prow.: (1) Kotula, Jerzy [pieczęć] Buchhandlung Georg Kotula Teschen

(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. dawna 4077; [sygn. XVIII.3.]; sygn. 1508; [notatka rkps.] dublet

ZAWISZA, Oskar C I 3574

Dzieje Strumienia / napisał Oskar Zawisza. Z. 1

Cieszyn : Redakcja „Gwiazdki Cieszyńskiej”, 1909 (Cieszyn : Kutzer i Sp.). – 194 s. ; 18 cm

Czysty zysk przeznaczony na „Internat im. bł. Melchiora Grodzieckiego”

Współopr. z sygn. C I 3575

Prow.: (1) X [sygn.] L 137 (skreślona); [nr] 75

(2) Ognisko Młodzieży (Zamarski) [pieczęć (skreślona)] Ognisko Młodzieży w Zamarskach

(3) Macierz Szkolna Księstwa Cieszyńskiego. Koło (Zamarski) [pieczęć] Koło Macierzy Szkolnej w Zamarskach

(4) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 6309

ŽELISKO, J.

CL 2446

Verzeichniss der bisher in österr. Schlesien beobachteten Vögel : ein Beitrag zur Kenntniss der heimatlichen Vogelfauna / zsgest. nach dem „Verzeichnisse der bisher in Oesterreich und Ungarn beobachteten Vögel“, von Victor von Tschichi zu Schmidhoffen in Verbindung mit Eug. Ferd. von Homeyer, und Mitbenützung der Vogelfauna von Adolf Schwab, und eigenen Beobachtungen von J. Želisko

Wien ; Teschen : Heinrich Feitzinger & Co., 1888 (Wien ; Teschen : Heinrich Feitzinger & Co.). – 13 s. ; 22 cm

Opis wg. okł.

Prow.: (1) X [notatki rkps. – poprawki i uzupełnienia do tekstu]

(2) Czytelnia Ludowa (Cieszyn) sygn. 2446

Czasopisma

ZARANIE ŚLĄSKIE

CZ III 53/1908/1909 nr 3

Zaranie Śląskie / [red. odpow. Ernest Farnik]

R. 2, nr 3 (1 lipca 1909)

[Cieszyn : Tow. Ludoznawcze], 1909 (Cieszyn : Drukarnia Towarzystwa Domu Narodowego (P. Mitreği)). – 25 cm

Kwart.

Prow.: Wadowski, Engelbert [pieczęć] Engelbert Wadowski

Rękopisy

OZBŚ 134

Pol. 1861–1881 r. odpis. 24,5 x 19,5 cm. S. 91–166. Opr. płsk. współ.

„Księstwa Cieszyńskiego powieści, osobliwości, lud i jego obyczaje, śpiewy itd. zebrał Robert Zanibal” / odpis Jerzego Kotuli

Rękopis jest częścią jednostki zatytułowanej „Notatki do historii Szląska...”. – W tekście rysunki i plany budynków oraz 1 mapa.

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne	3
<i>Anna Rusnok: W poszukiwaniu źródeł</i>	7
Wykaz skrótów cytowanej literatury	57
Katalog wystawy	59
Średniowiecze – chrześcijańskie korzenie	61
W kręgu nowożytnej kultury dworskiej	63
W ogniu walki religijnej	73
Reformacja	73
Kontreformacja	82
Oświecenie – w blasku kultury europejskiej	87
Na progu nowoczesności – początki oświecenia ludu ...	94
Romantyzm i Wiosna Ludów – budzenie się nacjonalizmów	97
Na narodowym rozdrożu	104
Literatura polityczna	104
Teatr amatorski i śpiewactwo	118
Literatura dla ludu	123
Literatura piękna	145
Praca naukowa – cieszyńscy nauczyciele i uczeni ...	150

Publikacja sfinansowana przez

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
w Katowicach

STAROSTWO POWIATOWE
w Cieszynie

BRACKI BROWAR ZAMKOWY Sp. z o.o.
ul. Dojazdowa 2, 43-400 Cieszyn

PHZ „Jur – Gast” Sp. z o.o.
ul. Wiejska 2, 43-400 Cieszyn

WNWM „Ustronianka”
ul. 3 Maja 48, 43-450 Ustroń

*Książnica Cieszyńska składa podziękowania
wszystkim Mecenansom i Sponsorom,
którzy wsparli inicjatywę zorganizowania wystawy
„Duchowe źródła kultury cieszyńskiej”
i dofinansowali druk jej katalogu*

155

LAT

BRACKI BROWAR ZAMKOWY W CIESZYNIE Sp. z o.o.

43-400 Cieszyn, ul. Dojazdowa 2

tel.: (0 33) 852 23 37, (0 33) 852 15 61

fax: (0 33) 852 53 00

